

MANZUM HALK HİKÂYELERİ

(İNCELEME-METİN-DİZİN)

Yüksek Lisans Tezi

Çiğdem TÜRKER

2011

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MANZUM HALK HİKÂYELERİ
(İnceleme- Metin- Dizin)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Çiğdem TÜRKER

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Zafer ÖNLER

Çanakkale - 2011

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum 'Manzum Halk Hikâyeleri (İnceleme-Metin-Dizin)' adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurlu bir şekilde doğrularım.

07 / 01 / 2011

Çiğdem TÜRKER

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Çiğdem Türker'e ait Manzum Halk Hikâyeleri (İnceleme-Metin-Dizin) adlı çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında

YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

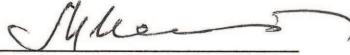

Üye Prof. Dr. Zafer ÖNLER

(Danışman)

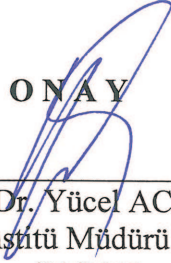
Üye Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

Üye Doç. Dr. Mehmet İSMAİL

Tez No : 390538
Tez Savunma Tarihi : 07/ 01/ 2011

ONAY

Prof. Dr. Yücel ACER

Enstitü Müdürü

..../01/2011

ÖZET

MANZUM HALK HİKÂYELERİ

İNCELEME-METİN-DİZİN

Bu çalışma XV. yüzyılda yazıldığını tahmin ettiğimiz beş manzum halk hikâyesinden oluşmaktadır. Hikâyelerin hiçbirinde yazar adı bulunmamaktadır. Eserin yazma nüshası, Göttingen'de (Almanya), Georg-August Üniversitesi Kütüphanesinde, Türkçe yazmalar arasında 'Turc. 9/4' numarada kayıtlıdır. Mecmua niteliğindeki yazma içinde sırasıyla Kitâb-ı Muhammed Hanifî, Kitâb-ı Ca'fer-i Dayyâr, Kitâb-ı Kesük Baş, Kitâb-ı Cümcüme-i Sultanî, Dâsitân-ı İbrahim Mahlûk olmak üzere beş adet hikâye bulunmaktadır. 20x15 cm. boyutlarında 42 varaktan oluşan eser, harekeli nesih ile yazılmıştır. Başlangıcı XIV. yüzyıla kadar çıkan bu hikâyeler, halk arasında büyük beğeni toplamış ve yaygınlaşmıştır. Metin, şiir sanatı bakımından olmasa bile halk dilinin kullanıldığı saf bir Türkçenin taşıyıcısı olması ve dönemin söz varlığı ve dil özelliklerini yansıtması bakımından oldukça zengin bir malzemeye sahiptir.

Çalışma, dil incelemesi, metin ve dizin olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm manzum halk hikâyeleri hakkında genel bir bilgi ile başlamaktadır. Ardından eserde bulunan beş hikâye tanıtılmış ve içerikleri hakkında bilgi verilmiştir.

Dil incelemesi söz dizimi konusu hariç, yazım, ses bilgisi ve yapı bilgisini içermektedir. Yazım konusunda metnin yazım özellikleri üzerinde durulmuş, sözcüklerin yazımındaki benzerlik ve farklılıklar incelenmiştir.

Ses Bilgisi başlığı altında metindeki başlıca ses olayları, ses değişimleri ve ünlü uyumları işlenmiştir.

Yapı bilgisi bölümünde Türkiye Türkçesinden farklı olan yapılar üzerinde durulmuş ve örneklendirilmeye çalışılmıştır.

Metin bölümünde eserin çeviri yazısı verilmiştir.

Dizin bölümünde ise metinde geçen bütün sözcükler madde başı olarak alınmış ve metindeki kullanımlarına göre anlamlandırılmışlardır. Her anlam için geçtiği yer ve beyit numaraları belirtilmiştir. Metnimizde anlamı bulunabilen sözcüklerin kökenlerine inilerek tam bir gramatikal dizin oluşturulmaya çalışılmıştır.

ABSTRACT

THE FOLK STORIES WRITTEN IN VERSE

GRAMMAR-TEXT-INDEKS

This study consists of five folk stories written in verse, which are estimated to be written in the 15th century. None of the stories has a writer's name. The written copy of the stories are currently found in registered in number Turc. 9/4 in George-August University Library, in Göttingen, Germany. This writing, kept as a journal, includes five stories respectively: Kitâb-ı Muhammed Hanîfî, Kitâb-ı Ca'fer-i Dayyâr, Kitâb-ı Kesük Baş, Kitâb-ı Cümcüme-i Sultanî, Dâsitân-ı İbrahim Mahlûk. The work has been written in naskhs with vowel points and consists of 42 leaves with the size of 20x15 cms. The stories whose beginning goes up to the 14th century have pervaded and been appreciated among the society.

The stories have quite rich content with regard to conveying the colloquial language with sheer Turkish and reflecting the lexicology and language features of the time.

The study consists of three parts; language features, texts, and index. The first part starts with general information about folk stories in verse. Afterwards, these stories found in the text have been introduced and informed about their content.

Language analysis is grammar based on orthography, morphology and phonology, except for syntax. In the orthography part, editorial features of the text have been explained; the similarities and differences between the spelling of the words have been analyzed.

Under the title of phonology, sound events, changes, and vowel harmony have been explained.

In morphology part, structures different from Turkey Turkish and differing situations have been exemplified.

In the text part, includes the translated version of the text with transcription.

In the index part, words in the text have been handled per item and explained according to their usage. The places and numbers of the verses have been indicated for each meaning. A complete grammatical index has been formed for the origins of the words explained in the text.

ÖN SÖZ

XV. ya da XVI. yüzyılda yazılmış olduğu tahmin edilen eser, beş adet manzum halk hikâyesinden oluşmaktadır. İçinde sırasıyla Kitâb-ı Muhammed Hanifî, Kitâb-ı Ca'fer-i Dayyâr, Kitâb-ı Kesük Baş, Kitâb-ı Cümcüme-i Sultanî ve Dâsitân-ı İbrahim Mahlûk adlı hikâyeler bulunmaktadır. Halk arasında çok sevilen ve dilden dile anlatılarak yaygınlaşan bu metinler, destan niteliğinde olup mesnevi nazım şekliyle yazılmış dini metinlerdir. Şiir sanatı bakımından büyük bir önem taşımamakla birlikte hikâyeler, yalın ve saf bir Türkçenin taşıyıcılığını yapmaları bakımından önemlidirler.

Çalışmanın konusu bu beş halk hikâyesinin dil incelemesi üzerinedir. Üç bölümden oluşan çalışmanın 'dil incelemesi' bölümünde manzum halk hikâyeleri ve metin üzerinde durulmuş; hikâyeler kısa bir biçimde özetlenerek eserin dil özellikleri verilmiştir. Dil incelemesi, yazım özellikleri, ses bilgisi ve yapı bilgisinden oluşmaktadır. Eser, manzum olduğu için söz dizimi konusuna girilmeyerek ad, sıfat, zamir ve edat gibi sözcük türleri belirlenmiştir.

İkinci bölümü 'metin' oluşturmaktadır. Burada hikâyelerin çeviri yazısı verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümü 'dizin'dir. Bu bölümde metnimizde geçen sözcüklerin tümü ve geçtikleri bütün yerler belirtilmiştir. Maddebaşı olan sözcükler metindeki kullanımlarına göre anlamlandırılarak sözcüklerin hangi dile ait oldukları yanlarına kısaltmalar biçiminde verilmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında bana yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Zafer ÖNLER'e teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR CETVELİ	xi
GİRİŞ	1
YAZIM VE DİL ÖZELLİKLERİ	9
I.YAZIM ÖZELLİKLERİ	9
1.Ünlülerin Yazımı	9
2.Ünsüzlerin Yazımı.....	12
3.Eklerin Yazımı.....	14
4.Bitişik Yazılan Sözcükler.....	14
5.Arapça ve Farsça Sözcüklerin Yazımı.....	14
6.Şedde.....	15
7.Tenvin.....	15
II.SES BİLGİSİ (FONETİK)	15
1.ÜNLÜLER.....	15
1.1.Ünlü Değişmeleri.....	15
1.2.Ünlü Uyumları.....	17
1.2.1.Büyük Ünlü Uyumu.....	17
1.2.1.1.Arapça-Farsça Sözcüklerin Uyumu.....	18
1.2.2.Küçük Ünlü Uyumu.....	18
1.3.Yuvarlak Ünlü Alan Yapım ve Çekim Ekleri.....	19
1.4.Düz Ünlü Taşıyan Yapım ve Çekim Ekleri.....	24
1.5. Ünlü Türemesi.....	29
1.6. Ünlü İncelmesi.....	29
1.7.Söz Başında Ünlü Düşmesi.....	29

1.8. Orta Hecede Ünlü Düşmesi.....	29
1.9. Ünlü Kaynaşması.....	30
2.ÜNSÜZLER.....	30
2.1. Ünsüz Değişmeleri.....	30
2.2. Ünsüz Türemesi.....	35
2.3. Ünsüz İkizleşmesi.....	36
2.4. Ünsüz Düşmesi.....	36
III. YAPI BİLGİSİ.....	37
1.SÖZCÜK YAPIMI.....	37
1.1. Addan Ad Yapım Ekleri.....	37
1.2. Eylemden Ad Yapım Ekleri.....	38
1.3. Addan Eylem Yapım Ekleri.....	39
1.4. Eylemden Eylem Yapım Ekleri.....	39
2. AD.....	40
2.1. Ad Durum Ekleri.....	40
2.1.1. Yalın Durum.....	40
2.1.2. İlgî Durumu.....	40
2.1.3. Belirtme Durumu.....	40
2.1.4. Yönelme Durumu.....	41
2.1.5. Bulunma Durumu.....	41
2.1.6. Ayrılma Durumu.....	41
2.2. Adlarda Çokluk.....	42
2.3. İyelik Ekleri.....	42
3. ZAMİRLER.....	42
3.1. Kişi Zamirleri.....	43
3.2. İşaret Zamirleri.....	45
3.3. Dönüşlülük Zamirleri.....	46
3.4. Belirsizlik Zamirleri.....	46
3.5. Soru Zamirleri.....	47

3.6. İlgi Zamiri.....	47
3.7. Aitlik Zamiri.....	47
4. SIFATLAR.....	47
4.1. Niteleme Sıfatları.....	47
4.2. Karşılaştırma Sıfatları.....	48
4.3. Belirtme Sıfatları.....	48
4.4. Küçültme Sıfatları.....	48
4.5. İşaret Sıfatları.....	48
4.6. Belirsizlik Sıfatları.....	48
5. SAYILAR.....	49
5.1. Asıl Sayılar.....	49
5.2. Sıra Sayıları.....	50
5.3. Üleştirme Sayıları.....	50
6. ZARFLAR.....	51
6.1. Zaman Zarfları.....	51
6.2. Yer Zarfları.....	51
6.3. Miktar Zarfları.....	52
6.4. Tarz Zarfları.....	52
7. EDATLAR.....	52
7.1. Bağlama Edatları.....	52
7.2. Son Çekim Edatları.....	53
7.3. Soru Edatları.....	53
7.4. Berkitme Edatları.....	53
7.5. Ünleme Edatları.....	54
8. BİLDİRME EKLERİ VE İ- EYLEMİ.....	54
8.1. Bildirmenin Geniş Zamanı.....	54
8.2. Bildirmenin Hikayesi.....	55
8.3. Bildirmenin Dilek- Şartı.....	55
8.4. i- Eyleminin Ulacı -iken.....	55

9. EYLEM ÇEKİMİ.....	55
9.1. Basit Çekimler.....	55
9.1.1. Bildirme (haber) Kipleri.....	56
9.1.1.1. Görülen Geçmiş Zaman.....	56
9.1.1.2. Anlatılan Geçmiş Zaman.....	56
9.1.1.3. Belirli Geçmiş Zaman.....	56
9.1.1.4. Geniş Zaman.....	57
9.1.1.5. Gelecek Zaman.....	57
9.1.2. Dilek Kipleri.....	58
9.1.2.1. İstek Çekimi.....	58
9.1.2.2. Emir Çekimi.....	58
9.1.2.3. Dilek-Şart Çekimi.....	59
9.2. Birleşik Çekimler.....	59
9.2.1. Hikaye	59
9.2.2. Rivayet	60
9.2.3. Şart	60
10. EYLEMSİLER.....	61
10.1. Mastarlar.....	61
10.2. Ortaçlar.....	61
10.3. Ulaçlar.....	62
11. YARDIMCI EYLEMLER.....	63
12. TASVİR EYLEMLERİ.....	64
12.1. Sürerlik Eylemleri.....	64
12.2. Yeterlilik Eylemleri.....	65
12.3. Tezlik Eylemleri.....	65
13. SÖZ VARLIĞI.....	65
METİN.....	67
DİZİN.....	169
ÖZEL ADLAR DİZİNİ.....	240

SONUÇ	244
KAYNAKÇA	246
EKLER (TIPKIBASIM)	251

KISALTMALAR CETVELİ

- a.g.e.** : Adı geçen eser
Ar. : Arapça
DLT : Divân-ı Lügât'it-Türk
Far. : Farsça
Gr. : Grekçe
KB : Kutadgu Bilig
krş. : Karşılaştırınız
TS : Tarama Sözlüğü

GİRİŞ

Klasik edebiyat ürünleri içinde manzume tarzında yazılmış halk hikâyeleri oldukça fazladır. Çoğu anonim olan bu eserler mesnevilerle şekil ve kafiye yönünden benzerlik gösterirler. Bunlar konularının basitliği ve yalın bir halk diliyle yazılmış olmaları nedeniyle klasik mesnevilerden ayrılırlar. Bu nitelikleri, onların halk arasında yüzyıllarca yaygın bir şekilde okunmalarına ve çoğaltılmalarına yol açmıştır. Birçoğunun taş baskıları yapılmıştır. Destan niteliği taşıyan bu manzum metinler mesnevi tarzında yazılmış dini hikâyelerdir. Muhammed Hanifî, Geyik hikâyesi, Cümcüme Sultan, Kesük Baş, Cafer-i Dayyar gibi adlarla bilinen bu hikâyeler, Hamzanâme, Battalnâme olarak bilinen destanlarla hem konu hem de biçim bakımından benzerlikler gösterirler. Hemen hepsinde, ya İslâm tarihinde yaşamış bir kişinin olağanüstü kahramanlıkları ya da gene dinî bir olay olağanüstülüklerle süslenecek anlatılır. Olayların olağanüstü olması, masal ve efsane öğeleriyle bezenmeleri bakımından menkıbe özelliği taşırlar.

Başlangıçları XIV. yüzyıla kadar uzanan bu hikâyeler, halk arasında oldukça beğeni toplamış, uzun yıllar boyunca okunmuşlardır. Taş baskı mevlidlerin arkasına Hikâye-i Geyik, Hikâye-i Güvercin, Hikâye-i İbrahim, Hikâye-i Kesük Baş gibi hikâyelerin eklenmiş olması, bu türün halk arasında ne kadar benimsenip yayıldığını göstermektedir. Sanatsal olarak önemli bir değer taşımaları da, saf bir Türkçenin taşıyıcılığını yapmaları bakımından gördükleri hizmet önemlidir. Hikâyeler, Allah'ı zikirle başlaması ve Hz. Muhammed'e salavat dileği ve dua ile bitmesi bakımından mesnevîlerdeki düzene uygundur.

Çalışmamızın konusu yukarıda belirtilen türden beş hikâye üzerine yapılan dil incelemesinden oluşmaktadır. Eserin yazma nüshası, Göttingen'de (Almanya), Georg-August Üniversitesi Kütüphanesinde, Türkçe yazmalar arasında 'Turc. 9/4' numarada kayıtlıdır. Mecmua niteliğindeki yazma içinde sırasıyla Kitâb-ı Muhammed Hanifî, Kitâb-ı

Ca' fer-i Dayyâr, Kitâb-ı Kesük Baş, Kitâb-ı Cümcüme-i Sultanî, Dâsitân-ı İbrahim Mahlûk adlı hikâyeler bulunmaktadır. Bunlardan Muhammed Hanifî, Kesük Baş ve Cümcüme Sultan çok yaygın olarak bilinen ve farklı yazma nüshaları olan metinlerdir. Fakat Ca' fer-i Dayyâr ve İbrâhim Mahlûk adlı hikâyeler yaygın değildir. Yazmanın her sayfasında çoğunlukla 13 bazan da 14 beyit bulunmaktadır. Yazmada yazılış ya da istinsah, yazar adı ya da müstensih adı ile ilgili bir kayıt yoktur. 20x15 cm. boyutlarında 42 varaktan oluşan ve Fâilâtün fâilâtün fâilün kalıbında harekeli nesihle yazılan eserde hikâye başlıkları ve bazı sayfalardaki çerçeveler kırmızı mürekkeple, bunun dışında kalan bölümler siyah mürekkeple yazılmıştır. Metnin, dil özelliklerine bakılarak XV. ya da en geç XVI. yüzyıldan daha yakın bir tarihte yazıldığını söylemek mümkündür.

A.Kitâb-ı Muhammed Hanifî

Yazmanın ilk 19 yaprağında yer alan 459 beyitlik 'Kitâb-ı Muhammed Hanifî' adlı hikâye, Hz. Ali'nin Hz. Fâtıma'dan sonra evlendiği ve bu evlilikten doğan dört çocuğundan biri olan Muhammed Hanifî'nin olağanüstü kahramanlıklarını anlatmaktadır. Hikâye genel çizgileriyle Hamzanâme, Battalnâme türününe benzemektedir. Metin özetle şu biçimdedir: Medîne civarına avlanmaya çıkan Muhammed Hanifî bir geyik ile karşılaşır. Bu geyiği kovalarken Tabut adlı bir kafirin korusuna girer ve orada Tabut'un askerleriyle savaşarak tümünün başını keser. Hz. Ali bir gün ava çıktığında Muhammed Hanifî de geyiği avlayabilmek için o koruya girer. Oradaki bin kafirle savaşır. Muhammed Hanifî orada esir düşer ama Hz. Ali'nin korkusu nedeniyle bundan vazgeçilip, onu Tabut'un kızı Mine Hatun ile evlendirmeye ve bu sayede kendi dinlerine sokmaya çalışırlar. Bunu kabul etmeyen Muhammed Hanifî zindana atılır. Mine ise ona âşık olmuştur. Bu nedenle Mine, Müslüman olur ve Muhammed Hanifî'yi zindandan kurtarır. Medîne'ye doğru kaçarken Tabut'un gönderdiği adamlarla Muhammed Hanifî yaralı bir halde savaşır. Rüyasında Hz. Peygamberi gören Hz. Ali duruma dahil olur ve hemen Hz. Hasan ve Hüseyin ile birlikte Muhammed Hanifî'nin yardımına koşar. İslâm dinine

girmeyen Tabut ve kafirler öldürülür. Sevinç içinde Medîne'ye dönerek Muhammed Hanifî ve Mine nikahlanırlar.

Bizim elimizde bulunan yazmada herhangi bir yazar ya da müstensih adı bulunmamaktadır. Ama Âmil Çelebioğlu¹ kitabında aynı içerikteki bir hikâyeyi 'Müellifi Bilinen Mesnevîler' konusunda 'Muhammed Hanefî Cengi' adıyla vermiş, eserin müellifi olarak da Tursun Fakı'yı göstermiştir. Milli Kütüphane'de iki cönkte 'Muhammed Hanefî' adıyla metinler bulunmaktadır².

B.Kitâb-ı Ca'fer-i Dayyâr

Yazmadaki ikinci hikâyeye, 19-29. sayfalar arasında bulunan Kitâb-ı Ca'fer-i Dayyâr adlı metindir. 268 beyitten oluşan bu hikâyenin ismi, Hz. Ali'nin kardeşi Ca'fer-i Dayyâr'dan kaynaklanmaktadır. Metinde, Kerbelâ olayında Hz. Hüseyin'in yanında bulunan, Ca'fer-i Dayyâr'ın iki oğlunun kaçıp bir eve sığınmaları ve Yezid'in adamlarından olan ev sahibi tarafından yakalanarak öldürülen bu iki küçük çocuğun serüveni anlatılır. Hikâyede bahsedilen olayların gerçekliği net değildir. Bu hikâyeye Zafer Önler tarafından çeviri yazı olarak yayımlanmıştır. Önler bu yazıda, sözü edilen çocukların ancak Ca'fer-i Dayyâr'ın torunları olabileceğini, çünkü 630 yılında Mu'te savaşında şehit olan Ca'fer-i Dayyâr'ın Kerbelâ olayının olduğu tarihte, o yaşta çocuklarının olmasının mümkün olmadığını belirtmiştir³. Hz. Ali'nin Kerbelâ olayında şehit olan Ca'fer adında bir oğlu bulunmaktadır. Sözü edilen çocuklar, muhtemelen Hz. Ali'nin oğlu olan bu Ca'fer'in çocukları olmalıdırlar.

¹ ÇELEBİOĞLU, Âmil, Türk Edebiyatında Mesnevi (XV.yüzyıla kadar), s.74, İstanbul, 1999

² Muhammed Hanefî Destanı, arşiv no: 06 Mil Yz Cönk 219, dili Türkçe; Muhammed Hanefî Kıssası, s.38-64, arşiv no: 07 El 62, dili Türkçe.

³ ÖNLER, Zafer, Manzum Halk Hikâyelerinden Dâsitân-ı Cafer-i Dayyâr, Fırat Üniversitesi Dergisi, 4(1) 197-226, 1990

C.Kitâb-ı Kesük Baş

Kitâb-ı Kesük Baş, yazmanın 29-30. sayfaları arasında bulunan, 105 beyitten oluşan bir hikâyedir. Cümcüme Sultan adlı metin ile motif yönünden benzerlik göstermektedir. Bu hikâye çok yaygındır ve çeşitli yazma nüshaları bulunmaktadır. Bunlardan ‘Kirdecî Ali Kesikbaş Destanı’ nı Mustafa Argunşah⁴ yayımlamıştır. Argunşah da bu hikâyenin Cümcüme Sultan ile olan benzerliğine değinmiş, benzer başka hikâyelerden olan Kitâb-ı Ejderha, Dâsitân-ı Hâtun, Dâsitân-ı Çoban’dan bahsetmiştir. Metinde bahsedilen konu kısaca şu şekildedir: Bir gün Hz. Peygamber dostları ile oturup sohbet ederken karşıdan bir Kesük Baş gelir. Bir dev bu Kesük Baş’ın gövdesini ve oğlunu yemiş, karısını da alarak kuyuya götürmüştür. Kesük Baş Hz. Peygamberden yardım ister ve bu yardıma Hz. Ali gider. Yedi gün yedi gece sonunda Kesük Baş ile birlikte devin yaşadığı kuyuya ulaşırlar. Kuyu derin olduğu için Hz. Ali kuyuya bir iple iner, kuyudaki devi öldürür. Kesük Baş’ın karısını ve bağlı halde bulunan beş yüz müslümanı kuyudan çıkarır. Sonunda Hz. Ali dua eder, Kesük Baş yiğit olur, Tanrı da Kesük Baş’ın oğluna can bağışlar.

Kesük Baş destanı, Türk destanları içinde en çok bilinen destanlardan birisidir. Ahmet Yaşar Ocak’ın ‘Türk Folklorunda Kesik Baş’ adlı kitabında belirttiğine göre⁵, Mehmet Önder⁶ ‘Anadolu Efsaneleri’, Saim Sakaoglu⁷ ‘101 Anadolu Efsanesi’, Bilge Seyidoğlu⁸ ‘Erzurum Efsaneleri’ adlı kitaplarında Anadolu’dan derledikleri Kesük Baş destanlarını yayımlamışlardır. Yine Vasfi Mahir Kocatürk ‘Türk Edebiyatı Tarihi’nde, 1461 tarihli bir Kesük Baş nüshasını vermiştir⁹.

Bu destanın Kazan Türkçesi ile basılmış taş basması bir nüshasının metni, Jan Ciopinski tarafından yayımlanmıştır¹⁰. Ocak’ın değindiği başka bir konu da Kesük Baş

⁴ ARGUNŞAH, Mustafa, Kirdecî Ali Kesikbaş Destanı, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2002

⁵ OCAK, Ahmet Yaşar, Türk Folklorunda Kesik Baş, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara, 1989, s.8

⁶ ÖNDER, Mehmet, Anadolu Efsaneleri, Ankara, 1966; Şehirden Şehire, İstanbul, 1972-1973

⁷ SAKAOĞLU, Saim, 101 Anadolu Efsanesi, Ankara: Akçağ Yayınevi, 2003

⁸ SEYİDOĞLU, Bilge, Erzurum Efsaneleri, İstanbul: Dergah Yayınları, 1977

⁹ KOCATÜRK, Vasfi Mahir, Türk Edebiyatı Tarihi, Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1964, s.67,143

¹⁰ CIOPINSKI, Jan, Késik Baş Kitaby, Variante de Kazan, Folia Orientalia, XI. 1969

motifinin kültür antropolojisi açısından ele alındığıdır¹¹. Bu bilgiye göre sosyal antropolog Paul Henry Stahl, Doğu ve Batı Avrupa’da baş kesme olayına değinmiş, Balkanlar’daki Hristiyan halklar ve Türkler arasında yaşayan bazı Kesük Baş efsanelerini incelemiştir¹². Bu çalışmasında Ocak, yalnız Türk folklorundaki Kesük Baş motifli destanlar üzerinde durmakla kalmamış, Hristiyan folklorundaki Kesük Baş türlerini de kitabına almıştır. Bu hikâye çok çeşitli nüsyaları olan bir hikâye olarak karşımıza çıkmaktadır. Milli Kütüphane’de bazı cönklerin içinde Kesük Baş Destanı ile karşılaşmaktayız¹³.

D.Kitâb-ı Cümcüme-i Sultanî

Cümcüme ya da Cimcime Sultan olarak bilinen bu hikâye, yazmada 33-37. sayfalar arasında bulunmaktadır. 108 beyitten oluşan metin, bir önceki hikâye olan Kesük Baş ile benzer motifler taşımaktadır. Bu benzerliklere Fuad Köprülü de değinmiş ve bu hikâyenin Feridüddin Attar’ın Farsça ‘Cümcümenâme’ adlı eserinden aktarıldığını belirtmiştir¹⁴. 1368 yılında Hüsam Kâtip tarafından ilk olarak Altın Ordu alanında yazılmış olan hikâye, kısaca şu şekildedir: Hz. İsa bir gün yolda giderken bir kuru kafa görür. Bunun üzerine Tanrı’dan, kuru kafanın kendisiyle konuşmasını diler. Kuru kafa dile gelir, çok varlıklı olduğunu, bir gün ılı suya gittiğinde orada öldüğünü, öldükten sonra sorgu meleklerinin kendisini sorguladıklarını, kabir azabını anlatır. Hz. İsa’nın duasıyla tekrar hayata döner, imân eder ve kırk sekiz yıl daha yaşadıktan sonra ölür.

Bu tür hikâyelerin çoğunun yazarı ve nereden kaynaklandığı belli olmamakla beraber Cümcüme Sultan hikâyesinin 1368 (H.770) tarihinde, Altın Ordu bölgesinde, Kıpçak Türkçesi ile Hüsam Kâtip adlı bir şair tarafından yazıldığı bilinmektedir. Fuad Köprülü’nün verdiği bilgiye göre bu eser, Kazan Dârü’l-Fünûn’u matbaasında ‘Hikâyet-i

¹¹ OCAK, Ahmet Yaşar, a.g.e. s.9

¹² STAHL, Paul Henry, Histoire de la Décapitation, Presses Universitaires de France, Paris,1986

¹³ Kesikbaş Destanı s.21-25b, arşiv no: 06 Mil Yz Cönk 2, dili Türkçe. Kesikbaş Destanı s.47b., arşiv no: 06 Mil Yz Cönk 54, dili Türkçe. Kesikbaş Hikâyesi, s.16-22b, arşiv no: 06 Mil Yz Cönk 99, dili Türkçe. Kesikbaş Kasidesi, s.24-30, arşiv no :06 Mil Yz Cönk 121, dili Türkçe. Kesikbaş Hikâyesi, arşiv no: 06 Mil Yz Cönk 261, dili Arapça-Türkçe. Kesikbaş Destanı, arşiv no: 06 Hk 4686, dili Arapça.(eser adı: Mecmûa-i Fevâid)

¹⁴ KÖPRÜLÜ, Fuad, Türk Edebiyatı Tarihi, Ankara, 2003, s.307-308

Cümcüme Sultân fi Nübuvvet-i İlyas Aleyhi's-selâm' adıyla tarihsiz olarak basılmıştır. Aynı zamanda Köprülü, Kırım Hanı Sahib Giray bin Hacı Giray'ın bu eseri 1548 (H.955) tarihinde hazine kitapları arasında bularak Anadolu Türkçesine çevirttiğini, bu yazmanın kendi özel kütüphanesinde bulunduğunu ve burada eserin 770 tarihinde Hüsam Kâtip tarafından Moğolca yazıldığına belirtildiğini bildirmektedir¹⁵.

Vasfi Mahir Kocatürk, bu hikâyenin 1461 tarihli bir nüshasının kendi özel kütüphanesinde bulunduğunu ifade etmektedir¹⁶. Kocatürk, bu nüshada yazar adı bulunmadığını belirterek, hikâyenin Kirdecî Ali'nin eseri olabileceğini söylemektedir¹⁷. Hikâyenin çalışma konusu yaptığımız yazmadaki nüshasının çeviri yazısını yayımlayan Zafer Önlere göre Vasfi Mahir'in verdiği tarih doğru ise yukarıda Köprülü'nün bahsettiği, Sahib Giray'ın yaptırmış olduğu Anadolu Türkçesine çeviriden başka bir çeviridir. Bu nedenle de eser değişik zamanlarda, birden çok kere Kıpçak Türkçesinden çevrilmiş olmalıdır¹⁸.

Kerem ile Aslı hikâyesinin içinde bulunan bir bölüm de Cümcüme Sultan Hikâyesine oldukça benzemektedir. Kerem ile arkadaşı Sofu bir yol kenarında kuru kafa görürler. Kerem, kafanın geçmişini merak eder. Sazını eline alıp, manzum olarak öğrenmek istediklerini sorar. Kuru kafa dile gelerek, Kerem'in dörtlükler biçimindeki sorularına yine dörtlükler halinde yanıt verir. Bu söyleşide kısaca, eskiden bir şah olduğunu, çok zengin olduğunu, kapısında çok çalışanın olduğunu, ölümü düşünmediğini, altmış yıl yaşadığını, yüz yıldır da burada yattığını anlatır¹⁹.

Müjgân Cunbur 'Cimcime Sultan Destanı' adlı makalesinde Fuad Köprülü'nün İslâm Ansiklopedisine yazdığı 'Fuzûli' maddesinde şairin eserlerini sayarken Cümcüme-nâme adı altında bir esere yer verdiğini belirtmektedir²⁰. Kendi araştırmaları sonucunda Fuzûli'nin eserleri içinde bu adda herhangi bir kayda rastlamadığını ifade etmektedir.

¹⁵ KÖPRÜLÜ, Fuad, a.g.e s.308

¹⁶ KOCATÜRK, Vasfi Mahir, Türk Edebiyatı Tarihi, 1964, s.67, 143

¹⁷ KOCATÜRK, Vasfi Mahir, a.g.e., s.159

¹⁸ ÖNLER, Zafer, Manzum Halk Hikâyelerinden Cümcüme Sultan, Fırat Üniversitesi Dergisi 5(2)351-367, 1991, s.373

¹⁹ ÖNLER, Zafer, a.g.e. s.373

²⁰ CUNBUR, Müjgân, 'Cimcime Sultan Destanı', Türk Folkloru Araştırmaları Yıllığı, Ankara, 1976

Müjgân Cunbur'un yayımladığı Cimcime Sultan adlı metin Millî Kütüphane koleksiyonunda 461/1977 numarada kayıtlı 1262-1268 (H.1846-1852) yılları arasında yazılmış bir cönkte bulunmaktadır. Cunbur'un incelediği hikâye 119 beyitten oluşmaktadır. Cunbur'un belirttiğine göre destan bozuk bir aruzla yazılmış ve lehçe olarak da Fuzûlî'nin diline benzememektedir²¹.

Dilimizde hala kullanılmakta olan Cümcüme ya da Cimcime sözcüğünün anlamı Tarama Sözlüğü'nde tabanı paçavradan ve koncu çorap gibi ip ile örülerek yapılan bir çeşit ayakkabıdır²². Türk ansiklopedisinde 'Cemceme', tabanı kalın bezden yapılan, koncu ipten örülen bir çeşit ayakkabının adı olarak geçmektedir²³. Cunbur, makalesinde ansiklopedinin aynı maddesinde Mısır-Memlûklü kaynaklarında II. Bayezid'in kardeşi Cem Sultan'a 'Cemceme Sultan' adının verildiği bilgisine değinerek Cem Sultan'ın hayatı ve ölümüyle sözcük arasında bir ilgi kurmaktadır²⁴. F.Steingass'ın sözlüğünde ise bu sözcük, 'Jumjumat, jumjuma' maddesinde 'Kuru kafa' olarak anlamlandırılan Farsça bir sözcüktür²⁵. Cümcüme Sultan hikâyesinde geçen Hz. İsa ve kuru kafa motifinden hareketle, sözcüğün anlamı 'kuru kafa' olmalıdır. Milli Kütüphane'de bulunan cönkler içinde Cunbur'un yayımladığı nüsha dışında 'Cimcime Sultan Destanı' adıyla başka bir nüsha daha bulunmaktadır²⁶.

E.Dâsitân-ı İbrahim Mahlûk

Yazmada bulunan son hikâye 37-42. sayfalar arasında bulunan Dâsitân-ı İbrahim Mahlûk adlı metindir. 122 beyitten oluşan bu hikaye tıpkı Ca'fer-i Dayyâr gibi fazla bilinen bir hikâye değildir. Hikâye Hz. Muhammed'in İbrahim adlı oğlunun vefatını konu edinmektedir. Âmil Çelebioğlu kitabında bu hikâyenin farklı bir nüshasından

²¹ CUNBUR, Müjgân, a.g.e.,s.42

²² Tarama Sözlüğü, TDK Yayınları, C.II. Ankara, 1965, s.774.

²³ Türk Ansiklopedisi, C. X, s.148.

²⁴ CUNBUR, Müjgân, a.g.e., s.54

²⁵ STEINGASS, Joseph, Persian-English Dictionary, 1892, s.370.

²⁶ Cimcime Sultan Destanı, s.30b-34a, arşiv no: 06 Mil Yz Cönk 2, dili Türkçe.

bahsetmektedir. Dâsitân-ı İbrahim (Vefat-ı İbrahim) adını taşıyan bu hikâye 105 beyitten oluşmakta ve müellifi olarak da Kayserili İsa belirtilmektedir²⁷.

Hikâyeye göre Hz. Muhammed'in Yusuf kadar güzel İbrahim adında bir oğlu olmuştur. İbrahim, dört yaşına geldiğinde mektebe başlar ve Kur'an okumasını öğrenir. Üstadı da Hz. Osman'dır. Hz. Muhammed bir gün evinde otururken Azrail yanına gelir. Tanrının selam ettiğini, ümmetinden vazgeçerse İbrahim'i ona bağışlayacağını bildirdiğini söyler. Hz. Muhammed de bunu kabul etmez, ümmetini oğluna tercih eder. Hz. Muhammed, İbrahim'i mektepten eve getirdiğinde Azrail'i gören İbrahim ondan korkar ve durumu anlayarak hocası ve arkadaşlarıyla vedalaşır. İbrahim'in başı ağrır ve başını babasının dizine yaslar. Azrail İbrahim'in elini eline alarak canını alır. Hz. Osman İbrahim'i yıkayıp kefenler. Medine halkı namazını kılar. İbrahim defnedildikten sonra iki melek yanına gelerek Tanrısını ve Peygamberini sorar. İbrahim 'peygamberim atamdır' diyemez. Bunun üzerine Hz. Peygamber İbrahim'in kabrine gelip onu telkin eder. İbrahim de telkine uyarak söyleneni meleklerle tekrarlar. Bu telkinin o zamandan kaldığı ifade edilir.

Hikâyenin son kısmında Sırâcu'l-Kulûb adında bir kitaptan bahsedilmektedir. Elimizde bu adda birçok kitap olduğu için, hikâyede bahsedilenin hangi kitap olduğu konusunda kesin bir sonuca varamadık. Kitap, çeşitli araştırmacılarca Ahmedî Dâî'ye atfedilmiştir. Mehmet Özmen'in , Ertaylan'a atfen verdiği bilgiye göre kitabın Ahmedî Dâî'ye ait olup olmadığı kesin değildir²⁸.

²⁷ ÇELEBİOĞLU, Âmil, a.g.e., s.82

²⁸ ÖZMEN, Mehmet, Ahmed-i Dâî Divânı, C.1., 2001, s.38

YAZIM VE DİL ÖZELLİKLERİ

I.YAZIM ÖZELLİKLERİ

İncelemesini yaptığımız hikâyelerde, diğer Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi, Uygur, Arap ve Fars imlâsının izlerine rastlanmaktadır. Metinlerde bu nedenle imlâ konusunda bir düzenden ve kurallılıktan bahsetmek zordur. Bu karışık kullanım özellikle ünlülerin yazımında karşımıza çıkmaktadır. Metinlerde ünlüler kimi zaman harekeyle, kimi zamansa harekeyle birlikte elif (ا), vav (و) ve ye (ي) ile gösterilmiştir. Yazmada buluna bütün hikâyeler harekeli nesihle yazılmıştır. Bu özellik okuma kolaylığı sağlamış olup anlamı belirlenemeyen kimi sözcükler kalınlık ve incelik durumu belirlenerek okunmuşlar, çeviri metne ve sözlüğe alınmışlardır. Metinlerdeki yazım tutarsızlığı hem Türkçe sözcüklerde hem de Arapça ve Farsça sözcüklerde karşımıza çıkmaktadır. Aynı sözcüğün iki ya da üç farklı biçimde yazımıyla beraber Arapça ve Farsça terkiplerin halk ağzına göre Türkçeleştirildiği görülmektedir. Bu durum ünlü ve ünsüz yazım başlığı altında değerlendirilmiştir.

1.Ünlülerin Yazımı

a ünlüsü kimi sözcüklerde önseste medli elif ile (ا) yazılmaktadır.

adıdır اَدِيدِر (1b/1), anı اَنِي (2b/8) , ağacına اَغَاجِنَه (9a/10)

Kimi örneklerde ise önseste üstünlü elif (ا) ile yazılmaktadır.

adı اَدِي (1b/2) , aşalum اَصَالُم (5a/13), atası اَتَايِي (18a/5), baş بَاشَب (6a/12)

a ünlüsü içseste medli elif (ا) ile ; toprağına طَبْرَانَهُ (39b/4), baba بَابَا (3a/8), dağı دَاغَا (2a/11), Sadece med ile; oğlanı اَوْغْلَانِي (15a/13), Lam ve medli elifle; bulasın بُوْزُهُ دُرُّ (35b/9), olalum اَوَّلُوْمَ (25b/9), bularuڭ بُوْلُوْرُڭ (26b/4), Hemze ile (ة); bozarur بُوْزُرُ (22b/4), şanasıncim حَانَه سِنِيْمَ (22b/3); Üstün ile; baqma بَقْمَا (24b/5), toylayayım طُوْیَلَا يَكِيْمَ (22b/10), anlaruڭ اَنْلُوْرُڭ (22b/11), haber حَبَر (22b/12)

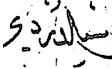

a ünlüsü sonseste medli elif (ا) ile; baba بَابَا (3a/8); Lam ve medli elif ile ; damla damla دَمَلَا دَمَلَا (36a/4); Elif (ا) ile; ata اَتَا (39b/9), sıgmaya سِغْمَا (38b/5), aqşama اَحْتَامَا (35a/11), yolda يَوْلَدَا (28b/5); Sonda üstün ile; kuşaqqa قُشَاَقَا (36a/8); Sonseste üstünlü he (ة) ile; zira زِيْرَا (23b/2), vura وُرَا (22b/5), uca اُوْحَا (16a/2), qara qul قَارَا قُوْلَا (26a/6)

e ünlüsü önseste medli elif (ا) ile; eyü اَيُّوْ (22a/8), eve اَوَّه (3a/10); Üstünlü elif (ا) ile; egüp اَوَّيْ (24a/2), gönlüni egler اَوَّيْ اَكْمَا (3b/3)

e ünlüsü içseste üstünlü elif (ا) ile; gidesini كِيْدَايِر (20b/12), getüre كَاتُّوْ (22a/7), içeyidüm اَيْحَايِدُم (26a/8), demedi mi دِيْمَا دِي (27b/10); Üstün ile; heybeti كَايِدِي (4b/8), geldi كَايِدِي (4b/9); vermeyem وِيْرِيْمِي (11b/5); Üstünlü he ile; vèrelüm نِيْرَه دَنْسِيْر (21b/6), neredensiz وِيْرِيْمِي (9b/10)

e ünlüsü sonseste üstünlü elif (ا) ile; derdine دِيْرْدَانَا (20a/3), nite نِيْتَا (39a/13), esirgeye اَسِيْرَكِي (25b/7); Üstün ile ; eve اَوَّه (21b/8); Sonda üstünlü he ; yèrde يِيْرِدَه (1b/2), eve اَوَّه (3a/10), yüzine بُوْزِيْنَه (3a/1)

Kapalı e (è) sesinin y ile yazılması beklenirdi. Ancak bu sesin yazımında y'nin her zaman kullanılmadığı görülmektedir.

o,ö,u,ü ünlüleri içseste ötreli vav (و) ile; oğul (2b/8), oğşayuban (9b/8), ögüdüm (33b/3); Ötre ile; kuşak (36a/7), sildürdi
(16a/1), süñü (5b/8)

o,ö,u,ü ünlüleri sonseste ötreli vav (و) ile; sevgü (38b/5), süñü (5b/8);
Ötre ile; şoru (35a/5)

2.ÜNSÜZLERİN YAZIMI

Türkçe sözcüklerin yazımında Arap alfabesindeki kimi harflerin kullanımında kesin kurallar bulunmamaktadır. Örneğin s sesinin yazımında Türkçe sözcüklerde kalın sözcükler için ş (ص) kullanılırken ince ünlülü sözcükler için s (س) harfinin kullanımı yaygındır. Ancak aynı sözcüğün yazımında farklı harflerin kullanıldığı görülmektedir.

sordı (2a/2), şordı (21a/6);

c ve ç sesinin yazımında bazı örnekler dışında düzenlilik sözkonusudur.

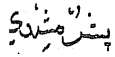
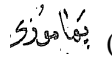

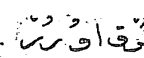

çekişdi (11a/7), çıķara (11a/1)

İç ve son seste ç ve c sesi bazı sözcüklerde birlikte kullanılırken bazı sözcüklerde yanlış kullanım sözkonusudur.

ķulac (31a/8), ķulaç (11b/10); nece (3b/6), neçe (20b/10);
sacdı (7b/2), ağac (9a/9)

Günümüz Türkiye Türkçesinde söz başında p (پ) ile yazıldığını bildiğimiz bazı sözcüklerin, metnimizde b (ب) ile yazılarak Eski Türkçe özelliklerini koruyarak ötümsüz

hallerini devam ettirdiklerini görmekteyiz. Ulaş eki olan (U)p metnimizde b ile yazılmıştır. Biz gerek yazım özelliklerinde gerekse metnin çeviri yazımında bu eki p ile yazmayı uygun gördük. Ama bazı sözcüklerde bu ekin p olarak yazıldığını görmekteyiz. Bu ses iç seste kimi zaman p (پ), kimi zaman b (ب) ile gösterilmiştir.

pişürmüşdi (23a/7), pahāmuzı (26b/3), pula (14a/6), parmağın (27b/7), perk (24b/8), berç urur (11a/9), alup (23a/1), dèyüp (26a/4), diñlenüp (20b/11), egüp (24a/2)

t ünsüzü de kalın ve ince kullanımlara sahip bir ünsüzdür. Türkçe sözcüklerde bu kullanıma uygun olarak ince ünlülerin yanında t (ت), kalın ünlülü sözcüklerde kalın ṭ (ط) kullanılmıştır. Ancak aynı sözcüğün hem t (ت) hem de ṭ (ط) ile yazıldığı ikili kullanımlar da fazladır.

tağ (13b/9), tañlama (7a/12), taşra (29a/5), teni (34b/2), şatun aldı (2a/2), etegin (13b/9), artuğ (1b/10)

Metinde t sesinin ötümlüleştiği sözcükler de vardır. Bunlar ilgili konu başlığı altında ele alınmıştır.

g ünsüzü metinde kef (ك) ile yazılmıştır. İnce sıradan k sesi için de kef (ك) kullanıldığından bu iki sesi ayıracak herhangi bir işaret bulunmamaktadır.

gün (6a/6), göyündürdi (36a/13), kesdi (12a/11)

ñ ünsüzü sözcük içinde ve sonunda karşımıza çıkan bir sestir. Bu ses için üç noktalı kef (ك) kullanılmıştır.

aña (2b/1), biñ (7b/8), diñleyüp (26a/2), oñıla (9b/9)

3.EKLERİN YAZIMI

Metinde Türkçe yapım ve çekim ekleri çoğunlukla bitişik yazılmaktadırlar. Fakat bazı sözcüklerin yazımında eklerin ayrı yazıldığını görmekteyiz.

bulasındur بولاسيندُر (1b/6), tımâr eyleyelüm تيمار ايليه لوم (9b/8)

4. BİTİŞİK YAZILAN SÖZCÜKLER

Edat, bağlaç, zarf durumundaki bazı sözcükler sık sık olmamakla birlikte bitişik yazılmışlardır. dağı' nın tüm metinde elifle ya da medli elifle yazıldığını görmekteyiz.

kızuu için قوزون (11b/4), kaçıdı kim قاقديلم (13a/1), bildi ki بديکه (13a/13), ol dem اولدم (2b/6), sen dağı سنداغي (26a/5)

5. ARAPÇA ve FARŞÇA SÖZCÜKLERİN YAZIMI

Metinde Arapça ve Farsça sözcükler ile terkiplerin yazımında yer yer düzensizlikler görülmektedir. Bu sözcüklerde çoğu zaman halk ağzına yaklaştırmalar yapılmış ve ikili kullanımlara yer verilmiştir. Kimi sözcüklerde de yanlış yazımlar dikkatimizi çekmektedir. Örneğin *hātun* sözcüğü tüm metinde hātun biçiminde yazılmıştır.

hātun حاتون (20b/13), hātun حاتونا (21a/3); maşşümü مامصوم (25a/3), maşşümları مامصوملاري (21a/1); lūfi özine لطف اودينه (12a/13), kubleye قبله (33b/13), sırrı nāmus سري ناموس (14a/6), tetbiri تترپي (23a/5), ucūduma (10b/12), ‘āşılı (26b/13)

6. ŞEDDE

Metnimizde Türkçe sözcüklerde, iç seste iki aynı ünsüz yan yana geldiğinde şedde kullanıldığı durumlar vardır.

aşşı عاَصَصِ (42a/4), elli اَلْيِ (30a/6), issi issi اِسْسِ اِسْسِ (36a/2), illerü اِلَلِرُ (38a/12)

7. TENVİN

Metnimizde Türkçe sözcük ve eklerin yazımında özellikle ayrılma durumu ekinin yazımında tenvinle karşılaşmaktayız.

şıldan اِشْلَدَانِ (25b/1), benden اِبْنَدَانِ (23b/12)

II.SES BİLGİSİ (FONETİK)

1.ÜNLÜLER

1.1.ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ

o/u ve ö/ü Değişimi Konusu

Ünlülerin yazımında ünlülerin ince ve kalınlığını ünsüzlerin yazımından ayırt etmek mümkündür. Arap harfleriyle yazılmış metnimizde a ve e; ı ve i; o,ö ve ü aynı yazılışlarla karşılanmaktadır. Bu bakımdan yanlarındaki ünsüzlerden hareketle a ve i'yi, ı ve i'yi, o,u ile ö,ü'yü birbirinden ayırt etme imkanımız vardır. Ama o ile u ve ö ile ü'yü birbirinden

ayırabilecek bir ölçütümüz yoktur. Örneğin uyan- ya da oyan-, yürü- ya da yürü- sözcüklerinde hangisinin olması gerektiğini yazıdan anlamak mümkün değildir ancak tahmini bir yol tutturulabilir.

Uzun Ünlüler Konusu

Metnimizde Türkçe sözcüklerin bir kısmında, sözcük başında ve içinde hareke işaretleri yanında elif (ا), vav (و), ye (ي) ile yazılan bazı sözcükler Eski Türkçedeki uzun ünlülü sözcüklerdir. Ancak Eski Türkçedeki uzun ünlülü sözcüklerin tamamı bu harflerle gösterilmemiştir.

taḫup طڤوپ (28a/9), ayırur ايرور (37b/8), baḡlu بعلو (9a/5), adın ادين (3a/4), veribidi ويريدي (19b/13)

Kapalı e Konusu

Metinlerimizde kapalı e (è) olarak okuduğumuz ve günümüz Türkiye Türkçesinde de kapalı e ile telaffuz edilen sözcüklere şu örnekler verilebilir:

béleyüp (23a/13), déridüm (32a/4), éline (16a/12), ṭamu éde (25b/2), nédüñ (27b/6), téz (11a/6), yétürdiler (10a/13)

Yuvarlak Ünlü Taşıyan Sözcükler

Türkiye Türkçesinde düz ünlü ile oldukları halde metnimizde yuvarlak ünlü ile olan sözcüklere şu örnekler verilebilir (u>ı, ü>i).

dibinde (14a/11) t p > dip, *kapu* (31a/13) kapu > kapı, *kesük baş* (30b/12) kesük > kesik, *kirp k* (2b/12) kirp k > kirpik, *pişürmişdi* (23a/7) piş r- > pişir- , *şatun aldı* (2a/2) şatun al- > satın al-, *sevgü* (38b/5) sevgü > sevgi, *şatlu* (40a/13) şatlu > tatlı, *řanuķ* (6b/1) řanuķ > tanık, *dem r* (4b/2) dem r > demir

e >   Konusu

Metnimizde sıfat ve zarf olarak kullanılan *şoyle*, *böyle* sözcüklerinin ilk ünlüleri  , *eyle* sözcüğünün ilk ünlüsü e' dir.

böyle (2b/2), *şoyle* (4a/13), *eyle urdılar* (35b/11)

ı > u, i >   Konusu

ķurı ķafa (24a/5) ķurı > kuru, *oķı-* (39a/9) oķı- > oku-, *s riy p* (36b/3) s ri- > sürü-

1.2.ÜNLÜ UYUMLARI

1.2.1.Büyük  nl  Uyumu

Büyük  nl  uyumu ilk hecede kalın ünlü içeren bir sözcüğün daha sonraki ünlülerinin de kalın, ince ünlü içerenlerin de ince ünlü alması demektir. Bu durum Türkçenin her döneminde geçerli olduğu gibi Eski Anadolu Türkçesinde de geçerli olmuştur. Metnimizde büyük ünlü uyumu konusunda sözcük kökünde ve eklerde bazı durumlar dışında düzenlilik söz konusudur.

y rınķı gün (25b/9), *bulma ġi n* (20a/1)

i-fiili ek olarak kabul edildiğinden uyumu düzenlidir.

déridüm (32a/4), gelürimiş (30a/11), aḡlarisaḡ (29b/2)

i-fiilinin ulaç biçimi –iken, -ken metnimizde uyum dışıdır.

oyuriken (31b/7), otururken (38a/11)

1.2.1.1.Arapça- Farsça Sözcüklerde Dil Uyumu

Metnimizdeki Arapça ve Farsça sözcüklerde *-lık, -luḡ* ve *-lük* ekleri karşımıza çıkmaktadır. Beyitlerde bazı sözcüklerin uyak düzeni nedeniyle bu eklerle uyum dışı yazıldığı görülmektedir.

ayvāzlük (9b/5), ḡelāllık dileyeyin (40a/10), ḡelālluḡ diledi (40b/3), ḡulluḡ édelüm (26b/1), melāmetluḡ (7a/13), müslümānluḡ (4b/3), ṣaburluḡ véürsün (37b/3), sultānluḡ (2a/2), yaḡluḡıla (31a/2)

1.2.2.Küçük Ünlü Uyumu

Metnimizde küçük ünlü uyumu diğer Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi, sözcüklerde ve eklerde görülenler olmak üzere iki biçimde karşımıza çıkmaktadır. Aşağıdaki sözcüklerde iki biçimin de örnekleri verilmiştir.

aḡu aḡular yutdılar (20a/2)

gendü gendü ile (12b/9)

ḡarṣu Birbirine ḡarṣu (27a/2)

eyü eyü at (22a/8)

altun on biḡ altun (34b/11)

b,p,m ünsüzlerinin etkisiyle bazı sözcüklerde düz ünlüler yuvarlaklaşır.

demür don (4b/2), yavuz < yabız yavuz kişi (23b/11), delü < tilwe < tilbe delü misin (4b/11), kirpügi (2b/12)

Seslerdeki dudak uyumsuzluğunun bir kısmı Eski Türkçe döneminden kalma, bir kısmı da Eski Anadolu Türkçesinde gördüğümüz uyumsuzluklardır. Bazıları yapım eklerinin sonundaki *-ğ/-g'* lerin kaybolması, bazıları da içlerindeki *b,p,m,c,ç,l,n,r* gibi ünsüzlerin etkisiyle uyumsuzluk göstermektedirler.

1.3.Yuvarlak Ünlü Alan Yapım ve Çekim Ekleri

İlgi durum eki (*-uŋ/-üŋ- -nuŋ / -nüŋ*) : Metnimizde geçen ilgi durum ekleri yuvarlak ünlüdürler.

âdemüŋ âmı (10b/2), ıardaşumüŋ ıanı (26b/8)

yön gösterme eki (*-aru /- erü*) : Eski Türkçe'de *-ğaru /- gerü* biçiminde olan bu ek, başındaki ünsüzlerin düşmesi sonucu Eski Anadolu Türkçesi'nde *-aru /- erü* biçimine girmiştir.

illerü (38a/12), içerü (12a/11),

birinci kişi iyelik ekleri (*-m - u-m / -ü-m*), *-muz / -müz, -u-muz /-ü-müz*) : Metnimizde birinci kişi iyelik eklerinin ünlülerinin bazı örnekler dışında yuvarlak olduğunu görmekteyiz.

‘aqlum (35b/12), ağızum (36a/8), adum (35a/11), ‘ammumuz (21a/10), varumuz (8b/6), begümüz (5a/3), üstāzımuŋ (40b/8)

ikinci kişi iyelik ekleri (*-ŋ, -u-ŋ / -ü-ŋ*), *-ŋuz / -ŋüz, -uŋuz / -üŋüz* : İkinci kişi iyelik ekleri de birinci kişi iyelik ekinde olduğu gibi düz ünlü içeren sözcüklerden sonra dar yuvarlak ünlü alırlar.

pehluvānuŋ (5b/10), işiŋüz (24a/13), hālūŋüz (14a/7)

içün edatı : Eski Türkçe’de *üçün* olan edat, metnimizde ilk ünlüsü düzleşerek *içün* olmuştur.

kızuñiçün (11b/4), senüñiçün (42a/6), cānuñiçün (41a/2)

Addan Ad Yapma Ekleri

-lu /lü : Eski Türkçe’de *-lığ/-lig* biçiminde düz dar ünlü içeren bu ek, sondaki *-ğ/-g* düşmesiyle kendinden sonra gelen *ı* ve *i* sesini de yuvarlaklaştırmıştır.

bağlu at (9a/5), kıanlı domın (10a/5), bu deñlü (37a/3)

-suz /-süz : Bu ek metnimizde iki kullanımıyla karşımıza çıkmaktadır. Eki, kimi örneklerde yuvarlak kimi örneklerde ise dudak uyumuyla düz olarak görmekteyiz.

göñülsüz (18a/7), susuzın (20a/4)

-cuğ /-cük /-cağ : Ekin ünlüsü diğer Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi, metnimizde de yuvarlaktır.

kıardaşcuğı (26b/6), küçücük (23a/12), oğlancuğ (40a/9), kıuzıcağ (25a/4)

Eylemden Ad Yapma Eki

-ğü /-gü : Ekin ünlüsü Eski Türkçe’deki gibidir.

sevgü (38b/5), oyğudan (2b/2), kıayğudan (2b/2)

-u /-ü : tapusına (27b/2), tolu (1b/3), kıoşu kıoşar (13b/7)

-k (-uğ /-ük): Bu ekin yardımcı ünlüsü de metnimizde dar yuvarlak olarak geçmektedir.

açuğ kıoğıl (28a/9), artuğ (1b/10), ayruğ (30b/6), buyruğ (1b/6), kıonuğ (39b/5)

Ortaç Eki

-duḡ /-dük /-tuḡ : Eski Anadolu Türkçesinde, Eski Türkçe’de olduğu gibi ekin ünlüsü dar yuvarlaktır.

ëtdüğün (27a/11), dëdüklerini (23a/5), gördüğüm (22b/6), ḡorḡtuḡumdan (35b/13)

Ulaç Ekleri

-u /-ü, -yu /-yü : Eski Türkçe’de de yuvarlak ünlülü biçimlerini gördüğümüz bu ek, metnimizde de dar yuvarlaktır.

aḡlayu (15a/1), dëyü buyurdılar (36a/2), oḡuyu geldi (39a/13), dutunu (31b/2)

Bu ekin düz darlaşmış biçimlerini bazı örneklerde görmekteyiz.

dutı gör (7b/14), yimkiri yimkiri aḡlaş- (26a/11)

-up /-üp (-yup /-yüp) : Bu ek, metnimizde çoğunlukla yuvarlaktır.

açup (31b/14), aḡlayup (26a/3), gidüp (20b/10)

-uban /-üben : işidüben (36b/10), ḡaḡıyuban (9a/7), kesüben (27b/13), oḡşayuban (9b/8)

-duḡca /-dükçe : götürdükçe (32b/9)

Geniş Zaman Çekimli Eylem Eki

-r (-ur /-ür) : Metnimizde ünsüzle biten eylemlerden sonra arayan giren ünlü de Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi dar yuvarlaktır.

görinür (2b/11), ayırur (37b/8), ḡaluram (36b/8), ölürem (41a/3)

İkinci Kişi Tekil ve Çokluk Emir Ekleri

-ŋ (-uŋ /-üŋ),-ŋuz (-uŋuz /- üŋüz) : Sonu ünsüzle biten fiillerden sonra birinci ve ikinci biçimdeki ekin ünlüsü ile ikinci ekin ünlüleri metnimizde yuvarlaktır.

açuŋ (22a/9), durmaŋ (22a/5), hãhiz êdüŋ (17a/6), hünereyleŋ (15a/7), gelüŋüz (5a/2),

Üçüncü Kişi Emir Eki

-sun /-sün : Üçüncü kişi emir ekinin ünlüsü metnimizde genellikle dar yuvarlak olarak karşımıza çıkmaktadır.

ağlasun (20a/9), bağışlasun (42a/4), bilsün (22b/9)

Görülen Geçmiş Zaman Tekil ve Çokluk Ekleri

-dum /-düm : Bu ek metnimizde dar yuvarlak olarak karşımıza çıkmaktadır.

başladum (20a/7), çıkdum (35a/12), dedüm (35b/13), depeledüm (22b/12)

-duŋ /-düŋ : Bu ekin ünlüleri metnimizde dar yuvarlaktır.

ağıduŋ (32a/2), bulduŋ (27b/9), geldüŋ (32a/1), yağıduŋ (28a/6)

-duĸ /-dük : Metnimizdeki ekin ünlüsü dar yuvarlaktır.

bulduĸ (4b/13), çıkdıĸ (21a/11), dökdük (22b/7), geldük (21a/11)

-duŋuz /-düŋüz : geldüŋüz (24a/6), girdüŋüz (24a/9), urduŋuz (21b/3)

Dilek-Şart ve i- Eylem Şartında Çokluk Birinci Kişi Eki

-avuz /-vüz : Diğer Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi, bu ekin ünlüsü metnimizde de dar yuvarlaktır.

duravuz (32b/12), terk édevüz (17a/10), uçavuz (32b/11), âmân dilevüz (17a/1)

Gelecek Zaman, Geçmiş Zaman, Duyulan Geçmiş Zaman ve i- Eylemi Birinci Kişi Eki

-uz /-üz : Ekin ünlüsü metnimizde genellikle dar yuvarlaktır. Bir sözcükte bu kuralın bozulduğunu görüyoruz.

bilmezüz (22b/8), bilmeziz (21a/11), cezâ kılmuşuz (6b/5)

-uķ : Sadece tek bir sözcükte görülen birinci çoğul kişi ekidir. uğramışuķ (24a/4)

Birinci Kişi Çokluk Emir Eki

-alum /-elüm : Bu ekin ikinci ünlüsü metnimizde dar yuvarlaktır.

yalvaralum (9b/11), vèrelüm (5a/13), ķardaş olalum (25a/5), ğamı ķoyalum (10a/11), işidürelüm (1b/12)

Bildirme Ekleri

-dur /-dür ve durur/ dürür : Eski Türkçe'deki *tur-* eyleminin ekleşmesiyle oluşan bu ek, Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde ve metnimizde dar yuvarlaktır.

yıldur (35a/8), yaş durur (29b/6), tükenmezdir (13b/8), server dürür (19b/6), başdur (6a/2)

1.4. Düz Ünlü Taşıyan Yapım ve Çekim Ekleri

Belirtme Durum Eki

-ı /-i, -nı /-ni : Metnimizde belirtme durumu eklerinin ünlüleri düzdür. başumı (15b/7), düldüli (16a/13), kanunı (22b/7)

İyelik Eki

-ı /-i, -sı /-si : Bu ek Eski Türkçe'de çoğunlukla dudak uyumu dışındadır. Metnimizde –ı /-i, -sı /-si iyelik ekleriyle birlikte –n, -nı /-ni eklerinden önce gelerek bu eklerin uyumuna girdiği sözcükler de vardır.

kapusın (12a/2), çerisi (11a/11), sevgüsü (1b/2), sözüni (27b/1), süñüsin (13b/4), tozını (31a/2), tuğağı (3b/11), gendüsidür (15a/10)

Ayrılma Durumu Eki

-dan /-den : Eski Türkçe'de –dın (-din /-tın /-tin), -dan (-den/ -tan /-ten) biçiminde olan bu ek metnimizde düz geniş ünlülü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ek, *-dın /-din* olarak *öñ* sözcüğü ile birlikte zarf biçiminde bir sözcükte kullanılmıştır.

ardından (13a/2), aydan (3a/3), başdan başa (4b/5), öñdin (35b/13)

Metnimizde *–den /-dan* *yaña* biçiminde kullanılışı da çoktur.

sañrādan yaña (3b/7), gün toğusından yaña (3b/8), Medīneden yaña (12b/12)

Yaña sözcüğü metnimizde üç yerde *yañadan* olarak geçmiştir.

dört yañadan (16b/12), her yañadan (15b/3), bir yañadan (35b/10)

Addan Ad Yapma Ekleri

-cı /-ci : Bu ekin ünlüsü metnimizde düz dardır.
gözciler (8a/5), şııcı (10a/9), yāricım (8a/7)

-lık /-lik : Eski Türkçe’de düzlük yuvarlaklık uyumuna giren bu ek, Eski Anadolu Türkçesi’nde ve metinlerimizde düz dar ünlü alır.

beglik (5a/1), birlik (32b/1), dirlik (31b/10), erligi (15a/3), helallik (40a/10), olmaıklık için (42a/8), sultānlığın (2a/2)

Metnimizde bazı sözcüklerde ekin uyuma girdiğini görüyoruz.

beglūgi (17b/19), erlük (13a/13), helalluk (40b/3), kulluk edelüm (26b/1), melāmetluk (7a/13), müslümānluk (4b/3), şaburluk vērürsün (37b/3), yağlūgıla (31a/2)

-ncı /-nci : Metnimizde bu ek sadece bir sözcükte görülmektedir.
sekizinci (31a/12)

Eylemden Ad Yapma Eki

-ıcı /-ici : Bu ekin ünlüleri metnimizde çoğunlukla düz dardır ve dudak uyumu dışında kalmıştır.

cān alıcı (35a/5), şaklayıcı olsun (3b/2)

Bazı sözcüklerde ekin ilk ünlüsünün uyuma girdiğini görmekteyiz.
göynüci (20a/8)

Eylemden Eylem Yapma Ekleri

-l (-il /-il) : Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde düz dar olarak karşımıza çıkan edilgen ve dönüşlü çatı eki, metnimizde hem düz dar hem de bazı sözcüklerde yuvarlak olarak görülmektedir.

derilüp (3a/6), ezilür (36a/1), kesilmez (18a/2), şarıldılar (20b/10), yakıldı (32a/1), yazıla (30a/11)

açulmadı (22a/11), derüldiler (8b/5), dutuldu (41b/8), yonuldu (7a/3)

-n (-ın /-in) : Eski Türkçe’de uyuma giren dönüşlü ve edilgen çatı eki, Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde genellikle düz dardır. Metnimizde bu ek birkaç sözcük dışında düzenli olarak düz dar olarak kullanılmıştır.

bağlandı (36a/8), derde boyanup (26a/3), çapınurdu (22b/5), döğünü döğünü ağladı (27a/7), dutunı (31b/2), görünür (2b/11)

-ş (-ış /-iş) : İşteş çatı eki olan bu ek, metnimizde hem düz dar hem de yuvarlak biçimleriyle karşımıza çıkmaktadır.

ağlaşdılar (20b/6), bağışdılar (24a/2), buluşdılar (19a/12), çıkuruşdılar (9b/1), dutuşdılar (20b/7), dürüşdiler (13b/13)

-t (-ıt /-it) : Metnimizde düz ünlülü eylemlerde, ekin ünlüsü genellikle düz dardır. eritürdi (34b/2), yaratduş (34a/1)

Görülen Geçmiş Zaman Üçüncü Kişi Tekil Eki

-dı /-di : Bu ekin ünlüsü Eski Türkçe’de ve Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi metnimizde de düz dardır.

açdı (16b/5), bağışladı (33a/8), çekişdi (11a/7), kaçdı (4a/6), öldi (5b/8)

Bazı sözcüklerde ekin *-tı /-ti* biçimini de görmekteyiz.

gitti (22b/8), ağlattı (29b/9)

Duyulan Geçmiş Zaman ve Orta Eki

-miş /-miş : Bu ek metnimizde döz dardır.

aşmiş (7a/12), bilmiş olasın (9a/2), dutulmiş oğlan (9a/8), gėri çalmışlar (37b/3), yatmiş (13b/7)

Gelecek Zaman Eki

-ısar /-ıser : Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi, metnimizde de bu ek döz dardır.

geliserdür (7b/13), grısereem (30b/8), almayısar (33b/2), helk ılısar (9b/4)

Yeterlilik Eylemi Eki

-ı /-ı : Eski Anadolu Türkçesi'nde yeterlilik eyleminin olumsuz u- eyleminin esas eylemdeki ula eki ile kaynaşmasıyla oluşmuştur. Ek, metnimizde bazı yerlerde u-, bazı yerlerde de –a /-e ve –ı /-ı olarak kullanılmıştır.

bilimedüm (25a/10), bilmedm (22b/12), dymedi (41b/8), urtaramazsam (30b/5)

İkinci Tekil Kişi Emir Eki

-đil /-đil : Eski Türkçe'de ve bütün Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde görülen uyumsuzluk metnimizde de görülmektedir.

almağıl (9b/2), bağışlağıl (17a/2), dğil (27b/9), durđıl (2a/13), şaf drgil (1b/9), eyitgil (39a/7), oğıl (23a/5)

Metnimizde tek bir sözcükte *-gil* eki beklenirken *-gıl* ekinin, *-gıl* eki beklenirken de *-gil* ekinin kullanıldığını görmekteyiz.

işleğıl (17a/2), ad urgil (2b/1)

Soru Eki

-mı /-mi : Soru eki olan *-mı /-mi*'nin de diğer Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi düz dar olduğunu görüyoruz.

delü misin (4b/11), bilmez misin (4b/12), korçmaz mısın (23a/2), yalvarmadı mı (27b/10)

Gereklilik Emir Eki

-ayın /-eyin, -ayım /-eyim : Metnimizde bu ekin *-ayın /-eyin ve -ayım /-eyim* biçimlerini görmekteyiz.

alayım (24a/10), başayım (23a/13), çıkarayım (28a/4), eydeyim (14a/13)

çıkayın (39b/1), dèyeyin (20a/3), dèreyin (31a/6), dileyeyin (40a/10), dutayın (4a/3)

Çekimli Fiillerde Tekil ve Çokluk İkinci Kişi Ekleri

-sın /-sin, -sız /-siz : Bu ek metnimizde düz dar olarak görülmektedir.

bilürsin (15b/6), bulasın (23a/4), şanasın (4b/8), yaçarsız (21b/7)

Ulaç Ekleri

-ıcağ/-icek : Ekin ilk ünlüsü metnimizde düz dardır.

göricek (21a/8), olıcağ (7b/11)

-inca /-ince : Metnimizde tek örneği bulunan ekin ünlüsü düz dardır.
batınca (8a/11), varınca (28a/14)

1.5. Ünlü Türemesi

Metnimizde ünlü türemesine birkaç Arapça ve Türkçe sözcükte orta hecede rastlamaktayız.

şehir (9a/10), şükür etti (18b/11), tüzirek (19b/10), toyırağ (29a/1)

1.6. Ünlü İncelmesi

Metnimizde ünlü incelmesi $u < ü$ olarak tek bir örnekte karşımıza çıkmaktadır.
yutdılar (20a/2), yutmışam (36b/12), yütdük (21b/12)

1.7. Söz Başında Ünlü Düşmesi

Metnimizde söz başında ünlü düşmesi olayıyla sadece bir sözcükte karşılaşmaktayız.
Bu düşmeyi halk ağzına yaklaştırma çabaları olarak açıklayabiliriz.

parmağın şırup (27b/7)

1.8.Orta Hecede Dar Ünlü Düşmesi

Türkçe'nin her döneminde ikiden çok heceli sözcüklerde orta hecedeki dar ünlünün düştüğünü görmekteyiz. Bu durum metnimizde de söz konusudur. Sözcük bünyesindeki dar ünlülerin düşmesine metnimizde geçen aşağıdaki sözcüklerde rastlıyoruz.

ağzı (34a/13), aşılmaz (21b/4), ayrı gelmeye (15a/6), boynına (8a/3), buyruğun (1b/6), gönli (2b/2), eydüy (10a/11)

Orta hecede ünlü düşmesi olayı eklerde de karşımıza çıkmaktadır. Bu, i- eyleminin ve *ile* edatının i' sinin düşmesi biçimindedir.

gevdelerle (14a/2), vèrmişdi (38a/4), yèmezdim (15a/5), yörürdüm (30a/7)

1.9.Ünlü Kaynaşması

Ünlü ile biten bir sözcüğün ünlü ile başlayan bir sözcükle karşılaşması durumunda iki ünlü birbiriyle kaynaşır ve tek ünlüye dönüşür. Buna *ünlü tekleşmesi* de diyebiliriz. Metnimizdeki örneklerden bazıları aşağıdaki gibidir.

neyle- < ne + eyle- neyledüy (27b/6)

nèt- < ne + èt- nèt-di (22a/4)

gendüzi < gendü + özi gendüzini (6b/4)

böyle < bu + öyle böyle (2b/2)

şol < şu + ol şol (28a/14)

2.ÜNSÜZLER

2.1. Ünsüz Değişmeleri

Metnimizde karşımıza çıkan ünsüz değişmeleri aşağıdaki başlıklar altında işlenmiştir.

η Ünsüzü

η ünsüzü Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi, metnimizde de varlığını devam ettirmiştir.

añlarısañ (29b/2), diñlemedi (26b/4), tañlardan (8b/1), yaluñuz (5a/2)

Bir sözcükte *nun* (ن) yerine *ñ*, *ñ* yerine de *nun* (ن) kullanıldığını görmekteyiz.
oñ biñ (22a/8), on yaşar (3a/1)

b Ünsüzü

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde ötümsüzleştiğini gördüğümüz barmak, berk, gibi sözcükler, metnimizde hem ötümlü hem de ötümsüz biçimleriyle görülmektedir.

barmağın getir (12b/4), parmağın (27b/7); berķ urur (11a/9), perk (24b/8)

Bu örneklerin dışında pişür- sözcüğü metnimizde ötümsüz biçimiyle karşımıza çıkmaktadır.

pişürmişdi (23a/7)

t- > d- Değişimi

Eski Türkçe'de söz başında bulunmayan d-, Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde ve metnimizde hem t- hem de d- olarak bulunmaktadır. İnce sıradan ünlü taşıyan sözcüklerin başındaki t-'ler hemen hemen d-'ye dönüşmüştür. Kalın sıradan ünlü taşıyan sözcüklerin başında ise çoğunlukla t- bulunur.

İnce sıradan ünlü taşıyan sözcüklerde ön sesteki t-'ler d-'ye dönüşmüştür.

déyince (2b/2), degme (16b/7), demür don (4b/2)

diz sözcüğünün yazımında genel olarak d- kullanılmıştır ancak bir örnekte sözcüğü *tiz* biçimiyle görmekteyiz.

tizi çıktı (12b/3), dizine (32a/10)

Metnimizde bir sözcükte ön sesteki t-'nin korunduğunu görmekteyiz

temin (24a/6)

Kalın sıradan ünlü içeren t-'ler henüz d-'ye dönüşmemiştir.

tağa (13a/4), tanuğ (6b/1), tavarı (14a/9), tatlu (40a/13)

Ön seste *t-* /*-d* kullanımında belirli bir kural bulunmamaktadır. Kalın sıradan sözcükler kimi yerde *d-*, kimi yerde *t-* olarak geçmişlerdir.

daş (19a/11), taş (8b/11); daruldı (22a/11), tarılırsa (3a/10); demür donları (4b/2), ton (9b/10); doldı (14a/2), tıldı (15b/12)

Aşağıdaki sözcükler metnimizde *d-* ile yazılmışlardır.

dağı (2a/11), dutuşdılar (20b/7), doğundı (8b/11), danışığa (17b/2)

Eski Anadolu Türkçesi' de ve metnimizde *-d* ile yazılan *ad*, metnimizde bir örnekte *-t* ile kullanılmıştır.

yavuz atı kazanmağ dirlik degil (31b/10), görklü ad (2a/4)

-t- > -d- Ötümlüleşmesi

İç seste *t*'nin ötümlüleşmesi genel değildir. Bu konuda Türkiye Türkçesi ile paralellik vardır.

artar (2b/13), batınca (8b/11), getüreyin (4a/2)

-t ünsüzü ile biten ve bir ek alınca iki ünlü arasında kalan bazı *-t*'ler *-d-* 'ye dönüşmektedir.

eydür (3a/8), gidevüz (17a/10), iledüp (7a/12)

k -/g- Ötümlüleşmesi

Metnimizde iç seste *k - /g-* değişimine uğramış bazı sözcükler aşağıdaki gibidir.

parmağın (12b/4), toprağa (35b/2)

İç ve Son Seste Sızıcılışma

-k -/ -ğ - , -k / -ğ : Türkçe'de ön seste *k -/ ğ -* değişimi yoktur. Metnimizde iki sözcük kökünde bu değişimi görmekteyiz.

aḥṣām (4b/4), oḥṣayuban (9b/8), yoḥsa (4b/11)

Ekte görülen sızıcılaşma sadece bir örnekte karşımıza çıkmaktadır.

du‘ā kıılmaḥiçün (42a/8)

-ğ- >-y- Değişimi

Metnimizde bu değişimin örnekleriyle iki sözcükte ek düzeyinde karşılaşmaktayız.

aşşı kıılmaya (17b/9), beşāret kıılmağa (2b/1)

İç Seste Ötümlüleşme

Son sesleri - *t* ve - *k* /- *k* ile biten bazı sözcükler ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında bu ekler ötümlüleşmektedirler.. Metnimizde ötümlüleşme özelliği gösteren sözcükler aşağıdaki gibidir.

Bazı sözcüklerdeki son ses - *t* 'leri kendilerinden sonra ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında - *d* -'ye dönüşmektedirler.

eydeyim (14a/13), giderdi (20b/9), işidün (41b/12), toprağa (35b/2)

Son seste - *k* /- *k* 'ler kendilerinden sonra ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında - *k* /- *g* - 'ye dönüşmektedirler.

barmağın (12b/4), dün buçuğında (16b/4), döşege (2b/7), kulağın tuḥ (20b/2)

Metnimizde *d* > *t* ötümlüleşme olayı görülmemektedir.

-*de* /-*da* bulunma durumu eki : toprağda (37b/9)

- *dan* /- *den* ayrılma durumu eki : başdan başa (4b/5)

- *dur* / -*dür*, -*tur* /-*tür* ettirgen çatı eki : Metnimizde bu ekin ötümsüzleştiğini görmekteyiz. tapṭuru gel- (4b/9)

- *duḥça* /-*dükçe* : götürdükçe (32b/9)

Metnimizdeki bazı sözcüklerde - *d* – ötümsüzleşerek uyuma girmiştir.

-*dum* /-*düm* görülen geçmiş zaman birinci tekil kişi eki : çıkdum (35a/12), kabül etdüm (12a/7). Metnimizde, görülen geçmiş zaman birinci tekil kişi eki olan –*düm* bir sözcükte ötümlü olarak görülmektedir. dürüştüm (30a/6)

-*duş* /-*düş* görülen geçmiş zaman ikinci tekil kişi eki : nêtdüş (27b/6)

-*dı* / -*di*, -*dılar* /-*diler* görülen geçmiş zaman üçüncü tekil kişi eki : çekışdi (11a/7), kaçdı (4a/6), ditreşdiler (26a/11)

Metnimizde iki sözcükte uyumun bozulduğunu görmekteyiz.

gitti (22b/8), ağlattı (29b/9)

-*dur* /-*dür* bildirme eki : yaş durur (29b/6), artuğdur (13a/6). Bir sözcükte kural bozulmuştur. gerektür (19b/12)

Ek ve Hece Başı c /ç 'leri

Metnimizde bu eklerin hem c hem de ç ile yazılarak ötümlülük ötümsüzlük uyumu gösterdiğini görmekteyiz.

Addan Ad Yapma Ekleri

-*ncı* /-*nci* : sekizinci (31a/12)

-*ci* /-*ci*, -*çu* : da^c vucı olam (30b/2), gözciler (8a/5), bekci (12a/2), muştuluğçu (9a/1)

-*cuğ* /-*cük* : oğlancuğlar (40a/9), kardaşcuğı (20b/6)

-*cağ* /-*cek* : kızıcağları (25a/4)

Eşitlik Eki – ca /-ce : buncalayın (11b/2), ilerümce (39b/7)

Ulaç Eki –duḡça /-dükçe : Metnimizde iki sözcükte ekin ötümsüz biçimiyle karşılaşmaktayız. götürdükçe (32b/9), oldukça (37a/7)

-p- > -y- Değişimi

İç seste –p- > -y- değişimi metnimizde bir sözcükte karşımıza çıkmaktadır. öykelendi (26a/9) : Eski Türkçe öpke < Öyke < Günümüz Türkçesi Öfke

2.2. Ünsüz Türemesi

Ünsüz türemesi metnimizde iç seste ve söz başında olmak üzere iki biçimde karşımıza çıkmaktadır.

İç seste ünlü ile biten sözcüklerin sonuna ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde araya koruyucu y- ünsüzü girmektedir.

ḡomayalar (7b/4), ölmeyem (34b/8), bëleyüp (23a/13)

İle edatı ile *i-* eyleminin çekimli biçimlerinde sonu ünlü ile biten bir sözcüğe geldiklerinde araya y- girer.

içeyidüm (26a/8), neyise (28a/1), kâfiriken (37b/1)

İle edatında sadece bir sözcükte bu türemenin olduğunu görmekteyiz. Diğer sözcüklerde *ile*, varlığını korumuştur.

ḡahriyla (14a/2)

araya y- ünsüzünün girmediği sözcüklerden bazıları aşağıda verilmiştir.

elile (41a/13), dilile (19b/8), yaşıla (34a/5), ḡanıla (15b/12)

İç seste ünsüz türemesine metnimizde bir sözcükte rastlamaktayız.

ilerü : illerümce (38a/12)

Ön seste ünsüz türemesi *ur-* eyleminin başına gelen *v-* sesidir. Eylemin *ur-* ve *vur-* olarak iki biçimi de metnimizde kullanılmaktadır.

na^ç ra urdı (5b/4), na^ç ra vurur (23a/4)

2.3. Ünsüz İkizleşmesi

Metnimizde aşağıdaki sözcüklerde - s- ünsüzünün ikizleştiğini görmekteyiz.

ç aşşı (39b/11), issi (36a/2)

2.4. Ünsüz Düşmesi

Metnimizde ünsüz düşmesi söz başında ve orta hecede görülmektedir.

konuğ + cağ : konucağ ét (21a/5), küçük + cük : küçücük (23a/2), vücūd : ucūduma (10b/12)

III. YAPI BİLGİSİ

1.SÖZCÜK YAPIMI

Metnimizde karşımıza çıkan yapım ekleri aşağıdaki gibidir.

1.1. Addan Ad Yapma Ekleri

-lık/-lik, -luğ/-lük : ayvâzlüğe (9b/5), beglük ola (5a/1), dirlik (31b/10), muştuluğçu (9a/1)

-cı /-ci : Meslek isimleri yapan bir ektir. Metnimizde bir sözcükte karşımıza çıkmaktadır. yâricım (8a/7)

-daş /-deş : Ortaklık ve birliktelik belirten bir ektir. kardaşlaruz (21a/9), yoldaşlarum (5a/8)

-sul : Metnimizde iki farklı yazımıyla görülmektedir. yoğsul (38a/1), yoğsul (39a/10)

-cuğ /-cük : Küçültme ve sevgi anlamı içeren bir ektir. kardaşcuğı (26b/6), oğlancuğlar (40a/9), küçücük (23a/2)

-lu /-lü : Sahiplik anlamı içeren ve sıfat yapan bir ektir. adlu (36b/3), görklü (7a/5), deñlü (37a/3), donlu (7b/2)

-suz /-süz /-sız /-siz : -lu /-lü ekinin olumsuz anlamında ad, sıfat ve zarf yapan bir ektir. gönülsüz (18a/7), aņsuzın (6b/6), dinsiz (27a/11), imânsız (27a/11)

-cağ : Sevgi anlamı içeren bir sözcüktür. kuzıcağları (25a/4)

-ca /-ce, -leyin : Bu ekler metnimizde kadar, gibi, göre anlamlarına gelirler, benzerlik ve eşitlik ifade ederler. Sonuna geldikleri sözcüğü zarf yaparlar.

buncalayın (11b/2), bunca (6b/7), ikileyin (17b/8)

-la/-le, -ıla /-ile, -yıla /-yile -n : Araç anlamı ifade eden bu ekler, metnimizde adlardan zarf yapmaktadırlar. odıla (14a/12), elile (41a/13), kanıla (15b/12), çahırıyla (14a/2), taşlardan (8b/1)

-ra /-re, -aru /-erü : Yön gösterme ekleri olan bu ekler, adlara eklenerek zarf yaparlar. illerü (38a/12), içerü (12a/11), içre (11b/10), taşra (29a/5)

1.2.Eylemden Ad Yapma Ekleri

-ma /-me : kıyma (34a/13)

-mağ/-mek : ağlatmak (37b/12), ölmek gerek (8b/7), sevmek gerek (19b/9)

-ş : alkış kıılır (9a/6)

-k /-k, -u-k /-ü-k /-ağ/-ek : Metnimizde örnekleri çok olan bir eylemden ad yapma ekidir.

açuk çoğıl (28a/9), artuğdur (13a/6), ayruğ (30b/6), danışıkça (17b/2), döşekler (21b/10), ırak (10a/11), konuğ (39b/5), tanuğ (6b/1)

-im /-üm : ölüm (9b/7), bilüm (9b/7), dilim dilim biç- (26a/8), içüm (11b/12)

-un /-ün : şatun aldı (2a/2)

-ğü /-gü : sevgü (38b/5)

-ı /-i, -u /-ü : şoru (35a/5), tapusına (27b/2), gün toğusından (3b/8), tolu (1b/3), çoşu çoşar (13b/7), ayru (15a/6)

-ıcı /-ici : saklayıcı (3b/2)

1.3.Addan Eylem Yapma Ekleri

-la /-le : bağladı (14a/10), başladı (3a/4), dişledi (15a/3), gizledüñ (23b/12)

-a /-e : beñzer (4a/12), yarlıķasın (20b/2)

-ar /-er : Renk bildiren isimlerin sonuna gelen bir ektir. şararur (22b/4), bozarur (22b/4), kızarur (22b/4)

-sa : Metnimizdeki tek örneği şusa- sözcüğünde görölmektedir. şusayuban (36a/13)

-da /-de : Metnimizde tek örneği olan bir ektir. aldamasun (33b/3)

-id : bekid- (28a/8)

1.4.Eylemden Eylem Yapma Ekleri

-ma- /-me- : Metnimizde çok karşılaşılan olumsuzluk ekidir.

açulmadı (22a/11), demedüm (32b/2), içmezem (10b/10)

-ar- /-er-/-ur- /-ür-/-ir- ettirgen çatı eki : ağdarur (13b/5), bitürürse (10a/2), degüre (42a/2), düşürelüm (8b/8), gidermeye (12a/1), içirelüm (9b/10), kaçurduķ (22b/8)

-gür- ettirgen çatı eki : ergür (33a/9)

-dir-/-dur- /-dür- /-tur /-tür ettirgen çatı eki : bildüreyim (15b/1), bindürdiler (9a/5), dikdürüp (9a/9), doldurup (10a/13), döndürmeyem (38b/7), göndürdiler (30b/10), göyündürdiler (36a/13), tapıuru geldi (4b/9), yandırur (32b/6)

-t- ettirgen çatı eki : ağlattı (20b/6), aıtıdı (14a/1), incitmegil (23a/3), döşetdi (21b/10)

-l- edilgen çatı eki : derüldiler (8b/5), dutulmuş (9a/8), ezilür (36a/1), şarıldılar (20b/10)

-n- Dönüslülük çatı eki : bağlandı (36a/8), bulanayın (26b/8), çapınurdı (22b/5), dağındı (3a/7)

-ş- işteş çatı eki : ağlaşdılar (20b/6), bakışup (24a/3), buluşdılar (19a/2), çekişdi (11a/7)

2.AD

2.1. Ad Durum Ekleri

2.1.1.Yalın Durum

Yalın durum, adın çekim eki almamış biçimidir.

beg (17b/13), bekci (12a/2), daş (19a/11)

2.1.2.İlgi Durum Eki

Sonu ünsüz ile biten adlara *-uŋ /-üŋ*, ünlü ile bitenlere *-nuŋ /-nüŋ* eki getirilir. İlgi durumu ile birleştirilmiş sözcükler ad tamlaması oluştururlar.

atınuŋ kuçları (8b/11), tağnuŋ dört yanı (14a/1), anuŋ adı (1b/1)

2.1.3.Belirtme Durum Eki

Metnimizde belirtme durum eki diğer Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi üç türdür.

-t/ -i, -y/ -yi : ayağı (10b/4), tağı (13b/11), koruyı (4b/1)

-nı /-ni : Bu ek, daha çok işaret zamirleri ve bazan da üçüncü kişi iyelik eklerinden sonra gelmektedir. bunu (4a/3),

-n : Üçüncü kişi iyelik eklerinden sonra kullanılan bir ektir. parmağın (12b/4), kamasın (17a/6)

2.1.4.Yönelme Durum Eki

Sonuna geldiği adın son ses durumuna göre *-a/-e*, *-ya /-ye* biçimlerinden birini alır. kapısına (27b/2), tenine (14b/12), araya (5b/1)

2.1.5.Bulunma Durum Eki

Adlardan sonra *-de /-da*, üçüncü kişi iyelik eklerinden sonra *-nda /-nde* gelmektedir. Sözcüğe içinde bulunma, mevcut olma, o yerde olma anlamları vermektedir. göñülde (38b/5), korida (6b/2), öñinde (14b/11)

2.1.6.Ayrılma Durum Eki

Bir yerden ayrılma, çıkma anlamındadır. ardından (13a/2), aydan (3a/3)

Ekin *-dın /-din* biçimi sadece *öñ* sözcüğünde zarf olarak karşımıza çıkmaktadır. öñdin (35b/13)

Bazı sözcüklerde ek, *yaña* ile birlikte kullanılmıştır. sahradan yaña (3b/7), Medineden yaña (12b/12)

Yaña sözcüğü üç yerde *yañadan* olarak geçmiştir. dört yañadan (16b/12), her yañadan (15b/3), bir yañadan (35b/10)

2.2.Adlarda Çokluk

Adlarda çokluk ekleri Eski Anadolu Türkçesi metinleriyle uygunluk göstermektedir. Çokluk, adların sonuna *-lar /-ler* eki getirilerek yapılmaktadır.

başlarını (27b/13), gönülleri (10b/6), kardeşlerim (5a/8), oğlanlar (22b/8)

2.3.İyelik Ekleri

Metnimizde iyelik ekleri Eski Anadolu Türkçesi'nin özelliklerine uygun biçimdedir.

Birinci Kişi İyelik Ekleri Tekil Biçimi: *-m /-um /-üm, -ım/-im* : ağzum (38a/8), adımlı (2a/13), atam (8a/7), dedem (5a/7)

Birinci Kişi İyelik Ekleri Çokluk Biçimi: *-muz /-müz, -umuz/-ümüz* : arçamuz (13b/3), begümüz (5a/3), cânumuz (5a/11), dilümüzde (1b/1)

İkinci Kişi İyelik Ekleri Tekil Biçimi : *-ñ, -uñ /-üñ, -ıñ /-iñ* : cânuñ (19b/8), evüñ (17b/9), işüñe (5a/9), kanuñı (26a/8)

İkinci Kişi İyelik Ekleri Çokluk Biçimi : *-ñuz /-ñüz, -uñuz/-üñüz* : işiñüz (24a/13)

Üçüncü Kişi İyelik Ekleri Tekil Biçimi : *-ı/-i, -sı /-si* : atası (6b/3), göbegi (3b/13), kapusunda (12b/9)

Üçüncü Kişi İyelik Ekleri Çokluk Biçimi : *-ları /-leri* : elçileri (17b/2), gözleri (22b/2), kızcağları (25a/4), oğlanlarıuz (21a/9)

3. ZAMİRLER

Zamirler ve çekimleri metnimizde Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden farklı değildir.

3.1. Kişi Zamirleri

Birinci Kişi Zamiri (Tekil)

Yalın Durum : ben (12a/7)

İlgi Durumu : benüm (2a/3)

Belirtme Durumu : beni (3a/8)

Yönelme Durumu : baņa (23a/12)

Ayrılma Durumu : benden (23b/12)

Araç Durumu : benümile (23b/3)

Sebeb Gösterrme Durumu : benümiçün (40a/7)

Bildirme Durumu : benem (13a/3)

Birinci Kişi Zamiri (Çokluk)

Yalın Durum : biz (5a/4)

İlgi Durumu : bizüm (8b/7)

Belirtme Durumu : bizi (6b/6)

Yönelme Durumu : bize (5a/1)

Ayrılma Durumu : bizden (37b/3)

Araç Durumu : bizümile (5a/3)

Sebeb Gösterme Durumu : bizümiçün (10a/11)

Bildirme Durumu : bizüz (25a/4)

İkinci Kişi Zamiri (Tekil)

Yalın Durum : sen (2a/11)

İlgi Durumu : senüñ (12b/5)

Belirtme Durumu : seni (3b/2)

Yönelme Durumu : saņa (1b/5)

Araç Durumu : senüñile (13a/10)

Sebeup Gösterme Durumu : senüñiçün (42a/6)

Bildirme Durumu : sensin (8a/7)

İkinci Kişi Zamiri (Çokluk)

Yalın Durum : siz (10b/2)

İlgi Durumu : sizüñ (24a/13)

Belirtme Durumu : sizi (14a/5)

Yönelme Durumu : size (14a/8)

Bulunma Durumu : sizde (9b/7)

Ayrılma Durumu : sizden (14a/8)

Bildirme Durumu : sizsiz (35b/13)

Üçüncü Kişi Zamiri (Tekil)

Yalın Durum : ol (1b/4) Metnimizde iki yerde o biçiminde kullanılmıştır. O (11b/7), (28a/7)

İlgi Durumu : anuñ (4a/6)

Belirtme Durumu : anı (2b/8)

Yönelme Durumu : aña (1b/5)

Bulunma Durumu : anda (3a/6)

Ayrılma Durumu : andan (9b/5)

Eşitlik Durumu : anca (6a/3)

Sebeup Gösterme Durumu : anuñiçün (41a/2)

Araç Durumu : anuñıla (38a/10)

Bildirme Durumu : oldur (15a/13), oldurur (31a/6)

Üçüncü Kişi Zamiri (Çokluk)

Yalın Durum : anlar (19b/11), olar (20b/12)

İlgi Durumu : anları (18a/10), oları (26b/4)
 Belirtme Durumu : anları (4b/2)
 Yönelme Durumu : anlara (2b/6)
 Sebep Gösterme Durumu : anları için (21b/10)

3.2.İşaret Zamirleri

Metnimizde geçen *bu, şu, ol* zamirleri işaret zamirleridir. Bu zamirlerin metnimizde kullanılan çekimli durumları aşağıdaki gibidir.

bu

Yalın Durum : bu (2a/3)
 İlgi Durumu : bunu (4a/6)
 Belirtme Durumu : bunu (7b/12)
 Yönelme Durumu : buya (6a/9)
 Bulunma Durumu : bunda (5a/13)
 Ayrılma Durumu : bundan (19a/10)
 Eşitlik Durumu : buncalayın (11b/2), bunca (6b/7)
 Bildirme Durumu : budur (5a/11)
 Araç Durumu : bununla (15a/6)

bular / bunlar

Yalın Durum : bular (6b/12), bunlar (7b/2)
 İlgi Durumu : buların (12b/13), bunların (24b/5)
 Belirtme Durumu : bunları (13a/7)
 Yönelme Durumu : bunlara (21b/11)
 Ayrılma Durumu : bulardan (21a/6)

şu, şol

Metnimizde bu işaret zamiri sadece iki örnekte yalın durumda kullanılmıştır.

şu (33a/5), şol (28a/14)

ol

Kişi zamiri *ol* ile işaret zamiri *ol* arasında çekim bakımından fark yoktur. Kişi zamiri konusunda bahsettiğimiz *ol* zamirinden sadece birkaç yalın durum örneği veriyoruz.

ol (35b/13), *ol dem* (4a/1)

3.3.Dönüştülük Zamirleri

Metnimizde karşımıza çıkan dönüştülük zamirleri *öz*, *gendü* ve *gendüz* zamirleridir.

öz (12a/5), *özüm* (20a/11), *özine* (11a/10), *özün* (25b/7)

gendü (7a/1), *gendüden* (10a/5), *gendüye* (12a/6), *gendüyi* (22b/3), *gendüsidür* (15a/10), *gendümüz* (21b/13)

gendüz zamiri *gendü* ve *öz* sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur.

gendüzin (33a/2), *gendüzini* (6b/4), *gendüzine* (12a/7)

3.4.Belirsizlik Zamirleri

Metnimizdeki belirsizlik zamirleri aşağıdaki gibidir.

biri (7a/10), *birisi* (36a/11), *her biri* (12b/11), *her birisi* (12b/9), *her kim* (5a/11), *her ne ki* (1b/1), *her ki* (33b/4), *kimisi* (20a/9), *kimi* (20a/9), *kimse* (9b/3), *şamular* (33b/710), *niçelerün* (37b/11), *degmelere* (7b/6)

3.5.Soru Zamirleri

Metnimizde *ne* ve *kim* olmak üzere iki türlü soru zamiri bulunmaktadır. Bunlara ek olarak *çanda*, *çanı*, *nereden* gibi sözcükleri de sayabiliriz.

ne (13a/11), *neye* (11b/12), *kimsin* (34a/7), *çanı* (1b/9), *çanğı kişi* (34b/7), *çanğı birine* (20a/5), *çanda* (31a/1), *nèreden* (22b/8), *nèredensiz* (21a/6)

3.6.İlgi Zamiri

Metnimizde *ki* ve *kim* olmak üzere iki türlü ilgi zamiri bulunmaktadır.

Bir ‘ ayıldür *ki* (2b/10), dèr *ki* (11a/2), ol zamānda *kim* (2a/1), görelüm *kim* (17b/5)

3.7.Aitlik Zamiri

Metnimizde aitlik zamiri –*kı* olup bir sözcükte görülmektedir. yārınkı gün (25b/9)

4.SIFATLAR

Metnimizde karşımıza çıkan sıfatlar günümüz Türkçesinde olduğu gibi bir adın önüne gelerek onu niteler, işaret eder, belirsizleştirir ve sayısını bildirirler.

4.1.Niteleme Sıfatları

Metnimizde en çok görülen sıfat türlerindendir.

ılı şü (35a/9), görklü ad (2a/4), göyüklü haber (20a/8), gül teni (40a/1), eyü at (22b/10), ulu sulţān (19b/5), yavuz atı çazanmaç (31b/10)

4.2.Karşılaştırma Sıfatları

Sıfatlarda karşılaştırma diğer Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi *-rağ/-rek* ekiyle yapılmaktadır.

tèzirek (19b/10), yegirek (19b/10), toyırağ (29a/1)

4.3.Belirtme Sıfatları

Sıfatlarda belirtme, sıfatın tekrarlanmasıyla yapılmaktadır. Metnimizde örneği azdır. dürlü dürlü renk (22b/4)

4.4.Küçültme Sıfatları

Küçültme ekleriyle yapılan sıfat türüdür. Metnimizde birkaç sözcükte karşımıza çıkmaktadır. küçücük arkadaşlarum (23a/12)

4.5.İşaret Sıfatları

Metnimizde geçen işaret sıfatları aşağıdaki gibidir.

bu söz (2b/6), bu iş (6b/9), böyle gâfil (19b/1), şu sa'ât (33a/5), işbu oğlan (9b/8), işbu iş (15b/4), şol yer (28a/14), şol sa'ât (33a/1)

4.6.Belirsizlik Sıfatları

Metnimizde kullanılan belirsizlik sıfatları aşağıdaki gibidir.

bir gün (34b/11), kamu cânlar (1b/2), her gün (34b/5), degme er (16b/7)

5.SAYILAR

Günümüz Türkçesinde olduğu gibi, metnimizde de sayılar hem isim hem de sıfat olarak kullanılmıştır.

5.1.Asıl Sayılar

Bir : bir etmek (11b/12), bir gez (32a/11), bir gezin (8b/8)

İki : iki güne (17b/7), iki yıl (36b/8), iki gezin (36b/2)

Üç : üç gün (13b/13), üç gezin (32a/12)

Dört : dört yarıla (29b/3)

Beş : beş (14b/13), beşi (15a/1)

Yedi : yedi gün (16a/12), yedi gez (4a/7)

Çokuz : çokuz ay (2b/10), çokuz at (12b/10)

On : on yaşar (3a/1), on kişi (4b/4)

On dört : on dört (38a/10)

Çok : çok gün (3b/4), çok kemend (8b/13), çok kulac (11b/10)

Çok sekiz : çok sekiz yıl (37a/13)

Elli : elli gezin (30a/6)

Altmış : altmış gezin (14b/10)

İki yüz : iki yüz er (4b/1)

Üç yüz : üç yüz kişi (8b/10)

Üç yüz altmış : üç yüz altmış şehre (17b/11)

Dört yüz : dört yüzünü (8b/2)

Beş yüz : beş yüz (32b/7)

Yedi yüz : yedi yüz er (7b/4)

Biç : biç yıl (36b/12), biçden (31b/8), biç yaşadum (32b/2)

Biç beş yüz : biç beş yüz kulac (31a/8), biç beş yüz batman (32a/8)

İki biç : iki biç (34b/5)

Üç biñ : üç biñ melek (7b/8)

Beş biñ : beş biñ idük (31b/5)

On biñ : on biñ yıl (35a/8)

On iki biñ : on iki biñ qaravaş (34a/10)

On sekiz biñ : on sekiz biñ ' âlem (1b/3)

Yegirmi biñ : yegirmi biñ (17a/5)

Otuz üç biñ : otuz üç biñ (29b/3)

Elli biñ : elli biñ baş (17a/4)

Altmış biñ : altmış biñ er (15a/7)

Yedi yüz biñ : yedi yüz biñ (6b/8)

5.2.Sıra Sayıları

Sıra sayı sıfatları adın sonuna –ncı /-nci eki getirilerek yapılmaktadır. Metnimizde bir yerde görülmektedir.

sekizinci gün (31a/12)

5.3.Üleştirme Sayıları

Üleştirme sayıları, sayı adlarının sonuna –ar /-er eki getirilerek yapılmaktadır. Metnimizde bir örneği vardır.

beşer beşer (13b/7)

6.ZARFLAR

6.1.Zaman Zarfları

Metnimizde kullanılan zaman zarflarının bazıları ad ve sıfatlardan, bazıları da adların sonuna çekim edatı getirilerek yapılmıştır.

bir dem	: kayguyı bir dem yabāna atdılar (2b/7)
bugün	: Gey fütūn girdi elimūze bugün (5a/7)
düni gün	: Anda şart �tdüm senūnle düni gün (13a/10)
gece gündüz	: Gece gündüz ravzadan çıkmaz idi (2a/6)
öyle	: Bugün öyleye degin baņa konuğ (39b/12)
şimdi	: Neçe ādem dēyelüm şimdi sizi (14a/5)
imdi	: Diñle imdi bir gāzāvat zevđıla (1b/11)

6.2.Yer Zarfları

Metnimizde geçen yer zarfları aşağıdaki gibidir.

arada	: Bāķi bu söz arada oldu tamām (19a/3)
ucdan uca	: G�gs�ni kıbrar ucdan uca (9a/13)
ķanda	: Yaluņuz ķanda řatařduņ sen buņa (6a/9)
ķancaru	: ķancaru vardı ĥaber bilimedüm (22b/12)
ber�	: Gel ber� a g�zini diñle �y yār (19b/12)
illerü	: Var oķı anı baņa gelsün illerü (39a/9)
içre	: Zindān içre bir ķuyu vardur der�n (11b/10)
aşağa	: şaldı başın aşağa dökdi yaşın (11b/7)

6.3.Miktar Zarfları

Metnimizde geçen miktar zarfları aşağıdaki gibidir.

az	: Ben buları egleyeyim az kadar (13a/7)
çok	: Bunda çek bu az çok zahmeti (1b/7)
kadar	: Ol bu kadar malı tavarı dërdiler (18a/8)
batmân	: biñ beş yüz batmân göz aldılar hemân (32a/8)

6.4.Tarz Zarfları

Bir eylemin oluşma biçimini belirten zarflardır.

böyle	: Böyle dëyince uyandı uyhudan (2b/2)
şöyle	: Şöyle dürdi yene kemendi ol (4a/13)
ırağ	: Ğamı koyalum bu dem gitsün ırağ (10a/11)

7.EDATLAR

Metnimizde bağlama, son çekim, soru, berkitme ve ünleme edatları bulunmaktadır.

7.1.Bağlama Edatları

Metnimizde geçen bağlama edatları aşağıdaki gibidir.

ger	: Çäre yoğdur kırtula ger kuş ola (3b/9)
gerçi	: Gerçi sizde vardur ‘ ağıl u bilüm (9b/7)
bâri	: Eyitdi bâri tağ etegin dutayım (13b/9)
lik	: Lik erüm ol Yezidün kıavmıdur (21b/5)
liki	: Likî cânuñ bu dünyâ pazâr ile (19b/8)
likin	: Likin ol tabut kıızı Mîne hâtun (16b/2)

çün	: Fâıımaya çün bu sözi söyledi (2b/6)
çünkim	: Tabuta çünkim erişür bu haber (9a/3)
meger	: Varıdı bu korunuñ bu cânında meger (4b/1)
ki	: Bir ‘ayaldür ki hüsñile ol bî-mişâl (2b/10)
kim	: Buyruğun dut kim olasın anda hâş (1b/6)
yâhüd	: Yâhüd bu oğlan ele girmek gerek (8b/7)

7.2.Son Çekim Edatları

Son çekim edatları bir adın diğeri sözcükle ilgisini kurar. Metnimizde geçen son çekim edatları aşağıda verilmiştir.

gibi	: kuş gibi gitdi sahradan yaña (3b/7)
bile	: Ol dem anda bile yatdı ol geyük (4a/10)
degin	: Hele şimdi bize degin gelünüz (5a/2)
dek	: Mîne hâtun şatına dek gideyin (13b/9)

7.3.Soru Edatları

Metnimizde geçen soru edatları aşağıdaki gibidir.

nişe	: Çün Muhammed Hânifî eydür nişe (11b/3)
nice	: Nice yalvardısa bulmadı çäre (11a/1)

7.4.Berkitme Edatları

Berkitme edatları metnimizde birkaç yerde geçmektedir.

Dağı	: ‘Aliye dër ağlamağıl sen dağı (2a/11)
Hemîn	: kızum ele getüreydüm hemin (15a/5)

- Hîç : Bundan özge luḡf ola mı hîç saḡa (19a/10)
 Ḥōz : Bir kızuḡdur ol ḥōz terk êtdi seni (17b/13)

7.5.Ünleme Edatları

Metnimizde geçen ünleme edatları aşağıdaki gibidir.

- vallāhī : Dêdi vallāhi bulımazsın sen anı (29a/2)
 vāy : Vāy ki ol mel^ç ün işidüp қақıdı (7a/13)
 yā : Eyitdi amān dilevüz yā^ç Alī (17a/1)

8.BİLDİRME EKLERİ VE İ-EYLEMİ

Bildirmenin geniş zamanının birinci ve ikinci kişi ekleri zamir kökenlidir. Üçüncü kişi eki ise *tur-* eyleminden meydana gelmiştir. Metnimizde hem *tur-*, hem *-dur/-dür*, hem de *turur* biçimleri vardır. Bildirmenin görülen, anlatılan zamanı ve dilek şartı *i-* eylemi ile yapılmaktadır.

Bildirmenin olumsuzu *degül/ degil* ile yapılmaktadır.

erlik degil (31b/10), kuş degüliz (32b/11), kaçmağ degül (13a/8)

8.1.Bildirmenin Geniş Zamanı

Birinci Kişi *-an /en* : benem (13a/3), oğlıyam (5a/6)

İkinci Kişi *-sın/-sin* : sensin (8a/7), keremsin (17a/1)

Üçüncü Kişi *-dur/-dür, -durur, -dürür* : oldur (15a/13), oldurur (31a/6), kimdür (23b/7), server dürür (19b/6)

Birinci Kişi Çokluk –üz/-uz : bizüz (25a/4), ālıyuz (25a/1)

İkinci Kişi Çokluk –sız/-siz : sızsız (35b/13)

8.2.Bildirmenin Hikâyesi

Üçüncü Kişi Teklik – dı/-di, -ydı : varıdı (4b/1)

8.3.Bildirmenin Dilek Şartı

Üçüncü Kişi Teklik –sa /-se : varısa (7b/13)

8.4.i- eyleminin ulacı -iken

i-fiilinin zarf fiili –iken : giderken (20b/9), oyuriken (31b/7)

9.EYLEM ÇEKİMİ

Eylem çekimleri basit ve birleşik çekimler olmak üzere iki türdür.

9.1.Basit Çekimler

Basit çekimler bildirme (haber) ve dilek kipleri olmak üzere iki gruba ayrılırlar. Bütün kiplerin olumsuz çekimlerinde ek –ma/-me' dir.

9.1.1.Bildirme (Haber) Kipleri

9.1.1.1.Görülen Geçmiş Zaman

Birinci Kişi Tekil – *dum/-düm* : ağladum (36b/2), çıktum (35a/12), dedüm (35b/13), demedüm (32b/2)

İkinci Kişi Tekil –*duḡ/-düḡ* : bulduḡ (27b/9), dedüḡ (23b/12), kıyduḡ (27a/9)

Üçüncü Kişi Tekil –*dı /-di* : açdı (16b/5), bağışladı (33a/8), bilmedi (32a/12), çekışdi (11a/7)

Birinci Kişi Çokluk –*duḡ/-dük* : bulduḡ (4b/13), çıḡduḡ (21a/11), geldük (21a/11)

İkinci Kişi Çokluk –*duḡuz /-düḡüz* : geldüḡüz (24a/6), urduḡuz (21b/3)

Üçüncü Kişi Çokluk –*dılar /-diler* : açdılar (19a/2), buldılar (41a/11), getürdiler (9a/5)

9.1.1.2.Anlatılan Geçmiş Zaman

Bu çekimde zamir kökenli kişi ekleri kullanılmaktadır.

Birinci Kişi Tekil –*mışam /-mişem* : bulmuşam (27b/13), daḡmışam (6b/7)

Üçüncü Kişi Tekil –*mış /-miş* : aşmış (7a/12), bulaşmış (8a/13), demiş (3b/1)

Birinci Kişi Çokluk –*mışuz /-mişüz, -uḡ* : cezā kılmışuz (6b/5), uğramışuḡ (24a/4)

9.1.1.3.Belirli Geçmiş Zaman

Belirli geçmiş zaman ekleri –*ıp /-up /-üp*, metnimizde sadece üçüncü kişi çekiminde bulunmaktadır.

yıkıpdur (7b/7), olupdur (16b/10), gelüptür (23b/5)

9.1.1.4.Geniş Zaman

Birinci Kişi Tekil *-uram /-ürem /-aram /-erem /-rem* : dilerem (27a/12), görürem (36b/6), içerem (36b/7), kıymazam (21b/7)

İkinci Kişi Tekil *-ursun /-ürsin /-arsın /-ersin* : bilürsin (15b/6), dërsin (12b/6), ‘aşşı olursun (25a/6)

Üçüncü Kişi Tekil *-ar /-er /-ur /-ür /-a* : açar (22b/2), beñzer (4a/12), ağlaşur (21b/2), bilmez (20b/12), silür (2a/10), sanasın (4b/8)

Birinci Kişi Çokluk *-uruz /-ürüz* : beklerüz (4b/13), dëruz (19b/1), kıymazuz (5a/4)

İkinci Kişi Çokluk *-ursız /-ürsüz /-arsız* : yağarsız (21b/7)

Üçüncü Kişi Çokluk *-urlar /-ürler /-arlar /-erler* : çıkuruşurlar (31b/4), dërler (35b/9), yörürler (20b/11)

9.1.1.5. Gelecek Zaman

Diğer Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi gelecek zaman eki metnimizde de *-ısar/-iser*’ ve *-a/-e* ve *-sa gerek*’ dir.

Birinci Kişi Tekil *-ısaram/-iserem /-am/-em* : varısaram (30b/8), ölmeyem (34b/8), kalam (34b/8)

İkinci Kişi Tekil *-ıvarsın/-isersin /-a/-e* : bulıvarsın (1b/7), konuğ olıvarsın (39b/12), bulasın (23a/4)

Üçüncü Kişi Tekil *-ısar/-iser* : geliserdür (7b/13), geliser (9b/4), helāk kılısar (9b/4), kalmayısar (33b/2), ölse gerek (33b/5), bulsa gerek (33b/5)

9.1.2.Dilek Kipleri

9.1.2.1.İstek Çekimi

- Birinci Kişi Tekil *-am/-em, -yam /-yem* : bağışlayam (38b/2), bilem (37a/6), getürem (14a/13)
- İkinci Kişi Tekil *-asın/-esin* : ağlayasın (20a/12), bilesin (25a/6), dëyesin (3a/3)
- Üçüncü Kişi Tekil *-a/-e /-ya/-ye* : aķa (20a/13), ayırmaya (30a/3), esirgeye (25b/7)
- Birinci Kişi Çokluk *-avuz/-evüz* : terk ëdevüz (17a/10), geçevüz (32b/11), gidevüz (17a/10), duravuz (32b/12)
- Üçüncü Kişi Çokluk *-alar/-eler* : dermân bulalar (35b/1), dutalar (5b/1)

9.1.2.2.Emir Çekimi

- Birinci Kişi Tekil *-ayım/-eyim, -ayın/-eyin*: çıkayın (39b/1), çıkarayım (28a/4), getüreyin (4a/2), gideyin (13b/9)
- İkinci Kişi Tekil *Eksiz/-ğıl/-gil* : ağlamağıl (2a/11), bağışlağıl (17a/2), bingil (3a/10), gırgil (1b/8)
- Üçüncü Kişi Tekil *-sun/-sün* : ağlasun (30b/9), bilsün (22b/9), gitsün (10a/11)
- Birinci Kişi Çokluk *-alum/-elüm* : bağlayalum (17b/5), bitürelüm (18a/1), kıoyalum (10a/11)
- İkinci Kişi Çokluk *-uı/-uıuz/-üüüz* : çapınuı (22a/6), eydüı (10a/11), gelüıüz (5a/2), gelüı (23b/2), girüıüz (35b/3)

9.1.2.3.Dilek Şart Çekimi

Birinci Kişi Tekil <i>-sam/-sem</i>	: bilsem (21a/7), buyursam (24b/3), dêsem (19b/12), girsem (12a/8)
İkinci Kişi Tekil <i>-saŋ/-seŋ</i>	: açsaŋ (10b/9), bilseŋ (1b/4), dêmesenŋ (29a/3), gitsenŋ (21a/4)
Üçüncü Kişi Tekil <i>-sa/-se</i>	: bağışlasa (40b/5), bulsa (21b/11), girse (4b/3)

9.2.Birleşik Çekimler

Birleşik çekimler i- eyleminin görülen geçmiş zamanı, anlatılan geçmiş zamanı ve dilek şartıyla yapılmaktadır. Metnimizde i- orta hecede kaldığı için çoğu zaman düşmüştür.

9.2.1.Hikâye

Geniş Zamanın Hikâyesi

Birinci Kişi Tekil <i>-düm/-idüm</i>	: isterdüm (23b/13), dèridüm (32a/4), bilürdüm (30a/9), bineyidüm (23a/1)
İkinci Kişi Tekil <i>-ıduŋ</i>	: taparduŋ (37a/3)
Üçüncü Kişi Tekil <i>-ardı/-eridi</i>	: baқardı (20b/11), batardı (40a/4), beŋzeridi (31b/6), ineridi (31a/10)
Üçüncü Kişi Çokluk <i>-arlarıdı/-ürleridi</i>	: baқarlarıdı (29b/4), gelürleridi (35b/9)

Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Birinci Kişi Tekil <i>-mışıdum</i>	: varmışıdum (30a/6)
------------------------------------	----------------------

Üçüncü Kişi Tekil *-mişdi/-mişidi* : beklemişdi (2a/7), çürümüştü
(33b/12), dikmişdi (4b/8), dönmişdi (22b/3)

İstek Kipinin Hikâyesi

Birinci Kişi Tekil *-eydüm/-eyidüm* : yèyeyidüm (23a/1), göstereydüm
(7b/5), içeyidüm (26a/8)

İkinci Kişi Tekil *-ayduş* : şanayıduş (21a/1)

Üçüncü Kişi Tekil *-aydı/-eyidi* : alaydı (11b/9), göreyidi (34b/7)

Dilek Şartın Hikâyesi

Birinci Kişi Tekil *-saydum* : bulsaydum (22b/11)

9.2.2.Rivayet

Geniş Zamanın Rivayeti

Üçüncü Kişi Tekil *-ürimiş /-rimiş* : beklerimiş (8a/5), gelürimiş (30a/11)

9.2.3.Şart

Geniş Zamanın Şartı

Birinci Kişi Tekil *-rsem* : dilersem (38b/2)

İkinci Kişi Tekil *-rısaş /-riseş /-ürseş* : anlaşısaş (29b/2), diñleriseş (29b/2),
işüdürsaş (14a/13)

Üçüncü Kişi Tekil *-ürse /-erse* : bitürürse (10a/2), dilerse (38b/4), getirürse (3a/9)

Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

Üçüncü Kişi Teklik *-dısa* : yalvardısa (11a/1)

10.EYLEMSİLER

10.1.Mastarlar

Mastarlar metnimizde *-me/-ma* ve *-mek/-mağ* ekleri ile yapılmışlardır.

gözi kıyma (34a/13), demekden (20a/12), öjine geçmek (39b/9), gelmegün (37a/11), bulaşmağ (7b/5)

10.2.Ortaçlar

Ortaçlar ya da partisipler metnimizde geniş zaman, geçmiş zaman ve gelecek zaman olarak bulunmaktadırlar.

Geniş Zaman Ortaçları : *-an/-en, -ar/-er*

-an/-en : yüzine bağan (3a/1), bekleyenler (7a/10), inanmayan (6b/1), ümmet derilenler (26b/12), diñleyeni (20a/7)

-ar/-er : oyur dīv (23a/9)

Geçmiş Zaman Ortaçları : -duķ/-dük/-tuķ, -miş/-miş

-duķ/-dük/-tuķ : kırdugini (6a/11), istediğın (17b/12), kırktugumdan (35b/13)

-miş/-miş : dutulmuş oğlan (9a/8), kaçımış kırt (8a/10), kılmamışlara (37b/3), çürümüş kırtı baş (34a/6)

Gelecek Zaman Ortaçları: -acaķ/-ecek, -esi

-acaķ/-ecek : göreceğün budur (28b/7), vereceğün (37b/1)

-esi : gidesini (20b/12)

10.3.Ulaçlar

Ulaçlar ya da gerundiumlar çekim eki almazlar. Metnimizde karşımıza çıkan ulaçlar aşağıdaki gibidir.

-a/-e : yana yana girdi (23b/9), sile sile ağlar (23b/9)

-ıraķ/-irek : Bu ek -ı ulaç eki ve derecelendirme sıfatı yapan +raķ ekinden oluşmuş birleşik bir yapıdır. tüzirek (19b/10), tıyıraķ (29a/1)

-u/-ü/-i : ağlayu (15a/1), dutunu (31b/2), dögünü dögünü ağla- (27a/7), yimkiri yimkiri ağlaş- (26a/11), şamurlayı (24b/7)

-up/-üp : ağlayup (26a/3), belinleyüp (31b/13), dëyüp (15b/11), getirüp (5b/10)

-uban/-üben : ağlayuban (21a/3), bağlayuban (12b/11), çıkuban (20b/6), gelüben (8b/3)

-ınca/-ince/-unca	: ağa �rince (13a/4), �lince (13b/3), batınca (8b/11), oğunca (18b/4), bilesince (3a/13)
-ıcağ/-icek	: g�rŖicek (21a/8), yetiŖicek (8a/2), �h �dicek (31b/2), d�Ŗicek (8b/9)
-ken/-iken	: oyuriken (31b/7), giderken (20b/9)
-dükçe	: götürdükçe (32b/9)
-duğınca	: varduğınca (10b/6)

11.YARDIMCI EYLEMLER

Metnimizde g n mz Türkçesi'nde olduğu gibi ad ve as soylu sözcüklerle birleŖik eylem yapmak için  t-, eyle-, ol-, ıl- yardımcı eylemleri kullanılmaktadır.

 t- İle Yapılanlar : mest  tdiler (10b/5), terk  tmezem (11b/4), cem[ ]  der (3a/2), al[ ] a  d p durdılar (13b/11), Ŗ k r  tdi (18b/11), amu  de (25b/2)

eyle- İle Yapılanlar : ab l eyledi (2b/8), tedb r eyler (17b/3), hüner eyleğ (15a/7), terk eylesün (33a/12), vida[ ] eyleğ (40b/1)

ol- İle Yapılanlar : ab l olur (10a/3), Ŗem[ ] olur (3a/6), yoldaŖ ola (2a/12), ayr n oldu (12a/13), Ŗeh d olmuŖ (29b/6)

ıl- İle Yapılanlar : apu ılır (39b/2), nam z ılırdı (31a/1), az  ıldum (6a/3), ahır ıldığ (9a/2), aleb ılsam (7a/5), zin  ılmağ (12b/7)

ur- İle Yapılanlar : el urup (27b/7), ulağ uru (12a/11), ad urgil (2b/1), anat urup (32b/11), na[ ] ra urdı (5b/4)

dut-/tut- İle Yapılanlar : buyruğun *dut* (1b/6), etegin *dutayım* (13b/9), diri *dutayın* (4a/3), *ķulaĝuķ tūt* (20b/2), *sōzi tūt mazam* (11b/6)

Diĝerleri

Yukarıda verilen yardımcı eylemler, metnimizde en sık kullanılanlardır. Bunlara göre daha az kullanılanlar aŗaĝıdaki gibidir.

al- : izin *alup* (18a/12), *cānın alĝıl* (40b/12), *baŗun alup* (26b/6), *destūr aldı* (27b/2)

ķal- : *ŗaŗa ķaldum* (25b/10), *bāķī ķalam* (34b/8)

vēr- : *ŗalavāt vēr* (1b/11), *selām vēr di* (38a/12), *cān vēr-* (20a/4), *ōĝūt vēr di* (6b/10)

12.TASVİR EYLEMLERİ

Tasvir eylemleri, eylemlerin *-a/-e*, *-u/-ü*, *-i/-i* ulaĝ biçimlerine Ğeŗitli eylemler getirilerek yapılmaktadır. Metnimizde bu eylemler sürerlik, yeterlilik ve tezlik olmak üzere üç biçimde görölmektedirler.

12.1.Sürerlik Eylemleri

dur-/ŗur- : *ķal^c a ēdüp durdılar* (13b/11), *diŗlenüp durur* (20b/11), *ōrū ŗurdı* (14b/78),

gel- : *duru geldi* (2b/3), *ŗuru geldi* (29b/10), *tapŗuru geldi* (4b/9)

12.2.Yeterlilik Eylemleri

Metnimizde yeterlilik eyleminin olumsuzu kullanılmıştır. bulımadum (22b/12), bilimedüm (25a/10)

12.3.Tezlik Eylemleri

ivèr- : dönigivèr (5a/4), eydivèr (34a/7), getirivèr (38b/9), bitürivèr (38b/9)

13. SÖZ VARLIĞI

Halk için yazılan tüm eserlerde olduğu gibi, bu hikâyelerde de son derece yalın bir dil kullanılmıştır. Yabancı kökenli sözcük oranı düşüktür. Türkçe sözcükler bakımından Eski Anadolu Türkçesi ile paralellik vardır. Buna örnek olarak şu sözcükleri gösterebiliriz: bekidmek ‘sıkıca bağlamak’ (28a/8), çapınmak ‘sağa sola öfkeyle saldırmak’ (28a/10), göyünmek ‘yanmak’ (21a/8), istemek ‘aramak’ (13a/3), kakımak ‘kızmak’ (7a/13), kanğı ‘hangi’ (38b/4), koyuk ‘yoğun’ (27a/3), kuçmak ‘kucaklamak’ (6a/8), öykelenmek ‘öfkelenmek’ (26a/9), sırmak ‘ısırmak’ (27b/7), yèyesi ‘yiyecek’ (23a/6), bayagı ‘önceki, önce’ (37a/11), dükeli ‘bütün’ (34b/9), aklı az- ‘kendinden geçmek’ (36b/4), gerü ‘sonra’ (17a/7), götürmek ‘kaldırmak’ (33b/11), kıyma göz ‘çekik göz’ (34a/13), ılı su ‘ılıca’ (35a/9). Metinde *vermek* anlamıyla karşımıza çıkan ve başka türlü okunması mümkün olmayan *bér-* (25b/4) eylemi bir yerde geçmektedir.

Eser halk diliyle yazıldığı için hikâyelerde deyim kullanımı da oldukça fazladır. Buna örnek olarak şu deyimleri gösterebiliriz: ad ur- ‘isim koymak’ (2b/1), çağa ıl- ‘şaşırmak, hayrete düşmek’ (4a/8), başın sal- ‘başını öne eğmek’ (24a/2), kaşı yık- ‘kaş çatmak, kızmak’ (13a/1), ele getir- ‘ele geçirmek’ (14a/7), derde boyan- ‘derde düşmek,

çok üzölmek' (26a/3), kulağ ur- 'kulak vermek, dinlemek' (12a/11), ussı git- 'kendinden geçmek' (20b/10), ğam ye- 'dert, üzüntü' (15a/5), barmağ kaldur- 'parmak kaldırmak, iman getirmek' (12b/4), at dep- 'at sürmek' (8a/8), 'aklı az- 'kendinden geçmek' (35b/12).

Hikâyelerde kullanılan Arapça ve Farsça sözcükler ve terkiplerde halk ağzına yaklaştırmalar görölmektedir. Metnimizde halk diline dönüştürölen sözcöklere şu örnekleri gösterebiliriz: hasta ucöd (10b/12), lütfi özi (12a/13), düni gün, tetbîr ko- (23a/5), ğâyib oldılar (27a/4), şükür êtdi (18b/11), mağşüm (25a/3), mağşüm (21a/1), kubleye (33b/13), 'âşılı (26b/13).

Hikâyelerde geçen ikilemeler şu biçimdedir : yimkiri yimkiri ağlaş- (26a/11), yalap yalap bakış- (24a/2), zâr u zâr ağlaş- (24a/12), döğünü döğünü ağla- (27a/7), için taşın yak- (11b/7), şar şar bağla- (36a/7), sile sile ağla- (23b/9).

Metinde geçen sözcüklerin bazıları Tarama Sözlüğü'nde bulunmamaktadır. Bu sözcükler şu biçimdedir : kula- 'yudumlamak' (36b/2), ıvuk 'DLT' de ıvık 'dişi ceylan' (4a/5), şumat 'DLT'de şuma ' Filizdeki buğday tanesinin kurutulup öğütölmesiyle yapılan bulamaç ya da ekmek gibi şeyler' (34b/5), dutaş sözcüğü Tarama Sözlüğü'nde yardımcı eylemlerle birlikte (dutaş eylemek, dutaş olmak) bulunmaktır. DLT'de *tutaşı* ve *tutşı*, KB'de *tuçı* ve *tutçı* olarak 'yakın, devamlı' anlamıyla metnimizdeki kullanımına uygundur (6a/12). yoğunda- 'yoğunlaşmak' (4b/4), 'düğün' DLT' de *tüğün* (5a/12), 'taşum' sözcüğü TS'de ve DLT'de bulunmamaktadır. Metinde *taşumu cengi* (17a/10) biçimiyle ikileme oluşturmuştur. Buradan hareketle sözcük, 'savaş' anlamına geliyor olmalıdır. Yine *karım* (16a/8) sözcüğü TS'de bulunmayan sözcükler arasındadır. *Karı-* eyleminden hareketle *karım* sözcüğüne 'etrafına almak' anlamı verilmiştir.

Hikâyelerde geçen sözcüklerden anlamı bulunamayanlar şu biçimdedir: âm (10b/2), çekâd (20b/8), den (38a/7), depnece ur- (23a/6), fişâr eyle- (9a/7), hâhîr êt- (17a/6), hemât (18a/13), öd (10b/10), seber (8a/12), türâc (34b/6), tüyüt (1b/8), zel 'şîr ü z.' (5b/2), yaza imişdi (38a/7), şerheg (5b/2), dönigivêr (5a/4). Bu sözcüklerin yazımları metinde dipnot olarak verilmiştir.

METİN

[1b]

Hazā Kitāb-ı Muḥammed Ḥanifī

- 1) Allah adıdur dilümüzde yène
Allahuḅdur her ne ki var ḥamde ṣenā
- 2) Yerde gökde söylenür anuḅ adı
Sevgüsi ḳamu cānlarda ḳodı
- 3) On sekiz biḅ ‘āleme ḥükmi ṭolu
Anuḅ emrin ṭutan zī-baḥtlu
- 4) ‘Arş u ferş ü ṭoludur ol ḡanī
Ḳanda isterseḅ ḥazır bilseḅ sāfī
- 5) Otdan²⁹ andan olmaḡıl ḥāşı aḡa
Kim nā-gehān erteḡe ḥıṣmı³⁰ saḡa
- 6) Buyruḡun dut kim olasın anda ḥāş
Hem bulasındur cihānda ihtişāş
- 7) Bunda çek bu az çok zaḥmeti
Yārın anda bulısarsın ni‘ meti
- 8) Dünyānuḅ sen ḥükmine vērgil büyüt
Āḥiretde cennede girgil ṭuyüt³¹

²⁹ اد دوت

³⁰ Metinde ‘ḥıṣmı’ yazılmıştır.

³¹ طوبوت

- 9) anı dünyede ne istersen ek 
   Aılısan bunda sen d rgil af 
- 10) amu All hu gey dilinde b -nefes
 Anda artu nesneye ılma heves
- 11) V r alav t Mutafa ıkula
 Dinle imdi bir az vat zevıla
- 12) Ho³² az vatdur iid rel m seni
 Bir dem imdi m stemi  olur beni

[2a]

- 1) Ol zam nda kim Muammed Mutafa
 D ny sın deid r ol k ni af 
- 2) D ny nu beglig ni sordı bütün
 Airet sult nlığın aldı atun
- 3) Bu fen yı terk  d p buldı be 
 Sevmedi bu mülki  ridi aa
- 4) Yadı a b iini hicr n odı
 Dillerinde aldı ol görklü adı
- 5) Ol emir 'l-m 'min n k ni se 
 anı kim alarıdı   Aliyyü'l- Murtaza
- 6) Gece gündüz ravzadan ımaz idi
 Alamadan d ny ya bamaz idi

³² Metinde 'ho' yazılmıtır.

- 7) Beklemişdi Muřtafānuñ ubbesin
Yastanup yaturdı dā‘īm turbesin
- 8) ubbeden ıkmazıdı kır şanıla
Dā‘īma meşgl idi ur‘ānıla
- 9) Ravzayı bir gece umışıdı ‘Alī
Düşde gördi Muřtafāyı ol velī
- 10) şöyle řāh olmuş Muammed kim gelr
Geldi ‘Alinn gözi yaşın silr
- 11) ‘Aliye dr aqlamaql sen daı
Bir er oqlun doqlsardur ey velī
- 12) Ol ğazāvatda şaa yoldaş ola
asan useyne hem ardaş ola
- 13) Benm adımı aa urql yā ‘Alī
Aqlama durql imdi yā velī

[2b]

- 1) Ben beřāret ılmaqa geldm şaa
Sen Muammed anifi ad urql aa
- 2) Byle dyince oyandı oyudan
Gnli aıldı hemān dem aygudan
- 3) şub olunca zikr-i nesih eyledi
Durdı geldi Fāımayaya syledi

- 4) Kim düşüme girdi atañ pür-uşûl³³
Ağlamağıl dèdi baña ol resûl
- 5) Muştuladı baña bir oğlan adı
Kim Muḥammed Ḥanifî olsun dèdi
- 6) Fāṭımaya çün bu sözi söyledi
Ol dem anlara şāzılıqlar eyledi
- 7) Qayguyı bir dem yabāna atdılar
İki helāl bir döşege yatdılar
- 8) Ol velî şulbinden indi bir oğul
Ana rahmi anı eyledi qabûl
- 9) Çün şadefden düşdi ol dem dānesi
Müddeî cümle yitürdü anası
- 10) Toquz aydan şonra doğdı bir ‘ayāl
Bir ‘ayāldür ki ḥüsnile ol bî-miṣāl
- 11) Ṭal‘ atı Bedrî münîr ü pür kemāl
Çevresinde görünür nūr-ı cemāl
- 12) Kirpügi uçları cigerden qan alur
Gözleri zaḥmı gönülde cān alur
- 13) Gün-be-gün artar cemāli ṭal‘ atı
Dem-be-dem artar kemāli rif‘ atı

³³ Metinde ‘usûl’ yazılmıştır.

[3a]

- 1) Müddetile oğlan on yaşar
Yüzine bağan hemān ʿ aklı şaşar
- 2) On yaşından var ne kim ʿ ilm i hüner
Kamusını dağı hātırına³⁴ cem ʿ eder
- 3) Aydan aya oldu kāmīl devleti
Rüstem-i Zāldur déyesin heybeti
- 4) Çün ʿ Alīden işidür cengi gāzā
Başladı kim gāzīlerüñ adın yaza
- 5) Vêrdi kim Ḥasan eline bir aq ʿ alem
Kim çıka taşra dike ol bir kadem
- 6) Gāzīler derilüp anda cem ʿ olur
Cem ʿ inüñ içinde ʿ Alī şem ʿ olur
- 7) Ol ʿ Alī ma ʿ den-i cūd-ı ka ʿ r
Düldüle bindi dağındı Zülfikār
- 8) Ol Muḥammed Ḥanifī gördi anı
Ağlar eydür yā baba ilet beni
- 9) Ben dağı kāfir kırup gāzī olam
Şağ esen Allah getirürse gelem
- 10) ʿ Alī eydür yā oğul sen dön git eve
Tarılsa hātırüñ bingil ava

³⁴ Metinde 'hātır' yazılmıştır.

- 11) Medīnenūñ Ʃađların eyle Őikār
Allāhuñ ‘avnı saña olsun ey yār
- 12) Sen dıfılsuñ saña farz degül ğazā
Biz kılalum dīn içinde icdihā
- 13) ‘Alī istemez ğazāya ilede
Ol heves kıılır bilesince ğede

[3b]

- 1) MuŐtafā dēmiŐki sen zinhār anı
Őađla kāfirler elinden oğlanı
- 2) Őađlayıcı Ħađ Çalab olsun seni
Dön eve var imdi işit sen beni
- 3) Ol Muĥammed Ħanifī döndi eve
Göñlüni egler ki çığam dēr ava
- 4) ‘Alī gitdi ğazāya kırđ gün tamām
Çığmadı evde oturdı ol hümām
- 5) Ol Muĥammed Ħanifī durmağıla
Darlığandı evde oturmağıla
- 6) Av diledi göñli nēce bir yata
Aldı eline süñü bindi ata
- 7) Bağladı ‘Alī kemendin beline
Kuş gibi gitdi Őaĥradan³⁵ yaña

³⁵ Metinde ‘saĥra’ yazılmıştır.

- 8) Medīnenün gün toķusından yaņa
 ʿAzmi kıldı Hāķ Çalab yoldaş aņa
- 9) Her canāvar ki gözüne düş ola
 Çāre yoķdur kırtula ger kıuş ola
- 10) Şabır ēderken mürġazāra uğradı
 Bil ki anda fiʿ le nāġāh uğradı
- 11) Gözleri cevher yaķud(d)an yanaġı
 Dişleri mercān laʿ lden tuţaġı
- 12) Ne ġazāldur işid imdi ol ġazāl
 Tuħfe yaratmış anı Hāķ lā- Yezāl
- 13) Şanki cennetden bir ahūdur ki ħōş³⁶
 Göbegi zāʿ firandur ʿ anberi ħōş

[4a]

- 1) Ol Muħammed Hānifi ġördi anı
 Gey taʿ accüb kıldı ol dem sübhānı
- 2) Sübhān Allah dēdi Rabbi'l- ʿ Ālemīn
 Bu ġazālı getireyin dēr ālihīn³⁷
- 3) Cehd ēdüp bunı diri dutayın
 Medīne şehrine tuħfe ilteyim
- 4) Çözdi belinden kemendin aldı ele
 Depdi atın kim aņa yaķın gele

³⁶ Metinde 'ħōş' yazılmıştır.

³⁷

- 5) Şaldı atın üstüne geldi ıvuğ
Sıçradı çıktdı kemende ol geyük
- 6) Kaçdı durdı pes yakınında anuñ
Dèdi kıanı gelmiş ola mı bunuñ
- 7) Yèdi gez ol aña kemend atar
Yakınında durur aña baķar
- 8) Yèdi gez döndi kemendi atdı aña
Ele düşmen ol geyik kıaldı taña
- 9) Tağ başında ol gèce oldu süvār
Atdan indi bir yere kıldı kıarār
- 10) Ol dem anda bile yatdı ol geyük
Otladı gezdi yörüdi kıarnı toķ
- 11) Ol Muḫammed Ḥanifī bindi atına
Çün yakın geldi geyikün kıatına
- 12) Şıçradı durdı yerinden ol ğazāl
Kıuluna beñzer eydür fī'1- kıtāl
- 13) Şöyle dürdi yène kemendi ol
Hem Muḫammed Ḥanifī terk ètmedi ol

[4b]

- 1) Varıdı bu kıorunuñ bu cānında meger
Bekleridi kıoruyı iki yüz er
- 2) İki yüz er cümle demür donları
Ol kāfir taḫbut kıomışdı anları

- 3) Kim oruya girse gelüp dūşmeye
Müslümānluk berüye üşmeye
- 4) Taqla aşām ol on kişi
oruyı bir gezden yoğundar işi
- 5) Gezdiler ol oruyı başdan başa
Gördiler ol yerde bir yigit başa
- 6) Gendüsi yatuban otlar atı
Geymişdi gendüsi cenk āleti
- 7) Kişneyüben atı oyandı (?)³⁸
Bauban çevrede kāfirler görür
- 8) Sünüsün dikmişdi arslān gibi
Heybeti var şanasın aplan gibi
- 9) Tapuru geldi yörüdi atına
Geldi kāfirden biri pes atına
- 10) Anı gördiler bir oğlandur yüzi
İllā od gibi yanar iki gözi
- 11) Dēdiler delü misin yořsa fuźül
Nēce girdün bu oruya ēy tıfil
- 12) Taşduşdur bu oruyu bilmez misin
Yoşsa hıřmından³⁹ hāzer kılmaz mısın
- 13) Uş iki yüz kişi beklerüz bunı

³⁸

³⁹ Metinde 'hışm' yazılmıştır.

Çün qoru içinde bulduq seni

[5a]

- 1) Bize yasaq böyledür her kim gele
Qoruya girür ise beglük ola
- 2) Bir tıfıl oqlan imişsin yaluqluz
Hele şimdi bize deqlin gelüqlüz
- 3) İn atından gel bizümile bile
Öp begümüz elin şüdüla
- 4) Atıqlı dönıqlıvür qlurtar başuqlı
Qıyamazuz biz saqla ey yıqlıt sil yaqluqlı
- 5) Ol Muqlammed Hıanıqlı ol peqlıuvān
Kim aqla söyleqler neder bu qlaltubān
- 6) Taqlıqlı arslanı ‘ Alı oqlıqlıyam
Fāqlımanuqlı gözlerünlüqlı nūrıqlıyam
- 7) Dedem adıqlur Muqlammed Muqlşafā
Ben Muqlammed Hıanıqlıqlıem bı-vefā
- 8) Hıasan Hıuseqlı benüm qlardaqlıqlarum
Atamıqla hem ğazāda yoldaqlıqlarum
- 9) Herze söyleme yörlı var işüqlıe
Yoqlısa şimdi ip taqlıaram başuqlıa
- 10) Çün kāqlırler bu sözlı işıtdıqler

Ol iki yüz kişiye haber⁴⁰ ëtdiler

11) Dëdiler budur bizüm dëşmānumuz

Yandı atası elinden cānumuz

12) Bunu öldürmek bize yavlağ düğün

Gey fütün girdi elimüze bugün

13) Öldürüp bunda aşalum lişini

Ṭabuta vérelüm başunu

[5b]

1) İki yüz er araya aldı anı

Ya' nī kim dutalar anda oğlanı

2) Ol Muḥammed Ḥanifī ol şīr ü zel⁴¹

Atınuş şerhegine⁴² durmaya fil

3) Aldı sünjü urdı tekbīr ü şalavāt

Kāfirünj ḳalbi içine sürdi at

4) Na' ra urdı er kāfir içine

Ḥamle ḳıldı öñine vü ḳıçına

5) Şöyle çapük süvārıdı ḥarbede

On kāfir yıḳarıdı bir ḍarbede

6) İki yüz ḳişi başını bir pehluvān

⁴⁰ Metinde 'haber' olarak yazılmıştır.

⁴¹ شیر ذل

⁴² شەرھەگینە

Darb içinde uğradı bir nevcüvân

- 7) Şöyle urdı süñü zaḥmı aḡa
Pehluvân başın aldı vêrđi aḡa
- 8) Süñü ucı çıķdı gögsinde yara
Düşdi öldi çün kanı yere
- 9) Ḥā dēyince ol iki yüz kāfiri
Urdı kırdı ḡomadı kimseyi diri
- 10) Atdan indi gitdi pehluvānuḡ başı
At yanına getirüp aşdı anı
- 11) Ata bindi ḡatı yortup sürer
Yine üç günde Medīneye érer
- 12) Aşa ḡodı meydān içinde ol başı
‘Acebe ḡalur anı gören kişi
- 13) ‘Alī üç günde ḡazādan ériřür
Ḥamu aşḡābıla ol dem görrişür

[6a]

- 1) Érdi Ḥasan Ḥüseyin ol dem bile
Ġāziler yetişdi şol dem hep bile
- 2) Ol başı meydān içinde gördiler
Bu ne başdur dēyüben şordılar
- 3) ‘Alī eydür anca ḡıldum ben ḡazā
Eylemişem cānlarına çok dürlü cezā

- 4) Kesmedüm bunuñ gibi büyük başı
Zehî erdür bu başı kesen kişi
- 5) Dédiler kim yâ ‘Alî oğluñ āgāh
Ol Muḥammed Ḥanifî ol ġāzi şāh
- 6) Vardı ava üç gün eglendi tamām
Bu baş kesmiş getürdi ve‘ s-selām
- 7) Söylemedi ḥayr şerr nesne bize
Bu ne başdur söyleñüz eyde kim size
- 8) ‘Alî vardı öpdî kuçdı oğlanı
Bu ne başdur dèdi èy cānum cānı
- 9) Yaluñuz kıanda şataşduñ sen buña
Ya nèce öldürdüñ ḥaber⁴³ vèrgil baña
- 10) Ol Muḥammed Ḥanifî şerḥ eyledi
Ne ki ètdi atasına söyledi
- 11) Tabutuñ kıorusına girdüğini
Hem iki yüz kişini kıırdugini
- 12) Pehluvānuñ başıdur iş bu baş
Cenk içinde nā-gehān oldem dutaş
- 13) Süñü ile bağrunı çāk eyledüm
Başımı kesdüm yere ḥāk⁴⁴ eyledüm

⁴³ Metinde ‘ḥaber’ yazılmıştır.

⁴⁴ Metinde ‘ḥāk’ yazılmıştır.

[6b]

- 1) Kim ʔanuḡ isterseḡ bu sze
Varuban grsn inanmayan bize
- 2) Ol ʔorida gevdeler nce yatur
Yā baba eksgini var sen yitr
- 3) Ol Muḡammed Ḥanifi ʔıldı ‘ayān
Çn bu szi atası bildi beyān
- 4) Ddi zinhār byle daḡı ʔılmaḡıl
Gendzini tehlukeye Őalmaḡıl
- 5) Dnyā kāni drr ʔamu dŐmān bize
ʔılmuŐuz cānlarına ʔoḡ drli cezā
- 6) Őaḡın ele dŐmeyesin aḡsuzın
Kim bizi maḡrm dersin Őekszn
- 7) Bunca kāfirler ʔanın dkmiŐem
Başların sn ucına daḡmıŐam
- 8) Ol tabut mel‘n ʔerisi ʔoḡdurur
Ydi yz biḡ erden daḡı artuḡdurur
- 9) Ol bu işi aḡlamıŐ bilmiş ola
Anca yz kişi daḡı gelmiş ola
- 10) ‘Alı vrdi oḡlına kŐ gt
İŐidp atasını oldu skt
- 11) Ddi zinhār ol ʔoruya varmaḡıl
Gendzni tehlikeye Őalmaḡıl

- 12) Medīnede bir zamān oldı bular
Ġāziler cengi yine atlandılar
- 13) ‘ Alī yine çünki bindi düldüle
Geydi zer(r)in Zülfiķārın aldı ele

[7a]

- 1) Cem‘ inün içinde gendü şem‘ olur
Sancağı İslām getürdi yörüdi
- 2) Ġāziler nuşret bizümdür dèridi
Leşkerün başı ‘ Aliyyü’l-Murtazā
- 3) Mağrib yonuldu ol şerrin Huzā⁴⁵
Ol Muḥammed Ḥanifī evde kalur
- 4) Ol geyigün naķşı göñlüni alu
Nèce günden şonra eydür ki ‘ aceb
- 5) Bunı bula mı anı kılsam taleb
Zehī görklü cānavardur ol ğazāl
- 6) Rengini gördüm sevindi bu cānum
Dağı elüme gire mi benüm
- 7) Arzuladı yene bindi atına
Ġarķ oldu yene cenk ālātına
- 8) Kimseye dèmedi geliñüz bile
Geydi cevşen aldı sünü ele

⁴⁵ Metinde ‘huzā’ yazılmıştır.

- 9) Ol Muḥammed Ḥanifī çıkdı gelür
 Ḳorusına tabutuḡ gör ne kıılır
- 10) Dédiler şāha ol iki yüz erden biri
 Ḳoruyı bekleyenler kıalmadı diri
- 11) ‘ Alinüḡ oḡlı bulara uḡramış
 Ḳamu manṭar gibi ucdan toḡramış
- 12) Pehluvānuḡ başın kesmiş daḡı
 Medīneye iledüp aşımış daḡı
- 13) Vāy ki ol mel‘ ün işidüp kıaḡıdı
 Ol melāmetluḡ bulara ḡaḡ idi

[7b]

- 1) Yoḡsa bir oḡlan iki yüz ādemi
 Öldürüp bunuḡ gibi iş éde mi
- 2) Şacdı⁴⁶ bu gez yedi yüz donlu eri
 Vardı bunlar beklediler ḡoruyı
- 3) Daḡı iki pehluvān baş ḡodı
 Biri Dāvūd biri Rüstem adı
- 4) Geldi ḡondı yedi yüz er ḡoruya
 Kim ḡomayalar gelürse ḡoruya
- 5) Rüstem eydür gelse ol oḡlan yine
 Göstereydüm aḡa bulaşmaḡ kıana

⁴⁶ Metinde ‘saçdı’ yazılmıştır.

- 6) Dāvūd eydür sen bu sözi söyleme
Degmelere anı kıyās eyleme
- 7) Atasınuñ işidürisen cāvunu
Ol yıķupdur nicelerün evini
- 8) Üç biñ melek leşkerin şaymışdurur
Biñ eri ol bir oda şaymışdurur
- 9) Nêce dīvlerüñ ķopardı kellesin
Yaluñuz aldı Melāmi ķal^c asın
- 10) Tañrınuñ bir adı var oķur
Çalsa kılıcı ucından od şaķır
- 11) Atasınuñ böyle olıcak ģaşı
Arslān olur yine arslān yavrusı
- 12) Sen ģazer kıl bunı sehel añlama
İki yüz er ķurduģını tañlama
- 13) Bu ķoruya ol geliserdür yine
Hünerüñ varısa göster oģlana
- 14) Bunda yörürler idi ģoş dün i ģün
Ol Muģammed Ĥanifī geyik dutmışıdı dün

[8a]

- 1) Ol geyüģüñ arzūsın almışdı ol
Yêne doģrı ķoruya dutdı yol
- 2) Eydür anda yetişecek ol yavuķ
Gözüme erse ķovardum anı çoķ

- 3) Aldı süñü düşdi anı boynına
Yel gibi gitdi korunuş yanına
- 4) Baqdı gördi cümle kâfir leşkeri
Yedi yüz er şaf şaf oluban serseri
- 5) Dâ' imâ bunlar bunı beklerimiş
Gözciler tağdan tağa gözlerimiş
- 6) Dèdi kim ol eyleye yardım bize
Kılalum dîn ' ışkına bunda ğaza
- 7) Yaluşuz pes yâricım sensin benüm
Çün ' Alıyyü'l-Murtaza atam benüm
- 8) Hem Muhammede çok şalavât vèrdi çatı
Depdi kâfirüş içine atı
- 9) Yıldurumdan darb elinde süñüsü
Kıldı cümle kâfirüş hep kamusı
- 10) Şol kaçımış kûrda beñzer koyuna
Yâhûd ol üç kişi èrmez oyına
- 11) Bir süñü ile Muhammed Hanifî
Kâlbi kalb urdı şaflar şafi
- 12) Düşdi bunlar yüregüne bir kan tamar
Heybetinden ditredi şanki seber⁴⁷
- 13) Na' ra urdı çağırur dört yanına
Eli bulaşmış kâfirler kanına

[8b]

- 1) Tañlardan ikindüye degin tamām
Kāfirile cengi kıldı ol hümām
- 2) Kāfirüñ dört yüzüni dökdi yere
Gendü dağı hem yedi yerde yere
- 3) Çıkdı kāfir arasından yene
Gelüben çıkdı bir depenüñ üstine
- 4) Kim kıla bir lahızā ol yerde karar
Bir dem anda diñlene ata ola süvār
- 5) Baqı kāfir bir yere derüldiler
Ne kılalum dëyüben söyleşdiler
- 6) Rüstem eydür dağı vardur erümüz
Bu bir oğlan kıra gibi varumuz
- 7) Bunda bizüm cümlemüz ölmek gerek
Yāhūd bu oğlan ele girmek gerek
- 8) Bir gezin cümle süñü üşürelüm
Cehd edelüm atunı düşürelüm
- 9) At düşicek aña kemend atalum
Ola kim atdan düşürüp dutalum
- 10) Çün kāfirler böyle êtdiler işi
Hamle kıldı oğlana üç yüz kişi
- 11) Gün batınca kıldılar anda şavaş
Atınüñ kuçlarına doқundı taş

- 12) Nāgehān altında atı ditrer düşer
Kāfir ol dem oğlan üstine üşer
- 13) Qırq kemendi bir uğurdan atdılar
Oğlanı ol dem giriftār étdiler

[9a]

- 1) Şaldı Rüstem tabuta bir muştulukçı
Dédi ol oğlan ki qalmamışdı güci
- 2) Bilmiş olasın şehā dutduq anı
Şāz olasın qahir kılduq düşmanı
- 3) Tabuta çünkim érişür bu haber⁴⁸
Leşkerini aluban qarşular
- 4) Çün Muhammed Hanifi dutgun olur
Kāfire bayram günü ol gün olur
- 5) Oğlanı bindürdiler baqlu ata
Getürdiler anı kāfir Tabuta
- 6) Leşkerile çün tabut anı görür
Şāz oluban bunlara alkış kıılır
- 7) Qaқыuban oqlana yavlaq buşar
Qatı qatı sögüben eyler fişār⁴⁹
- 8) Urdı sögdi ol dutulmuş oqlanı
Dutuban şehre getürdiler anı

⁴⁸ Metinde 'haber' yazılmıştır.

⁴⁹ أَيْدِي فَتَاةٍ

- 9) Bir ağac dikdürüp meydān içine
Kim aşā kıoya cezā var şuçına
- 10) İletdiler dār ağacına oğlanı
Ol şehir kıavmı çün işitdiler anı
- 11) Bildiler kim Tañrı arslanı ‘Alī
Kim bu ođlanuñ atasıdur ol velī
- 12) Ger işidürse ki bu oğlan öle
Zülfiķārın aluban bunda gele
- 13) Gögsüni kıbrar ucdan uca
Ne yigit kıalur bu yerde ne kıoca

[9b]

- 1) Feryād édüp tabuta çıkuruşdılar
Yalvaruban ayağına düşdiler
- 2) Dè(di)ler kim éy bizüm sulţānumuz
Almağıl boynuna bizüm kıanumuz
- 3) Sen ‘Alīyi şanma bunda gelmeye
‘Alīye kimse muķābil olmaya
- 4) Ol geliser bizi kıılısar helāk
Biz ölmekden pes nedür dilek
- 5) Ayvāzlüğe kııl bizi evvel fenā
Andan eylegil zıyān oğlana
- 6) Yoħsa rāzı degülüz bu işe
Ger bizi tabut kıa kııya ger buşā

- 7) Tabutuñ hâcib eydür èy ölüm
Gerçi sizde vardur   aql u bilüm
- 8) İşbu oğlana tımār eyleyelüm
Oğşayuban hoş buña söyleyelüm
- 9) Şaklayalum⁵⁰ katumuzdan oğlanı
Gide cerâhatlar oñıla teni
- 10) Vèrelüm hıl  at anı  on kumaş
İçirelüm süci olsun fâş
- 11) Yalvaralum kim gire bizüm dîne
Toğru ise hile èdelüm oğlana
- 12) Mîne hâtun kıızı vèrelüm aña
Kim yüzün gören kişi kalur  aņa
- 13) Ger bu oğlan işidürse bu sözi
Dîne girürse vèrelüm Mîne kıızı

[10a]

- 1) Diñle imdi kızuñı kılursa kabül
Anasınuñ şerrini def  ède ol
- 2) Ger bitürürse atasınuñ işini
Şoñra dağı oğlanuñ kese başını
- 3) Kâfir Tabut bu sözi kıldı kabül
Sen néce dèrseñ eyle olsun kabül

⁵⁰ Metinde 'saklayalum' yazılmıştır.

- 4) Bir hekim okuyup getürdiler
Oğlanuğ yarasına otlar urdılar
- 5) Çıkardılar gendüden kanlu donın
Gül şu ile yudılar nāzük tenin
- 6) Geydürdiler aña ol ağlaş tonları
Oldı Muhammed Hanifī aydan⁵¹ ari
- 7) Ulu kiçi aña tapu kıldılar
Aldılar tabut katına geldiler
- 8) Kõodılar bir kürsiyi altına oturur
Neki kâfir varısa karşı durur
- 9) Tabut eydür meclis olanı kuruğ
Şucı gelsün şoĥbete bünyād uruğ
- 10) Şoĥbetümde dürlü sazlar çaluğuz
Sākiler siz çam ele aluğuz
- 11) Bizümiçün bugün eydüñ yaraķ
Ėamı kıoyalum bu dem gitsün ıraķ
- 12) Çün arada meclis oldı sāzıla
Sākiler urdı kıullar nāzıla
- 13) Doldurup cāmı kadeĥ getürdiler
Şağ u şola yöriyüp yetürdiler

⁵¹ Metinde 'aydañ' yazılmıştır.

[10b]

- 1) Sākī getürdi tolu zīn kadeh
Tabut aldı mey oldu feraḥ
- 2) Eyitdi talduruḥ siz ol cāmı
Kim ḡuşşalu ādemūḥ budur āmı
- 3) Bir daḥı taldurdı içdi cāmı cem
Kalmadı gönlinde hiç zerre ḡam
- 4) Üç ayaḡı çünki tabut kıldı nūş
Ḥurrem⁵² ḥatırı hem gönli ḥōş ḥōş
- 5) Şaḡ u şola sākīler dest étdiler
Meclis ehlin kāmı mest étdiler
- 6) Kātı gönüller şüciden nerm olur
Çünki şoḥbet varduḡınca germ olur
- 7) Baḡdı Tabut çün şaḡına şolına
Meclis ehli içdi şaḡına şolına
- 8) Aldı Tabut eline zerrīn taş
Dédiler oḡlana yigitler ḥası
- 9) Benüm elümden bunı içseḡ gerek
Şāz oluban gönlüni açsaḡ gerek
- 10) Oḡlan eydür bu ḥaramdur içmezem
Öd⁵³ imān perdesin açmazam

⁵² Metinde 'ḥurrem' yazılmıştır.

- 11) Bunı ol ceddüm Muḥammed içmedi
Atam ʿ Alī yöresinden geçmedi
- 12) İçmezem ben daḥı üküş söyleme
Ḥasta ucūduma zahmet eyleme
- 13) Cehd edüp süci içmedi
Ele almadı süci katında geçmedi

[11a]

- 1) Nice yalvardısa bulmadı çāre
Kim bunı emr ede dīninden çıkara
- 2) Tabut eydür şıma benüm sözümi
Varuḡ oḡuḡ dēr ki gelsün kıızımı
- 3) Bir kıızı varıdı maḥbūbı zamān
Oldı cennet ḥūrisinden nişān
- 4) Geydügi zībā hem şaru ṭonıdı
Sözleri aḡzından şekker bālıdı
- 5) Ḥüsni ḥulḳı⁵⁴ luṭfıdı saḡa ḳadem
Eyitdi meclīse gelsün bu dem
- 6) Dürri cevher elinde ġarḳ idi kıız
Atasınuḡ şoḡbetine geldi tēz
- 7) Ḥaber⁵⁵ oldı kııza ṭurdı nāzıla

⁵³ اؤد

⁵⁴ Metinde 'ḥulḳı' yazılmıştır.

⁵⁵ Metinde 'ḥaber' yazılmıştır.

Çekişdi hayhal ayakda şāzıla

- 8) Ėndi gökden şanki ol meclīse ay
Bağdı oğlan yüzine gözi yāy
- 9) Kim ĩmān nūrı yüzinde berķ urur
Çehresinde küfr-i ĩmān farķ urur
- 10) Yumuşanur kız gönli oğlan yüzine
‘ Āşık olur cānu dilden özine
- 11) Tabut eydür yā yigitler serveri
Sen melek yüzünüğ olsun bu çeri
- 12) Tek benüm elümden içgil kadeh
Haşıruma gir beni eyle ferah
- 13) Gel bizüm dĳnümüzi eyle kabül
Mĳne hātun karavaş ben saņa kul

[11b]

- 1) Gir benüm dĳnüme hem al kızumı
Tek bu meclĳsde şımağıl sözümi
- 2) Baķ yüzine göresin hūrĳyi sen
Buncalayın görmedüğ maħbūbı sen
- 3) Çün Muħammed Ĥanifĳ eydür nişē
Dünyā içün dĳnü terk ětmek haşā
- 4) Kızuñiçün dĳnümi terk ětmezem
Toğrı yolu koyup egri gitmezem

- 5) Dīn Muḥammed dīnüdür İslāmiçün
Vermeyem İslām dīnin bir cāniçün
- 6) Öldürürsen ben bu sözi tutmazam
Ġayreti ‘ aqlıla adı şatmazam
- 7) Şaldı başın aşağa dökdi yaşın
Yağdı ‘ ışk o kızuñ için taşın
- 8) Kāfir Tabut ġazab etti oğlana
Şoyuñ tonın iletüñ zindāna
- 9) Ne lāyıkdur kızuma bu bed-fi‘ āl
Kim alaydı kızumıla genc ü māl
- 10) Zindān içre bir kuyu vardur derīn
Kırk⁵⁶ kulac deriñligüdür ol yerin
- 11) Ol kuyuya indürüñ bu oğlanı
Halk içinde çün hacīle etti beni
- 12) Bir içüm şu günde bir etmek verüñ
Bu işi siz neye erür görüñ
- 13) Şoldem oğlanuñ tonını şoydılar
Getürüp anı kuyuya atdılar

[12a]

- 1) Kuyu ağzında kodılar bir taşı
Kim gidermeye yerinden kırk kişi

⁵⁶ Metinde ‘kırk’ yazılmıştır.

- 2) Bir kişiyi anda bekci odular
Zindān apusın ortup gitdiler
- 3) ız atası meclīsinden ıkar
Oğlanuğ  ışkı anuğ için yaar
- 4) Eyitdi zehī dīn zehī itiđād
Kim benüm yüzüm görüp oldu řād
- 5) Dīni sevdi cemālüm sevmedi
Öz başından bu belāyı şavmadı
- 6) İmedi atam elinden ol süci
Zehī er kim gendüye ıldı güci
- 7) Gendüzine ılmadı beni abül
Ben abül tdüm ki řāhum ola
- 8) Dīne girsem abül tse ol beni
Bu esīrlikten urtaraydum ben anı
- 9) Vērdi göñül aña  arı almadı
Gece gündüz arārı almadı
- 10) Dün arañusu olıcak nigār
Zindāna vardı ız ēy(y)ār
- 11) Kesdi zindāncı⁵⁷ başın girdi ierü
Vardı uyu ağzına ula uru
- 12) uyu iinde Muammed Hānifī pehluvān
Helāti sūresin ourdu  ayān

⁵⁷ Metinde 'zindāncı' yazılmıştır.

- 13)   Açık olmuşıdı kıız anuğ yüzine
  ayr n oldu hem lütfi özine

[12b]

- 1) Kız  opardı ol kuyu ağzından taşı
 Kim  omışdı ol taşı kırk kişi
- 2) Eyitdi  ur yapış kemende c num
 Kim c num fid  olsun saņa benüm
- 3)   n Mu ammed  anifi bildi kıızı
 Ol kemende yapışup çıkdı tizi
- 4) Oğlanuğ yüzin kıız gördi hem n
 Barmağın  aldurdu getürdi im n
- 5) İki elin boynına şaldı anuğ
 Eyitdi ben  aravaş oldum sen ğ
- 6) Nice d rsin biz ne  tmek gerek
 Oğlan eydür babana gitmek gerek
- 7) Olasın  ılsun nik h olđıl  el l
 Zin   ılmağ gey çatı yavlağ veb l
- 8) And i  p birbirine eyitdiler
 Çavlı mu kem eyledi anda bular
- 9)  apusında y di  ırnağ varıdı
 Her birisi gendü ile y rıdı
- 10)  oğuz atı  azır  tmişidi kıız
 C st  ap k anda gördi t z

- 11) Sāz u silāh sünü cenk āleti
Bağlayuban her biri bindi atı
- 12) Yel gibi şārdan çıqub gitdiler
Medīneden yaña çün ‘azm êtdiler
- 13) Duydı ol Tabut mel‘ūn bu işi
Şaldı bularuñ ardınca biñ kişi

[13a]

- 1) Çün ‘ayān bildi ki kız êtdi işi
Şöyle kaqıdı kim yıqdı qaşı
- 2) Biñ kāfir kuşluğa degin sürdiler
Nā-gehān bularuñ ardından êrdiler
- 3) Çün Muḥammed Ḥanifī eydür cānum
Bunlar istedügi şimdi benem
- 4) Ben bulara döneyim sen sür atı
Şol tağa êrince turma dīn qanı
- 5) Mīne ḥātun eydür gözüm nūrı
Ben qalayın gerüye sen sür atı
- 6) Atamuñ yüz biñden artuqdur eri
Ardumuzdan şimdi êrişür dēdi
- 7) Ben buları egleyeyim az qadar
Sen becid sür atımı eyle ḥaber
- 8) Oğlan eydür Mīneye kim êy cānum
Yağıdan qaçmaq degül işüm benüm

- 9) Benüm atam hiç yağıdan kaçmadı
Yalan gérçek yère hem and içmedi
- 10) Anda şart étdüm senünle düni gün
Andumı şımazben bugün
- 11) Ne yüzile seni koyup gideyim
Yağı yüzinde niçe kim terk édeyim
- 12) Hıayr u şerde senünle olsam gerek
Ölmek olsa yoluña ölsem gerek
- 13) Mıne hātun bildi ki Muḥammed Hıanifi
Erlük içinde gevherden şāfi

[13b]

- 1) Eydür pergit atunı kıl yaraḫ
Öñince gelen kāfire sen at bıraḫ
- 2) Hıamle kıl bunları aḡla sen
Şol taḡa deḡin varayım hele ben
- 3) Arḫamuz ol taḡa olsun duralum
Kāfire ölince kılıç uralum
- 4) Gitdi Mıne ol yedi kırnaḫ bile
Tırdı oḡlan süñüsin aldı ele
- 5) Öñince gelen kāfiri aḫdarur
Seyyid İskender gibi yolda durur
- 6) Geldi kāfir ḫalbe ḫalbe baḫar
Öñince gelen kāfiri bir bir yıḫar

- 7) Turdı yatmış şaf kâfir koşı koşar
Hamle kıılır oğlana beşer beşer
- 8) Gördi tükenmezdir Medyen⁵⁸ kâfiri
Yalnız gendü yâr oldu yâri
- 9) Eyitdi bâri tağ etegin dutayım
Mîne hâtun katına dek gideyin
- 10) Gâh erişdi gâh atı başın yağa
Bildi Mîne yakın geldi tağa
- 11) Ol tağı kal' a edüp durdılar
Kâfire bir hamle kılıç urdılar
- 12) Gâh gider oğlan meydâna gâh Mîne
Şöyle kim⁵⁹ 'ışkıla gelmişdi dine
- 13) Dîn yolında ikisi dürişdiler
Üç gün üç gece tamâm uruşdılar

[14a]

- 1) Kâfir aldı ol tağın dört yanını
Gâziler ağıtdı kâfirler kanını
- 2) Gevdelerle tıldı ol meydân içi
Tabutun kahriyle doldı içi
- 3) Na' ra üninde cigeri hün olur
Kağımağdan şöyle kim mecnün olur

⁵⁸ Metinde 'Medyin' yazılmıştır.

⁵⁹ Metinde 'söyle kim' yazılmıştır.

- 4) Leşkerine hışm edüben buşar
Eyitdi bir oğlan henüz on yaşar
- 5) Bir kızıla yalunuz yaqdı bizi
Nêçe âdem dêyelüm şimdi sizi
- 6) Sırrı nâmus yoqdur ne ‘ârunuz
Bir pula degmez imişsiz cümleñüz
- 7) Bu bir oğlanı getürmezsiz ele
‘Alî gelürse hâlünüz nêce ola
- 8) Ol gelürse hiç size vêrmez âmân
Yegimiş sizden bir torba şaman
- 9) Ol şaman kim bir aç tavarı toyura
Bunca er muqâbil degülsin bir ere
- 10) Böyle dedi qatı qatı aqladı
Kâfire gayret quşaqın baqladı
- 11) Tağ dibinde depti Rüstem atını
Geldi Tabut qatına oğdi anı
- 12) Eyitdi şaha sil yaşuñ aqlama
Ġayret odıla cîgerin taqlama
- 13) Bir söz eydeyim işidürseñ beni
Ger saña dutup getürem oğlanı

[14b]

- 1) Şahâ dêr Mîne benüm olsun hemân
Hiç vêrmeyem oğlana bir dem âmân

- 2) Saña anı dutup diri getürem
Her ne kim sen dersen ben anı yetürem
- 3) Tabut eydür kim saña vërdüm kıızı
Tek sen babana söyleme gendü sözi
- 4) Ger anı dutup getir sen baña
Güyegümsin kızum vërdüm saña
- 5) Çün bumı işidür Rüstem şāz olur
At sürüben meydān içine gelür
- 6) Mīne eydür ben girem meydānına
Zahm tiğı ben urayım cānına
- 7) Rüsteme ben varayım sen fāriğ ol
Yā ğazi nevbet olsun bu yol
- 8) Çün Muḥammed Ḥanifi ṭurdu örü
Sürdi atı Mīne vardı illerü
- 9) Ḥamle kıldı ikisi birbirine
Sen baq imdi Taḥrınuḡ taqdirine
- 10) Çaldı altmış gez bu anı ol bumı
Dolmışıdı Rüstemüḡ ol dem kıanı
- 11) Şancedı süḡü öḡinde ol üstine
Yıqıdı Rüstemi baq imdi heybetine
- 12) Bir süḡü urdı kıız anuḡ tenine
Kim cığerden zahmı erişdi cānına
- 13) İndi atdan kesdi Rüstem başını

Gör ne kıldı Rüstemüñ beş kardaşını

[15a]

- 1) Beşi dağı hamle kıldı ağlayu
Mīne hātun yemedi hergiz kay(ğ)u
- 2) Her birine êrdi urdı bir kılıç
Her kim kılıç yedi deprenmedi hiç
- 3) Mīne bu erligi çünkim işledi
Kağıdı kim atası kolın dişledi
- 4) Başına toprak koyup ağladı
Eyitdi bu cāzu yüregim tağladı
- 5) Kızum ele getüreydüm hemin
Ben yemezdüm işbu oğlanuñ ğamın
- 6) Buña bir er muķābil olmaya
Kimse bunuñla bir ayru gelmeye
- 7) Bir yañadan hamle kılıñ altmış biñ er
Siz kemendile buña eyleş hünler
- 8) Hamle kıldı ol kamu leşkeri
Gör Muḥammed Ḥanifī ol serveri
- 9) Hamle kıldı vêrdi Tañrı şalavāt
Girdi kāfirüñ içine sürdi at
- 10) Kimse yokdur gendüsidür yalınuz
Kim ol pür-hünler êtdi yalınuz

- 11) Anca mekrü aña hîle êtdiler
Tâ kim ol şengüli atdan yıkdılar
- 12) Bağlayup anı iletdiler revân
Atası atına küşân per küşân
- 13) Badı Tabut gördi kıızı oldı şâz
omanı imdi oqlanı oldur murâd

[15b]

- 1) omanı anı açmasun bağlaı yolın
Bildüreyim aña gendü hâlin
- 2) Bağladılar ol ağı başdan başa
Yörüdiler bu gez başdan başa
- 3) Oqlanıı öıin ardın bağladılar
Sal gibi her yanadan bağladılar
- 4) Çün Muammed Hıanifi gördi işbu işi
Yalııuz aldı esİR oldı eşı
- 5) Üstine kâfir oldı gey galebe
Yalvarmaya başladı ol Çalaba
- 6) Yâ İlâhi sen bilürsin hâlümü
Atama bildür benüm ahvâlümü
- 7) Tehlükeye şaldım uş başımı
Atamıla biribir iki ardaşımı
- 8) Kâfir elinde esİR oldı yârum
Anuıüçündür benüm âhu zârum

- 9) Yalunuzam yārici olğıl baña
Şāyed ola kim çāre kılam aña
- 10) Aña çāre bulmaz ise bu cānum
Mīne hātuna fidī olsun cānum
- 11) Böyle dēyüp yēne urdı bağrayı
Aldı kılıç girdi küfri doğrayı
- 12) Gevdeler kıanıla tıoldı ol yazı
Kıaşd ēder kim ala bunlardan kıızı
- 13) Aħşām oldı çıkdı leşkerden yēne
Atdan indi geldi tağ dibine

[16a]

- 1) Urmışıdı on yedi yērde yara
Kıanların sildürdi ol kırnaqlara
- 2) Sildiler yarasını ucdan uca
Bekledi kırnaqlar anı ol gēce
- 3) Tañla kııldı şekker ü bāl ezdiler
Gül şu ile aña şerbet düzdiler
- 4) İçdi aña ucūdı oldı şafā
İşid imdi ol Muħammed Muştafā
- 5) ‘Alīnūñ düşine girdi söyledi
Oğlınuñ hālın ma‘lūm eyledi
- 6) Yā ‘Alī dēr tēz ēriş oğlanına
Yoħsa nāgāh acı gelür cānına

- 7) Tabutuñ cengine düşdi kııl meded
Ortaya aldı leşkeri bî-‘aded
- 8) Oldı kâfir qarım dört yanına
Seni ister derdinüñ dermânına
- 9) Yaşını gör yâ ‘Alî biñ düldüle
Qargalar havâle oldı bülbüle
- 10) Ol Muḥammed eydür imdi durma dur
Cebel-i Muğaylan tağına toğrı sür
- 11) ‘Alî uyandı katı āh eyledi
Ġāziler cümle āgah eyledi
- 12) Mağrib éline ġaza kılmışdı
Medineye yedi gün kıalmışdı
- 13) Ma‘lüm oldı çün ol ġāziye
Bindi sürdi düldüli bir yazıya

[16b]

- 1) Oğlan eydür kıalmadı kıanum benüm
Yüzüñi ġördi sevindi cānum benüm
- 2) Likin ol Tabut kıızı Mīne ḡātun
Kim benüm cānumı ol aldı şatun
- 3) Kıırkı kıulaç kıuyu dibinde idi yērüm
Tañrı işidürdi ancağ zārüm
- 4) Geldi kıız ol dün buçuğında revān
Kesdi zindāncı başın kııldı revān

- 5) Açdı kıyu ağzın şaldı kemend
Geldi imāna benümle içdi and
- 6) Aldı toköz atı yedi qaravaş
Sāz ü silāh düzerdi bize don ü kımaş
- 7) Degme erde görmedüm şavaşını
Cenk içinde kesdi Rüstem başını
- 8) Havāle kıldı Tabut cümle ‘askerin
Atdılar kemend üstine birbirin
- 9) Ben yaralandum anı aqtardılar
Aluban Tabut kıatına getdiler
- 10) Hāl bunun gibi olupdur ey ata
Kıoma ol hātun kim bunda yata
- 11) Çün Muḥammed Ḥanifi bildi hālın
Kıaravaşlar öpdı ‘Alinün elin
- 12) Dört yañadan ğāziler durmışıdı
Kāfirlerün cengine girmişıdı
- 13) Kıaşdı kıldı kim şala ol pehluvān
Geldi Tabut elçisi diler amān

[17a]

- 1) Eyitdi amān dilevüz yā ‘Alī
Ma‘deni luḫfı Keremsin yā velī
- 2) Cānumuzı bize sen bağışlağıl
Bāķī ne kim dilersen işleğıl

- 3) ‘Alī eydür vèrüh üç yılluḡ ḡaraç
Mīne ḡātunıla bile taḡt ü t̄ac
- 4) Ġāzilere vèrüh yedi yüz biḡ māl
Elli biḡ baş ḡuzı ḡoyun at cemāl
- 5) Yègirmi biḡ zerrīn yün̄süz ḡumaş
On biḡ mışḡal la‘l i yāḡut dürlü taş
- 6) Ḳamusın ḡaḡir⁶⁰ èdüh ḡetürüh
Üç güne deḡin dükelin yètürüh
- 7) And içüh ki ḡerü olmaya ḡilāf
Aramuzda olmaya cenk ü maşāf
- 8) Yılda bu miḡdār malı vèrühüz
Dīn-ü İslāma yā za‘if ḡirühüz
- 9) Ḥaber olmayasız İslām dīnine
Fitne ḡılıcın ḡısar ḡımına
- 10) Taşumı cengi biz terk èdevüz
Şulḡ èdüben evümüze ḡidevüz
- 11) Yoḡ dèrise Tabut olmış süvār
Cenk içün⁶¹ ele almış Zülfiḡār
- 12) İkisinden iḡtibār eyleḡ birin
Mühlet olsun varasın bugün yārın
- 13) Elḡi ḡitdi bu cevābı vèrmege

⁶⁰ طاهر ايدك

⁶¹ Metinde ‘içüh’ yazılmıştır.

Ꞑanı ʿāķil ꞑudretine  rmege

[17b]

- 1) ʿAlin ŋ s zin bildi hem n
Derdi ꞑamu beglerin ꞑıldı bey n
- 2) Ꞑamu beglerin danıŝıķa  ıĝırdı
Elçileri ꞑamu begler  atına o udı
- 3) R zi olmaz bunca malı v rmege
Tedb r eyler kim hıŝ ra girmege
- 4) Tabut eydür eli güni d rel m
Baĝlayalum ꞑamu şehre gidelüm
- 5) Baĝlayalum burc y ru üstine
Biz anı görelüm kim  aŝdı ne
- 6) D r begler Tabuta kim ŝeh 
Ger hıŝ ra girmege  ılsaŋ rev 
- 7) İki güne cümle şehre ŝıĝmaya
İ l m ŋ y rusına ŝıĝmaya
- 8) Yaĝı   nkim üstümüzden gitmeye
İkileyin yine biri batmaya
- 9) Ev ŋ m lk ŋ ꞑamu ola  ar b
Aşşı  ılmaya saŋa  ecr   t r b
- 10) Begl gi olmaya d im ŝ b  n la
Ev başına ger bir altın d rile

- 11) Üç yüz altmış şehre al' a el gün
amu anu ükmi elindedür bu gün
- 12) Gel ' Aliye istedügin vèrelüm
Üstümüzden lekeri men' edelüm
- 13) Bir kızudur ol öz terk etti seni
Vèr kızuı oldu beg yā sen anı (?)⁶²

[18a]

- 1) Destür olsun biz anı bitürelüm
Üstümüzden yağıyı götürelüm
- 2) Bir eli kesilmez çünkü öpeler
Bir eli çünkü yıkılmaz yapalar
- 3) Çünkü begler böyle vèrdi cevāb
Bu sözi kāfir Tabut gördi şavāb
- 4) Mīne ātun bağlu zindānda idi
Gönlü cānı amu oğlanda idi
- 5) Atası ükm etti kıldılar āzād
Tāc u tahtu teslim etti kıldı şād
- 6) Mīne geydi ol aş tonları
Oldı güneşden zibā aydan arı
- 7) Gönlü gönülsüz yarağın düzdiler
Yedi yüz beglik cihāzın düzdiler

- 8) Ol bu kadar malı tavarı dërdiler
Şāh-ı Merdān ‘ Aliye vërdiler
- 9) Yëdi günde çamusı oldu tamām
Cihāzın içinde ol hümām
- 10) Gāzilere kalanın baħşış eyledi
Anlaruñ göñlüni hem hōş eyledi
- 11) Mīne hātunı ‘ aqđ edelüm
Şulħ edüben evümüze gidelüm
- 12) İkisinden izīn alup kıldı nikāħ
Kāfir ile kıldılar şulħ ü şülah
- 13) Tabut yazdı ‘ Aliye bir hōş berāt
Kim bu çavle rāzı olmaz hemāt⁶³

[18b]

- 1) ‘ Ahdi nefsi ëtmiş ola ‘ ahdi şıyān
Yoħsa uyuban ikisi uyan
- 2) Çünki bu resme ‘ Ali yazdı kitāb
Tabutıla kıldı taħrīrile ħisāb
- 3) Anda şartı çavlı muħkem eyledi
Malı genci gāzilere ħatm⁶⁴ eyledi
- 4) Destür oldu leşkeri İslām dīne
Gün toğınca geldi Medīne şehrine

⁶³

⁶⁴ Metinde ‘ħatm’ yazılmıştır.

- 5) Medīne şehri kamu karşı çıkar
Teferrüce Mīne hātuna bakar
- 6) Kırk katur yüki cehze hem kumaş
Yüz deve yüki harir kumaş
- 7) Deve çökdi yüküni çözdiler
Kodılar hayme yarağın düzdiler
- 8) Geldi kondı Tañrı arslanı ‘Ali
Resülün ravzasına duru geldi
- 9) Bilesince şahābeler geldiler
Muşafā kabrin ziyāret⁶⁵ kıldılar
- 10) Oğudılar Qur‘ānı hatm êtdiler
Du‘ā kılup ġāziler gêtdiler
- 11) Geldi evine ol şir ü huzā
Hağğa şükür êtdi ‘Aliyyü’l-Murtażā
- 12) Ol Hasan Hüseyin Muğammed Hanifī
Şāh-ı Merdān-ı sülāsi vaşfi
- 13) Medīne kavmı şāz oldılar
Ulu kiçi bir araya geldiler

[19a]

- 1) ‘Ali aşhāba naşihhat eyledi
Ġāzilerün cümlesini toyladı

⁶⁵ Metinde ‘ziyāret’ yazılmıştır.

- 2) Ol zamānda ġāziler buluşdılar
 ahr  d ben k fire d n adılar
- 3) B k  bu söz arada oldu tam m
 V r ŝalav t Muŝtaf ya ve  s-sel m

Haz  Kit b-ı Ca fer-i Dayy r

Bismill hi' r-ra m ni' r-r h m

- 6) H mdu li'll h H k ta   l  biz ulın
 Ümmet  tdi Muŝtaf ya bir gözün
- 7) H mduli'llah o ŝükürler ol ker m
 Ümmet  tdi bizi aa ol ra im
- 8) Ra metinden bizi i s n eyledi
 Lu f  d p ol ehl-i  m n eyledi
- 9) Ra metinden v rdi dil s z s yler z
 Gece gündüz gend ni zikr eyler z
- 10) Bundan  zge lu f ola mı hiç saa
 Seni i s n eyledi alasaa
- 11) Daş aa hayv n yaratmadı seni
 ayret n yok bilimezsın hiç seni
- 12) anı gayret anı n m s anı   r
 Ge di    mr n bilmed n sen  y y r
- 13) ayret n varısa gel merd ne ol
   Iŝ odına ya seni perv ne ol

[19b]

- 1) Ol ḥabībe ümmetüz dērüz hemān
Böyle gāfil mi yürür ümmet olan
- 2) Ümmetinüñ sünneti olur işi
Ḳanı var mı sende sünnet ey kişi
- 3) Ḥāşa li'llah ḥāşa li'llah bid' atı
Sevmez anı dutmaz anuñ ümmeti
- 4) Géce gündüz 'ādeti bid' atlaruz
Yine dönüp aña ümmetüz dērüz
- 5) Bir ulu sulṭān vērđi Ḥaḳ bize
Zi' ināyet faşl-ı rahmetdür bize
- 6) Bir ulu serverdürür hiç mişli yoḳ
Ol Muḥammed-i Buḥārī şübhe yoḳ
- 7) Anları sevmek gerekdür imdi saña
Cān ü dilden uyasın hem sen aña
- 8) Dêrsin anı severin bu dilile
Liki cānuñ bu dünyā pazār ile
- 9) Aḥmedi sevmek gerek hem ālını
Sevmeyenler göre anda ḥālını
- 10) Atasından anasından yêgirek
Seve oğlından kızından tēzirek
- 11) İllā sevmek anlara uymaḳdurur
Anlar etmedigini ḳomaḳdurur

12) Gel berü aç gözini diñle êy yār
Hem saña ne dërsem gerektür êy yār

13) Hâķ ta' ālā Muştafâyı dünyeye
Vëribidi seni da' vet eyleye

[20a]

- 1) Çekdi bunda dürlü dürlü zaħmeti
Tā ki sen bulmağičün Hâķ rahmeti
- 2) Anuñ evlādı neler çekdi neler
Kerbelāda ağular yutdılar
- 3) Şāh Hüseynüñ furķatuñı mı dëyeyin
Yā Hasanuñ derdine mi yanayın
- 4) Hasanuñ ağular içüp öldügin
Yā Hüseynüñ susuzın cān vërdügin
- 5) Kāngı birine yanayın odlaruñ
Kāngı birin dëyeyin bu dertlerüñ
- 6) Hâsretüñ hiç ħaddı vü pāyānı yoķ
Furķatuñ hiç vaşfı vü oranı yoķ
- 7) Dëyeyin uş başladum bir dāsītān
Oda yaķsun dinleyeni dōsitān
- 8) Kātı göyüklü ħaberdür bu ħaber
Öz göynüci yoķ buña beñzer ħaber
- 9) Dertlülerüñ derdi olsun ağlasun
Kimi āh êdüp kimisi iñlesün

- 10) Derdi olmayana derdi bağışlasun
Yaqsun ol od cigerün tağlasun
- 11) Muştafā ehli sözidür bu sözüm
Söylemege nêdeyim göyner özüm
- 12) Yārı dêmekden budur maqşūd êy yār
İşidicek ağlayasın zār zār
- 13) Tā ki gözünnden aqa bir kıatre yaş
Yāhūz bağrunda bite bir kıara baş

[20b]

- 1) Dêrdüñe dermān ola kıurtulasın
Tamu odından hem āzād olasın
- 2) Tıt kıulağın cāmıla diñle bunı
Yarlığasın Hāq bunı diñleyeni
- 3) Kerbelāda çün Yezidün leşkeri
Êtdiler şehid Hüseyni serveri
- 4) Ca' fer-i Dayyāruñ oğlancuqları
Ol iki nāresteler gül yaprağı
- 5) Ulusınuñ adı İbrāhīm anuñ
Kıçisiniñ adı Muħammed anuñ
- 6) Kıorqđılar ditreşüben ağlaşdılar
Leşker içinden çıkuban kaçdılar
- 7) Dutuban furkıat kenārın gitdiler
Ĝurbet odına yanup düşdiler

- 8) Birbirünün yüz çekādına⁶⁶ baqar
Durmayup ha gözlerinden yaş aqar
- 9) Bu yolda giderken éderler giri
Āh derdile giderdi her biri
- 10) Şarmaşup bir(bir)ine şarıldılar
Niçe kerre uşşı gidüp düşdiler
- 11) Gāh yürürler gāh durur diñlenüp
Dört yaña baqardı anlar diñlenüp
- 12) Neylesün nidesini bilmediler
Qancarü gidesini bilmez olar
- 13) Nāgihān bir devleti qaddi yüce
Şuya çıqdı bir hātun gör kim nice

[21a]

- 1) Gördi anda ol iki maḥşūmları⁶⁷
Ayuḡ on dördi şanayduḡ yüzleri
- 2) Göz qamaşur baqmaya yüzlerine
Şāh-ı ʿālem kul olur sözlerine
- 3) Çün ki hātun anları gördi hemān
Aqlaşuban dēdiler kim el-amān
- 4) Dēdiler ey baḥtlu⁶⁸ hātun kişi

⁶⁶ چڪادينه

⁶⁷ Aslı 'ma' sūm' olan sözcük 'maḥşūm' olarak yazılmıştır.

⁶⁸ Metinde 'baḥtlu' yazılmıştır.

Nola alup bilece gitsen bizi

- 5) Gel bizi alup konucağ ed yine
Bizi koyup gitmegil bunda yine
- 6) Döndi ol hātun bulardan şordı hāl
Neredensiz noldı size vaşf-ı hāl
- 7) Kimün aşlı neslisiz bilsem ‘aceb
Sizi gördüm hālum oldı gey ‘aceb
- 8) Yandı içüm göricek sizi benüm
Gey göyüندی size bu özüm benüm
- 9) Dedi anlar biz iki qardaşlaruz
Ca‘fer-i Dayyāruñ oğlanlarıyuz
- 10) ‘Ammumuz⁶⁹ oğlı Hüseynün başını
Kesdiler yere döküben qanunı
- 11) Qaçduğ uş leşker içinden çığduğ
Bunda gelduğ bilmeziz biz nolduğ
- 12) Destgır ol bize gel eyle meded
Bizi koyup gitme şöyle bī-meded
- 13) Gel kerem eyle bizi al bile git
Rağmet etsün Hağ saña cennete git

[21b]

- 1) Çün ki hātun diñledi⁷⁰ bu sözleri

⁶⁹ Metinde ‘ammuz yazılmıştır.

Āh ědūben eyledi atı giri

- 2) Hātuna baup olar da alaŕur
Yalvaruban dōrt yanına ŕarmaŕur
- 3) Dēdi hātun ēy cīger pāreleri
Yūregūme urduŕuz yaraları
- 4) Aŕlıŕuz ulı Muammed haıūn
Hāŕa ben sizi oyup gidem bu gūn
- 5) Līk erūm ol Yezīdūŕ avmıdur
Dōstıdur anuŕ muŕāhib yārıdur
- 6) oraram bu gēce eve gele ol
Tutup eline sizi ol mel' ūnı ol
- 7) Oda yaarsız beni siz atı o
ıymazam ben sizi Tanrı anu
- 8) Dēdiler Hādan umaruz ol oca
Eve gelmeye ola mı bu gēce
- 9) Aldı hātun⁷¹ bunları girdi yola
Gōr ki tadīr-i ilāhī ne ola
- 10) Eve girdi hōŕ dōŕekler dōŕetdi
Anlaruŕıūn gōr ne ihsān iŕledi
- 11) Dūrlū dūrlū o yēmekler eyledi
Cānını bunlara bulsa vēreyidi

⁷⁰ Metinde 'dinledi' olarak yazılmıŕtır.

⁷¹ Metinde 'hātun' olarak yazılmıŕtır.

12) Dédiler bize ʔaʕ ām ḥācet degül
Ağular yütdük⁷² yemek ḥācet degül

13) Liki bize gösteri vèr bir maḳām
Eyleyelüm gendümüz anda nihān

[22a]

- 1) Ağlayalum anda kılalum namāz
Eyleyelüm Ḥālīḳa nāz ü niyāz
- 2) Anlara gösterdi bir ḥalvāt⁷³ yèr ol
Kıldılar anda namāzı ḳatı bol
- 3) Şonra yatup bir yère oyudılar
Yaʕ nī dūşmāndan ḳaçup ḳurtuldılar
- 4) Bu yaḡa diḡle Yezīdūḡ ḥālūni
Neyledi nètđi işit aḡvālūni
- 5) Ḳavmına çağırdı durmaḡ⁷⁴ tēz yörün
Yollara ādem şaluḡ ata binün
- 6) Anları tütup baḡa tēz getürün
Dört yaḡa ḥiç kimse ḳalmaḡ çapınuḡ
- 7) Her kim anları dutuban getüre
Ulu èdem ḡōş ḳatumda otura
- 8) On biḡ aḳça bir eyü at vèreyim

⁷² Yutmak sözcüğü yütmek biçiminde yazılmıştır.

⁷³ Metinde 'ḥalvāt' yazılmıştır.

⁷⁴ Metinde 'durman' yazılmıştır.

Dağı artuğ ni^c mete toylayayım

- 9) Bunı işitdi Yezîdüñ leşkeri
 ılıç alup ata bindi her biri
- 10) Bindi ol hātunun eri de bile
 Diler kim anları getüreydi ele
- 11) Gēceye dek depdi atın bulmadı
 atı daruldı vü hīç açulmadı
- 12) arnı açıldı güci almadı hīç
 atı aıdı ki döndü tēz becīd
- 13) Nāgihān geldi ol mel^c ūn pelīd
 apu adı açuñ dēdi tēz becīd

[22b]

- 1) Durdı hātun bunları aldı hemān
 oydı bir hūcreye eyledi nihān
- 2) Döndi geldi erine apu açar
 Liki gözle(r) yaşı durmaz dolar
- 3) Eve girdi gendüyi vurdı yēre
 Şanasın kim dönmişidi bir yavuz deve
- 4) Gāh kızarur gāh şararur ararur
 Dürlü dürlü reñge girür bozarur
- 5) aıyup geçdi oturu(p) bir yēre
 apınurdı dört yanına kim vura

- 6) ‘Avratı dèdi ki nolduñ sen bu gün
Böyle gördüğüm bu gayrī gün
- 7) Dèdi bu gün ol Hüseynün çanunu
Yere dökdük alduğ anuñ cānunu
- 8) İki oğlanlar kaçurduğ çeriden
Çıkdı gitti bilmezüz hiç nereden
- 9) Bize dèdi ol Yezīd her kim baña
Getürürse anları bilsün aña
- 10) On biñ aqça bir eyü at vèreyim
Dağı artuğ ni‘ mete toylayayım
- 11) Uş bu gün ardınca oldum anlaruñ
Bulsaydum çanın içerdüm anlaruñ
- 12) Depeledüm atımı bulımadum
Çancaru vardı haber bilimedüm
- 13) Elüme girse keserdüm başların
Dökerdüm ‘ālem içinde yaşların

[23a]

- 1) Ben anı dişümile yèyeyidüm
Aqçayı alup ata bineyidüm
- 2) Dèdi hātun Tañrıdan korqmaz mısın
Tañrı ulu peygambardan utanmaz mısın
- 3) Muştafā ehli gel incitmegil
Tañrı hışmıdur bu ne bəri koğıl

- 4) Na' ra vurur anları içindesin
Tağrınınuñ hışmın ' azābı bulasın
- 5) Gel berü bu tetbiri koğıl kişi
Kāfir étmez bu dedükler (?)⁷⁵
- 6) Döndi aña depnece⁷⁶ ur(ur) ol
Dèdi tèt getür yèyesi az bol
- 7) Ol iki şāh içün ol hātun kişi
Dürlü dürlü çok pişürmişdi aşı
- 8) Anları getürdi izhār eyledi
Gör ki taqđir-i huzāyı neyledi
- 9) Yatur uyur ol iki nāresteler
Rāḥat oldılar gelenden bi-ḥaber
- 10) İbrāhīm tırur uyanur āh éder
Çağırur qardaşına feryād éder
- 11) Dèdi ey cān ü cihān ü devletüm
Gözlerüm nūrı içümde ḥasretüm
- 12) Ey ciğer-güşem küçücük qardaşum
Baña bu ğurbetde yārum yoldaşum
- 13) Bārī baq bir pāre kuçayım seni
Bèleyüp bağruma başayım seni

⁷⁵ دَيدُكُلِّي لِي ايشِي

⁷⁶ دِيئِجَة اورد

[23b]

- 1) Bu gēce bir gēcedür ērtesi yoḡ
Ölürüz bu gēce bize ērte yoḡ
- 2) Zīra gördüm ol nebīler serverin
Baḡa dēdi tēz gelūḡ durmaḡ hemīn
- 3) Baḡa gelūḡ benümile şād oluḡ
Ġuşşalardan ḡurtuluḡ āzād oluḡ
- 4) Duydı bu sözi ol mel‘ ūn ḡoca
Ṭurdı yerinden hemāndem gör nice
- 5) Dēdi ḡātuna kim durur bu ḡücrede
Kim gelüpdür yatur bu ḡücrede
- 6) Dēdi ḡātun ḡardaşum oḡlanları
Geldi bu gēce bilürsin anları
- 7) Dēdi ḡātuna tēz cıraḡ yaḡmaḡ gerek
Kimdür anda ben anı görmek gerek
- 8) Aldı cıraḡı eline ol la‘ īn
Ḳapu açdı iḡerü girdi hemīn
- 9) Yana yana girdi ol ḡātun bile
Aḡlar ol göz yaşını sile sile
- 10) Baḡdı gördi anları çün pelīd
‘Avratına baḡdı güldi hā becīd
- 11) Ḳātun eydür noldı güldüḡ ē kişi
Bunları şanur mıduḡ yavuz kişi

- 12) Ya' nī benden gizledün sen bunları
Dédün baña qardaşum oğlanları
- 13) Benüm avum hōz eve girmiş bu gün
Gökde isterdüm ele girmiş bu gün

[24a]

- 1) Depdi murdār ayağıla ol la' īn
Tırtı geldi ol iki cānlar hemīn
- 2) Yüzine yalap yalap baqışdılar
Başların egüp yerlere sıjšdiler
- 3) Birbirine baqışup ağlaşdılar
Ditreşüben birbiriyle söyleşdiler
- 4) Dédiler vā-veylatā vā- furqatā
Ölüme uğramışuq vā-ħasretā
- 5) Ol dīni qurı qafa la' īn
Tıgırı söyleş söylemeş yalan saqın
- 6) Kimün oğlın yā kimün neslın
Bunda neye geldünüz temin
- 7) Dédiler biz hīç yalan söylemezüz
Elümüzden ne gelür gizlemezüz
- 8) Ca' fer-i Dayyāruş oğlanlarıyuz
Ol çeriden⁷⁷ kaçan oğlanlarıyuz

⁷⁷ Metinde 'çeriden' yazılmıştır.

- 9) Çün elüme girdünüz dèdi bu gün
Neyleyeyim ben size görüñ bu gün
- 10) Başunuz⁷⁸ kesüp Yezide iletayım
On biñ aqça bir eyü at alayım
- 11) Dèdiler bizi Muḥammed ḥaḳḳiçün
Ḳoyu vèrgil bizi Allāh ḥaḳḳiçün
- 12) Zār u zār ağlaşuban yalvardılar
Bizi āzād eyle kıyma dèdiler
- 13) Hāşā ben sizi āzād èdem
Beki sizün işiñüz feryād èdem

[24b]

- 1) Gördiler gönlinde hiç imān yoḳ
Dèdiler el-ḥükmü li'llāh çāre yoḳ
- 2) Bir ḥabeşi ḳara ḳulı varıdı
Ne buyursa ol anı tutardı
- 3) Çağırır aña becīd tēz gel dèdi
Ne buyursam anı tuta dèdi
- 4) Dut bularuñ baḒla elin ardına
Ḳanı zincir var mı tēz taḒ boynına
- 5) BaḒma bunlaruñ sözine Ḓavrına
Gey saḒın yalvarup ağlaşduḒına

⁷⁸ Metinde 'başunuz' yazılmıştır.

- 6) Têz dur imdi var bularuñ boynını ur
Başların getür baña sen āzād ol
- 7) Durdı qara kul hemāndem aņrayu
Anlaruñ katına geldi şamurlayu
- 8) Yapışup perk baqladı ol gülleri
Qara qara şoldı alı yêrleri
- 9) Baqdı anlaruñ çün ağlaşduğına
Anları iletdi Furat ırmağına
- 10) Dıtdı İbrāhimi ortaya çeker
Qılıc anuñ elinde durmaz atar
- 11) Dêdi İbrāhım işid êy qara kul
Gel bizi ‘afv eyle od(d)an āzād ol
- 12) Tā güzel beņzer senüñ qarañ
Şanasın sen Bilālün habeşi
- 13) Dêdiler işitmedüñ mi hiç bizi
Biz iki maqşūmlaruz iki qızı

[25a]

- 1) Hem Muḥammed Muştafānuñ ālıyuz
Yêri gögi yaradanuñ kulıyuz
- 2) ‘Ammumuz oğlı Hüseynile Ḥasan
Furkatından göñlümüz dolı ḥazān
- 3) Biz maqşūmı ğarīb ü miskine
Qıyma luḥf êt bizi Aḥmet ‘ışqına

- 4) Bil bizüz ata ana kızıçaqları
Ca' fer-i Dayyāruŋ oğlancuqları
- 5) Cenneti dīdār vère Taŋrı size
Dünyā vü āhīret ƣardaş olalum size
- 6) Ger bizi sen şimdi ƣatl eğesin
Taŋrıya ' āşşı olursın bilesin
- 7) Ceddümüz Aħmed şefā' at ƣılmaya
Ĥağ Ta' ālādan ' ināyet olmaya
- 8) Söyledük uşta sözümüz ey ' amū
Tā ebed bil kim yērūŋ olur ƣamu
- 9) Diŋledi ƣul ƣün bu dertlü sözleri
Ƥanlu yaş ƣoldı hemāndem gözleri
- 10) Nēdeyim ben sizi bilimedüm dēr
Urmayaydum gülile hem ben sizi dēr
- 11) Gendü ƣara göŋli ağ ƣulımış ol
Ĥağ ' ināyet eğdi ƣaçdı gitdi ol
- 12) Gördi mel' ün ƣula ƣağırdı ƣatı
Ƥatı ƣağırdı bağırdı ol ƣamu iti
- 13) Dēdi niçün ' āşī olduŋ sen baŋa
Ĥāfil olma işler eğem ben saŋa

[25b]

- 1) Dēdi saŋa ' āşī Allāha muŋı'
Gerek oldur saŋa olmazam muŋı'

- 2) Dağı dèdi anuñ bir kılmı
Kim keserse tamu ède yèrini
- 3) Gördi kıldan çāre bulmaz ol la^çin
Çağırur oğluna dèdi dur hemīn
- 4) Var bularuñ başını getür baña
Her ne vèürseñ Yezid bèrsin saña
- 5) Kılıç aldı eline tēz yörüdi
Vardı İbrāhīme ol da (?)⁷⁹
- 6) Bağıdı gördi İbrāhīm dēr er yigit
Hayf ola yigit özüñe kıyma git
- 7) Yigid özüñ tamudan esirgeye
Gel bizi öldürme āzād eyleye
- 8) Hağ resūlını kıyāmetde saña
Haşm èdersin yapışur ol yaķana
- 9) Āzād eyle bizi ölümde bu gün
Kardaş olalum saña yarınkı gün
- 10) Dèdi kimüñ oğlın eydüñ baña
Sizi gördüm ben kıatı kıaldum taña
- 11) Dèdiler işitmedüñ mi hiç bizi
Şol Yezid èdüpdürür türlü ezi
- 12) Hasan Hüseyñüñ cānucuķları

Ca' fer-i Dayyāruḡ oġlancuġları

- 13) Bellü bil kim ālıyuz Muḡammedüḡ
Bülbüli hem güliyüz Muḡammedüḡ

[26a]

- 1) Kime kim kıla šefā' at Muštafā
Āḡiretde çekmeye ḡahr u cefā
- 2) Diḡleyüp bu sözleri bašın šalar
Bu ne išdür dēyüben šaġın⁸⁰ yolar
- 3) Zār u zār aġlayup ḡatı āḡ eyledi
Dérde boyanup ḡatı vāḡ eyledi
- 4) Ḳılıcın yabāna atup ḡaçar ol
Nēdeyim vāveylā dēyüp aġlar ol
- 5) Ḳatı ḡaġırdı ol mel' ün aḡa
Sen daḡı ' āšī mı olursın baḡa
- 6) Döndi ḡara ḡul gibi ol da hemān
Uymazam ben šaḡa ger dünyā cihān
- 7) Yöri hey imānı yok yavuz kiši
Kim nolaydı atam degülmišen kiši
- 8) Ben šaḡa dilim dilim biçeyidüm
šu yérine ḡanuḡı içeyidüm
- 9) Öykelendi gendü ḡırdı nāġihān
Ḳılıç aldı eline ol bi-imān

⁸⁰ Metinde 'saç' yazılmıştır.

- 10) Gördiler elinde kılıçdur hemān
Kesdiler cāndan ümīzlerin ol an
- 11) Yimkiri yimkiri çok ağlaşdılar
Şol hazān yaprakların ditreşdiler
- 12) Vardı İbrāhīme perk yapışdı ol
Kılıcın çıkardı aña vardı ol
- 13) Düşdi öpdü ol la'īnün ayagın
Dēdi kıyma ben saña kemter kılın

[26b]

- 1) Kılın olalum bizi al kıl edin
Kulluğ edelüm ölince kıl edin
- 2) Her ne dēse biz de fermān olalum
Āhiretde saña dermān olalum
- 3) Al ağı pāzāra koyup şat bizi
Yē pahāmuzı helāl olsun bizi
- 4) Dinlemedi hiç buların sözlerin
Hem esirgemez oların özlerin
- 5) Çekdi İbrāhīmi kolından becīd
Kesdi başın eyledi anı şehīd
- 6) Başun alup gövdesin şuya atar
Ağladı kardaşcuğı yaşa batar
- 7) Dēdi bārī gel Muḥammed ḥaḳḳıçün
Koyu vērgil beni Allāh ḥaḳḳıçün

- 8) ardaşumu anına bulanayım
Yüzümi aa sürüben öleyim
- 9) Gel benüm bu acetüm eyle abül
Şonra öldür beni eyle melül
- 10) oyu vërdi göqlin ıardı ol
ana bulanup yüzini sürdi ol
- 11) Yüzünü göklere tutup dër İlâh
Bu ne işdür bu ne asret bu ne âh
- 12) Gör kim ümmet dëriyenler nëtdiler
Bu ne işdür bu ne bize ëtdiler
- 13) ‘Āşılı aa daı vërmez amân
Kesdi başın anu daı hemân

[27a]

- 1) Başın alup gevdesin şuya atar
Döndi gendü yüzini şehre tutar
- 2) uru geldi ol iki cânlar hemân
Bir birine arşu yörüdi revân
- 3) İki gövde arasında atı çok
Dürlü dürlü geldi âvâzlar oyu
- 4) Şarmaşup birbirine şarıldılar
Şuya batup şonra ğâyib oldılar
- 5) Dikdi başların süñüye ol la‘ in
Bindi atına şüvâr oldu hemîn

- 6) Gördi hātun ol münevver başları
Yağdı eflākı derūnda āhları
- 7) Yüzünü yırtup saçunu yolar ol
Dögüni dögüni çatı ağlar ol
- 8) Erine dēdi ki dīni yoğ kişi
Tađrı dūřmānı yüzi kıara kiři
- 9) Nice kıyduğ bu iki nāresteye
Nice kıyduğ ya bu iki güllere
- 10) Tağrı sağa ulu la‘net eylesün
Hem seni mağşer günü ĥor eylesün
- 11) Dīnsiz īmānsız cehennem itisin
Tā revādur ētdüğüň yođ olasin
- 12) Dilerem Ĥađdan seni şör eylesün
Evvel āđır gözlerüň kör eylesün
- 13) Ĥađ bu gün ‘ömrüň senüň az eylesün
Gör du‘āsunı nice mağbül olur

[27b]

- 1) Depdi atın sözüni ĥiđ diğlemez
řāz oluban gider ĥiđ söz söylemez
- 2) Geldi tırdı ol Yezīdüň kıapusına
Destūr aldı iđerü kıapusına
- 3) Destūr aldı iđerü hemān
Atdı başları öğine řāzumān

- 4) Dèdi getir ne vèürsin vèr baña
Édeyin ben de du' ālar çok saña
- 5) Söygünüp yaturdı pes ol dem Yezîd
Turu geldi dizi üstine becîd
- 6) Baqđı görđi ditreyü başın şalar
Neyledüñ nêtdüñ buları dèr şorar
- 7) Parmağın şırup gözini çün yumar
El urup şağalını ağızına koyar
- 8) Görđi yüzleri güneş gibi münîr
Berğ ururđı şanasın bedr-i münîr
- 9) Qanda bulduñ tèz dègil sen bunları
Nice öldürdüñ eyit bu cānları
- 10) Hiç saña nesne dèmedi mi bunlar
Ağlaşup yalvarmadı mı bunlar
- 11) Dèdi çok ağlaşuban yalvardılar
Bizi āzād eyle kıyma dèdiler
- 12) Rağm édüp esirgemedüm bunları
Qulağuma girmedi hiç ünleri
- 13) Gendü evümde buları bulmuşam
Kesüben başlarını hōş almışam

[28a]

- 1) Dèyü vèrdi mācerā noldıyısa
Evvel āğır diñledi her neyise

- 2) Dēdi ēy ŧerīr mūnāfīk ‘ārı yok
İŧler ēdem ben saña gey ҡatı çok
- 3) İŧler ēdem işlere beñzemeye
Oda yaқam odlara beñzemeye
- 4) Eydeyim ben saña dürlü dürlü dād
Çıқarayım ‘ālem içre seni ād
- 5) Ҙanı insāfuñ senün ēy bī-һayā
Nice ҡıyduñ bu iki nāresteye
- 6) Nice yaқduñ odlara bu cānları
Nice ŧoldurduñ bu tāze gülleri
- 7) Varıdı anuñ dağı bir ҡara ҡul
Gey bahādır ҡatı ҡuvvetlü o ҡul
- 8) Emr ēdüben dēdi aña dur becīd
Bu ҡocanuñ elin ayağın bekid
- 9) Boynına zincīr җaқup ŧoyğıl bunı
Başın açuқ yalın ayaқ ҡoğıl bunı
- 10) Bin atına ҡılıcın ҡuşan bunuñ
Gey silāhın җapın üstine bunuñ
- 11) Ҙatı ҡatı dartuban yürüt anı
Yüzi üzre sürü sen bu mel‘ ünı
- 12) Gāh öñine bıraқ atın yörüsün
Ur җomağı başına tēz yörüsün
- 13) Ҙomağ indürme başından durma ur

Beyni çıksun ki olsun gözi kör

- 14) Tā varınca şol yere kim anları
Öldürüp etdi şehid ol cānları

[28b]

- 1) İletüp anda kes başın al cānını
Benden āzād ol saña hep cānları
- 2) Durdı ol kıl çağırur na' ra urur
Geldi yapışdı anı tēz tēz sürür
- 3) İşledi her ne ki emr etdi Yeẓīd
Eksük etmedi birin belkim medīd
- 4) Ata bindi hışmıla anı yeder
Döge döge anı aluban gider
- 5) Yolda kapusına uğradı meger
Çıkdı hātun bunlara vērde haber
- 6) Dēdi belkim bu 'uķūbetler saña
Taırınuñ hışmıdurur öñden şoña
- 7) Dünyede görecegüñ budur 'itāb
Āhıretde çekesin çok çok 'azāb
- 8) Dürlü dürlü göresin anda 'iķāb
Yanasın tamu içinde bī-hisāb
- 9) 'Āķıbet iletdi anı ol yere kıl
Çağırup katı feryād eder ol

- 10) Ağlar ol mel' ün qoca hâcet diler
Nédeyim olmayıcaq hâcet diler
- 11) Dêdi beni qoyu vèrgil varayım
Anlaruñ qanına yüzüm süreyim
- 12) Bulaşuban yatayım ol qanına
Beni bi'llâh qoyu vèrgil sen yine
- 13) Dêdi bâri bunda maqşûduñ nedür
Varup eyle étmeden hâcet nedür
- 14) Dêdi her kime kim anlar eti qanı
Degse yatmaz tamuya hergiz cânı

[29a]

- 1) Dêdi qul heyât hey' ât bu firâq
Yatmazısañ tamuya sen toyıraq
- 2) Dêdi vallâhi bulımazsın sen anı
Hâşa li'llâh qoyu vèrem ben seni
- 3) Ger dèmesen qoyu vèürdüm ele
Dèyü vèrdüñ qoyu vèrmezem hele
- 4) Herze söyleme dèyü qatı urur
Kesdi başın gövdesin ayırur
- 5) Boynın urdı gövdesin şuya atar
Şu qabül étmez anı taşra atar
- 6) Bir çuqur qazdı yère gömdi anı
Yèr dahı taşra bırağdı tèz anı

- 7) Nice kerre gömdi yer étmez kabûl
Taşra bırağdı gerekmez dēdi ol
- 8) Dēdiler bu sözleri bildi Yezîd
Odlara yağsın dēdi durman becîd
- 9) Yağdılar oda şavurdılar⁸¹ külin
Bunda yandı anda gör hâlin
- 10) Varup anda tamularda qala ol
Varup êtdüğünü anda bula ol

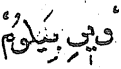
Hazā Kitāb-ı Kesük Baş

- 11) Başlayalum söze Bismillāh ile
Dürüşelüm dün i gün Allah ile
- 12) Bir hikāyet geldi dilüme āri
Eydeyin ger Hağ kılurısa yāri

[29b]

- 1) Ki mu‘ minler işidüp qala taña
Kim şalavāt veribiyeler⁸² aña
- 2) Eydeyim ger ‘ışkıla diñlerisen
Diñleyüben söz ma‘ nisin anlarısañ
- 3) Oturmuşıdı Muştafā dört yārıla
Otuz üç biñ şağābe cümle bile

⁸¹ Metinde ‘savurdılar’ yazılmıştır.

⁸²

- 4) Baqarlarıdı resülün ay yüzine
Kulaq urmışlarıdı şirin sözine
- 5) Gördiler kim bir kesük âdem başı
Girdi içerü ağlayu dökdi yaşı
- 6) Gevdesi yoq bir ʿ acâyib baş durur
Şehid olmuş iki gözi yaş durur
- 7) Ne anuñ gevdesi ne hoz eli
Bir kesük başdur hemân söyler dili
- 8) Aq saqalı var şanasın nür aqar
Nūra batar her ki yüzine baqar
- 9) Yüzünü urdı yere kıldı zârı
Zâr u zâr ağlattı peygamberi
- 10) Şahâbelerün cümlesinün qorqdı cânı
Turu geldi Taqrı arşanı ʿ Alî
- 11) Çekdi ol başı yerinden ayırmadı
Mişqâl zerre anı qaldurmadı
- 12) Qağıdı kim qana döndi gözleri
Taqrı adıdur dilinde sözleri
- 13) Yene çekdi alımadı ol gâzi
Naʿ ra urdı yangulandı tağ yazı

[30a]

- 1) Gayretinden ʿ Alinün uşşı gider
Ol baş eydür yâ resül ʿ Alî neder

- 2) Biñ daḥı ‘ Alī gibi olurısa
Her biri da‘ vī kılup gelürise
- 3) Anların beni biri kıldurmaya
Zerre-i miḳdār birimden ayırmaya
- 4) Zira kim benümile Ḥaḳdur bile
Söyleşürem dün i gün Allah ile
- 5) Murāduma maḳşūduma ermişem
Bir gümān Taḥrı dizārın görmişem
- 6) Elli gezin varmışıdum ben ḥacca
Çoḳ dürüşüm ḥaḳ yolına ey ḥoca
- 7) Gāh yörürdüm yer yüzinde atıla
Gāh uçardum göge mu‘ cizātıla
- 8) Gāh girürdüm ādemüñ şüretine
Gāh çıkardum feriştelere ḳatına
- 9) ‘ İsm-i ‘ Āzam du‘ āsın bilürdüm
‘ Alī ile ben namaz kılırudum
- 10) Ḳal‘ a-yı Zerrīn hem benüm şehrumidi
Ḥızırillās hem benüm yārumidi
- 11) Yörürdüm ben Ḥızırillās ile
Gelürimiş hem ki başa yazıla
- 12) Bir ḥātunum bir çoḳ oḅlum vardı
Ol ikisi başa mu‘ nis yārdı
- 13) Gevdemile oḅlumı bir dīv yēdi

Yā Muḥammed sen şefā' at kıl dedī

[30b]

- 1) 'Avratımı aldı gitdi kıuyuya
Kıygu kıomaz gözlerümi uyuya
- 2) Dādımı ger 'Alī vèrmesen başa
Kıyāmetde dā' vucı olam şaşa
- 3) 'Alī eydür yā resül ben varayım
Zülfiķārıla cīgerin yarayım
- 4) Ya ben ölem ya dīvin başın kesem
Yer altında güreşem dīvi başam
- 5) Dīv elinden kıurtaram ol 'avratı
Kıurtaramazsam binmeyem düldül atı
- 6) Erenler meclisinde oturmayam
Ayrıķ erlük da' vīsini kıılmayam
- 7) Resül eydür yā 'Alī varma aşşa
Kim bile zevāl gele anda şaşa
- 8) 'Alī eydür çāre yok varısaram
Başuma ne yazıldı göriserem
- 9) Bindi düldüle daķındı Zülfiķār
Ĥasan Ĥüseyn ağlayuban kııldı zār
- 10) Gøndürdiler 'Alīyi bir menzile
Otuz üç biş şaķābe cümle bile

- 11) Şahâbeler döndiler göz yaşıla
Gitdi ‘Alî ol kesük başıla
- 12) Severidi muhkem ‘Alî düldül atı
Ol kesük baş gider düldül den kıatı
- 13) Bir oğ atımı düldül den öñdin gider
Yedi Muşhâf Kıur‘ânı ezber eder

[31a]

- 1) Kıanda kim ‘Alî namâz kıılırıdı
Ol dağı gözile kıılırıdı
- 2) Öperidi ‘Alî ol baş yüzini
Yağluğıla sileridi tozını
- 3) Yedi gün dün i gün yol sürdiler
Kıudretile bir araya erdiler
- 4) ‘Alî bağıdı gördi bir uzun yazı
Döndi şordı ol kesük başa gâzi
- 5) ‘Alî eydür işbu mıdur ol ara
Kim dıv aldı ‘avratını ey yarâ
- 6) Ol baş eydür yâ ‘Alî bu ol durur
Kıuyu derin⁸³ dıve ne çâre durur
- 7) Bağıdı ‘Alî gördi bir derin kıuyu
Cehennem kıuyusıdur yoğıdur şuyu

- 8) Baqđı ‘ Alī şol sa‘ āt dūldüle
Biñ beş yüz kılac kemend var bile
- 9) Kemend ucın bir qayaya baqladı
Dūldūlile kesük baş çoq aqladı
- 10) Yedi gün dūn i gün ineridi
Gāh başın gāh ayağı döneridi
- 11) ‘ Alī namāz vaqtını bilüridi
Gözile namāzın kılırıda
- 12) Sekizinci gün ‘ Alī indi yere
Vèr şalavāt kim ‘ Alī ‘ aqlın dère
- 13) Baqđı ‘ Alī qarşuda gördi bir qapu
Secdeye vardı Haqqā kıldı tapu
- 14) Qapuyı qopardı gördi bir sarāy
Ol sarāyda bir hātun var yüzi ay

[31b]

- 1) Görklü yüzile sarāyı nūr eylemiş
Ol kesük başuñ helāli olimiş
- 2) Namāz kılır ol āhıret hātunı
Āh edicek ‘ arşa çıkar dutunı
- 3) ‘ Alī baqđı gördi bir yüce sarāy
Ol sarāyda biñ beş yüz müslümān baqlu ey yār
- 4) Çıkrışurlar yā ‘ Alī feryād dèyü
Bu dīv elinden bizi kırtar dèyü

- 5) Beş biñ idük beş yüzümüzi koydı
Günde beşümüzi kebāb édüp yèrdi
- 6) ‘Alī geldi baqdı çün ol araya
Gördi bir yatur beñzer munāreye
- 7) Şol sa‘āt elin urdı Züfikāra
Oyuriken kıлмаğa iki yāra
- 8) Kübbeye beñzeridi ol dīvüñ başı
Dağı biñden artuq aşmış idi yaşı
- 9) Gèrü eydür gendüzine yā ‘Alī
Ġāziler sulţānı sensin yā velī
- 10) Oyur dīvi öldürmek erlik degil
Yavuz atı kazanmağ dirlik degil
- 11) Na‘ra urdı bir gezin uyandı
Na‘ra anuñ cānına buyanmadı
- 12) Parmaqları şanki ādem gövdesi
Dünyāda hiç qalmamış eyü işi
- 13) Qağıdı ‘Alī yēne na‘ra urur
Ol dīv dağı belinleyüp uyanur
- 14) Gözin açup çünki ‘Alīye baqar
Qağıyuban dişlerin dişine qağar

[32a]

- 1) Sen mi geldüñ yā ‘Alī düşmānumuz
Senüñ elinden yağıldı cānumuz

- 2) Sensin kesen bu d̄ivlerüñ başunı
Sen aqıtduñ kamu d̄ivler yaşını
- 3) Nice geldüñ yā ‘ Alī işbu yere
‘ Alī eydür biñ beş yüz kulac kemend ile
- 4) Hele ben varayım d̄eridüm anda saña
Seni kim v̄erdi bunda baña
- 5) ‘ Alī eydür Tanrı v̄erdi beni
Pāre pāre eyleyem şimdi seni
- 6) Ol d̄iv eydür şimdi ben seni yeyem
Ya‘ nī dünyāda müslümānı ço(ma)yam
- 7) Ne seni koyam ne peygamberüni
Yeyem etüñi şoyam derüni
- 8) Şöyle d̄eyüben duru geldi revān
Biñ beş yüz batmān göz aldı hemān
- 9) Gözi ile çün ‘ Alīye hamle kıılır
‘ Alī dağı eline kalkān alır
- 10) Şıçradı ‘ Alī bir kadem urdı taşa
Dizine dek ayağı batdı taşa
- 11) Bir gez urdı ‘ Alīnün kalkānına
Hiç muşarra ermedi kavallarına
- 12) Hamle kııldı üç gezin almadı
Kağıdı kim hiç nitesin bilmedi
- 13) Geldi nevbet ‘ Alīye imdi yara

Elin urdı şol sa'āt Zülfiķāra

[32b]

- 1) 'Ali eydür ol dīve parmaķ getür
Taņrınuñ birligine imān getür
- 2) Ol dīv eydür biñ yaşadum dēmedüm
'Ömrüm içre dīn kayğusın yēmedüm
- 3) Çün 'Alī işitdi işbu sözleri
Kaķımaķdan ķana döndi gözleri
- 4) Zülfiķārı urdı dīvün başına
Kesdi oturdi sarāyuñ taşına⁸⁴
- 5) 'Alī iki pāre ķıldı ol dīvi
Çün öldi yıķıldı şeytān evi
- 6) Her kimün kim çirāğın Hāķ yandırur
Dünyā içre mu'cizātı uydurur
- 7) Beş yüz sünni müslümān şaşırđılar
Şeyātinler anı görüp kaçđılar
- 8) Ulaşdırdı cümlesine mālını
Şordılar 'Alīye ķuyu aħvālını
- 9) Her birisi götürdüķçe māl aldılar
Şol sa'āt ķuyu dibine geldiler
- 10) Anlar eydür yā 'Alī biz nēdelüm

⁸⁴ Metinde 'taş' yazılmıştır.

Bu kıuyuya nice tedbır edelüm

- 11) Kıuş degüliz kıanat urup uçavuz
Deniz degil gemü ile geçevüz
- 12) Yakın degil merduvanlar çıkavuz
Çäre yokdur meger bunda duravuz
- 13) ‘Alı eydür devletüm himmet ari
Kıalmamışlara pāzişā kıılır yāri

[33a]

- 1) ‘Alı hācet dileyü elin açar
Kıabül oldu şol sa‘āt ‘arşa geçer
- 2) Secdeye vardı Hākıka urdı yüzün
Kıuyunun ağzında gördi gendüzün
- 3) Beş yüz sünni müslümān bile
Hōş şalavāt vėrdiler tekbır ile
- 4) Muştuladılar resüle ‘Alı gelür
Taqrınuş arslanı (?)⁸⁵ velı gelür
- 5) Kıarşı çıkup ‘Alıye görüşdiler
Şanaşın kim şu sa‘āt buluşdılar
- 6) Du‘ā kııldı resül ol kesük başa
Gey laţif yigit hōş oldu başa
- 7) Ol oğlancuğı kim dıv yemişidi

Çapkaraca süñügi kalmışdı

8) Aña dağı Çalab cān bağısladı
Hak Te'ālā anlara luḡ işledi

9) Yā İlāhi ol ḡabīb ḡürmetine
Sen êrgür ḡāzırları mūrādına

10) Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt
Muḡtafānuḡ rūḡına vēr ḡalavāt

Hazā Kitāb-ı Cimcime-i Sultānī

11) Her kim ol diler ki Taḡrıya ère
Taḡrınuḡ dīzārun yārin göre

12) Māl u mülki ḡamuyın terk eylesün
Taḡrı 'ışḡın cānına perk eylesün

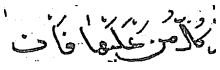
[33b]

1) Dünyāyı seven kiḡi piḡmān olur
'Āḡıbet dünyā aḡa düḡmān olur

2) Dünyāda kimse bāḡī ḡalmayısar
Dünyāda kimse murād almayısar

3) Gey ḡaḡın aldamasun dünyā seni
Öḡüdüm budur işitgil sen beni

4) Her ki geldi dünyeye gitdi revān

Taḡrı eydür

- 5) Her ki geldi dünyāya ölse gerek
Her ne êtdise anı bulsa gerek
- 6) Bākī Taḥrīdur yaratdı dünyāyı
Yeri gögi hem yaratdı ādemi
- 7) Ger dilersen bilesin bu ḥaberi
Vêr şalavāt şāzī kıl peygamberi
- 8) ‘İsā peygamber giderdi toğrı yolın
‘Arzı kıldı Taḥrıya gendü ḥālın
- 9) Eydür ey ḥayy ü kadīm ü bī-zevāl
Ey kerīm ü ey raḥīm ü zül-celāl
- 10) ‘Ālemi sensin yaradan pādişāh
Ḳamular ḳuldur saḡa sensin ilāh
- 11) Gördi bir ḳurı ādem başı yatur
Gendüye eydür bunu yerden götür
- 12) Ziftidi ol baş yüzi yavlaḳ ulu
Çürümüşdi içi topraḳ dolu
- 13) Ḳubleye döndi ‘İsā yüz urur
Diledi Çalabdan yalvarur

[34a]

- 1) Eydür ey ḥallāḳ-ı ‘ālem müste‘ān
Sen yaratduḡ yeri gögi ins ü cān
- 2) Emir kıl kim bu ḳurı baş söylesün
Gendü ḥālinden ḥikāyet eylesün

- 3) Ey ‘aceb yigit midür yoḥsa ḳoca
Er midür ‘avrat mıdur ḥāli nice
- 4) Dile geldi ol ḳurı baṣ söyledi
Sensin ol ‘İsā ruḥu’llah dēdi
- 5) ‘İsā peygamber iṣitdi bu sözi
Yaşıla doldı iki ḳanlu gözi
- 6) Eydür ey yērde çürümiṣ ḳurı baṣ
Söylegil ḥāluṅ nedür baṅa eyle fāṣ
- 7) Ne kiṣisin kimsin aḥvāluṅ nedür
Eydi vēr bir bir baṅa ḥāluṅ nedür
- 8) Destür oldı ol ḳurı baṣ söyledi
Gendü ḥālinden ḥikāyet eyledi
- 9) Dēdi yā ‘İsā iṣitgil ḥālumu
Eydeyim bir bir saṅa aḥvālumu
- 10) Varıdı on⁸⁶ iki biṅ ḳaravaṣum
‘İṣret idi dün i gün benüm iṣüm
- 11) On iki biṅ ḳulum daḥı varıdı
Pehluvānlar ḳamusı geyer idi
- 12) Biṅ ḳaravaṣ çeng çalardı biṅ ḳanūd
Biṅ daḥı ṭumrı çalardı biṅ argānūn
- 13) Biṅ daḥı aydan muḡāl ḳızı
Aḡzı ūşekker ḳıyma gözi

⁸⁶ Metinde ‘on’ yazılmıştır.

[34b]

- 1) Biñ daħı Ūrūm kıızı biñ Hıfāy
Kirpügi oğ kamosınuñ kaşı yay
- 2) Biñ karavaş Hābeşī biñ Hātemī
Eridürdi görenüñ ʿ aklı teni
- 3) Meclisümde kamu zārī kıılurıdı
Zehr işidmese hācel kıılurıdı
- 4) Daħı biñ at yedegüm varıdı
Anı yeden kamu sı kullar ıdı
- 5) Biñ öküz biñ koyun iki biñ at
Yênüridi evümde her gün şumāt
- 6) Biñ ʿ anber zülfüme vêtürdi tāc
Sözlerüm şekkerden alurdu türāc⁸⁷
- 7) Qanı kişi kim göreyidi yüzümi
Hāset olurdı işide sözümi
- 8) Şanur idüm ölmeyem bāķī qalam
Yeyüp içüp dā'imā zevkı qalam
- 9) Yedi iqlüm benümidi dükeli
Hāzineme⁸⁸ girüridi kamu mālı
- 10) Toyururdum günde on biñ açları
Hōş tutardum hemīşe muhtācları

⁸⁷ طومار

⁸⁸ Metinde 'hazine' olarak geçmektedir.

- 11) Günde on biş altun vèrürdüm meclīse
Vèrürdüm bir gün baña karşı gele
- 12) Günde bir mut tuz girür aşuma
Bilmezidüm ne geliser başuma
- 13) Saña eydem yā ‘ İ sā ben hālumu
Uşanasın işidicek ahvālumu

[35a]

- 1) Cimcime Sultān idi adum benüm
‘ Ālemi tutmışdı ‘ adlum benüm
- 2) ‘ İ sā eydür Cimcime Sultān işit
Vèr haber baña ahvālumu eyit
- 3) Ne zamāndur öldüğünü söylegil
Baña bu demde hikāyet eylegil
- 4) Her ne ki başından geçdi söylegil
Vaşf-ı hālun eydi vèr söylegil
- 5) Cān alıcı heybetünü gördüğün
İlk gece ne şoru hisāb vèrdüğün
- 6) Sinda gördüğün ‘ itābı söylegil
Baña bu demde hikāyet eylegil
- 7) Āh kıldı ol kırık baş söyledi
‘ İ sā dağı kamasını dişledi
- 8) Dèdi on biş yıldur öleli baña
İşid imdi hālumu eydem saña

- 9) Varmışıdum bir gün ben ılı şuya
Geldi dellâklar başumı yuya
- 10) Arkam ovup baña hizmet êtdiler
‘İsâ diñle hâlumı gör nêtdiler
- 11) Çok oturdum ılı şuda bilmedüm
Ağşama dek sarâyuma girmedüm
- 12) Çıkdum ılıdan ağrıdı başum
Karardı kamu içüm taşum
- 13) Şehr⁸⁹ hekîmlerüñ okudum dükeli
‘Arzı kıldum hazînemün mālunı

[35b]

- 1) Māl üküş vèürdüm hekîmlere êy yâr
Kim benüm derdüme dermân bulalar
- 2) Şol sâ‘at tenümden çıkdı cân benüm
Aldılar toprağa koydılar tenüm
- 3) Döndi şavmum hâlum yene görünüz
Ben ‘amel kıldum anda yalunuz
- 4) Şol sâ‘at Cabbāru ‘ālem buyurur
Emr êder cân yene gevdeme gelür
- 5) Gördüm iki ferişte geldiler
Gelüben şöyle karşıma tırdılar

⁸⁹ Metinde ‘şer’ olarak geçmektedir.

- 6) Ne kim êtdüñ yazdılar kefenüme
Düşdi bir heybet anda cānuma
- 7) Bu yanuma dolayuban gitdiler
Yā ‘ İsā işid gör nêtdiler
- 8) Gêrû iki ferîşte gelür ol dem baña
Yüzi kanlu gözi gök beñzi şaru
- 9) Yêri yırtı yırtı gelürler idi
Ne kim êtdüñ bulasın dêrler idi
- 10) Biri geldi şandı tıtdı şaçalum
Biri bir yañadan tıtdı elüm
- 11) Seni kim yaratdı dêyü şordılar
Āmūdıla bir dem eyle urdılar
- 12) Çünki bu sözleri şordılar baña
‘Aqlum azdı yā ‘ İsā neydem saña
- 13) Yine ‘aqlum geldi bir gez söyledüm
Korqtuğumdan sızsiz ol Tañrı dedim

[36a]

- 1) Ol birisi bir ‘amū şöyle urur
Şanasın tenüm ezilür kül olur
- 2) Yine bir gez tıt dêyü buyurdılar
İssi issi anlar dağı urdılar
- 3) Şöyle kışdı yêr beni nideyim
Dile gelmez yā ‘ İsā söyleyeyim

- 4) Ben anamdan süt emdügüm yère
Damla damla dökülüp aqdı yère
- 5) Yine ol dem iki ferişde gelür
Elüm alup tamuya gönülür
- 6) Çün ki anlar tamuya gönüldiler
Tamı kapusunda bir dem durdılar
- 7) Bir kuşak getürdiler otdan ey yār
Bağladılar belüme şar şar
- 8) Çünkü ol kuşaka bağlandı belüm
Oda yandı şanursın ağzum dilüm
- 9) Vardılar bir t̄ac dağı getürdiler
Anı dağı hem başuma urdılar
- 10) Çün ki ol t̄acı başuma urdılar
Şanasın kim yüregüm yardılar
- 11) Zārī kıldum bir gezin iñledüm
Āh kıldum bir içüm şu diledüm
- 12) Bir ferişte geldi baqdı hālüme
Şundı ol dem bir kadāhı elüme
- 13) Dilüme tutdum şuşayuban anı
Ol meger zehrimeş göyündürdi beni

[36b]

- 1) Ol kadeh dağı dilüme yapışur
Yüregüm yanar cigerüm tağlanur

- 2) Ol adāhdan iki gezin uladum
amu iinde hāyu hāyu aqladum
- 3) Sekirān adlu varımış bir ağ dağı
Süriyüp iletdiler anda dağı
- 4) Yā ruğu'llah özi bī-isāb
Cānuma eylediler dürlü ' azāb
- 5) ' Areb ü yılan ıyan ol ağ
Yöresinde ol ağuğ yēdi amu
- 6) ağ eteginde bir ırmağ görürem
şuşayuban ağa arşu varuram
- 7) Uzatdum elüm andan ierem
Eridi ağzum dilüm hem dimāđum
- 8) İki yıl ırmağ iinde aluram
Ezilür etüm tenüm kül oluram
- 9) Yine ırmağdan beni ıardılar
amu Mālik atına getürdiler
- 10) Mālik eydür tēz iledüğ amuya
İşidüben ' ibret olsun amuya
- 11) Beni ün ol dem iinde bırağdılar
Getürüp amu iinde bırağdılar
- 12) Biğ yıl amu iinde durmışam
Nice ağular ve anlar yutmışam
- 13) Bunca yıldan şonra ol alab

Ol kerīm ü ol raḥīm ü ferd ü rabb

- 14) Çıkarup anda beni getürdiler
Aldılar bu yol üstine getürdiler

[37a]

- 1) Biñ yıl ola bu yolda yatmışam
Nice cevr ü miḥnet görmişem
- 2) Çün ki ‘İsā kamu diñledi
Āh kıldı zārī zārī ağladı
- 3) Dèdi kim neye taparduñ dünyede
Kim bu deñlü cānunı yaqduñ oda
- 4) Eydür yā ‘İsā puta taparidum
Dün i gün put ayağın öperidüm
- 5) Pādişāhdan ger beni dileyessin
Yā Rūḥ’ullah luṭf édüp dileyessin
- 6) Emrile yine dünyāya gelem
Taḡrı bir seni peygamber bilem
- 7) Ger benüm ḥācetüm revā kılsañ
‘Ömrüm olduqça ṭā‘ at eylesem
- 8) ‘İsā ol dem Ḥaḡ Çalabdan diledi
Yā ilāhī yine cānın vèr dèdi
- 9) Destūr oldı çün du‘ā kıldı aña
Bir laṭif yigit oldı neydem saña

- 10) Bir laṭīf yigit kaşı gözi kara
Ağzı şadef dişi beñzer gevhere
- 11) Dīne gelmegün kıldı taleb
Bayağı şüretin vèrdi Çalab
- 12) Parmağın kıaldurdu getürdi imān
Vèr şalavāt bu cehennemden amān
- 13) Kıırk sekiz yıl diri oldu dünyede
Dīn içinde öldi bir gez nede

[37b]

- 1) Kāfiriken toğrı varmazıdı
Verecegün Hıağ yolına vèrmezidi
- 2) Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt
Muştafānuñ rūhuna vèr şalavāt

Hazā Dāsītān-ı İbrāhim Maḥluğ

Bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

- 3) Ey kerīm sensin şabr eden her işlere
Hem şaburluğ vèürsün bizden gèrü kıalmışlara
- 4) Bu ne derdüür bu ne ḥasret bu ne āh
Kim bize vāşıl eyledi ol pādişāh
- 5) Dünyede ölüm yeli durmaz eser

(?)⁹⁰ ataların bağrın keser

- 6) Ey nice ataların geçdi güni
Girmedi kuladına oğlı ni
- 7) Nice karđası karđaşdan ayırur
Derdile firākıla gyndrr
- 8) lm ayırur nice yāranları
Biri birile toğrı yol varanları
- 9) Őoluban toprağda yatur yüzleri
Dn gibi geçdi dāim gündüzleri
- 10) Őalmadı dünyā söyleyene vefā
Niçelere kaldı bu dünyā cefā
- 11) Niçelern cāgerni tağladı
Niçeler benim dēy (?)⁹¹ eyledi
- 12) Ol firāđlardur bu firāđlar bize
Bu firāđıla ağlatmağ fırsat bize

[38a]

- 1) Ne oğlan bilür ölüm ne hoz ıoca
Ne yoğsul bilür ne hoz ıoca
- 2) Őamu birdr ağa dn eri
Ver salavāt Őāz ııl peyđamberi

⁹⁰ ائچله

⁹¹ دے

- 3) Ol ʿālim faḥri Muḥammed Muşţafā
Ol daḥı gördi bu derdi ʿey şafā
- 4) Bir ʿayāl vèrmişdi aḥa kerīm
Ḥüsni yavlaḳ ḥüb idi adı İbrāhim
- 5) Ḥüsni yavlaḳ ḥalıḳı per-kemāl
Hem Muḥammed oḒlı hem şāḥib cemāl
- 6) Dāvūd āvāzı ḳatında lālıdi
Yūsufuḡ ḥüsni yüzünde ḥālidi
- 7) Severidi İbrāhimi ol resūl
Ḳamu denlerüni⁹² yaza imişdi⁹³ uşūl
- 8) İbrāhimi mektebe vèrmişidi
Ol daḥı Ḳurʿānı öĒrenmişidi
- 9) İbrāhimüḡ üstāzı ʿOşmān idi
Ol ḥayā issi ʿacib sultān idi
- 10) On dōrt yaşına ʿermişidi İbrāhim
Gör ki neyler anunıla ol ḳadīm
- 11) Bir gün evde otururken Muşţafā
Gör ki neyler aḥa (?)⁹⁴ bī-vefā
- 12) ʿAzrāil girdi ḳapudan iċerü
Resūle selām vèrdi geldi illerü

92 دَلْوِي

93 يَمِينِدِي

94 چَرَح

13) Yā resūl Allah Çalab kıldı selām
Selāmiledür (?)⁹⁵ tamām

[38b]

- 1) İbrāhimi severise Muştafā
Ümmetine almasun meyl ü vefā
- 2) Ümmetine dilersem işleyem
Kim aa İbrāhimi bağışlayam
- 3) Ümmetüni severise şeksüzün
Görümiser olı İbrāhim yüzün
- 4) anın dilerse eyde abül
Ha Çalab eyle buyurdı yā resūl
- 5) Bu gönülde iki sevgü sımaya
Allah emrin hi kimsene yımaya
- 6) Resūl eydür ümmetüm gerek baa
urbān olsun (?)⁹⁶ İbrāhim aa
- 7) Ümmetümden yüzümi döndürmeyem
Dinümün erāın söndürmeyem
- 8) Azrāil eydür vat oldu tamām
Yā resūl İbrāhimün ānu alam
- 9) Hocasından var anı getirivèr

95 استألك

96 محاورم

Ḥaḡ buyurdu bu işi bitürivér

- 10) Muştafā durdu yerinden ağlayu
İbrāhim derdi cīgerin tağlayu
- 11) Eydür ey gönlüm yaşı İbrāhim
Ne nīz érdu saña taḡdır-i ‘alim
- 12) Yörüdi mekteb yoluna Muştafā
Bir ‘alāmet gördu anda ol şafā
- 13) İbrāhim Qur‘ān oḡurdu meger
Gökyüzün dutmışdı ferīşteler

[39a]

- 1) Muştafā anı görüp eyledi āh
Kim ‘ayāldür dīne düşvār pādişāh
- 2) Ḥaḡ Çalap Cebrāile kıldı ḥiṭāb⁹⁷
Kim resūlūñ āhunı (?)⁹⁸
- 3) Göklerüme çıḡarsa yandurur
Yerlerüme toḡunursa göyündürür
- 4) Cebrāil ola mı kıymasa ‘amū
Yanaradı yer gök uçmaḡ ṭamu
- 5) Yedi gez mekteb ḥāneyi dolanur
Göz yaşından ol şoḡaḡlar şulanur

⁹⁷ Metinde ‘ḥiṭāp’ yazılmıştır.

⁹⁸ اِبْرٰهِيْمُ قَابُ

- 6) Geldi resül mektebün kapısına
Çıkdı bir oğlan resül tapusına
- 7) Āh kıldı Muştafā şordı āgāh
İbrāhim neyley eyitgil baña
- 8) Oğlan eydür Qur‘ ān oğurdı şāh
Başum ağırurıdı yatdı ol āgāh
- 9) Resül eydür yatasun ol içeri
Var oğı anı baña gelsün illerü
- 10) Girdi oğlan eydür ey āy İbrāhim
Biz kamu yoksul sen bay İbrāhim
- 11) Ol atan iki cihān serveri
Din yolında mu‘ minüñ hem rehberi
- 12) Oğuyı geldi seni taşra durur
Gün yüzünüñ pertevi ‘ arşa urur
- 13) İbrāhim eydür nite oldı ‘ aceb
Beni babam isteyü kıldı taleb

[39b]

- 1) Çıkayın görklü yüzün göreyin
Cānumı dilerse kırbān vereyin
- 2) Çıkdı gördi atası karşı durur
Tapu kıılır ‘ izzetile yüz urur
- 3) Eydür nite oldı ey pāk şafā
İsteyü geldi beni şadr u şafā

- 4) Ne sebep oldu ‘aceb maşşūdı
Ayağın ıpragına cānum fidī
- 5) Resūl eydür bir konuğ geldi eve
Seni ister okuyu geldim eve
- 6) Aldı İbrāhim elin girdi yola
Taırınun tağdīri gör ne kıla
- 7) Geç ilerümce yōri bir seni
Gōreyin gözlerümün aydını
- 8) Revā mıdur ki ēy baba sen
Yōrüseysin ardumca öñünce ben
- 9) Oğul ata öñine geçmek haṭā
Sen yōri öñümce ēy cānum ata
- 10) Resūl eydür sen teferrücsün baña
Nēdeyim ḥālüm dēyümezsem saña
- 11) Muştafā eydür ēy cānum oğul
‘Āşşı ümmetlerüme ḳurbānum oğul
- 12) Bugün öyleye degin baña konuğ
Olırsın bu söz Taırı ṭanuğ
- 13) İbrāhimi eve getürdi beşīr
‘Azrāīl oturmışdı muntazır

[40a]

- 1) Görđi İbrāhim anı ḳorğdı cānı
Ditredi yaprağ gibi gül teni

- 2) Eydür ey baba ne heybetlü konuğ
Göriccek qorqıdı cānum Tanrı tanuğ
- 3) Resül eydür bu konuğ kıldı harāb
Çoğ sarāylar issini kıldı türāb
- 4) Ey nice yüzlerümi kıldı siyah
Sinümün üstünden batardı (?)⁹⁹
- 5) Ne sinni ne türbe ne nişān
Bu konuğ hiç kimseye vërmez āmān
- 6) İbrāhim bildi ki bu gez ol kişi
‘Azrāıldür cān almağdur işi
- 7) Eydür ey baba şefā‘ at eylegil
‘Azrāile benümiçün söylegil
- 8) Tā varam üstāzımuğ gönlin yapam
Baş koyam önünde ayağın öpem
- 9) Çoğ oğlancuqlar (?)¹⁰⁰ daşumdurur
Her biri bir eş yoldaşumdurur
- 10) Dilümi bir ‘Azrāile (?)¹⁰¹
Hem bulardan helallik dileyeyin
- 11) Mühlet alup mektebe geldi gerü
Gözleri qan yaş dökerdi içerü

99 كيا

100 سيد

101 يلا يا بير

12) Ol oğlançuklar kıamusı geldiler
Derülüp kıatına hālın şordılar

13) Ey benüm tatlu yārumuz ahvālun
Nice oldı bize eyitgil hālun

[40b]

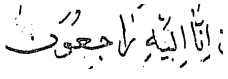
1) İbrāhim eydür vidā' eyleŋ bize
Kim dağı görimeserem ben sizi

2) Yüregüm yandı göyüendi bu tenüm
Arañuzda 'ömrüm azımıŝ benüm

3) Ellerin dutdı helalluğ diledi
Dükeli kıuçdı vü çok ağladı

4) Ol oğlançuklar kıamusı ağlaşdılar
İbrāhimün ayadına düşdiler

5) Hāsetile zāri kııldılar dāim
Kim seni bize bağışlasa kerim

6) İş bu āyet anda endi gāfilün
Okıduğ

7) Bu gezin göndürdiler zārıla
Kaldı her biri bir yārıla

8) Eve gerü geldi gitmiŝ kıuvveti
Ermiŝdi aña ölüm heybeti

9) Muŝtafā eydür ki ne oldı saña

İbrāhim eydür ecel érđi baña

10) Başum ağırur ey benüm görklü atam
Dizüni yastanı bir laħza yatam

11) Yasdı dizüni bildi ħālunı
Eline aldı şol ħadem elüni

12) ‘Azrāile işāret ħıldı resül
İbrāhimüñ cānın alğıl uřül

13) ĶorĶar İbrāhim resüle řıĶunur

[41a]

1) Resül eydür ey benüm cānum cānı
ĶorĶuñıla baña řıĶunduñ ya‘ ni

2) İbrāhim eydür ki ben anuñıçün
ĶorĶduĶumdan baba senüñ cānuñıçün

3) Çün ölürem bāri yüzüñ göreyim
Hem senüñ ĶoĶuñ alup cān véreyim

4) ‘Azrāil Ķabz étmege durdı anı
Atasına söygünüp vérdi cānı

5) İbrāhimüñ öldüĶini bildiler
Medine Ķavmı derilüp geldiler

6) Ol Ebu Bekir ‘Ömer ‘Ořmān ‘Ali

(?)¹⁰² geldi bu cümle velî

- 7) Ulu kici kıamusı derıldiler
İbrāhim içüñ ağır yas urdılar
- 8) Muştafā eydür ki ‘ Oşmān ey yār
İbrāhimi yuyuban tonına şar
- 9) İbrāhimi ortaya getürdiler
Yudı ‘ Oşmān gey temiz götürdiler
- 10) Aldılar namāzgāhına getürdiler
Ulu kici el bağlayup durdılar
- 11) Medīne kıavmı namāzın kııldılar
Her biri bunca şevāblar buldılar
- 12) Çün namāzgāhdan yana getürdiler
Āhıret menziline yitürdiler
- 13) Muştafā gendü elile yérine
İbrāhimi kıodı anda kıabrine

[41b]

- 1) İbrāhime Tañrı Münkır gelüp
Şol sa‘ āt Cabbār-u ‘ ālem buyurur
- 2) Ol iki ferişte çün kim geldiler
İbrāhime bu suālı kııldılar
- 3) Biri eydür kimdür Tañruñ eyit

Hem dağı kimdür resülün eyit

- 4) Ne dîne taparsın dînün nedür
Eyitgil İslāmıla işün (?)¹⁰³ nedür
- 5) İbrāhim eydür Taḡrum oldurur
Raḡmeti (?)¹⁰⁴ faşlatı boldurur
- 6) Bir dağı bu suālı eyledi
İbrāhim hem bu sözi söyledi
- 7) Kim senün peygamberün kimdür ‘aceb
Taḡrıya ne dinden eyledün ṡaleb
- 8) İbrāhim dutuldı söylemedi
Peygamberüm atamdur dëyümedi
- 9) Muştafa geldi illerü söyledi
ṡaşradan oğlına telḡin eyledi
- 10) Ey benüm cānum cānı tez söylegil
Bunlara peygamberüm atamdur dëgil
- 11) İbrāhim eydür benüm peygamberüm¹⁰⁵
‘Ālemün faḡri atamdur rehberüm
- 12) Telḡin ol vaḡtdan¹⁰⁶ berü ḡaldı bize
Bu kitābdan işidün dëdüm size

103

104

¹⁰⁵ Metinde ‘peygamberün’ olarak yazılmıştır.

¹⁰⁶ Metinde ‘vak’ olarak yazılmıştır.

13) Sırācu'l-Ḳulūb dēmişler bu kitāb
Anda açıldı bize işbu ḥisāb

[42a]

- 1) Çün du'ā kıldılar iş oldu tamām
Cebrāil geldi şol ḳadem ve's-selām
- 2) Cebrāil yas günü geymiş ḳara
Ḥaḳ selā selāmın degüre peygāmbere
- 3) Dileseñ ne ki dilerse Çalap
Maḳşūduñ neyise eyitgil ḫaleb
- 4) Resūl eydür ḳurbān İbrāhim aña
'Āşşı ümmetlerüm bağışlasuñ baña
- 5) Ol kerīm anda bu luḫf işledi
Ümmetin Muşḫafāya bağışladı
- 6) 'Ayālin terk etdi senüñiçün
Sen ne ḳılduñ dünyāda anuñiçün
- 7) Hele bunda ḫatem oldu bu kelām
Vēr şalavāt Muşḫafāya ve's-selām
- 8) Bunı yazdum yādigār olmaḳlıḳiçün
Oḳuyan bir du'ā ḳılmaḫiçün

DİZİN

A

‘**acāib** : <Ar. Çok tuhaf şey. ‘a. 29b/6.

‘**aceb** : <Ar. Acaba, hayret, şaşılacak şey. ‘a. 7a/4, 21a/7, 34a/3, 39a/13, 39b/4, 41b/7;
‘a.- e kal- 5b/12.

acı : Acı. a. 16a/6.

‘**acib**: <Ar. Tuhaf. ‘a. 38a/9.

aç: Yemek yemesi gereken. a. 14a/9; a.- lar 34b/10.

aç- : Açmak, çözmek, sökmek. a.-ar 22b/2, 33a/1; a.-dı 16b/5, 23b/8; a.- dılar 19a/2; a.-
mazam 10b/10; a.- sañ 10b/9; a.-uñ 22a/13; a.-up 31b/14; dīn a.-19a/2; elin a.- 33a/1;
gözin a.- 19b/12, 31b/14.

açı- : Acıkmak. çarnı a.-dı 22a/12.

açuķ : Açık. a. ķo- 28a/9.

açul- : Açılmak, ferahlamak. a.-madı 22a/11.

ad: Ad, isim. a. 1b/1, 2a/4; a.-ı 2b/5, 7b/3, 10, 11b/6, 20b/5, 28a/4, 38a/4; a.- ıdur 5a/7,
29b/12; a.-ımı 2a/13; a.-ın 3a/4; a.-um 35a/1; a. -ur- 2b/1.

ādem: <Ar. İnsan. ā.14a/5, 29b/5, 31b/12; ā.-i 7b/1, 33b/6; ā.-üñ 10b/2, 30a/8; ā. başı
33b/11; ā. şal- 22a/5.

‘**adl** : <Ar. Doğruluk. ‘a.-um 35a/1.

adlu : Adlı, adını taşıyan. a. 36b/3.

‘**afv** : <Ar. Suçunu bağışlama, özür dileme. ‘a. eyle- 24b/11.

ağaç : Ağaç. a. 9a/ 9, 19a/11; dār a.-ı 9a/10.

āgāh : <Far. Bilgili. ā. 6a/5, 39a/8;

ağır : Ağır. a. yas ur- 41a/7.

ağız : Ağız. a.-ı 34a/13, 37a/10; a.-ın 16b/5; a.-na 27b/7; a.-ında 33a/2; a.-um 36a/8;

ağla- : Ağlamak. a.-dı 14a/10; 15a/4, 26b/6; 31a/9; 37a/2; 40b/3; a.-dum 36b/2; a.-ma
2a/13, 14a/12; a.-mağıl 2a/11, 2b/4; a.-mağdan 2a/6; a.-r 3a/8, 27a/7, 28b/10; a.-rıldı
2a/5; a.-sun 20a/9; a.-yalum 22a/1; a.-yasın 20a/12; a.-yu 15a/1, 29b/5; a.-yuban
30b/9, 23b/9, 26a/4; a.-yup 26a/3; a.-yu dur- 38b/10; döğünü döğünü a.-27a/7; hāyu
hāyu a.- 36b/2; zār u zār a.- 26a/3; zāri zāri a.-37a/2.

ağlaş- : Birlikte ağlamak. a.-dılar 20b/6, 24a/3, 26a/11, 40b/4; a.-duğına 24b/5,9; a. uban 21a/3, 24a/12, 27b/11; a.-ur 21b/2; zār u zār a.- 24a/12; yimkiri yimkiri a.- 26a/11; a.-up yalvar- 27b/10.

ağlat- : Ağlamasına yol açmak. a.-mağ 37b/12; a.-tı 29b/9; zār u zār a.-29b/9.

ağrı- : Ağrımak. a.-dı 35a/12, 39a/8; a.-rıldı 39a/8.

ağü : Zehir, ağı. a.lar 20a/2, 20a/4, 36b/12; a.lar yut- 21b/12.

āh : Ah, yazık. ā. 26b/11, 37b/4; ā.-ları 27a/6; ā.-u 39a/2; ā.-u zār 15b/8; ā.eyle- 16a/11, 39a/1, 26a/3; ā.êt- 20a/9; 21b/1, 23a/10, 31b/2; ā.derdı 20b/9; ā.kıl- 35a/7, 36a/11, 37a/2, 39a/7.

āhir : < Ar. Son. Evvel ā. 27a/12, 28a/1.

āhiret : <Ar. Öbür dünya. ā.1b/8, 2a/2; ā.-de 26a/1, 26b/2, 28b/7; ā. hātunı 31b/2; ā.menzili 41a/12; dünyā vü ā. 25a/5;

ağşam : Akşam. a. 4b/4, 15b/13; a.-a dek 35a/11.

ahū : < Far. Ceylan, karaca. a.- dur 3b/13.

aḥvāl : < Ar. Durumlar, haller. a.-ını 32b/8; a.-umı 34a/9, 34b/13; a.-uḡ 34a/7, 40a/13; a.-unı 35a/2; a.-ümi 15b/6.

aḡ : Ak, beyaz. a. 3a/5, 29b/8.

aḡ- : Akmak. a.-a 20a/13; a.-ar 20b/8; nūr a.- 29b/8; a.-dı 36a/4.

aḡça : Akçe. a. 22a/8, 22b/10, 24a/10; a.-yı 23a/1.

‘**aḡd** : < Ar. Bağlamak, rapt etmek. ‘a. êt- 18a/11.

aḡdar- : Yere yıkmak, devirmek. a.-dılar 16b/9; a.-ur 13b/5.

‘**ākıbet** : < Ar. Son, sonuçta. ‘ā. 28b/9, 33b/1.

‘**ākıl** : < Ar. krş. ‘aḡl. ‘ā.-ısaḡ 1b-9.

aḡıt- : Akmasını sağlamak, dökmek. ḡan a.-dı 14a/1; yaḡ a.-duḡ 32a/2.

‘**aḡl** : < Ar. Akıl. ‘a. u bilüm 9b/7; ‘a.-ıla 11b/6; ‘a.-ın dēr- 31a/12, 34b/2; ‘a.-um az- 35b/12; ‘a.-um gel- 35b/13.

‘**aḡreb** : < Ar. Akrep, zehirli ve tehlikeli hayvancık. ‘a. 36b/5.

āl : < Ar. Aile, evlat, sülale. ā.-ını 19b/9; ā.-ıyuz 25a/1, 25b/13.

al- : Almak. a. 11b/1, 21a/13, 26b/1; cānunı a. 28b/1; a.-a 15b/12; cānuḡ a.-am 38b/8; a.-aydı 11b/9; a.-ayım 24a/10; a.-dı 3b/ 6, 5b/3, 7, 8a/ 3, 10b/1, 8, 14a/1, 15b/11, 16a/7, 16b/6, 21b/9, 23b/8, 30b/1, 31a/5; destūr a.-dı 27b/2,3; elin a.-dı 39b/6; eline a.-dı 40b/11; göz a.-dı 32a/8; kılıç a.-dı 25b/5, 26a/9; satun a.-dı 2a/ 2, 16b/2; a.-dılar 10a/7, 32b/9, 35b/2, 36b/14, 41a/10; cānın a.-ḡıl 40b/12; cān a.-ıçı 35a/5; a.-ımadı 29b/13; a.-

madı 10b/13, 32a/12; a.-mağıl 9b/2; cān a.-mağdur 40a/6; a.-uban 9a/3,12, 16b/9, 28b/4; a.-up 21a/4, 5; aqçayı a.-up 23a/1; başun a.-up 26b/6, 27a/1; elüm a.-up 36a/5; izin a.-up 18a/12, kıılıç a.-up 22a/9; koquñ a.-up 41a/3; mühlet a.-up 40a/11; a.-ur 32a/9; a.-urdı 34b/6.

ālāt : < Ar. Vasıtalar, aygıtlar. cenk a.-ına 7a/7.

‘alāmet : < Ar. Belirti. ‘ a. 38b/1.

alda- : Aldatmak, kandırmak, oyun etmek. a.-masun 33b/3.

‘ālem : < Ar. Dünya, cihan. ‘ ā. 1b/3, 22b/13, 28a/4; ‘ ā.-i 33b/10; ā.-i tütmişdi 35a/1; ‘ ā.-üñ faħrı 41b/12.

‘alem : < Ar. Bayrak, sancak. ‘ a. 3a/5.

ālet : < Ar. Alet, araç, krş. ālāt. ā.-i 4b/8, 12b/11.

alqış : Övme, övüş, dua. a. kııl- 9a/6.

alı : *ala*. Karışık renkli, alaca. a. yerleri şol- 24b/8.

alt : Alt. a.-ına 10a/8; a.-ında 8b/12; yer a.-ında 30b/4.

altmış : Altmış. a. 14b/10.

altmış biñ : Altmış bin. a. er 15a/7.

altun : Altın. On biñ a. 34b/11.

ām : < ? ā.-ı 10b/2.

āmān : < Ar. Koruma, güvenlik içinde olma. ā. 37a/12; ā. dile- 16b/13; ā. vēr- 14a/8, 14b/1, 26b/13, 40a/5.

‘amel : < Ar. İş, niyet. ‘ a. kııl- 35b/3.

‘amm : < Ar. Amca. ‘ a. 25a/8; ‘ a.-umuz 21a/10, 25a/2.

‘amū : < Ar. Amca. Krş. ‘ amm. ‘ a. 39a/4.

āmud : < Ar. Direk, sütun, kalın sopa. ā.-ıla 35b/11.

ān : < Ar. Lahza, pek az bir zaman. a. 26a/10.

ana : Anne. a. 2b/8; a.-mdan 36a/4; a.-sı 2b/9; a.-sından 19b/10; a.- sinuñ 10a/1; ata a. kuzıcaqları 25a/4.

aña : Ona. 1b/5, 2a/13, 2b/1, 3b/8, 4a/4,7,8, 5a/5, 5b/7, 7b/5, 8b/9, 9b/12, 10a/6,7, 15a/11, 15b/1,9,10, 16a/3,4, 19a/7, 19b/4,7, 23a/6, 24b/3, 26a/5,12, 26b/8,13, 28a/8, 29b/1, 30b/7, 33a/8, 33b/1, 36b/6, 37a/9, 38a/2,4,11, 38b/2,6, 40b/8, 42a/4.

‘anber : < Ar. Güzel koku, amber çiçeği. ‘ a. 3b/13, 34b/6.

anca : O kadar, öyle. a. 6a/3, 6b/9, 15a/11.

ancağ : Ancak, yalnızca. a. 16b/3.

and : Yemin, söz verme. a.- umı 13a/10; a. iç- 12b/8, 13a/9, 16b/5.

anda : Orada, o anda, o zaman. 1b/6,7,10, 3a/6, 4a/10, 5b/1, 8a/2, 8b/4,11, 12b/8,10, 13a/10, 18b/3, 19b/9, 21a/1, 21b/13, 22a/1,2, 23b/7, 28b/1,8, 29a/9,10, 30b/7, 32a/4, 35b/3,6, 36b/3,14, 38b/12, 40b/6, 41a/13, 41b/13, 42a/5.

andan : Ondan, sonra. 1b/5, 9b/5, 36b/7.

anı : Onu. 2b/8, 3a/8, 3b/1, 13, 4a/1, 4b/10, 5b/1,10,12, 7a/5, 7b/6, 8a/2,3, 9a/2,5, 6,8,10, 9b/10, 11b/13, 14a/11, 14b/10, 15a/12, 15b/1, 16a/2, 16b/9, 18a/1, 19b/3, 8, 23a/1, 23b/7, 24b/2,3, 26b/5, 28a/11, 28b/2,4,9, 29a/2,5,6, 29b/11, 32b/7, 33b/5, 34b/4, 36a/9,13, 38b/9, 39a/1,9, 40a/1, 41a/4.

añla- : Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak. a. 13b/2, a.-ma 7b/12, a.-miş ola 6b/9, a.-saña 19a/10, a.-rısañ 29b/2.

anlar : Onlar. a. 19b/11, 20b/11, 21a/9, 28b/14, a.-a 2b/6, 19b/11, 22a/2, 33a/8, a.-ı 4b/2, 19b/7, 21a/3, 22a/6,7,10, 22b/9, 23a/4,8, 23b/6,10, 24b/9, 36a/6, a.-uñ 18a/10, 22b/11, 24b/7,9, 28b/11, 30a/3, 32b/10, 36a/2, a.-uñiçün 21b/10.

añra- : Homurtulu ses çıkarmak, haykırmak. a.-yu 24b/7.

añsuzın : Ansızın, birden bire. a. 6b/6.

anuñ : Onun. 1b/2,3, 4a/6, 12b/5, 14b/12, 19b/3, 20a/2, 20b/5, 21b/5, 22b/7, 24b/10, 25b/2, 26b/13, 28a/7, 29b/7, 31b/11; a.-ıla 38a/10; a.-içün 41a/2, 42a/6; a.-üçündür 15b/8.

‘**ar** : < Ar. Utanma. ‘ā. 19a/12; ‘ā.-ı yok 28a/2; ‘ā.-uñuz 14a/6.

ara : Ara, mesafe, iki şeyin arası. a. 31a/5; a.-da 19a/3; a.-ñuzda 40b/2; a.-sında 27a/3; a.-sından 8b/3; a.-ya 31b/6; a.-ya aldı 5b/1; 18b/13; bir a.-ya ér- 31a/3.

ard : Art, arka. a.-ına 24b/4; a.-ınca 12b/13, 22b/11; a.-ından 13a/2; a.-umca 39b/8; a.-umuzdan 13a/6.

arğanün : < Gr. Org.a.34a/12.

arı : Temiz, pak, saf. a. 29a/12; aydan a. 10a/6.

arça : Arka, sırt. a.-m 35a/10; a.-muz 13b/3.

arslān : Aslan. a. 4b/8, 7b-11; Tañrı a.-ı ‘Ali 5a/6, 9a/11, 18b/8, 29b/10; Tañrınuñ a.-ı 33a/4.

‘**arş** : < Ar. Dokuzuncu gök. ‘a.1b/4; ‘a.-a çık- 31b/2; ‘a.-a geç- 33a/1; ‘a.-a ur- 39a/12.

art- : Artmak. a.- ar 2b/13.

artuğ : Fazla. a. 1b/10, 31b/8; a.-dur 13a/6; a.-durur 6b/8; a. ni‘ met 22a/8; 22b/10.

‘**arż** : < Ar. Bir büyüğe sunma, gösterme. ‘a.-ı kıl- 33b/8, 35a/13.

arżü : < Far. Arzu, istek. a.- ladı 7a/7; a.-sın 8a/1.

aş- : Asmak. a.-a kodı 5b/12; a.-a kıya 9a/9; a.-alum 5a/13; a.-dı 5b/10; a.-miş 7a/12.

aşhāb : < Ar. Sahipler. a. 2a/4; a.-a 19a/1; a.-ıla 5b/13.

‘**āşılı** : < Ar. Hāşılı. Özetle. ‘ā. 26b/13.

‘**āşi** : < Ar. Karşı gelen. ‘ā. 25b/1; ‘ā. ol- 25a/6,13, 26a/5.

‘**asker** : < Ar. Er. ‘a.-in 16b/8.

aşl : < Ar. Asıl, kök, soy. a.-ı 21a/7; a.-ıñuz 21b/4.

āşşı : Fayda, yarar. ā. 39b/11, 42a/4.

aş- : Aşmak, taşmak. a.-miş idi 31b/8.

aş : Yemek. a.-ı pişür- 23a/7; a.-uma 34b/12.

aşağa : Aşağı, alt. a. 11b/7.

‘**āşık** : < Ar. Birine, bir şeye tutkun. ‘ā. ol- 11a/10.

at : **1.**At. a. 5b/10, 8a/9; a. bırak- 13b/1; bağılu a.-a 9a/5; eyü a. 22a/8, 22b/10, 24a/10; a. sür- 5b/3, 14b/5, 15a/9; a.-a bin- 3b/6; 5b/11, 22a/5, 22a/9, 23a/1, 28b/4; a.-dan 8b/9, 14b/13, 15a/11; a.-ı 4b/6,7; 8a/8, 8b/12, 12b/10,11, 13a/4,5, 13b/10, 16b/6; a.-ı sür- 14b/8; a.-dan indi 4a/9, 5b/10, 15b/13; a.-ıla 30a/7; a.-ın 4a/5; a.-ın dep- 4a/4, 14a/11, 22a/11, 27b/1; a.-ına 4a/11, 28a/12; a.-ına bindi 7a/7, 27a/5, 28a/10; a.-ından 5a/3; a.-ını 5a/4; 13a/7; a.-ınuş 5b/2, 8b/11; a.-umı 22b/12, 30b/13; a.-uñ 13b/1; a.-unı 8b/8; düldül a.-ı 30b/5,12; biñ a.34b/4; iki biñ a.34b/5; **2.** Ad. yavuz a.-ı kazanmak 31b/10.

at- : Atmak. a.-alum 8b/9; a.-ar 26b/6, 27a/1; 29a/5; taşra a.-ar 29a/5; kemend a.-ar 4a/7; kılıc a.-ar 24b/10; a.-dı 4a/8; a.-dılar 2b/7, 8b/13, 11b/13, 16b/8; a.-up 26a/4.

ata : Baba. a. 8b/4, 16b/10; a.-laruñ bağırın 37b/5; a.-laruñ günü 37b/6, 27b/3; a.-m 8a/7, 10b/11, 13a/9, 26a/7; görklü a.-m 40b/10; a.-ma 15b/6; a.-mdur 41b/8,10,12; a.-mıla 5a/8, 15b/7; a.-muñ 13a/6; a.-n 39a/11; a.-ñ 2b/4; a.-sı 6b/3, 15a/3, 15a/12, 18a/5, 39b/2; a.-sıdur 9a/11; a.-sına 6a/10, 41a/4; a.-sından 19b/10; a.-sını 6b/10; a.-sınuñ 7b/7,11, 10a/2, 11a/6; a. öñi 39b/9; a. ana kızıcağları 25a/4.

atlan- : Ata binmek. a.-dılar 6b/12.

añlas : < Ar. Atlas, pamuk ve ipekten dokunmuş bir tür kumaş. a. ñonlar 10a/6.

añum : Okun ya da kurşunun erişebileceği yer. bir oğ a.-ı 30b/13.

av : Av. a. dile- 3b/6; a.- a 3b/3; a.- a bin- 3a/10; a.- a var- 6a/6; a.- um 23b/13.

āvāz : < Far. Ses. Dāvūd ā.-ı 38a/6; ā.-lar 27a/3.

‘**avn** : < Ar. Yardım. ‘a.-ı 3a/1.

‘**avrat** : < Ar. Kadın. ‘a.-ı 22b/6, 30b/5; ‘a.-ına 23b/10; ‘a.-mıdur 34a/3; ‘a.-umı 30b/1; ‘a.-unı 31a/5.

ay : Ay. a. 2b/10, 11a/8; a. yüzine 29b/4; yüzi a.- 31a/14; a.- a 3a/3; a.-dan 3a/3, 34a/13; a.-dan ari 10a/6, 18a/6; a.-uñ 21a/1.

ayak : Ayak. Yalın a. ço- 28a/9; a.-da 11a/7; a.-ı 10b/4; a.-ı bat- 32a/10; a.-ı dön- 31a/10; murdar a.-ıla 24a/1; a.-ın bekid- 28a/8; a.-ın öp- 26a/13, 40a/8; put a.-ın 37a/4; a.- ına 9b/1; a.-ına düş- 40b/4; a.-uñ toprağı 39b/4.

‘**ayāl** : < Ar. *ıyāl*. Aile halkı, çocuklar. ‘a. 2b/10, 38a/4; ‘a.- dür 2b/10, 39a/1; ‘a.-in 42a/6.

‘**ayān** : < Ar. Belli, açık. ‘a. bil- 13a/1; ‘a. kıl- 6b/3.

aydın : Aydınlık, ıñık. gözlerümüñ a.- ı 39b/7.

āyet : < Ar. Ayet. Kur’an cümlelerinden her biri. ā. ěn- 40b/6.

ayır- : Ayırmak, bölmek. a.-madı 29b/11; a.-maya 30a/3; a.-ur 29a/4, 37b/7,8.

ayru : Ayrı. a. gel- 15a/6.

ayruğ : Başka, ayrıca.a. erlük da‘visi 30b/6.

ayvāzlük (g) : Arkadaşlık, yoldaşlık. a.-e 9b/5.

az : Az, yetersiz. a. 1b/7, 13a/7; a. u bol 23a/6; a.-ı mış 40b/2; a. eyle- 27a/13.

az- : Yolunu şaşırmaq. ‘aqlum a.-dı 35b/12.

‘**āzāb** : < Ar. İşkence, keder. ‘ā. çek- 28b/7; ‘ā. eyle- 36b/4; ‘ā.-ı bul- 23a/4.

āzād : < Far. Kurtulmuş, serbest olan. ā. ět- 24a/13; ā. eyle- 24a/12, 25b/7,9, 27b/11; ā. kıl- 18a/5; ā. ol- 20b/1, 23b/3, 24b/6,11, 28b/1.

‘**azīm** : < Ar. Büyük, çok. ‘a. kıl- 3b/8.

‘**azm** : <Ar. Kasıt, niyet. ‘a. ět- 12b/12.

B

baba : < Far. Baba, ata. b. 3a/8, 6b/2, 39b/8, 40a/2,7, 41a/2; b.- m 39a/13; b.- na 12b/6, 14b/3.

bağır : Bağır, karaciğer. b.- ın 37b/5; b.- unı 6a/13; b.- uñda 20a/13.

bağır- : Yüksek ve gür ses çıkarmak. b.-dı 25a/12.

bağışla- : Affetmek, ceza vermemek. b.-dı 33a/8, 42a/5; b.-ğıl 17a/2; b.-sa 40b/5; b.-suñ 42a/4; b.-sun 20a/10; b.-yam 38b/2; cān b.- 33a/8.

bağla- : Bağlamak, tutmak, durdurmak. b. 24b/4; b.-dı 3b/7, 14a/10, 31a/9; b.-dılar 15b/2,3, 36a/7; b.-ñ 15b/1; b.-yalum 17b/5; b.-yuban 12b/11; b.-yup 15a/12; el b.-yup dur- 41a/10.

bağlan- : Bağlanmak, durdurulmak, tutulmak. b.-dı 36a/8.

bağlı : Bağlı. b. 9a/5, 18a/4, 31b/3.

bağra- : Bağdırmak. b.-yu ur- 15b/11.

bahâdır : < Far. Cesur, yiğit. b. 28a/7.

bağış : < Far. Bağış, bağış olarak verilen para. b. eyle- 18a/10.

bahtlı : < Far-T. Bahtlı, talihli. b. 21a/4.

bak- : Bakmak. b.11b/2, 14b/9,11, 23a/13; b.-an 3a/1; b.-ar 4a/7, 18b/5, 20b/8, 29b/8, 31b/14; kalbe kalbe b.-ar 13b/6; b.-ardı 20b/11; b.-arlarıdı 29b/4; b.-dı 8a/4, 10b/7, 11a/8, 15a/13, 23b/10, 24b/9, 25b/6, 27b/6, 31a/4,7,8,13, 31b/3,6, 36a/12; b.-ma 24b/5; b.-maya 21a/2; b.-maz idi 2a/6; b.-uban 4b/7; b.-up 21b/2.

bakış- : İki veya daha çok kimse birbirine bakmak. b.-dılar 24a/2; b.-up 24a/3.

bākī : < Ar. Daimi, kalıcı, artan, geri kalan. b.17a/2, 19a/3, 33b/2,6, 34b/8; b. kâfir 8b/5.

bal : Bal. b.- ıdı 11a/4; şeker ü b. 16a/3.

baña : Bana. b. 2b/4,5, 6a/9, 14b/4, 15b/9, 22a/6, 22b/9, 22b/6, 23a/12, 23b/2,3,12, 24b/6, 25a/13, 25b/4,10, 26a/5, 27b/4, 30a/12, 30b/2, 32a/4, 34a/6,7, 34b/11, 35a/2,3,6,8,10, 35b/8,12, 38b/6, 39a/7,9, 39b/10,12, 40b/9, 41a/1, 42a/4.

bâri : < Far. Bari, hiç değilse. b. 13b/9, 23a/13, 26b/7, 28b/13, 41a/3.

barmağ (ğ) : Parmak. krş. *parmak* b.-ın kaldur- 'iman getirmek' 12b/4.

baş- : Basmak. b.-am 30b/5; b.-ayım 23a/13.

baş : **1.** Baş, kafa. b. 6a/6,12, 17a/4, 30a/1, 31a/2,6, 33b/12; b.-a 30a/11, 33a/6; başdan b.-a 4b/5; b.-dan başa 4b/5, 15b/2; b.-dur 6a/2,7,8, 29b/7; b.-durur 29b/6; b.-ı 5b/10, 12, 6a/2,4, 7a/2, 29b/5; b.-ıdur 6a/12; b.-ın 5b/7, 7a/12, 11b/7, 12a/12, 13b/10, 16b/4, 26a/2, 26b/5,13, 27a/1, 27b/6, 28a/9, 28b/1, 29a/4, 29b/11, 30b/4, 31a/10, 31b/8; b.-ına 15a/4, 28a/12, 32b/4; b.-ından 12a/5, 35a/4, 28a/13; b.-ını 5b/6, 6a/13, 10a/2, 14b/13, 16b/7, 21a/10, 25b/4; b.-ları 27a/6, 27b/3; b.-ların 6b/7, 22b/13, 24a/2, 24b/6, 27a/5; b.-larını 27b/13; b.-um 35a/12, 39a/8, 40b/10; b.-uma 30b/8, 34b/12, 36a/9,10; b.-umı 15b/7, 35a/12; b.-umı 5a/13, 32a/2; b.-uğ 5a/4; b.-uğa 5a/9; b.-uğuz 24a/10; b. kıo- 7b/3, 40a/8; kıru âdem b.-ı 33b/11; kıra b. 20a/13; **2.** Tepe, üst.taş b.-ında 4a/9. **3.** Çıban, yara. kıra b. bit- 20a/13.

başla- : Başlamak. b.-dı 3a/4, 15b/5; b.-dum 20a/7; b.-yalum 29a/11.

bat- : Batmak, kaybolmak. b.-ardı 40a/4, 29b/8; b.-dı 32a/10; b.-ınca 8b/11; b.-maya 17b/8; yaşa b.-ar 26b/6; b.-up 27a/4.

batman : < Far. İki ile sekiz okka arasında değişen bir ağırlık ölçüsü. b. 32a/8.

bay : Zengin. b.39a/10.

bayağı : Önceki, eski. b.37a/11.

bayrām : Şenlik, bayram. b. günü 9a/4.

-be : < Far. Sözcüklere –e halini verir. dem b.dem 2b/13; gün b. gün 2b/13.

becīd : < Ar. İyiye, sağlam bir şekilde. b. 13a/7, 22a/12,13, 23b/10, 24b/3, 26b/5, 27b/5, 28a/8, 29a/8.

bed-fi‘āl : < Far-Ar. Yaptığı işler kötü olan. b. 11b/9.

bedr : < Ar. Ayın on dördü gecesi, dolunay. b.- i 2b/11; b.-i münir 27b/8.

beg : Koca, ileri gelen, sözü geçen kişi. b. 17b/13; b.-ler 17b/2,6, 18a/3; b.-lerin 17b/2; b.-ümüz 5a/3.

beglük (lik) : Beylik. b.- i 17b/10, 18a/7; b.-ünü 2a/2; b. ola 5a/1.

belkim : Belki. b. 28b/3,6.

ben : Ben. b. 2b/1, 3a/9, 5a/7, 6a/3, 10b/12, 11a/13, 11b/6, 12a/7,8, 12b/5, 13a/4,5,7, 13b/2, 14b/2,6,7, 15a/5, 21b/4,7, 23a/1, 23b/7, 24a/9,13, 26a/6,8,13, 27b/4, 28a/2,4, 29a/2, 30a/6,9, 30b/3,4, 32a/4,6, 34b/13, 35a/9, 35b/3, 36a/4, 39b/8, 40b/1, 41a/2; b.-den 23b/12, 28b/1, 30a/4; b.-em 13a/3; b.-i 1b/12, 3a/8, 3b/2, 11a/12, 11b/11, 12a/7,8, 14a/13, 21b/7, 25a/10,13, 25b/10, 26b/7,9, 28b/11,12, 30a/3, 32a/5, 33b/3, 36a/3,13, 36b/9,11,14, 37a/5, 39a/13, 39b/3; b.-üm 2a/3, 5a/8, 8a/7, 10b/9, 11a/2,12, 11b/1, 12a/4, 12b/2, 13a/8,9, 14b/1, 15b/6,8, 16b/1,2, 21a/8, 23b/13, 26b/9, 30a/10, 34a/10, 35a/1, 35b/1,2, 37a/7, 37b/11, 40a/13, 40b/2,10, 41a/1, 41b/10,11; b.-ümiçün 40a/7; b.-ümidi 34b/9; b.-ümile 23b/3.

beḡā : < Ar. Kalıcılık, ölmezlik. b.1b/9; b. bul- 2a/3.

bekci : Bir şeyi veya bir yeri bekleyip korumakla görevli kimse. b. 12a/2.

beki : Peki, iyice. b. 24a/13.

bekid- : Sağlamlaştırmak, sıkıca bağlamak. elin ayacağın b. 28a/8.

bekle- : Beklemek. b.-di 16a/2; b.-dik 7b/2; b.-mişdi 2a/7; b.-ridi 4b/1; b.-rimiş 8a/5; b.-rüz 4b/13; b.-yenler 7a/10.

bël : Bel. b.-inden 4a/4; b.-ine 3b/7; b.-üm 36a/8; b.-üme 36a/7.

belā : < Ar. Afet, zor iş. b.-yı 12a/5.

bële- : Sıkıca sarmak. b.-yüp 23a/13.

beliḡle- : Korkmak, ürpermek. b.-yüp 31b/13.

bellü : Belli, açık. b. 25b/13.

beḡiz : Yüz. gök b.-i 35b/8.

beñze- : Benzemek. b.-meye 28a/3; b.-r 4a/12, 8a/10, 20a/8, 24b/12, 31b/6, 37a/10; b.-ridi 31b/6.

bêr- : Vermek. b.-sin 25b/4.

berât : < Ar. Rütbe, nişan, imtiyaz verildiğini bildiren ferman. b. yaz- 18a/13.

beri : Konuşanın önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olanı. krş. *berü*. b. ço- 23a/3.

berķ : Berk, sağlam. krş. *perk*. b. ur- 11a/9, 27b/8.

berü : Beri. b. 19b/12, 23a/5, 41b/12; b.-ye 4b/3.

bêş : Beş. b.-14b/13; b.- er beşer 13b/ 7; b.-i 15a/1; b.- ümüzi 31b/5.

bêş biñ : Beş bin. b.- idük 31b/5.

bêş yüz : Beş yüz. b. 32b/7, 33a/3.

beşâret : < Ar. Müjde, muştı. b. kı1- 2b/1.

beşîr : < Ar. Müjde getiren, müjdecı. b. 39b/13.

beyân : < Ar. Anlatma, bildirme. b. bil- 6b/3; b. kı1- 17b/1;

bey(i)n : Beyin. b.- i çık- 28a/13.

bıraķ- : Bırakmak. b. 13b/1, 28a/12; b.-dı 29a/6,7; b.-dılar 36b/11.

bî-‘aded : < Far-Ar. Hesapsız. b. 16a/7.

biç- : Kesmek, kökünü kazımak. b.-eyidüm 26a/8.

bid‘at : < Ar. Sonradan meydana çıkan şey. b.- ı 19b/3; b.- laruz 19b/4.

bî-ħaber : < Far-Ar. Habersiz, bilgisiz. b. 23a/9.

bî-ħayâ : < Far-Ar. Arsız, utanmaz. b. 28a/5.

bî-ħisâb : < Far-Ar. Hesapsız, sayısız. b. 28b/8, 36b/4.

bî-îmân : <Far- Ar. İmansız. b. 26a/9.

bî-meded : < Far-Ar. Çaresiz. b. 21a/12.

bî-mişâl : < Far-Ar. Eşsiz, bulunmayan. b. 2b/10.

bî-nefes : < Far-Ar. Soluksuz. b. 1b/10.

bî-vefâ : < Far-Ar. Vefasız. b. 5a/7, 38a/11.

bî-zevâl : < Far-Ar. Sonsuz, yok olmayan. b. 33b/9.

bi’llâh : < Ar. Allah için. b. 28b/12.

bil- : Bilmek. b. 3b/10; b.-di 12b/3, 13b/10, 16b/11, 17b/1, 25a/4,8, 25b/13, 29a/8, b.-di ki 13a/13, 40a/6; b.-diler 9a/11, 20b/12, 41a/5; b.-em 37a/6; b.-esin 25a/6, 33b/7; b.- esince 3a/13, 18b/9; b.-imedüm 25a/10; b.-medi 32a/12; b.-medüñ 19a/12; b.-mez 20b/12; b.-mezidüm 34b/12; b.-meziz 21a/11; b.-mezsın 19a/11; b.- mezüz 22b/8; b.-

mez misin 4b/12; b.-miş ola 6b/9; b.-miş ol-asın 9a/2; b-sem 21a/7; b.-señ 1b/4; b.-sün 22b/9; b.-ümedüm 22b/12; b.-ür 38a/1; b.-ürdüm 30a/9; b.-üridi 31a/11; b.-ürsin 15b/6, 23b/6; ‘ayān b.-di 13a/1; beyān b.-di 6b/3; hālunı b.-di 40b/11.

bildür- : Bildirmek, açıklamak. b.-eyim 15b/1, b.-15b/6.

bile : Birlikte, beraber, ile, vasıtasıyla. b. 4a/10, 5a/3, 6a/1, 7a/8, 13b/4, 17a/3, 21a/13, 22a/10, 23b/9, 29b/3, 30a/4, 30b/7,10, 31a/8; b.- ce 21a/4.

bilüm : Bilim, ilim. ‘aql u b. 9b/7.

bitür- : Meydana getirmek. b.-elüm 18a/1; b.-ivër 38b/9; b.-ürse 10a/2.

biğ : Bin. b.7b/8, 12b/3, 13a/2, 30a/2, 34a/12,13, 34b/1,2,4,5,6, 36b/12, 37a/1, b.-den 31b/8; b.yaşa- 32b/2.

biğ beş yüz : Bin beş yüz. b. 31a/8, 31b/3, 32a/8, 38a/10.

bin- : Binmek. b.16a/9, 28a/10; b.-di 3a/7, 3b/6, 4a/11, 5b/11, 6b/13, 7a/7, 12b/11, 16a/13, 22a/9,10, 27a/5, 28b/4, 30b/9; b.-eyidüm 23a/1; ava b.-gil 3a/10; b.-meyem 30b/5; b.-üñ 22a/5.

bindür- : Bindirmek. b.-diler 9a/5.

bir : Bir, herhangi bir. b. 2b/5,8,10, 3a/5, 4b/5,10, 5a/2, 5b/5,6, 7b/1,10, 8a/11,12, 8b/3,4,5,6,12, 9a/1,9, 10a/4, 10b/3, 11a/3, 11b/10,12, 12a/1,2, 13b/11;14a/4,5,6,7,8,9,13; 14b/12; 15a/2,6,7; 17b/10; 18a/2; 19a/6; 19b/5,6; 20a/7,13, 20b/13, 21b/13, 22a/2,3,8, 22b/1,3,5, 23a/13, 23b/1, 24a/10, 24b/2, 25b/2, 28a/7, 29a/6,12, 29b/5,6,7, 30a/5,13, 30b/10,13, 31a/4,7,9,13,14, 31b/3,6, 33b/11, 34b/12, 35b/6, 36a/1,7,9,11,12, 36b/3,6, 37a/6,9,10, 38a/4, 38b/12, 39a/6, 39b/5,7, 40a/9, 40b/7, 41b/6, 42a/8; b. araya 18b/13, 31a/3; b. bir 13b/6, 34a/7,9; b. birile 37b/8; b. birin 16b/8; b. birine 12b/8, 14b/9, 20b/10, 24/3, 27a/2,4; b. birinüñ 20b/8; b. biriyle 24a/3; b. çok 30a/12; b. dem 14b/1, 35b/11, 36a/6, 31b/11, 36a/11; b.-dür 38a/2; b.-i bir 15b/7; b. gez 32a/11, 35b/13, 36a/2, 37a/13; b. gezden 4b/4; b. gezin 8b/8; b. gün 34b/11, 35a/9, 38a/11; her b.- i 12b/11, 20b/9, 22a/9, 30a/2, 40a/9, 40b/7, 41a/11; her b.- ine 15a/2; her b.- isi 12b/9, 32b/9; b.-i 4b/9, 7a/10, 7b/3, 17b/8, 35b/10, 41b/3; b.-in 17a/12, 28b/3, 30a/3; b.-isi 36a/1; b. qadem 32a/10; qangı b.-i 20a/5; qangı b.-in 20a/5; b. yaqadan 35b/10.

birim : Birim. b.-den 30a/3.

birlik : Bir olma hali. b.-ine 32b/1.

bismi‘llāh : < Ar. Besmele, başlangıç. b.29a/11.

bit- : Meydana gelmek, çıkmak. qara baş b.-e 20a/13.

biz: Biz. b. 3a/12, 5a/4, 9b/4, 12b/6, 17a/10, 17b/5, 18a/1, 19a/6, 21a/9, 24b/13, 26b/2, 32b/10, 39a/10; b.-den 37b/3; b.-e 5a/1,2,12, 6a/7, 6b/1,5, 8a/6, 17a/2, 19b/5, 21a/11,12, 21b/12,13, 22b/9, 23b/1, 24a/7, 25a/3, 26b/12, 37b/4,10, 40a/13, 40b/1,5, 41b/12; b.-i 6b/6, 9b/4,5,6, 14a/5, 19a/7,8, 21a/4,5,12,13, 24a/11,12, 24b/11,13, 25a/3,6, 25b/7,9,11, 26b/1,3, 27b/11, 31b/4; b.-üm 8b/7, 9b/2,11, 11a/13; b.-ümdür 7a/2; b.-ümiçün 10a/11; b.-ümile 5a/3; b.-üz 25a/4.

bol : Çok, bol, fazla. b. 22a/2; az u b. 23a/6; b.-durur 41b/5.

boyan- : Etki etmek. cânına b.-madı 31b/11; derde b.-up 26a/3.

boy(u)n : Boyun. b.-ın ur- 29a/5; b.-ına 8a/3, 9b/2, 12b/5, 24b/4, 28a/9; b.-ını ur- 24b/6.

bozar- : Bozarmak, sararmak. b.-ur 22b/4.

böyle : Böyle, bu şekilde. b. 2b/2, 6b/4, 7b/11, 8b/10, 14a/10, 15b/11, 18a/3, 19b/1; b.-dür 5a/1.

bu : Bu. b. 1b/7, 2a/3, 2b/6, 4a/2, 4b/1,11,12, 5a/5,10, 6a/2,4,6,7,8,12, 6b/3,9, 7a/6, 7b/6,13, 8b/6,7, 9a/3,11,12,13, 9b/6,13, 10a/11, 10b/10, 11a/5,11, 11b/1,6,9,12, 12a/5,8, 12b/13, 14a/7, 14b/7,10, 15a/3,4, 17a/8,13, 18a/3,8,13, 18b/2, 19a/3, 19b/8, 20a/5,8,11, 21a/8, 21b/1,6,8, 22a/4, 23a/3,5,12, 23b/1,4,5,6, 25a/9, 26a/2, 26b/9,11,12, 27a/9, 27b/9, 28a/5,6,8,11, 28b/6, 29a/1,8, 31a/6, 31b/4, 32a/2, 32b/10, 33b/7, 34a/2,5, 35a/3,6, 35b/7,12, 36b/14, 37a/1,3,12, 37b/4,10,12, 38a/3, 38b/5,9, 39b/12, 40a/3,5, 40b/2, 41a/6, 41b/2,6,12,13, 42a/5,7; b.-dur 5a/11, 10b/2, 20a/12, 28b/7, 33b/3; b.-lar 6b/12, 27b/10; b.-lara 7a/11,13, 9a/6, 13a/4, 21b/11, 28b/5, 41b/10; b.-lardan 21a/6, 8a/5,12, 12b/8, 13a/3, 15b/12, 40a/10; b.-ları 13a/7, 13b/2, 21b/9, 22b/1, 23b/11,12, 27b/6,13; b.-laruñ 12b/13, 13a/2, 24b/4,6, 25b/4, 26b/4; b.-nca 6b/7, 14a/9, 17b/3, 36b/13, 41a/11; b.-ncalayın 11b/2, b.-nda 1b/7,9, 5a/13, 7b/14, 8a/6, 8b/7, 9a/12, 9b/3, 16b/10, 20a/1, 21a/5,11, 24a/6, 28b/13, 29b/9, 32a/4, 32b/12, 42a/7; b.-ndan 19a/10; b.-ña 6a/9, 9b/8, 15a/6,7, 20a/8; b.-nı 4a/3, 4b/13, 5a/12, 7a/5, 7b/12, 8a/5, 10b/9,11, 11a/1, 14b/5,10, 20b/2, 22a/9, 28a/9, 33b/11, 42a/8; b.-nlar 7b/2; b.-nlaruñ 24b/5; b.-nuñ 4a/6, 6a/4, 7b/1, 16b/10, 16b/10, 28a/10; b.-nuñla 15a/6; b. ğayri gün 22b/6; b. gez 7b/2, 15b/2, 40a/6; b. gezin 40b/7; iş b. 9b/8, 15a/5, 15b/4, 32a/3, 32b/3, 40b/6, 41b/13; iş b. mıdur 31a/5.

buçuk (ğ) : Buçuk, yarım. dün b.-ında 16b/4.

bugün : Bugün. b. 5a/12, 10a/11, 13a/10, 17a/12, 17b/11, 21b/4, 22b/6,7, 23b/13, 24a/9, 25b/9, 27a/13, 39b/12; uşb. 22b/11.

bul- : Bulmak. b.-a 29a/10; b.-a mı 7a/5; dermān b.-alar 35b/1; b.-asın 23a/4, 35b/9; b.-asındur 1b/6; b.-dılar 41a/11; b.-duğ 4b/13; b.-duğ 27b/9; b.-ımadum 22b/12; b.-ımazsın 29a/2; b.-ısarsın 1b/7; b.-madı 22a/11; çāre b.-madı 11a/1; b.-mağičün 20a/1; çāre b.-maz 15b/10, 25b/3; b.-mışam 27b/13; b.-sa gerek 21b/11, 33b/5; b.-saydum 22b/11.

bulan- : Bir şeye bulaşmak. kınanına b.-ayın 26b/8; kına b.-up 26b/10.

bulaş- : Bulaşmak. b.-mağ 7b/5; b.-mış 8a/13; b.-uban 28b/12.

buluş- : Karşılaşmak, rastlamak. b.-dılar 19a/2, 33a/5.

burc : < Ar. Kale, hisar çıkıntısı. b.- 17b/5.

buş- : Öfkelenmek, kızmak. b.-a 9b/6; b.-ar 9a/7, 14a/4.

buyur- : Emretmek. b.-dı 38b/4,9; b.-dılar 36a/2; b.-sa 24b/2; b.-sam 24b/3; b.-ur 35b/4, 41b/1.

buyruk (ğ) : Emir, ferman. b.- un dut- 1b/6.

bülbül : < Ar. Güzel öten kuş. b.-e 16a/9; b.- i 25b/13.

bünyād : < Far. Esas, temel. b. ur- 10a/9.

bütün : Bütün. b. 2a/2.

büyük : Büyük. b. başı 6a/4.

büyüt : < Ar. Mesken, hane. b. 1b/8.

C

cām : < Far. Cam, kadeh. c. 10a/10; c.-ı 10b/2; c.-ı cem 10b/3; c.ü kadeh 10a/13.

cān : < Far. Can, ruh. c. almağdur 40b/6; c. al- 2b/12; c.-dan 26a/10; c.-ı 18a/4, 28b/14, 29b/10, 40a/1, 41a/4; c.-ıla 20b/2; c.-ın 37a/8, 40b/12; c.-ına 14b/6,12, 16a/6, 31b/11, 33a/12; c.-ında 4b/1; c.-ını 21b/11; c.- için 11b/5; c.- lar 24a/1, 27a/2; c.-ları 27b/9, 28a/6,14, 28b/1; c.-larına 6a/3, 6b/5; c.-larda 1b/2; c.- um 7a/6, 12b/2, 13a/3,8, 15b/10, 16b/1, 39b/4,9,11, 40a/2; c.- uma 35b/6, 36b/4; c.- umı 16b/2, 39b/1; c.-umuz 5a/11, 32a/1; c.- umuzı 17a/2; c.-uğ 19b/8; c.-uğ al- 38b/8; c.-uğičün 41a/2; c.-unı 22b/7, 28b/1, 37a/3; c.-um cānı 6a/8, 41a/1, 41b/10; c. u dilden 11a/10, 19b/7; c. al- 35a/5, 40b/12; c. bağışla- 33a/8; c. çık- 35b/2; c. u ciḥān 23a/11; ins ü c. 34a/1; c. gel- 35b/4; c. vēr- 37a/8, 20a/4, 41a/3,4; c. yağ- 37a/3.

canāvar : < Far. Canavar, zararlı hayvan. c. 3b/9; c.-dur 7a/5.

- cav** : Çav, yüksek ses. c.-unı 7b/7.
- cāzu** : < Far. Cadı. c. 15a/4.
- cedd** : < Ar. Dede, büyük baba. c.-üm 10b/11; c.-ümüz 25a/7.
- cefā** : < Ar. Eziyet, incitme. c. 37b/10; kahr u c. 26a/1.
- cehd** : < Ar. Çalışma, çabalama. c. ét- 4a/3, 8b/8, 10b/13.
- cehennem** : < Ar. Ahirette, günahkar kulların gideceği azap yeri, tamu. c. 31a/7, 37a/12.
- celāl** : < Ar. Büyüklük, ululuk. Zü'l- c. 33b/9.
- cem'** : < Ar. Toplama, yığma. c.-inüñ 3a/6, 7a/1; c. ét- 3a/2; c. ol- 3a/6.
- cemāl** : < Ar. Yüz güzelliği. c. 17a/4; c.-i 2b/13; c.- üm 12a/5; nūr-ı c. 2b/11; şāhib c. 38a/5.
- ceng** : < Far. Savaş, vuruşma. c. 4b/6, 6a/12, 7a/7, 12b/11, 16b/7, 17a/11; c.- i 6b/12, 17a/10; c.- ine 16a/7, 16b/12; c.- i gāzā 3a/4; c.- ü maşāf 17a/7; c.- i kıl- 8b/1.
- cennet** : < Ar. Uçmak, çok ferah ve havadar yer. c.- den 3b/13; c.- e 1b/8, 21a/13; c.i 25a/5; c.ḥūrisi 11a/3.
- cerāḥat** : < Ar. İrin, yara. c.- lar 9b/9.
- cevāb** : < Ar.Sorulan şeye verilen karşılık. c.- ı 17a/13; c. vēr- 18a/3.
- cevher** : < Ar. Elmas, değerli taş. c. 3b/11; dūrri c. 11a/6.
- cevr** : < Ar. Haksızlık, eziyet. c. ü miḥnet 37a/1.
- cevşen** : < Far. Örmeye zırh, vaktiyle giyilen savaş elbisesi. c. gey- 7a/8.
- cezā** : < Ar. Ceza, karşılık. c. 9a/9; c. eyle- 6a/3; c. kıl- 6b/5.
- cıraḳ (ğ)** : < Far. çerāğ. Mum, şamdan. c. 23b/7; c.- ı 23b/8; c.- ın 32b/6, 38b/7.
- cīger** : < Far. Ciğer, bağır. c.- den 14b/12; c.- i 14a/3; c.- in 14a/12, 30b/3; c.- in tağla- 38b/10; c.- den kan al- 2b/12; c.- üm tağlan- 36b/1; c.- üñ tağla- 20a/10; c.- üni tağla- 37b/11; c. pāreleri 21b/3; c. gūşem 23a/12.
- cihān** : < Far. Dünya, cihan. c. 26a/6, 39a/11; c.- da 1b/6.
- cihāz** : < Ar. Çeyiz. c. 18b/6; c.- ın 18a/9; c.ın düz- 18a/7.
- cūd** : < Ar. Cömertlik. Ma' den-i c. ı ka' r ' Derinliğin ve cömertliğin kaynağı' 3a/7.
- cümle** : < Ar. Bütün, hep. c. 2b/9, 4b/2, 8a/4,9, 8b/8, 16a/11, 16b/8, 17b/7, 29b/3, 30b/10, 41a/6; c.- müz 8b/7; c.- nüz 14a/6; c.-sine 32b/8; c.- sini 19a/1; c.-sinüñ 29b/10.
- cüst** : < Far. Gösterişli. c. ü çapük 12b/10.

çağır- : Bağırmaq. ç.-dı 22a/5, 25a/12, 26a/5; ç.-ır 24b/3; ç.-up 28b/9; ç.-ur 8a/13, 23a/10, 25b/3, 28b/2.

çāk : < Far. Kılıç bıçak gibi şeylerin çarpışmasından çıkan ses. ç. eyle- 6a/13.

çağ- : Çakmak, vurmak. dişlerin dişine ç.-ar 31b/14.

çal- :1 Vurmak, çarpmak. ç.-dı 14b/10; ç.-sa 7b/10; **2:** Çalmak (müzik aleti) çeng ç.-ardı 34a/12; sazlar ç.-uğuz; 10a/10.

çam : < Far. Kadeh. krş *cām*. ç. ele al- 10a/10.

çapın- : Hızlı hareket etmek, saldırmak. ç. 28a/10; ç.-uğ 22a/6; ç.-urdu 22b/5.

çapük : < Far. Hızlı, çabuk. cüst ç.12b/10; ç. süvārıdı 'İyi binici' 5b/5.

çäre : < Far. Yol, yardım. ç. 3b/9, 24b/1, 30b/8, 32b/12; ç.-durur 31a/6; ç. bul- 11a/1, 15b/10, 25b/3; ç. kıl- 15b/9.

çehre : < Far. Yüz, surat. ç.-sinde 11a/9.

çekād : ? ç.-ına 20b/8.

çek- : Çekmek, katlanmak. ç.-1b/7; ç.-di 20a/1,2, 26b/5, 29b/11,13; ç.-er 24b/10; **kağr** u cefā ç.-meye 26a/1; zağmet ç. 1b/7, 20a/1.

çekiş- : Tartışmak. ç.-di 11a/7.

çeng : < Far. Kanuna benzer, dik tutularak çalınan bir çeşit saz. ç. çal-34a/12.

çeri : Asker. ç. 11a/11; ç.-den 22b/8, 24a/8; ç.-si 6b/8.

çevre : Etraf, muhit. ç.-de 4b/7; ç.-sinde 2b/11.

çığır- : Bağırmaq, haykırmak. ç.-dı 17b/2.

çık- : Çıkmak, ayrılmak. ç.-a 3a/5; ç.-am 3b/3; ç.-ar 12a/3; ç.-ayın 39b/1; ç.-dı 4a/5, 5b/8, 8b/3, 12b/3, 15b/13, 20b/13, 22b/8, 28b/5, 39a/6, 39b/2; cān ç.-dı 35b/2; ç.-dum 35a/12; ç.-duğ 21a/11; ç.-madı 3b/4; ç.-mazıdı 2a/8; ç.-mazıdı 2a/6; ç.-sun 28a/13; ç.-uban 20b/6; ç.-up 12b/12; karşı ç.-ar 18b/5; karşı ç.-up 33a/5.

çıkār- : Çıkarmak. ç.-a 11a/1; ç.-ayım 28a/4; ç.-dı 26a/12; gönlin ç.-dı 26b/10; ç.-dılar 10a/5, 36b/9; ç.-up 36b/14.

çıkuruş- : Bağırmaq, hep birlikte bağırıp çağırmaq. ç.-dılar 9b/1; ç.-urlar 31b/4.

çırağ : < Far. *çerāğ*. Mum, şamdan. krş. *cırağ*. ç.-ın 32b/6, 38b/7; ç.-yağmaq 23b/7;

çıyan : Çıyan, çayan. Çok ayaklılardan, sarımtırak renkte, zehirli böcek. ç. 36b/5,

çok : Çok, fazla. ç.1b/7, 8a/2,8, 21b/7,11, 26a/11, 27a/3, 27b/4, 27b/11, 28a/2, 30a/6, 31a/9, 35a/11, 40a/3,9, 40b/3; bir ç. 30a/12; ç. çok 28b/7; ç.-durur 6b/8.

çomağ : Ucu topuzlu sopa, gürz. ç. 28a/13; ç.-ı ur- 28a/12.

çök- : Çökmek. ç.-di 18b/7.

çöz- : Çözmek. ç.-di 4a/4; ç.-diler 18b/7.

çukur : Mezar. ç. 29a/6.

çün : < Far. Çünkü, nasıl ki, ne zaman ki. ç. 2b/6,9, 3a/4, 4a/11, 4b/13, 5a/10, 5b/8, 6b/3, 8b/10, 9a/4,6,10, 10a/12, 10b/7, 11b/3,11, 12b/3,12, 13a/1,3, 14b/5,8, 15b/4, 16a/13, 16b/11, 20b/3, 23b/10, 24a/9, 24b/9, 25a/9, 27b/7, 31b/6, 32a/9, 32b/3,5, 36b/11, 37a/9, 41a/3,12, 41b/2, 42a/1.

çünkü : < Far. Çünkü. ç. 6b/13, 10b/4,6, 18b/2, 21a/3, 21b/1, 31b/14, 35b/12, 36a/6,8,10, 37a/2.

çünküm : Çünkü. ç. 9a/3, 15a/3, 17b/8, 18a/2,3.

çürü- : Çürümek. ç.-mişdi 33b/12; ç.-miş kurı baş 34a/6.

D

dād : < Far. Adalet, doğruluk. d.- umı 30b/2; d.eyit- 28a/4.

daḥı : Dahı, da/de, hem. d. 2a/11, 3a/2,9, 6b/4,8,9, 7a/6,12, 8b/2,6, 10a/2, 10b/3,12, 15a/1, 22a/8, 22b/10, 25b/2, 26a/5, 26b/13, 28a/7, 29a/6, 30a/2, 31a/1, 31b/8,13, 32a/9, 33a/8, 34a/11,12,13, 34b/1,4, 35a/7, 36a/2,9, 36b/3, 38a/3,8, 40b/1, 41b/3,6.

dā'ım : < Ar. Devamlı, sürekli. d. 2a/7, 40b/5.

dā'ımā : < Ar. Her vakit. d. 2a/8, 8a/5, 17b/10, 34b/8, 37b/9.

daḫ- : Takmak. d.-mişam 6b/7.

daḫın- : Takınmak, kuşanmak. Zülfiḫār d.-dı 3a/7, 30b/9.

damla : Damla. d. damla dökül- 36a/4.

dāne : < Far. Tane. dem d.- si 2b/9.

damışık : Tanışık. d.- a çığır-17b/2.

dār : < Far. Darağacı, direk. d. ağacına 9a/10.

darb : < Ar. Dövme, vurma. d. 5b/6, 8a/9.

darbe : < Ar. Vuruş, vurma. d.- de 5b/5.

darlıgan- : Kederlenmek, bunalmak. d.-dı 3b/5.

dart- : Çekmek. d.-uban 28a/11.

darul- : Öfkelenmek, sıkılmak. d.-dı 22a/11.

dāsītān : < Far. Destan, hikaye.krş. *dōsitan* d. başla- 20a/7.

daş : Taş. d. 19a/11.

da'vet : < Ar. Çağırma, çağrı. d.eyle- 19b/ 13.

da' vī : < Ar. Bir kimsenin hakkını araması. erlük d.-sini 30b/6; d. kıl- 30a/2.

da' vuci : < Ar. Davacı olmak, hak aramak. krş. *da' vī*. d. ol- 30b/2.

de/da : da/de, dahi. krş. *daḥu*. ben d. 27b/4; biz d. 26b/2; eri d. 22a/10; ol d. 26a/6.

dê- : Demek, söylemek. d.-di 2b/4,5, 4a/6, 6a/8, 6b/4,11, 8a/6, 9a/1, 13a/6, 14a/10, 21a/9, 21b/3, 22a/13, 22b/6,7,9, 23a/2,6,11, 23b/2,5,6,7, 24a/9, 24b/3,11, 25a/13, 25b/1,3,10, 26a/13, 26b/7, 27a/8, 27b/4,11, 28a/2,8, 28b/6,11,13,14, 29a/1,2,7,8, 30a/13, 34a/4,9, 35a/8, 37a/3,8; d.-diler 4b/11, 5a/11, 7a/10, 9b/2, 10b/8, 21a/3,4, 21b/8, 21b/12, 24a/4,7,11,12, 24b/1,13, 25b/11, 27b/11, 29a/8; d.-düklerini 23a/5; d.-düm 35b/13, 41b/12; d.-düş 23b/12; d.-gil 27b/9, 41b/10; d.-medi 7a/8, 6a/5; d.-medi mi 27b/10; d.-medüm 32b/2; d.-mekden 20a/12; d.-mesen 29a/3; d.-mişki 3b/1; d.-mişler 41b/13; d.-r 2a/11, 3b/3, 4a/2, 14b/1, 16a/6, 17b/6, 25a/10, 25b/6, 27b/6; d.-ridi 7a/2; d.-ridüm 32a/4; d.-rise 17a/11; d.-rler 35b/9; d.-rse 26b/2; d.-rseñ 10a/3, 14b/2; d.-rsin 12b/6, 19b/8; d.-rüz 19b/1,4; d.-sem 19b/12; d.-yelüm 14a/5; d.-yesin 3a/3; d.-yeyin 20a/3,5,7; d.-yince 2b/2; d.-yü 29a/4, 31b/4, 35b/11, 36a/2, 37b/11; d.-yüben 6a/2, 8b/5, 26a/2, 32a/8; d.-yümedi 41b/8; d.-yümezsem 39b/10; d.-yüp 15b/11, 26a/4; d.-yü vèr- 28a/1, 29a/3.

dede : Baba. d.- m 5a/7.

def^c : < Ar. Ortadan kaldırma, giderme. d. èt- 10a/1.

deg : Kadar. d. 13b/9, 22a/11, 32a/10, 35a/11.

deg- : Değmek, yakışmak. d.-mez imişsiz 14a/6; d.-se 28b/14.

degür- : Ulaştırmak, değıdirmek. d.-e 42a/2.

değil : Değıl. d. 31b/10, 32b/11,12.

değül : Değıl. krş. *degil*. d. 13a/8; d.- sin 14a/9; kuş d.-iz 32b/11; rāzı d.- üz 9b/6.

değin /değün : Değın, kadar. d. 5a/2, 5a/12, 8b/1, 13a/2, 17a/6, 39b/12.

değme : Değıme, herhangi bir, sıradan. d. 16b/7; d.- lere 7b/6.

değışdür- : Değıştirmek. dünyāsın d. 2a/1.

dellāk : < Ar. Hamamda müşterileri yıkayıp keseleyen kimse, tellak. d.- lar 35a/9.

delü : Deli. d.- misin 4b/11.

dem : < Far. An. d.2b/9; bir d. 1b/12, 2b/7, 8b/4, 14b/1, 35b/11, 36a/6; ol d. 2b/6, 4a/1,10, 5b/13, 6a/1,12, 8b/12,13, 14b/10, 27b/5, 35b/8, 36a/5,12, 36b/11, 37a/8, bu d. 10a/11, 11a/5; bu d.- de 35a/3,6; d. be dem 2b/13; şol d. 6a/1, 11b/13.

demür : Demir. d. don 4b/2.

den : ? d.- lerüni 38a/7.

deñiz : Deniz. d. 32b/11.

deñlü : Kadar, denli. bu d. 37a/3.

dep- : Hücum etmek, atı ileri sürmek. atı d.-di 8a/8; d.-di 24a/1; atın d.-di 4a/4, 14a/11, 22a/11, 27b/1.

depren- : Kımıldamak. d.-medi 15a/2.

depe : Tepe. d.- nün 8b/3.

depele- : Çiğneme, ezmek. d.-düm 22b/12.

depnece : ? d.- urur 23a/6.

dêr- : Dermek, toplamak. d.-di 17b/1; d.-diler 18a/8; d.-elüm 17b/4; d.-eyin 31a/6; ‘aqlın d.-e 31a/12.

dêril- : Toplanmak. d.-e 17b/10; d.-enler 26b/12; d.-üp 3a/6.

dermân : < Far. İlaç, çare. d.- ina 16a/8; derdüme d. bul 35b/1; derdüne d. ol- 20b/1; d.ol- 26b/2.

derûn : < Far. İç, içeri. d.- da 27a/6.

derü : Deri. d.- ni 32a/7.

derül - : Toplanmak. d.-diler 8b/5, 41a/7; d.-üp 40a/12, 41a/5.

deriñ : Derin. d. 11b/10; d. kuyu 31a/7.

deriñlik (g) : d.-idür 11b/10.

dert : < Far. Derd. d.-ile 20b/9, 37b/7; d.-i 20a/10, 38a/3, 38b/10; d.-ine mi 20a/3; d.-inün dermânına 16a/8; d.-lerün 20a/5; dertlülerün d.-i 20a/9; d.-i ol- 20a/10; d. bağışla- 20a/10; d.-ünje dermân ol- 20b/1; d.-e boyan- 26a/3; d.-üme dermân bul- 35b/1; d.-dür 37b/4.

dertlü : < Far-T. Dertli. d. 25a/9; d.- lerün derdi 20a/9.

dest : < Far. Zafer, galebe, üstünlük. d. êt- 10b/5.

destgîr : < Far. Elinden tutmak, yardım etmek. d. ol 21a/12.

destür : < İzin, müsaade. d. al- 27b/2,3; d. ol- 18a/1, 18b/4, 34a/8, 37a/9.

dev : < Far. Dîv, dev. d.- e dön- 22b/3.

deve : Deve. d. 18b/6,7.

devlet : < Ar. Büyük rütbe, mevki, mutluluk. d.-i 3a/3, 20b/13; d.üm 23a/11, 32b/13.

dıfil : < Ar. *Tıfil*. Küçük çocuk. krş. *tıfil*. d.- suñ 3a/12.

dip (b) : Dip, kök. d.- inde 14a/11, 16b/3; d.- ine 15b/13, 32b/9.

dîdâr : < Far. Yüz, çehre.krş. *dîzâr*. d. 25a/5.

dik- : Dikmek, sabit bir yere tesbit etmek. d.-di 27a/5; d.-mişdi 4b/8.

dikdür- : Diktirmek. d.-üp 9a/9.

dil :1 Dil. d. 19a/9; d.-ce 3a/5; d.- i 29b/7; d.- ile 19b/8; d.- inde 1b/10, 29b/12; d.- lerinde 2a/4; d.- üm 36a/7,8; d.- üme 29a/12, 36a/13, 36b/1; d.- ümi 40a/10; d.- ümüzde 1b/1; d.-e gel- 34a/4, 36a/3; **2**: < Far. Gönül, yürek. cān u d.- den 11a/10, 19b/7.

dile- : Arzu etmek, dilemek. d.-di 3b/6, 33b/13, 37a/8, 40b/3; d.-düm 36a/11; d.-r 16b/13, 22a/10, 28b/10, 33a/11; d.-rem 27a/12; d.-rse 38b/4, 39b/1, 42a/3; d.-rsem 38b/2; d.-rseñ 17a/2; d.-señ 42a/3; d.-vüz 17a/1; d.-yesin 37a/5; d.-yeyin 40a/10; d.-yü 33a/1; amān d. 16b/13, 17a/1; hācet d. 28b/10, 33a/1.

dilek : İstek, arzu. d. 9b/4.

dilim : Parça, dilim. d. dilim biç- 26a/8.

dimāğ : < Ar. Akıl. d.- um 36b/7.

dīn : < Far. Allah'a inanma ve bağlanma. d. 3a/12, 8a/6, 11b/5, 12a/4, 37a/13; d. yolu 13b/13, 39a/11; d.-e 39a/1, 41b/4; d.-e gir- 9b/11, 13, 12a/8; d.-e gel- 13b/12, 37a/11; d.-den 41b/7; d.- i 12a/5, 24a/5; d.-idür 11b/5; d.- inden 11a/1; d.-ü 11b/3; d.- üme 11b/1; d.- ümi 11b/4; d.- ümüzi 11a/13; d.-ünj 41b/4; d.- aç- 19a/2; d.- eri 38a/2; d.- kaygusun 32b/2; d.- i yok kişi 27a/8; d.- ümünj çerāğın 38b/7; İslām d.- e 18b/4; islām d.- in 11b/5.

dīnsiz : < Far-T. Dinsiz, inançsız. d. 27a/11.

diple- : Dinlemek, kulak vermek. d.1b/11, 10a/1, 19b/12, 20b/2, 22a/4, 35a/10; d.-di 21b/1, 25a/9, 28a/1, 35a/7, 37a/2; d.-medi 26b/4; d.-mez 27b/1; d.-riseñ 29b/2; d.-yeni 20a/7, 20b/2; d.-yüben 29b/2; d.-yüp 26a/2.

diple- : Dinlenmek. d.-e 8b/4; d.-üp 20b/11; d.-üp dur-20b/11.

diri : Diri, canlı. d. dut- 4a/3; d. getir- 14b/2; d. kal- 7a/10; d. ço- 5b/9; d. ol- 37a/13.

dirlik : Hayat, sağlık. d. 31b/10.

diş : Diş. d.- i 37a/10; d.- leri 3b/11; d.- ümile 23a/1; d.- lerin dişine kaç- 31b/14; dişlerin d.- ine kaç- 31b/14.

dişle- : Isırmak. kolın d.-di 15a/3.

ditre- : Titremek. d.-di 8a/12, 40a/1; d.-r 8b/12; d.-yü 27b/6.

ditreş- : Titreşmek. d.-diler 26a/11; d.-üben 20b/6, 24a/3.

dīv : < Far. Dev. krş. dev. d. 30a/13, 30b/5, 31a/5, 31b/4,13, 32a/6, 32b/2, 33a/7; d.- e 31a/6, 32b/1; d.- i 30b/4, 31b/10, 32b/5; d.- in 30b/4; d.- ler 32a/2; d.- lerünj 7b/9, 32a/2; d.- ünj 31b/8, 32b/4.

diz : Diz. d.- i 27b/5; d.- ine 32a/10; d.- üni 40b/10,11.

- dīzār** : < Far. Yüz, çehre. krş. *dīdār*. Tañrının d.-un 33a/11.
- doğ-** : Doğmak. d.-dı 2b/10; d.-ısdur 2a/11.
- doğra-** : Doğramak, parçalamak. d.-yı 15b/11.
- doğrı** : Doğru. d. 8a/1.
- doğun-** : İsbet etmek. krş. *toğun-*. taş d.-dı 8b/11.
- dol-** : Dolmak. krş. *tol-*. d.-ar 22b/2; d.-dı 14a/2, 34a/5; d.-mışdı 14b/10.
- dola-** : Dolamak, sarmak. d.-yuban 35b/7.
- dolan-** : Dolaşmak. d.-ur 39a/5.
- doldur-** : Dolacak duruma getirmek. d.-up 10a/13.
- dolu** : Dolu. krş. *tolu*. d. 25a/2, 33b/12.
- don** : Elbise, kılık kıyafet. krş. *ton*. d.- ın 10a/5; d.- ları 4b/2; d. ü kumaş 16b/6.
- donlu** : Elbiseli. d.- 7b/2.
- dōsitān** : < Far. Destan, hikaye. krş. *dāsitan*. d. 20a/7.
- dōst** : < Far. Sevilen kimse. d.- ıdur 21b/5.
- dög-** : Dövmek. d.-e döge 28b/4.
- dögün-** : Dövünmek. d.-ü dögünü ağla- 27a/7.
- dök-** : Dökmek. d.-di 8b/2, 11b/7, 29b/5; d.-dük 22b/7; d.-erdi 40a/11; d.-erdüm 22b/13; d.-üben 21a/10; yaş d. 29b/5; kan yaş d. 40a/11.
- dön-** : 1. Geri gelmek. d.3a/10, 3b/2; d.-di 3b/3, 4a/8, 21a/6, 22a/12, 22b/2, 23a/6, 26a/6, 27a/1, 31a/4, 33b/13, 35b/3; d.-diler 30b/11; d.-eridi 31a/10; d.-igivèr 5a/4; d.-üp 19b/4; 2. Dönüşmek, benzemek. d.-di 29b/12, 32b/3; d.-mişidi 22b/3; gözleri kana d. 29b/12, 32b/3.
- döndür-** : Döndürmek, çevirmek. d.-meyem 38b/7.
- dört** : Dört. d. yanına 8a/13, 16a/8, 21b/2, 22b/5; d. yaña 20b/11, 22a/6; d. yañadan 16b/12; d. yanını 14a/1; d. yārıla 29b/3.
- döşet-** : Döşetmek, serdirmek. d.-di 21b/10.
- döşeg (k)** : Döşek. d.- e 2b/7; d.- ler döşet- 21b/10.
- du‘ā** : < Ar. Dua. d.- sunı 27a/13; d.- lar èt- 27b/4; ‘İsm-i ‘azzem d.- sını 30a/9; d. kıll- 18b/10, 33a/6, 37a/9, 42a/8.
- dur-** : Durmak, kalkmak. krş. *tur-*. d. 24b/6, 25b/3; d.-alum 13b/3; d.-avuz 32b/12; d.-dı 2b/3, 4a/6, 12, 22b/1, 24b/7, 28b/2, 38b/10, 41b/4; d.-dılar 41a/10; ƙal‘a èdüp d.-dılar 13b/11; d.-ğil 2a/13; d.- ma dur 16a/10; d.-mağıla 3b/5; durma d. 16a/10; d.-ma ur 28a/13; d.-mañ 22a/5, 23b/2, 29a/8; d.-maya 5b/2; d.-mayup 20b/8; d.-mışdı 16b/12;

d.-u gel- 18b/8, 32a/8; d.-ur 4a/7, 13b/5, 20b/11, 23b/5; karşı d.-ur 10a/8, 39b/2; taşra d.-ur 39a/12.

dut- : Dutmak, kaplamak. krş. *tut-*. d. 1b/6, 24b/4; d.-alar 5b/1; d.-alum 8b/9; d.-ayım 13b/9; d.-ayın 4a/3; d.-dı 8a/1; 24b/10, 40b/3; d.-duğ 9a/2; d.-ğün olur 9a/4; d.-ı gör 7b/14; d.-maz 19b/3; d.-mişdi 7b/14, 38b/13; d.-uban 9a/8, 20b/7, 22a/7; d.- up 14a/13, 14b/2, 4; yol d. 8a/1.

dutaş : Sürekli. d. 6a/12.

dutul- : Tutulmak. d.-dı 41b/8; d.-miş 9a/8.

dutun- : Tutunmak. d.-u 31b/2.

dutuş- : Tutuşmak. krş. *düş-* yanup d.-dılar 20b/7.

duy- : Duymak, işitmek. d.-dı 12b/13, 23b/4.

dügün : Dügün. 5a/12.

dükeli : Bütün, hepsi. d. 34b/9, 35a/13, 40b/3; d.- n 17a/6.

düldül : < Ar. Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye verdiği kır katır. d. atı 30b/5,12; d.- e 3a/7, 6b/13, 16a/9, 30b/9, 31a/8; d.- den 30b/12,13; d.- i 16a/13; d.- ile 31a/9.

dün : Gece. d. buçuğında 16b/4; d. gibi 37b/9; d.-i gün 13a/10, 29a/11, 30a/4, 31a/3,10, 34a/10, 37a/4; d. kararı 12a/10.

dünyâ (e) : < Ar. İçinde yaşadığımız yeryüzü. d. 6b/5, 11b/3, 19b/8, 26a/6, 33b/1,3, 37b/10; d.- da 31b/12, 32a/6, 32b/6, 33b/2, 42a/6; d.- de 28b/7, 37a/3,13, 37b/5; d.- nuş 2a/2; d.- sını değiştir- 2a/1; d.- ya 2a/6, 33b/5; d.- ya gel- 37a/6; d.- ye 19b/13, 33b/3; d.- yı 33b/1,6; d. vü âhiret 25a/5.

dür- : Toplamak. d.-di 4a/13; d.-gil 1b/9.

dürlü /dürlü : Türlü, çeşitli. d. 6a/3, 6b/5, 10a/10, 36b/4; d. dürlü 20a/1, 21b/11, 22b/4, 23a/7, 27a/3, 28a/4, 28b/8.

dürr : < Ar. İnci. d. i cevher 11a/6.

dürüş- : Karşı karşıya gelmek, çarpışmak. d.-diler 13b/13; d.-elüm 29a/11; d.- tüm 30a/6.

düş : Rüya. d.- de gör- 2a/9; d.- ine gir- 16a/5; d.- üme 2b/4; d. ol- 3b/9.

düş- : Düşmek. d.-di 2b/9, 5b/8, 8a/3,12, 16a/7, 26a/13, 35b/6; d.-diler 9b/1; d.-er 8b/12; d.-icek 8b/9; ele d.- men 4a/8; d.- meye 4b/3; yanup d.-diler 20b/7 krş. *dutuşdılar*; 20b/10, 40b/4.

düşür- : Düşürmek. d.-elüm 8b/8; d.-üp 8b/9.

düşmân : < Far. Düşman, yagı. d. 6b/5; d.- dan 22a/3; d.- ı 9a/2; d.- umuz 5a/11, 32a/1; d. ol- 33b/1.

düşvār : < Far. Güç, çetin. d. 39a/1.

düz- : Yapmak, tertip etmek. d.-diler 18a/7, 18b/7; d.-erdi 16b/6; sâz ü silâh d. 16b/6.

E

è : E, seslenme. è. kişi 23b/11.

ebed : < Ar. Sonu olmayan gelecek zaman. e. 25a/8.

ecel : < Ar. Hayatın sonu, ölüm. e. èr- 40b/9.

eflāk : < Ar. Zamanlar, gökler. e.- ı 27a/6.

eg- : Eğmek. başların e.-üp 24a/2.

egle- : Alıkoymak, oyalamak. gönlünü e.-r 3b/3; e.-yeyim 13a/7.

eglen- : Kalmak, beklemek. e.-di 6a/6.

egri : Eğri. e.git- 11b/4.

ehl : < Ar. Sahip, malik, bir işte maharetli. e.- i 10b/7; e.- in 10b/5; Muştafā e.- i 20a/11, 23a/3.

eksük (g) : Eksik, az. e.- ini 6b/2; e. étme- 28b/3.

ël : Memleket, ülke, il. è. gün 17b/11; Mağrib è.- ine 16a/12; e.-i günü dèr- 17b/4.

el : El. e.- e 4a/4, 7a/8, 8b/7, 13b/4, 23b/13, 24a/9; e.- i 8a/13, 18a/2, 29b/7; e.- in 5a/3, 12b/5, 16b/11, 24b/4, 28a/8, 31b/7, 33a/1, 39b/6; e.-ile 41a/13; e.- ine 3a/5, 3b/6, 10b/8, 21b/6, 23b/8, 25b/5, 26a/9, 32a/9, 40b/11; e.- inde 8a/9, 11a/6, 15b/8, 24b/10, 26a/10; e.- indedür 17b/11; e.- inden 3b/1, 5a/11, 12a/6, 30b/5, 31b/4, 32a/1; e.-lerin 40b/3; e.- üm 35b/10, 36a/5, 36b/7; e.- ümden 10b/9, 11a/12; e.- üme 7a/6, 22b/13, 24a/9, 36a/12; e.- ümüzden 24a/7; e.- ümüze 5a/12; e.- üni 40b/11; e. aç- 33a/1; e. al- 10b/13, 39b/6; e. bağla- 41a/10; e.- e al- 6b/13, 10a/10, 17a/11; e.- e düş- 6b/6; e.- e getir- 15a/5, 22a/10; e.- e gir- 7a/6, 8b/7, 22b/13, 23b/13, 24a/9; e. ur- 27b/7, 31b/7.

el-amān : < Ar. Yardım ve şikayet edatı olarak aman, medet anlamındadır. e. 21a/3.

elçi : Elçi. e. 17a/13; e.- leri 17b/2; e.- si 16b/13.

elli : Elli. e. gezin 30a/6.

elli biñ : Elli bin baş. 17a/4.

emr : < Ar. Buyruk, buyrultu. e.- ile 37a/6; e.- in 1b/3; e. ét- 11a/1, 35b/4; e. kıl- 34a/2.

emirü'l-mü'min : < Ar. Mü'minlerin emiri. e.- 2a/5.

ên- : İnnek. è.-di 11a/8, 40b/6.

er : Koca, erkek kişi. e. 4b/1,2, 5b/1,4, 7b/4,12, 8a/4, 12a/6, 14a/9, 15a/6,7, 25b/6; e.-de 16b/7; e.den 6b/8, 7a/10; e.-dür 6a/4; e.-e 14a/9; e.-i 7b/2,8, 13a/6; e.-i de 22a/10; e.-ine 22b/2, 27a/8; e.-midür 34a/3; e.-üm 21b/5; e.-ümüz 8b/6; e. oğluğ 2a/11; dīn e.-i 38a/2.

ër- : Ulaşmak. è.-di 6a/1, 15a/2, 38b/11; ecel è.-di 40b/9; è.-diler 13a/2, 31a/3; è.-e 33a/11; è.-er 5b/11; è.-ince 13a/4; è.-medi 32a/11; è.-mege 17a/13; èr.-meye 1b/5; è.-mez 8a/10; è.-mişem 30a/5; è.-mişidi 38a/10, 40b/8; è.-se 8a/2; è.-ür 11b/12.

eren : Erkek, yiğit. e.- ler meclīsinde 30b/6.

ërgür- : Ulaştırmak. è. 33a/9.

eri- : Erimek. e.-di 36b/7.

ëriş- : Ulaşmak. è. 16a/6; è.- di 2a/3, 13b/10, 14b/12; è.-ür 5b/13, 9a/3, 13a/6.

erit- : Eritmek. e.-ürdi 34b/2.

erlik(g) : Erkeklik, yiğitlik. krş. *erlük*. e. degil 31b/10; e.- i 15a/3.

erlük (g) : Erkeklik, yiğitlik. e.13a/13; e. da' visini 30b/6.

ërte : Sabah, bir şeyin sonrası. e. 23b/1; e.- si 23b/1.

es- : Esmek. e.- er 37b/5.

esen : Sağ salim, rahat. sağ e. 3a/9.

esīr : < Ar. Tutsak, köle. e.ol- 15b/4,8.

esirge- : Korumak, himaye etmek. e.-medüm 27b/12; e.-mez 26b/4; e.-ye 25b/7.

esīrlık : < Ar-T. Tutsaklık. e.- den 12a/8.

eş : Arkadaş, dost. e. 40a/9.

et : Et. e.- üm 36b/8; e.- üñi 32a/7.

ët- (d) : Etmek, yapmak. è.-di 6a/10, 11b/8,11, 13a/1, 15a/10, 17b/13, 18a/5, 18b/11, 19a/6,7, 25a/11, 28a/13, 28b/3, 42a/5; è.-diler 5a/10, 8b/10,13, 10b/5, 12b/12, 15a/11, 18b/10, 20b/3, 26b/12, 35a/10; è.-dise 33b/5; è.-dügün 27a/11; è.-dügünü 29a/10; è.-düm 12a/7, 13a/10, 18a/11; è.-düş 35b/6,9; è.-elüm 8b/8, 9b/11, 17b/12; è.-e 10a/1, 25b/2, 38b/4; è.-e mi 7b/1; è.-em 24a/13, 25a/13, 28a/2,3; è.-en 37b/3; è.-er 3a/2, 15b/12, 23a/10, 28b/9, 30b/13, 35b/4; è.-erken 3b/10; è.-erler 20b/9; è.-ersin 6b/6, 25b/8; è.-esin 25a/6; è.-evüz 17a/10; è.-eyim 13a/11; è.-eyin 27b/4; è.-icek 31b/2; è.-meden 28b/13; è.-medi 4a/13, 28b/3; è.-mege 41a/4; è.-mek 11b/3; è.-mek gerek 12b/6; è.-mez 22b/5, 29a/5,7; è.-mezem 11b/4; è.-miş ola 18b/1; è.-mişidi 12b/10; è.-se 12a/8; è.-üben 14a/4, 17a/10, 18a/11, 19a/2, 21b/1, 28a/8; è.-üş 17a/6; è.-üp 2a/3, 4a/3, 9b/1, 10b/13, 19a/8, 20a/9, 27b/12, 31b/5, 37a/5; è.-üp dur- 13b/11; è.-üpdürür

25b/11; āh è. 20a/9, 21b/1, 23a/10, 31b/2; ‘aḳd è. 18a/11; āzād è. 24a/13; ‘azm è. 12b/12; cehd è. 4a/3, 8b/8, 10b/13; cem^c è. 3a/2; du^cālar è. 27b/4; def^c è. 10a/1; dest è. 10b/5; eksük è. 28b/3; emr è. 28a/8, 35b/4; ezber è. 30b/13; èzī è. 25b/11; feryād è. 9b/1, 23a/10, 24a/13, 28b/9; ğazab è. 11b/8; ğirī è. 20b/9; ğiriftār è. 8b/13; ḫaber è. 5a/10; ḫacile è. 11b/11; ḫaḫir è. 17a/6; ḫaḫm è. 25b/8; ḫatm è. 18b/10; ḫazır è. 12b/10; ḫıḫm è. 14a/4; hīle è. 9b/11, 15a/11; hizmet è. 35a/10; ḫükm è. 18a/5; pür-hüner è. 15a/10; ‘ināyet è. 25a/11; işler è. 25a/13, 28a/2,3; ḫabül è. 12a/7,8, 29a/5,7, 38b/4; ḫabz è. 41a/4; ḫahr è. 19a/2; ḫal^c a è.-üp dur- 13b/11; ḫaşd è. 15b/12; ḫatlı è. 25a/6; kebāb è. 31b/5; ḫonucaḫ è. 21a/5; luḫf è. 19a/8, 25a/3, 37a/5; maḫrüm è. 6b/6; men^c è. 17b/12; mest è. 10b/5; raḫm è. 27b/12; ḫabır è. 3b/10, 37b/3, ḫulḫ è. 17a/10, 18a/11; ḫarḫ è. 13a/10; ḫehīd è. 20b/3, 28a/13, 28b/3; ḫükür è. 18b/11; ḫamu è. 25b/2; terk è. 2a/3, 4a/13, 11b/3,4, 13a/11, 17a/10, 17b/13, 42a/5; teslim è. 18a/5; ümmet è. 19a/6,7.

etek (g) : Kenar. taḫ e.- in 13b/9; taḫ e.- inde 36b/6.

etmek : Ekmek. e. 11b/12.

ev : Ev. e.- e 3a/10, 3b/2,3, 21b/6,8,10, 22b/3, 23b/13, 39b/5,13, 40b/8; e.- de 3b/4,5, 7a/3, 38a/11; e.- ini 7b/7; e.- ine 18b/11; e.- ümde 27b/13, 34b/5; e.- ümüze 17a/10, 18a/11; e.- üñ 17b/9; şeyḫān e.- i 32b/5.

evbaḫ : İnsan topluluḫu, aile halkı. e.-ına 17b/10.

evlād : < Ar. Çocuklar. e.- ı 20a/2.

evvel : < Ar. Önce, ilk. e. 9b/5; e. āḫır 27a/12, 28a/1.

èy : < Ar-Far. Seslenme. e. 2a/11, 3a/11, 5a/4, 6a/8, 9b/7, 12a/10, 13a/8, 16b/10, 19a/12, 19b/2,12, 20a/12, 21a/4, 21b/3, 23a/11,12, 24b/11, 25a/8, 28a/2,5, 31a/5, 31b/3, 33b/9, 34a/1,3,6, 35b/1, 36a/7, 37b/3,6, 38a/3, 38b/11, 39a/10, 39b/3,8,9,11, 40a/2,4,7,13, 40b/10, 41a/1,8, 41b/10.

eyit- (d) : Söylemek, demek. e.27b/9, 35a/2, 41b/3; e.-di 10b/2, 11a/5, 12b/2,5, 13b/9, 14a/4,12, 15a/4, 17a/1; e.-diler 12b/8; e.-e 6a/7; e.-em 34b/13, 35a/8; e.-eyim 14a/13, 28a/4, 29b/2, 34a/9; e.-eyin 29a/12; e.-gil 39a/7, 40a/13, 41b/4, 42a/3; e.-ivèr 34a/7, 35a/4; e.-üñ 10a/11, 25b/10; e.-ür 3a/8,10, 4a/12, 6a/3, 7a/4, 7b/5,6, 8a/2, 8b/6, 10a/9, 10b/10, 11a/2,11, 11b/3, 12b/6, 13a/3,5,8, 13b/1, 14b/3,6, 16a/10, 16b/1, 17a/3, 17b/4, 23b/11, 30a/1, 30b/3,7,8, 31a/5,6, 31b/9, 32a/3,5,6, 32b/1,2,10,13, 33b/4,9,11, 34a/1,6, 35a/2, 36b/10, 37a/4, 38b/6,8,11, 39a/8,9,10,13, 39b/3,5,10,11, 40a/2,3,7, 40b/1,9, 41a/1,2,8, 41b/3,5,11, 42a/4.

eyle : Öyle, o şekilde. e. 10a/3, 28b/13, 35b/11, 38b/4.

eyle- : Yapmak, etmek. e.-di 2b/3,6,8, 6a/10,11, 12b/8, 16a/5,11, 18a/10, 18b/3, 19a/1,8,10, 21b/1,11, 22b/1, 23a/8, 26a/3, 26b/5, 34a/8, 37b/4,11, 39a/1, 41b/6; e.-diler 36b/4; e.-düm 6a/13; e.-dün 41b/7; e.-gil 9b/5, 35a/3,6, 40a/7; e.-me 7b/6, 10b/12; e.-miş 31b/1; e.-mişem 6a/3; e.-ñ 15a/7, 17a/12, 40b/1; e.-r 9a/7, 17b/3; e.-rüz 19a/9; e.-sem 37a/7; e.-sün 27a/10,12,13, 33a/12, 34a/2; e.-ye 8a/6, 19b/13, 25b/7; e.-yelüm 9b/8, 21b/13, 22a/1; e.-yem 32a/5; ‘afv e. 24b/11; āgah e. 16a/11; āh e. 6a/11, 26a/3, 39a/1; az e. 27a/13; ‘azāb e. 36b/4; āzād e. 24a/12, 25b/7,9, 27b/11; baḥṣiṣ e. 18a/10; çāk e. 6a/13; da‘vet e. 19b/13; ehl-i imān e. 19a/8; fāṣ e.34a/6; feraḥ e.11a/12; fiṣār e. 9a/7; ğiri e. 21b/1; gözlerün kör e. 27a/12; ḥaber e.13a/7; ḥāk e. 6a/13; ḥatm e. 18b/3; hikāyet e. 34a/2,8, 35a/3,6; ḥor e. 27a/10; ḥōṣ e. 18a/10; hüner e. 15a/7; iḥsān e. 19a/8, 19a/10; iḥtibār e. 17a/12; izhār e. 23a/8; ḫabūl e. 2b/8, 11a/13, 26b/9; kerem e. 21a/13; kıyās e. 7b/6; la‘net e. 27a/10; ma‘lūm e. 16a/5; meded e. 21a/12; melūl e. 26b/9; muḥkem e. 12b/8, 18b/3; naṣiḥhat e. 19a/1; nāz ü niyāz e. 22a/1; nihān e. 21b/13, 22b/1; nūr e. 31b/1; pāre pāre e. 32a/5; perk e. 33a/12; suāl e. 41b/6; ṣāzılıklar e. ṣefā‘at e. 40a/7, 2b/6; ṣehīd e. 26b/5; ṣerḥ e. 6a/10; ṣikār e. 3a/11; ṣōr e. 27a/12; tā‘at e. 37a/7; ṭaleb e. 41b/7; tedbīr e. 17b/3; terk e. 33a/12; tūmār e. 9b/8; vāh e. 26a/3; vāṣıl e. 37b/4; vidā‘ e. 40b/1; yemekler e. 21b/11; zaḥmet e. 10b/12; zıkr e. 19a/9; zıkr-i nesih e. 2b/3; ziyān e.- 9b/5.

eyü : İyi. Bir e. at 22a/8, 22b/10, 24a/10; e. işi 31b/12.

ez- : Ezmek. şekker ü bal e.-diler 16a/3.

ezber : < Far. Zihinde tutma, unutmamaya çalışma. e. ét- 30b/13.

ezi : <Ar. Eziyet. e. 25b/11.

ezil- : Ezilmek. e.-ür 36a/1, 36b/8.

F

faḥr : < Ar. Büyüklük, ululuk. ‘ālim f.- i 38a/3; ‘ālemün f.- i 41b/11.

fāriğ : < Ar. Vazgeçmiş, çekilmiş. f. ol- 14b/7.

farz : < Ar. Allah’ın işlenmesi gerekli olan emirleri. f. degül 3a/12.

faşl : < Ar. Halletme, sonuçlandırma. f.-ı raḥmetdür 19b/5.

fazlat : < Ar. Fazilet. f.- ı 41b/5.

fāṣ : < Far. Meydana çıkma, dile verme. f. eyle- 34a/6; f. ol- 9b/10.

fenā : < Ar. Yok olma, yokluk. f.- yı 2a/3; f. kııl- 9b/5.

- ferāh** : < Ar. Ferah, iç açıcı. f. eyle- 11a/12; f. ol- 10b/1.
- ferd** : < Ar. Tek olan. f. ü rabb 36b/13.
- ferište** : < Far. *Firište*. Melek. f. 35b/5,8, 36a/5,12, 41b/2; f.- ler 30a/8, 38b/13.
- fermān** : < Far. Emir, buyruk. f. ol- 26b/2.
- ferş** : < Ar. Yer. ‘arş u f. ‘yer ve gök’ 1b/4.
- feryād** : < Far. Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses. f. èt- 9b/1, 23a/10, 24a/13, 28b/9; f. dè- 31b/4.
- fi‘āl** : < Ar. İşler. Bed-f. 11b/9.
- fidā** : < Ar. Bir esiri kurtarmak için verilen şey. f. ol- 12b/2.
- fidī** : < Ar. Krş. *fidā*. f. ol- 15b/10; canum f. 39b/4.
- fīl** : < Ar. Bilinen büyük hayvan, fil. f. 5b/2.
- fi‘l** : < Ar. İş, etki, fiil. f.- e 3b/10.
- firāk** : < Ar. Ayrılık, ayrılma. f. 29a/1; f.- ıla 37b/7,12; f.- lar 37b/12; f.- lardur 37b/12.
- fişār** : < ? f. eyle- 9a/7.
- fitne** : < Ar. Ceza, sıkıntı. f. kılıcın 17a/9.
- furqat** : < Ar. Ayrılık. f. 20b/7; f.- ından 25a/2; f.- uñ 20a/6; f.- uñı mı 20a/3; vā-f.a 24a/4.
- furşad** : < Ar. Uygun zaman, elverişli durum. f. 37b/12.
- fuzūl** : < Ar. Lüzumsuz, fazlalık. f.- mısın 4b/11.
- fütūn** : < Ar. Fitne, hile. f. gir- 5a/12.

G

- ġāfil** : < Ar. Gafil, aymaz. ġ.- mi 19b/1; ġ. ol- 25a/13.
- ġāh** : < Far. Zaman, an. g. 13b/10,12, 20b/11, 22b/4, 28a/12, 30a/7,8, 31a/10.
- ġāib** : < Ar. Görünmeyen, kayıp. ġ. ol- 27a/4.
- ġalebe** : < Ar. Üstünlük, fazlalık. ġ. ol- 15b/5.
- ġam** : < Ar. Keder, tasa, kaygı. ġ. 10b/3; ġ.- ı koy- 10a/11; ġ.- in ye- 15a/5.
- ġanī** : < Ar. Zengin, bol. ġ. 1b/4.
- ġarīb** : < Ar. Kimsesiz, zavallı. ġ. ü miskin 25a/3.
- ġarq** : < Ar. Batmak, boğulmak. ġ.-idi 11a/6; ġ. ol- 7a/7.
- ġavr** : < Ar. Dip, en alt. ġ.- ina 24b/5.
- ġayret** : < Ar. Çalışma, çabalama. ġ. 19a/12; ġ. kuşağı 14a/10; ġ. odı 14a/12; ġ.- i 11b/6; ġ.- üñ 19a/13; ġ.- üñ yok 19a/11.

ġazā : < Ar. Din uğruna yapılan savaş. krş. *ġazāvat*. ġ. 3a/4,12; ġ.- da 5a/8; ġ.- dan 5b/13; ġ.- ya 3a/13, 3b/4; ġ. kı1- 6a/3, 8a/6, 16a/12.

ġazab : < Ar. Öfke, kızgınlık. ġ. ét- 11b/8.

ġazāl : < Ar. Ceylan, geyik. ġ. 3b/12, 4a/12, 7a/5; ġ.- dur 3b/12; ġ.- ı 4a/2.

ġazāvat : < Ar. Din düşmanı üzerine olan sefer, savaş. krş. *ġazā*. ġ. 1b/11; ġ.- da 2a/12; ġ.- dur 1b/12.

ġāzī : < Ar. Gaza eden, savaşan. ġ.14b/7, 29b/13; ġ.- ler 3a/6, 6a/1, 7a/2, 14a/1, 16a/11, 16b/12, 18b/10, 19a/2; ġ.- ler cengi 6b/12; ġ.- ler sultānı 31b/9; ġ.- lere 17a/4, 18a/10, 18b/3; ġ.- lerüñ 19a/1; ġ.- lerüñ adın 3a/4; ġ.- ye 16a/13; ġ. ol- 3a/9; ġ. şāh 6a/5.

ġeçe : Gece. g. 2a/9, 4a/9, 12a/9, 16a/2, 19a/9, 19b/4, 21b/6,8, 23b/1,6, 35a/5; g.- dür 23b/1; g. gündüz 2a/6; üç g. 13b/13; g.- ye 22a/11.

ġeç- : Geçmek. g. 39b/7; g.-er 33a/1; g.-evüz 32b/11; g.-di 19a/12, 22b/5, 35a/4, 37b/6,9; g.-medi 10b/11,13; g.-mek 39b/9.

ġel- : Gelmek. g. 5a/3; 11a/13, 17b/12, 19a/13, 19b/12, 21a/5,12,13, 23a/3,5, 24b/3,11, 25b/7, 26b/7,9; g.-di 2a/10, 2b/3, 4a/5,11, 4b/9, 7b/4, 11a/6, 13b/6,10, 14a/11, 15b/13, 16b/4,5,13, 18b/4,8, 22a/13, 22b/2, 23b/6, 24a/1, 24b/7, 27a/2,3, 27b/2,5, 28b/2, 29a/12, 29b/10, 31b/6, 32a/8,13, 34a/4, 33b/4,5, 35a/9, 35b/10,13, 36a/12, 38a/12, 39a/6,12, 39b/3,5, 40a/11, 40b/8, 41a/6, 41b/9, 42a/1; g.-diler 10a/7, 18b/9,13, 32b/9, 35b/5, 40a/12, 41a/5, 41b/2; g.-dim 39b/5; g.-dük 21a/11; g.-düm 2b/1; g.-dün 32a/1,3; g.-dünüz 24a/6; g.-e 4a/4, 5a/1, 9a/12, 21b/6, 30b/7, 34b/11; g.-em 3a/9, 37a/6; g.-en 13b/1,5,6; g.-enden 23a/9; g.-iñüz 7a/8; g.-iser 9b/4, 34b/12; g.-iserdür 7b/13; g.-megün 37a/11; g.-meye 9b/3, 15a/6; g.-meye ola mı 21b/8; g.-mez 36a/3; g.-miş ola 6b/9; g.-miş ola mı 4a/6; g.-mişdi 13b/12; g.-se 7b/5; g.-sün 10a/9, 11a/2,5, 39a/9; g.-üben 8b/3, 35b/5; g.-ün 23b/2,3; g.-ünüz 5a/2; g.-üp 4b/3, 41b/1; g.-üptür 23b/5; g.-ür 2a/10, 7a/9, 14b/5, 16a/6, 24a/7, 33a/4, 35b/4,8, 36a/5; g.-ürler idi 35b/9; g.-ürse 7b/4, 14a/7,8; g.-ürimiş 30a/11; g.-ürise 30a/2; ‘aqlum g. 35b/13; cān g. 35b/4; dile g. 34a/4, 36a/3; dīne g. 13b/12; duru g. 2b/3, 18b/8, 32a/8; dünyāya g. 37a/6; imāna g. 16b/5; karşı g. 34b/11; tapıru g. 4b/9; tırı g. 24a/1, 27a/2, 27b/5; tıru g. 29b/10; yakın g. 4a/11, 13b/10; zevāl g. 30b/7.

ġemü : Gemi. g. 32b/11.

ġenc : < Far. Hazine. g.- i 18b/3; g. ü māl 11b/9.

gendü : Kendi. g. 7a/1, 8b/2, 12b/9, 13b/8, 14b/3, 15b/1, 25a/11, 26a/9, 27a/1, 27b/13, 33b/8, 34a/2,8, 41a/13; g.- den 10a/5; g.- müz 21b/13; g.- ni 19a/9; g.- sidür 15a/10; g.- ye 12a/6, 33b/11; g.- yi 22b/3.

gendüzi : Kendisi. g.- n 33a/2; g.- ne 12a/7, 31b/9; g.- ni 6b/4,11.

ger : < Far. Eğer. g. 3b/9, 9a/12, 9b/6,13, 10a/2, 14a/13, 17b/6,10, 25a/6, 26a/6, 29a/3,12, 29b/2, 30b/2, 33b/7, 37a/5,7.

gêrçek : Gerçek, doğru. g. yère 13a/9.

gerçi : < Far. Her ne kadar, ise de. g. 9b/7.

gerek : Gerek, ihtiyaç. g. oldur 25b/1; bulsa g. 33b/5; cıraķ yakmaķ g. 23b/7; ele girmek g. 8b/7; gitmek g. 12b/6; gönlünü açsaņ g. 10b/9; görmek g. 23b/7; içseņ g. 10b/9; ne dërsem g.- tür 19b/12; ne êtmek g. 12b/6; ölmek g. 8b/7; ölse g. 33b/5; ölse g. 13a/12; senüñle olsam g. 13a/12; sevmek g. 19b/9; sevmek g.- dür 19b/7; ümmetüm g.- 38b/6.

gerek- : Gerekmek, ihtiyaç duymak. g.-mez 29a/7.

germ : < Far. Sıcak. g. ol-10b/6.

gêrü : Geri, arka, tekrar. g. 17a/7, 31b/9, 35b/8, 37b/3, 40a/11, 40b/8; g.- ye ķal- 13a/5.

gêt- : Gitmek. g.-diler 16b/9, 18b/10; g.-e 3a/13.

getür- : Getirmek. g.14b/4, 23a/6, 24b/6, 25b/4, 27b/4; g.-di 6a/6, 7a/1, 10b/1; 12b/4, 23a/8, 37a/12, 39b/13; g.-diler 9a/5,8, 10a/13, 36a/7,9, 36b/9,14, 41a/9,10,12; g.-e 22a/7; g.-em 14a/13, 14b/2; g.-eydi 22a/10; g.-eydüm 15a/5; g.-eyin 4a/2; g.-ivêr 38b/9; g.-mezsiz 14a/7; g.-üñ 17a/6, 22a/6; g.-üp 5b/10, 11b/13, 36b/11; g.-ürse 3a/9, 22b/9; imân g. 12b/4, 32b/1, 37a/12; ele g. 14a/7, 15a/5, 22a/10; parmaķ g. 32b/1.

gevde : Gövde. krş. *gövde*. g.- ler 6b/2, 15b/12; g.- lerle 14a/2; g.me 35b/4; g.- mile 30a/13; g.- si 29b/6,7; g.- sin 27a/1.

gevher : < Far. Cevher, öz. g.- den 13a/13; g.- e 37a/10.

gey : Çok, iyice, oldukça. g. 1b/10, 4a/1, 5a/12, 12b/7, 15b/5, 21a/7,8, 24b/5, 28a/2,7, 33a/6, 33b/3, 41a/9.

gey- : Giymek. g. 28a/10; g.-di 6b/13, 7a/8, 18a/6; cevşen g.-di 7a/8; g.-dügi 11a/4; g.-er idi 34a/11; g.-miş 42a/2; g.-mişdi 4b/6.

geydür- : Giydirmek. g.-diler 10a/6.

geyik : Geyik. g. 4a/8, 7b/14; g.- üñ 4a/11.

geyük : Geyik. g. 4a/5,10; g.- üñ 8a/1.

gez : Kez, defa. bir g. 32a/11, 35b/13, 36a/2, 37a/13; bir g.- den 4b/4; bu g.7b/2, 15b/2, 40a/6; yèdi g. 4a/7,8, 39a/5.

gezin : Defa, kere. bir g. 8b/8, 31b/11, 36a/11; bu g. 40b/7; iki g. 36b/2; üç g. 32a/12; altmış g. 14b/10.

gez- : Gezmek. g.-di 4a/10; g.-diler 4b/5.

gibi : Gibi. g. 3b/7, 4b/8,10, 7a/11, 7b/1, 8a/3, 12b/12, 13b/5, 15b/3, 16b/10, 26a/6, 37b/9, 40a/1.

gider- : Gidermek, ortadan kaldırmak. g.-meye 12a/1.

gir- : Girmek. g. 11a/12, 11b/1; g.-di 2b/4, 5a/12, 12a/11, 15a/9, 15b/11, 16a/5, 21b/9,10, 22b/3, 23b/8,9, 29b/5, 39a/10, 39b/6; g.-dügini 6a/11; g.-dün 4b/11; g.-dünüz 24a/9; g.-e 9b/11; g.-e mi 7a/6; g.-em 14b/6; g.-gil 1b/8; g.-medi 27b/12, 37b/6; g.-medüm 35a/11; g.-mege 17b/3,6; g.-miş 23b/13; g.-mişidi 16b/12; g.-se 4b/3, 22b/13; g.-sem 12a/8; g.-ünüz 17a/8; g.-ür 5a/1, 22b/4, 34b/12; g.-üridi 34b/9; g.-ürse 9b/13; ele g. 23b/13, 24a/9; kulağuma g. 27b/12; kulağına g. 37b/6; yola g. 39b/6.

giri : < Far. Ağlayış. ğ. èt- 20b/9; ğ. eyle- 21b/1.

giriftâr : < Far. Yakalanmış, esir. g. èt- 8b/13.

git (d)- : Gitmek, yok olmak. g. 3a/10, 21a/13, 25b/6; g.-di 3b/4,7, 5b/10, 8a/3, 13b/4, 17a/13, 25a/11, 30b/11, 33b/4; g.-diler 12a/2, 12b/12, 20b/7, 35b/7; g.-e 9b/9; g.-elüm 17b/4, 18a/11; g.-em 21b/4; g.-er 27b/1, 28b/4, 30b/12,13; g.-erdi 20b/9, 33b/8; g.-erken 20b/9; g.-esini 20b/12; g.-evüz 17a/10; g.-eyim 13a/11; g.-eyin 13b/9; g.-me 21a/12; g.-megil 21a/5; g.-mek gerek 12b/6; g.-meye 17b/8; g.-mezem 11b/4; g.-miş 40b/8; g.-señ 21a/4; g.-sün 10a/11; g.-ti 22b/8; g.-üp 20b/10; koyup g. 13a/11, 21a/5;12, 21b/4, uşşı g. 20b/10.

gizle- : Gizlemek, saklamak. g.-dün 23b/12; g.-mezüz 24a/7.

göbek (g) : Göbek. g.- i 3b/13.

gögüs : Göğüs. g.-inde 5b/8; g.-üni 9a/13.

gök : Gök, gökyüzü. g.-de 1b/2, 23b/13; g.-den 11a/8; g.-e 30a/7; g.-lere 26b/11; g.-lerüme 39a/3; g.-beñzi 35b/8; yer g. 39a/4; yeri g.-i 25a/1, 33b/6, 34a/1.

gökyüzi : Gökyüzü. g.-n 38b/13.

göm- : Gömmek. g.-di 29a/6,7.

göndür- : Uğurlamak, göndermek. g.-diler 30b/10, 40b/7.

gönül- : Yönelmek, yüzünü döndürmek. g.-diler 36a/6; g.-ür 36a/5.

göñ(ü)l : Gönül, kalp. g.-de 38b/5; g.-den 2b/12; g.-i 2b/2, 3b/6, 10b/4, 11a/10, 18a/4, 25a/11; g.-in 40a/8; g.-in çıkar- 26b/10; g.-inde 10b/3, 24b/1; g.-ler 10b/6; g.-üni 7a/4, 10b/9, 18a/10; g.-üni egle- 3b/3; g.-üm yemişi 38b/11; g.-ümüz 25a/2; g. vèr- 12a/9.

göñülsüz : Gönülsüz, isteksiz. g.- 18a/7.

gör- : Görmek. g. 7a/9, 14b/13, 15a/8, 16a/9, 20b/13, 21b/9,10, 23a/8, 23b/4, 26b/12, 27a/13, 29a/9, 35a/10, 35b/7, 38a/10,11, 39b/6; g.-di 2a/9, 4a/1, 8a/4, 12b/4,10, 13b/8, 15a/13, 15b/4, 16b/1, 18a/3, 21a/1,3, 23b/10, 25a/12, 25b/3,6, 27a/6, 27b/6,8, 31a/7,13,14, 31b/3,6, 33a/2, 33b/11, 38a/3, 38b/12, 39b/2, 40a/1; g.-diler 4b/5, 4b/10, 24b/1, 26a/10, 29b/5; g.-düğüm 22b/6; g.-düğün 35a/5,6; g.-düm 7a/6, 21a/7, 23b/2, 25b/10, 35b/5; g.-e 19b/9; g.-ecegün 28b/7; g.-elüm 17b/5; g.-en kişi 5b/12, 9b/12; g.-enün 34b/2; g.-esin 11b/2, 28b/8; g.-eyidi 34b/7; g.-eyim 41a/3; g.-eyin 39b/1,7; g.-icek 21a/8, 40a/2; g.-iserem 30b/8; g.-medüm 16b/7; g.-medün 11b/2; g.-imeserem 40b/1; g.-mişem 30a/5, 37a/1; g.-sün 6b/1; g.-ümiser 38b/3; g.-ün 11b/12, 24a/9; g.-ünüz 35b/3; g.-ür 4b/7, 9a/6; g.-ürem 36b/6, 33a/11; g.-üp 12a/4, 32b/7, 39a/1.

görüş- : Görüşmek. krş. *görüş-*. g.-ür 5b/13.

görklü : Güzel, iyi. g. 2a/4, 7a/5, 31b/1, 39b/1, 40b/10.

görin- : Görünmek. g.-ür 2b/11.

görüş- : Görüşmek. krş. *görüş-*. g.-diler 33a/5.

göster- : Göstermek. g.7b/13; g.-di 22a/2; g.-eydüm 7b/5; g.-ivèr 21b/13.

götür- : Götmek, kaldırmak. g. 33b/11; g.-diler 41a/9; g.-dükçe 32b/9; g.-elüm 18a/1.

gövde : Gövde. krş. *gevde*. g. 27a/3; g.-si 31b/12; g.-sin 26b/6, 29a/4,5.

göyüklü : Üzücü. g. haber 20a/8.

göyün- : Yanmak, sızlamak. g.-di 21a/8, 40b/2; g.-er 20a/11; g.-üci 20a/8.

göyündür- : Yakmak, sızlatmak. g.-di 36a/13; g.-ür 37b/7, 39a/3.

göz: Göz. g.-i 4b/10, 11a/8, 28a/13, 29b/6, 34a/13, 35b/8, 37a/10; g.-ile 31a/1,11, 32a/9; g.-in 31b/14; g.-leri 2b/12, 3b/11, 40a/11; g.-lerinden 20b/8; g.-lerüm 23a/11; g.-lerümi 30b/1; g.-lerümün 39b/7; g.-lerünün 5a/6; g.-üm 13a/5; g.-üme 8a/2; g.-ünnden 20a/13; g.-yaşıla 30b/11; g. yaşından 39a/5; g. yaşımı 23b/9; g.-i yaşın 2a/10; g.-leri yaşı 22b/2; g. al- 32a/8; g. kamaş- 21a/2; g.-ini aç- 19b/12; g.-leri kanlu yaş tol- 25a/9; g.-leri kana dön- 29b/12, 32b/3; g.-lerün kör eyle- 27a/12; g.-üne düş ol- 3b/9; kanlu g.-i 34a/5.

gözci : Gözetleyen, bekleyen, bekçi. g.-ler 8a/5.

gözle- : Gözetlemek, bakmak. g.-rimiş 8a/5.

ğurbet : < Ar. Gariplik, yabancılık. ğ.-de 23a/12; ğ. odına yan- 20b/7.

ğuşşa : < Ar. Keder, üzüntü. ğ.-lardan 23b/3.

ğuşşalu : < Ar-T. Kederli. ğ. 10b/2.

gūşe : < Far. Köşe, bucak. ciger g.-m 23a/12.

güç : Güç, kuvvet. g.-i 9a/1, 22a/12; g.-i kıl- 12a/6.

gül- : Gülmek. g.-di 23b/10; g.-dünj 23b/11.

gül : < Far. Gül. g.-ile 25a/10; g.-iyüz 25b/13; g.-lere 27a/9; g.-leri 24b/8, 28a/6; g. şu 10a/5, 16a/3; g. teni 40a/1; g. yaprağı 20b/4.

gün : Gün, yirmi dört saatlik zaman dilimi, güneş. krş.güneş. g. 6a/6, 9a/4, 18b/4, 31a/12; g.-de 5b/11,13, 11b/12, 31b/5, 34b/10,11,12; g. toqusı 3b/8; g.-den 7a/4; bayrām g.-i 9a/4; bir g. 34b/11, 35a/9, 38a/11; bu g.17b/11, 21b/4, 22b/6,7, 23b/13, 24a/9, 25b/9, 27a/13; düni g. 13a/10, 29a/11, 30a/4, 31a/3,10, 34a/10, 37a/4; el g. 17b/11; eli g.-i dēr- 17b/4; ğayrī g. 22b/6; g. be gün 2b/13; g.-i geç- 37b/6; iki g.-e 17b/7; maşşer g.-i 27a/10; uş bu g. 22b/11; üç g.13b/13; üç g.-e 17a/6; yarınkı g. 25b/9; yas g.-i 42a/2; yedi g. 16a/12, 31a/3,10; yedi g.-de 18a/9; g. yüzünj pertevi 39a/12.

gündüz : Gündüz. gece g. 2a/6, 12a/9, 19a/9, 19b/4; g.-leri 37b/9.

güneş : Güneş. krş. gün. g. 27b/8; g.-den zibā ol- 18a/6.

güreş- : Güreşmek. g.-em 30b/4.

güwegü : Güvey, damat. g.-msin 14b/4.

güzel : Güzel. g. 24b/12.

güz : Güz, sonbahar. g.-in 19a/6.

H

ha : Seslenme. h. 5b/9, 20b/8, 23b/10.

haber : < Ar. Haber. h. 9a/3, 20a/8, 22b/12; h.-dür 20a/8; h.-i 33b/7; h. et- 5a/10; h. eyle 13a/7; h. ol- 11a/7, 17a/9; h. vēr- 6a/9, 28b/5, 35a/2; bī-h. 23a/9.

habeşī : < Ar. Köle. h. 24b/2, 34b/2.

habīb : < Ar. Sevgili. h. 33a/9; h.-e 19b/1.

hacc : < Ar. İslam'ın beş şartından biri olan hacca gitmek. h.-a 30a/6.

hacel : < Ar. Utanma, utanıp şaşırma. h. kıl- 34b/3.

hacet : < Ar. İhtiyaç. h. 28b/13; h. degül 21b/12, 37a/6; h. dile- 28b/10, 33a/1; h.-üm 26b/9.

hācib : < Ar. Kapıcı, perdecı. h. 9b/7.

hācile : < Ar. Mahcup etmek. h. ét- 11b/11.

hadd : < Ar. Had, sınır. hāsetüñ h.-ı 20a/6.

hāhir : ? h. ét- 17a/6.

hāḳḳ : < Ar. Doğruluk, insaf. h.-dur 30a/4; h.-içün 21b/4, 24a/11, 26b/7; h.-idi 7a/13.

hāk : < Far. Toprak. h. eyle- 6a/13.

hāl : < Ar. Hal, durum. h. 16b/10; h.-ın 29a/9; h.-ımı 19b/9; h.-i 34a/3; h.-idi 38a/6; h.-in 15b/1, 16a/5, 16b/11, 33b/8; h.-inden 34a/2; h.-um 35b/3; h.-umı 34a/9, 34b/13, 35a/8,10; h.-uñ 34a/6,7, 40a/13; h.-unı 40b/11; h.-üm 21a/7, 39b/10; h.-üme 36a/12; h.-ümi 15b/6; h.-üni 22a/4; h.-ünjüz 14a/7; h. şor- 21a/6, 40a/12; vaşf-ı h. 21a/6; vaşf-ı h.-uñ 35a/4.

halk : < Ar. Halk. h. 11b/11.

halvet : < Ar. Yalnız, تنها. h. 22a/2.

hamd : < Ar. Tanrı'ya şükür kılma. h.-e 1b/1.

hamle : < Ar. Hamle. h. 13b/11; h. ḳıl- 5b/4, 8b/10, 13b/2,7, 14b/9, 15a/1,7,8,9, 32a/9,12.

harāb : < Ar. Bozulmuş, harap. h. ḳıl- 40a/3; h. ol- 17b/9.

haraç : < Ar. Müslüman olmayanlardan alınan vergi. h. vèr- 17a/3.

harām : < Ar. Dince yasaklanmış şey. h.-dur 10b/10.

harbe : < Ar. Kısa mızrak, süngü. h.-de 5b/5.

harir : < Ar. İpek. h. 18b/6.

hāş : < Ar. Gerçek. h. 18a/6; h.-ı 7b/11, 10b/8; h. ol- 1b/6.

hāşi : < Ar. h. ol- 1b/5.

haşm : < Ar. Düşman. h. ét- 25b/8.

hāset : < Ar. Eseflenme, göreceği gelme. h. 26b/11, 37b/4; h.-ile 40b/5; h.-üm 23a/11; h.-üñ 20a/6; h. ol- 34b/7.

hasta : < Far. Hasta. h. 10b/12.

hāşā : < Ar. Asla, hiçbir zaman. h. 11b/3, 21b/4, 24a/13.

hatā : < Ar. Hata, yanlışlık. h. 39b/9.

hatem : < Ar. En son. h. ol- 42a/7.

hāṭır : < Ar. Zihin, fikir. h.-ı 10b/4; h.-ına 3a/2; h.-uma 11a/12; h.-uñ 3a/10.

hatm : < Ar. Bitirme. h. ét- 18b/10; h. eyle- 18b/3.

ḥātun : < Ar. Kadın. ḥ. 16b/10, 20b/13, 21a/3,4,6, 21b/1,3,9, 22b/1, 23a/2,7, 23b/6,9,11, 27a/6, 28b/5, 31a/14; ḥ.-a 21b/2, 23b/5,7; ḥ.-um 30a/12; ḥ.-uḡ 22a/10; āḥiret ḥ.-ı 31b/2.

ḥavāle : < Ar. Bir işi veya bir şeyi başkasına bırakma. ḥ. kı1- 16b/8; ḥ. ol- 16a/9.

ḥāy : < Ar. Yas tutan kimsenin iniltisi. h.-u ḥāyu ağla- 36b/2.

ḥayā : < Ar. Utanma, sıkılma. bī-ḥ. 28a/5; ḥ. issi 38a/9.

ḥayf : < Ar. Haksızlık. ḥ. ol- 25b/6.

ḥayḥal : < Ar. ḥalḥāl. Ayak bileziği. ḥ. 11a/7.

ḥayme : < Ar. Çadır. ḥ. ḳo- 18b/7.

ḥayr : < Ar. İyi, faydalı. ḥ. şer 6a/7; ḥ.- u şerde 13a/12.

ḥayrān : < Ar. Çok tutkun. ḥ. ol- 12a/13.

ḥayvān : < Ar. Hayvan. ḥ. 19a/11.

ḥayy : < Ar. Sağ, canlı. ḥ. ü ḳadīm 33b/9.

ḥazān : < Far. Sonbahar, güz. ḥ. 25a/2, 26a/11.

ḥazer : < Ar. Sakınma, kaçınma. ḥ. kı1- 4b/12, 7b/12.

ḥazır : < Ar. Hazır. ḥ. bil- 1b/4; ḥ. ét- 12b/10.

ḥāzır : < Ar. Korkup çekinen. ḥ.-ları 33a/9.

ḥazīne : < Ar. Devlet malının saklandığı yer. ḥ.-me 34b/9; ḥ.-mūḡ 35a/13.

hecr : < Ar. Ayrılma, terk etme. ḥ. ü turāb 17b/9.

ḥekīm : < Ar. Hekim. ḥ. 10a/4; ḥ.-lere 35b/1; ḥ.-lerüḡ 35a/13.

ḥelāl : < Ar. Helal, eş. h. 2b/7; ḥ.-i 31b/1; h. ol- 12b/7, 26b/3.

ḥelālīḳ (luḳ) : < Ar-T. Helallik. ḥ. dile- 40a/10, 40b/3.

hele : Madem, madem ki. h. 5a/2, 13b/2, 29a/3, 32a/4, 42a/7.

hem : < Far. Hem, ve daha. h. 2a/12, 6a/11, 8b/2, 18a/10, 18b/6, 19b/12, 30a/10,11, 40a/10, 41a/3, 41b/6; h. Hem 38a/5.

hemān : < Far. Hemen, derhal. h.3a/1, 12b/4, 14b/1, 17b/1, 19b/1, 21a/3, 22b/1, 26a/6,10, 26b/13, 27a/2, 27b/3, 29b/7, 32a/8; h. dem 2b/2, 23b/4, 24b/7, 25a/9.

hemāt : ? h. 18a/13.

hemīn : < Far. Bu bile, çok. h. 15a/5, 23b/2,8, 24a/1, 25b/3, 27a/5.

hemīşe : < Far. Her zaman, daima. h. 34b/10.

hep : Hep. h. 28b/1.

her : < Far. Her. h. 1b/1, 14b/2, 15a/2, 25b/4, 26b/2, 28a/1, 32b/6, 37b/3; h. biri 12b/11, 22a/9, 40a/9, 40b/7, 41a/11; h. birine 15a/2; h. birisi 12b/9, 32b/9; h. gün 34b/5; h. ki 29b/8, 33b/4,5; h. kime 28b/14, 33a/11; h. ne 28b/3, 33b/5.

hergiz : < Far. Asla, hiçbir zaman. h. 15a/1, 28b/14.

herze : < Far. Boş söz, saçma. h. 5a/9, 29a/4.

heves : < Ar. İstek, arzu. h. kıl- 1b/10, 3a/13.

hey : Seslenme ünlemi. h. 26a/7.

hey'ât : < Ar. Heyat, eyvah. h. 29a/1.

heybet : < Ar. Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal. h.-i 3a/3, 4b/8; h.-ine 14b/11; h.-inden 8a/12; h.-ini 35a/5; h. düş- 35b/6; ölüm h.-i 40b/8.

heybetlü : < Ar-T. Heybetli. h. 40a/2.

hıl'at : < Ar. Süslü elbise, kaftan. h. 9b/10.

hişâr : < Ar. Kale. h.-a 17b/3,6.

hişm : < Far. Kızgınlık, öfke. h.-ı 1b/5; h.-ıdur 23a/3; h.-ıdurur 28b/6; h.-ıla 28b/4; h.-ın 23a/4; h.-ından 4b/12; h.êt- 14a/4.

hicrân : < Ar. Ayrılık. h. odı 2a/4.

hiç : < Far. Hiç. h.19a/10,11, 22a/6,11,12, 22b/8, 24b/13, 25b/11, 27b/1,10,12, 31b/12, 32a/11,12, 38b/5, 40a/5.

hikâyet : < Ar. Hikaye. dilüme h. gel- 29a/12; h. eyle- 34a/2,8, 35a/3,6.

hılâf : < Ar. Karşı, zıd. h. ol- 17a/7.

hîle : < Ar. Oyun, aldatma. h.êt- 9b/11, 15a/11.

himmet : < Ar. Gayret, emek. h. âri 32b/13.

hişâb : < Ar. Hesap, sayma. bî-h. 28b/8, 36b/4; h. açıl- 41b/13; h. kıl- 18b/2; h. vër- 35a/5.

hiżmet : < Ar. İş görme, vazife. h.êt- 35a/10.

hoca : < Far. Hoca, efendi. h. 30a/6; h.-sından 38b/9.

hor : < Far. Aydınlık. h. eyle- 27a/10.

hōş : < Far. Güzel, iyi. h. 1b/12, 3b/13, 7b/14, 9b/8, 18a/13, 21b/10, 22a/7, 27a/13; h. hōş 10b/4; h. eyle- 18a/10; h. ol- 33a/6; h. tut- 34b/10.

hōz : < Far. Kendi. h. 17b/13, 23b/13, 29b/7, 38a/1.

hüb : < Far. Güzel, hoş. h.-idi 38a/4.

hulq : < Ar. Huy, tabiat. h.-ı 11a/5.

hün : < Far. Kan. h.-ıla 17b/10; cigeri h. ol- 14a/3.

hūri : < Far. Cennet kızı. cennet h.-sinden 11a/3; h.-yi 11b/2.

hurrem : < Far. Şen, sevinçli. h. 10b/4.

hüş : < Far. Akıl, fikir. h. 3b/13.

huzâ : < Far. Tanrı. h. 7a/3; şir ü h. 18b/11; taq̄dîr-i h.-yı 23a/8.

hücre : < Ar. Göz, odacık. h.-de 23b/5; h.-ye 22b/1.

hüküm : < Ar. Hüküm, emir. h.-i 1b/3, 17b/11; h.-ine 1b/8; h. ét- 18a/5.

hümâm : < Ar. Himmetli, azimli. h. 3b/4, 18a/9.

hüner : < Far. Marifet, bilme. h.-ün 7b/13; h. eyle- 15a/7; ‘ilm ü h. 3a/2; pür-h.15a/10.

hüsn : < güzellik, iyilik. h.-i 11a/5, 38a/4,5; h.-ile 2b/10; Yūsufun h.-i 38a/6.

I

ılı : Ilık. 1.-dan 35a/12; 1. şu 35a/9; 1. şuda 35a/11.

ırağ : Uzak. 1. git- 10a/11.

irmağ (ğ) : Irmak. 1. 36b/6,8; 1.-dan 36b/9.

‘ışk : < Ar. Aşk. ‘1. 11b/7; ‘1.-i 12a/3; ‘1.-ıla 13b/12, 29b/2; ‘1.-ula 1b/11; Aḥmet ‘1.-ına 25a/3; dîn ‘1.-ına 8a/6; ‘1. odına yaq̄- 19a/13; Taḡrı ‘1.-ın 33a/12.

ıvuk : ıvık. Sıklıkla kayalık arazilerde ve çöllerde görülen dişi ceylan. 1. 4a/5.

İ

‘ibret : < Ar. Kötü bir olaydan alınan ders. ‘i. ol- 36b/10.

icdihâ : < Ar. Cihad. i. kıl- 3a/12.

iç : İç, insanın ya da herhangi bir şeyin içi. i.-erü 12a/11, 23b/8, 27b/2,3, 29b/5, 38a/12, 39a/9, 40a/11; i.-i 14a/2; i.-inde 3a/6,12, 5b/6,12, 6a/2,12, 7a/1, 11b/11, 16b/7, 28b/8, 36b/11,12, 37a/13; i.-inden 20b/6; i.-indesin 23a/4; i.-ine 5b/3,4, 9a/9, 14b/5, 15a/9; i.-in taşın yaq̄- 11b/7; i.-ini 2a/4; i.-ümde 23a/11; i.-üm karar- 35a/12; i.-üm yan- 21a/8.

iç- : İçmek. i.-di 10b/3,7, 16a/4, 16b/5; i.-erdüm 22b/11; i.-erem 36b/7; i.-eyidüm 26a/8; i.-gil 11a/12; i.-medi 10b/11,13, 12a/6, 13a/9; i.-mezem 10b/10,12; i.-señ gerek 10b/9; i.-ün 17a/7; i.-üp 12b/8, 20a/4, 34b/8; and i. 12b/8, 13a/9, 16b/5, 17a/7; kıanın i. 22b/11; kıanunı i. 26a/8.

içir- : İçirmek. i.-elüm 9b/10.

içre : İçinde, arasında. i. 11b/10, 28a/4, 32b/2,6.

içüm : İçim. i.- şu 11b/12, 36a/11.

içün : İçin. i. 11b/3,4, 17a/11, 23a/7.

iḥsān : < Ar. İyilik etme. i. eyle- 19a/8,10; i. işle- 21b/10.

iḥtibār : < Ar. *i'tibār*. Saygı gösterme. i. eyle- 17a/12.

iḥtişāş : < Ar. Uzmanlık. i. bul- 1b/6.

‘**iḳāb** : < Ar. Eziyet, cefa. ‘i. gör- 28b/8.

iki : İki. i.2b/7, 4b/10, 7b/3, 12b/5, 15b/7, 17b/7, 20b/4, 21a/1,9, 22b/8, 23a/7,9, 24a/1, 24b/13, 27a/2,3,9, 28a/5, 29b/6, 31b/7, 32b/5, 34a/5, 35b/5,8, 36a/5, 36b/8, 38b/5, 39a/11, 41b/2; i. gezin 36b/2; i.-si 13b/13, 14b/9, 18b/1, 30a/12; i.-sinden 17a/12, 18a/12.

iki biḡ : İki bin. i. 34b/5.

iki yüz : İki yüz. i. er 4b/1,2,13, 5a/10, 5b/1,6,9, 6a/11, 7a/10, 7b/1,12.

ikileyin : İkinci kez. i. 17b/8.

ikindü : İkinci vakti. i.-ye 8b/1.

iḳlüm : < Ar. İklim. i.-üj 17b/7; yedi i. 34b/9.

ile : İle. i. 6a/13, 8a/11, 10a/5, 12b/9, 16a/3, 19b/8, 29a/11, 30a/4,9, 32a/3,9, 32b/11, 33a/3.

ilerü : İleri, önce. krş. *illerü*. i.-mce 39b/7.

ilet- (d) : İletmek. krş. *ilt-*. i.-di 24b/9, 28b/9; i.-diler 9a/10, 15a/12, 36b/3; i.-e 3a/13; i.-eyim 24a/10; i.-üj 11b/8, 36b/10; i.-üp 7a/12.

illā : < Ar. İlla, mutlaka. i. 4b/10, 19b/11.

illerü : İleri. krş. *ilerü*. i. 38a/12, 39a/9; i. gel- 41b/9; i. var- 14b/8.

‘**ilm** : < Ar. Bilim. ‘i. i hüner 3a/2.

ilt- : İletmek. krş. *ilet-*. i.-eyim 4a/3.

īmān : < Ar. İnanma, inanç. bī-ī. 26a/9; ehl-i ī. eyle- 19a/8; küfr-i ī. 11a/9; ī.nūrı 11a/9; ī. perdesin 10b/10; ī.-ı yok 24b/1, 26a/7; ī. getir- 12b/4, 32b/1, 37a/12; ī.-a gel- 16b/5.

īmānsız : < Ar-T. İnançsız. ī. 27a/11.

imdi : Şimdi. i.1b/11,12, 2a/13, 3b/2,12, 10a/1, 14b/9,11, 15a/13, 16a/4,10, 19b/7, 24b/6, 32a/13, 35a/8.

in- : İnmek. i. 5a/3; i.-di 2b/8, 4a/9, 5b/10, 14b/13, 15b/13, 31a/12; i.-eridi 31a/10.

inan- : İnanmak. i.-mayan 6b/1.

‘**ināyet** : < Ar. Yardım. ‘i. èt- 25a/11; ‘i. ol- 25a/7.

incit- : İncitmek. i.-megil 23a/3.

indür- : İndirmek. i.-üj 11b/11.

iḡle- : İnmek, sızlamak. i.-düm 36a/11; i.sün 20a/9.

ins : < Ar. İnsan. i. ü cān 34a/1.

inşāf : < Ar. Merhamete, vicdana dayanan adalet. i.-uḡ 28a/5.

ip : İp. başuḡa i. taḡ- 5a/9.

issi : Sıcaklık. i. issi 36a/2; i.-ni 40a/3; ḡayā i.-38a/9.

iste- : Aramak, istemek. i.-düḡi 13a/3; i.-düḡin 17b/12; i.-mez 3a/13; i.-r 16a/8, 39b/5; i.-rdüm 23b/13; i.-rseḡ 6b/1; i.-yü 39a/13, 39b/3.

iş : İş. i. 42a/1; eyü i. 31b/12; i.-dür 26a/2, 26b/11,12; i.-e 9b/6; i.-i 4b/4, 6b/9, 8b/10, 11b/12, 12b/13, 13a/1, 15b/4, 19b/2, 40a/6; i.-lere 37b/3; i.-üm 13a/8, 34a/10; i.-inüz 24a/13; i. ét- 7b/1; i.-i bitür- 38b/9; i.-ini bitür- 10a/2; i.-ler ét- 25a/13, 28a/2,3; i.-üḡe var- 5a/9.

işāret : < Ar. Bir şeyi gösterme. i. ḡıl- 40b/12.

işbu : Bu, işte bu. i. 6a/12, 9b/8, 15a/5, 15b/4, 32a/3, 40b/6, 41b/13; i.-mıdır 31a/5.

işit- (d): İşitmek, duymak. i. 3b/2,12, 22a/4, 24b/11, 35a/2,8, 35b/7; i.-di 22a/9, 32b/3; i.-diler 5a/10, 9a/10; i.-e 34b/7; i.-gil 33b/3, 34a/9; i.-icek 20a/12, 34b/13; i.-medüḡ mi 24b/13, 25b/11; i.-mese 34b/3; i.-üben 36b/10; i.-üḡ 41b/12; i.-üp 6b/10, 7a/13, 29b/1; i.-ür 3a/4, 14b/5; i.-ürdi 16b/3; i.-ürse 9a/12, 9b/13; i.-ürisen 7b/7; i.-ürseḡ 14a/13.

işidür- : İşitmesini sağlamak. i.-elüm 1b/12.

işle- : Yapmak. i.-di 15a/3, 28b/3, 33a/8, 42a/5; i.-ḡıl 17a/2; i.-yem 38b/2.

‘işret : < Ar. İçki, içki içme. ‘i.-idi 34a/10.

it : İt, köpek. ḡamu i.-i 25a/12; cehennem i.-isin 27a/11.

‘itāb : < Ar. Azarlama, tersleme. ‘i. 28b/7; ‘i.-ı 35a/6.

iżhār : < Ar. Gösterme, meydana çıkarma. i. eyle- 23a/8.

izin : < Ar. İzn. İzin, müsaade. i. al- 18a/12.

‘izzet : < Ar. Deḡer, kıymet. ‘i.- ile 39b/2.

K

ḡabr : < Ar. Mezar. ḡ.-in 18b/9; ḡ.-ine 41a/13.

ḡabül : < Ar. Kabul. ḡ. 38b/4; ḡ. ét- 12a/7,8, 29a/5,7; ḡ. eyle- 2b/8, 11a/13, 26b/9; ḡ. ḡıl- 10a/1,3, 12a/7; ḡ. ol- 10a/3, 33a/1.

ḡabz : < Ar. Azrail tarafından ruhun alınması, ölme. ḡ. ét- 41a/4.

ḡaç- : Kaçmak. ḡ.-an 24a/8; ḡ.-ar 26a/4; ḡ.-dı 4a/6, 25a/11; ḡ.-dılar 20b/6, 32b/7; ḡ.-duḡ 21a/11; ḡ.-madı 13a/9; ḡ.-maḡ 13a/8; ḡ.-masun 15b/1; ḡ.-up 22a/3.

kaçur- : Kaçırmaq. q.-duq 22b/8.

qadar : < Ar. Kadar. q. 18a/8; az q. 13a/7.

qadd : < Ar. Boy. q.-i 20b/13.

qadāh : < Ar. Kadeh. krş. *qadeh*. q.-dan 36b/2; q.-ı 36a/12.

qadeh : < Ar. Kadeh, bardak. q. 10b/1, 36b/1; cām-ı q. 10a/13; q. iç- 11a/12.

qadem : < Ar. Ayak, adım. q. 11a/5; bir q. 3a/5, 32a/10; şol q. 40b/11, 42a/1.

qadīm : < Ar. Eski. q. 38a/10; hāyy ü q. 33b/9.

qafa : < Ar. Kafa, baş. qurı q. 24a/5.

kāfir : < Ar. Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan. k. 4b/2, 5b/4, 5b/5, 8a/4, 8b/3,5,12, 9a/5, 10a/3,8, 11b/8, 13a/2,6,7, 14a/1, 15b/5,8, 16a/8, 18a/3,12, 23a/5; k.-den 4b/9; k.-e 9a/4, 13b/1,3,11, 14a/10, 19a/2; k.-i 5b/9, 13b/5,6; k.-iken 37b/1; k.-ile 8b/1; k.-ler 3b/1, 4b/7, 5a/10, 6b/7, 8a/13, 8b/10, 14a/1; k.-lerüñ 16b/12; k.-üñ 5b/3, 8a/8,9, 8b/2, 15a/9; k. qır- 3a/9; Medyen k.-i 13b/8.

qahır : < Ar. Qahr. Üstün gelerek mahvetme, kederlenme. q. ét- 19a/2; q.-ıyıla 14a/2; q. qıl- 9a/2; q.u cefā 26a/1.

qaq- : Vurmaq, tepmek. dişlerin dişine q.-ar 31b/13; qapu q.- dı 22a/13.

qaqı- : Sinirlenmek, öfkelenmek. q.-dı 7a/13, 13a/1, 22a/12, 25a/12, 29b/12, 31b/13, 32a/12; q.-maqdan 14a/3, 32b/3; q.-mış 8a/10; q.-ya 9b/6; q.-yuban 9a/7, 31b/13; q.-yup 22b/5.

qal- : Kalkmaq. q.-a 29a/10, 29b/1; q.-am 34b/8; q.-anın 18a/10; q.-ayın 13a/5; q.-dı 2a/4, 4a/8, 15b/4, 37b/10, 40b/7, 41b/12; q.-dum 25b/10; q.-ur 5b/12, 7a/3, 9a/13; q.-uram 36b/8; q.-madı 7a/10, 10b/3, 12a/9, 16b/1, 22a/12, 37b/10; q.-mamış 31b/12; q.-mamışdı 9a/1; q.-mamışlara 32b/13; q.-mañ 22a/6; q.-masun 38b/1; q.-mayısar 33b/2; q.-mışdı 16a/12, 33a/7; q.-mışlara 37b/3; 'acebe q. 5b/12; 'arı q. 12a/9; bāqı q. 33b/2, 34b/8; cefā q. 37b/10; diri q. 7a/10; ğam q. 10b/3; güci q. 9a/1, 22a/12; qarārı q. 12a/9; taña q. 4a/8, 25b/10, 29b/1; vefā q. 37b/10; yalunuz q. 15b/4; zevkı q. 34b/8.

qal'a : < Ar. Kale, hisar. q. 17b/11; Melāmi q.- sı 7b/9; q. ét- 13b/11; q.-yı zerrin 30a/10.

qalb : < Ar. Yürek, gönül. kāfirün q.- i 5b/3; q.-e qalbe baq- 13b/6; q.-i qalbi ur- 8a/11.

qaldur- : Kaldırmak. q.-dı 12b/4, 37a/12; q.-madı 29b/11; q.-maya 30a/3; barmağın q. 12b/4; parmağın q. 37a/12.

qalkān : Kalkan. q. 32a/9; q.- ina 32a/11.

qaltubān : < Far. *qaltabān*. Namussuz. q. 5a/5.

qamaş- : Kamaşmaq. q.-ur 21a/2.

kāmīl : < Ar. Olgun. k. devleti ol- 3a/3.

ķamu : Bütün, hep. ķ. 1b/2,10, 5b/13, 6b/5, 7a/11, 10b/5, 15a/8, 17b/1,2,4,9,11, 18a/4, 18b/5, 32a/2, 34b/3,9, 35a/12, 37a/2, 38a/2,7, 39a/10; ķ.-lar 33b/10; ķ.-sı 8a/9, 18a/9, 34a/11, 34b/4, 40a/12, 40b/4, 41a/7; ķ.-sın 17a/6; ķ.-sını 3a/2, 35a/7; ķ.-sınıñ 34b/1; ķ.-ya 36b/10; ķ.-yın 33a/12.

ķan : Kan. ķ. 8a/12; ķ.-ı 14b/10, 28b/14; ķ.-ıla 15b/12; ķ.-ın 6b/7; ķ.-ına 8a/13, 26b/8, 28b/11,12; ķ.-lar 36b/12; ķ.-ların 16a/1; ķ.-um 16b/1; ķ.-umuz 9b/2; ķ.-uñı 26a/8; ķ.-unı 22b/7; cīgerden ķ. al- 2b/12; ķ. yaş dök- 40a/11; ķ.-a bulan- 26b/8;10; ķ.-a bulaşmaq 7b/5; gözleri ķ.-a dön- 29b/12, 32b/3; dīn ķ.-ı 13a/4; ķ.-ın iç- 22b/11; ķ.-ını aķıt- 14a/1; ķ.-unı dök- 21a/10.

ķanlı : Kanlı. ķ. 10a/5, 35b/8; ķ. gözi 34a/5; ķ. yaş ıol- 25a/9.

ķanat : Kanat. ķ. ur- 32b/11.

ķancarı : Nereye. ķ. 20b/12, 22b/12.

ķanda : Nerede, nereye. ķ. 1b/4, 6a/9, 27b/9, 31a/1.

ķanğı : Hangi. ķ. birin 20a/5; ķ. birine 20a/5; ķ. kişı 34b/7; ķ.-n 38b/4.

ķanı : Hani, nerede. ķ. 1b/9, 4a/6, 17a/13, 19a/12, 19b/2, 24b/4, 28a/5; ķ. kim 2a/5.

kāni : < Ar. İğneli söz söyleyen. k.-dürür 6b/5.

ķānī : < Ar. Kanaat eden, inanmış. ķ. şafā 2a/1; ķ. seħā 2a/5.

ķanūd : < Ar. Bir müzik aleti. ķ. çal- 34a/12.

ķapķara : Kapkara. ķ.-ca 33a/7.

ķaplan : Kaplan. ķ. gibi 4b/8.

ķapı : Kapı. ķ. 31a/13; ķ.-dan 38a/12; ķ.-sın 12a/2; ķ.-sına 27b/2, 28b/5, 39a/6; ķ.-sında 12b/9, 36a/6; ķ.-yı 31a/14; ķ. aç- 22b/2, 23b/8; ķ. ķaķ- 22a/13.

ķa‘r : < Ar. Dip, derinlik. ma‘den-i cūd-ı ķ. ‘Derinliğın ve cömertliğın kaynağı’ 3a/7.

ķara : Kara. ķ. 25a/11, 27a/8; ķ.-ı 24b/12; ķ. baş 20a/13; ķ. gey- 42a/2; gözi ķ. 37a/10; ķ. ķulı 24b/2,7,11, 26a/6, 28a/7; ķ. ķara şol- 24b/8.

ķarañı : Karanlık. dūn ķ.-sı 12a/10.

ķarār : < Ar. Sabitleşme, karar. ķ. ķıl- 4a/9, 8b/4; ķ.-ı ķal- 12a/9.

ķarar- : Kararmak. ķ.-dı 35a/12; ķ.-ur 22b/4.

ķaravaş : Cariye, hizmetçi. ķ. 11a/13, 16b/6, 34a/12, 34b/2; ķ.-lar 16b/11; ķ.-um 34a/10; ķ. ol- 12b/5.

kardeş : Kardeş. k.-ı 37b/7; k.-ını 14b/13; k.-ına 23a/10; k.-dan 37b/7; k.-larum 5a/8; k.-laruz 21a/9; k.-um 23a/12, 23b/6,12; k.-umı 15b/7; k.-umuş 26b/8; k. ol- 2a/12, 25a/5, 25b/9.

kardeşçuk (ğ) : Kardeşçik. k.-ı 26b/6.

karğa : Karga. k.-lar 16a/9.

karım : Etrafına almak. k. 16a/8.

kar(ı)n : Karın. k.-ı 4a/10; k.-ı açı- 22a/12.

karşu : Karşı. k. 27a/2, 36b/6; k.-da 31a/13; k.-durur 10a/8, 39b/2; k.-ma 35b/5; k. çık- 18b/5, 33a/5; k. gel- 34b/11.

karşula- : Karşılama. k.-r 9a/3.

kaşid : < Ar. *kaşid*. Kasıt, bir şeye niyetlenme. k.-ı 17b/5; k.-ı kıl- 16b/13; k. ét- 15b/12.

kaş : Kaş. k.-ı yık- 13a/1; k.-ı kara 37a/10; k.-ı yay 34b/1.

kat : Ön, yan, nezd. k.-ına 4a/11, 4b/9, 10a/7, 13b/9, 14a/11, 15a/11, 16b/9, 17b/2, 24b/7, 30a/8, 36b/9, 40a/12; k.-ında 10b/13, 38a/6; k.-umda 22a/7; k.-umuzdan 9b/9.

katı : Sert, pek çok, oldukça. k. 5b/11, 8a/8, 10b/6, 12b/7, 16a/11, 20a/8, 21b/1,7, 22a/2,11,12, 25a/12, 25b/10, 26a/3,5, 27a/3,7, 28a/2,7, 28b/9; k. katı 9a/7, 14a/10, 28a/11; k. ur- 29a/4.

kaıl : < Ar. Öldürme. k. ét- 25a/6.

katre : < Ar. Damla. k. 20a/13.

katır : Katır. k. 18b/6.

kaval : Kaval kemiği. k.-larına 32a/11.

kaıl : < Ar. Lakırdı, söz. k.-e 18a/13; k.-ı muhkem eyle- 12b/8, 18b/3.

kaım : < Ar. İnsan topluluğu. k.-ı 9a/10, 18b/13, 41a/5,11; k.-ıdur 21b/5; k.-ına 22a/5.

kaya : Kaya, taş. k.-ya 31a/9.

kaygu : Kaygı, endişe. k.-dan 2b/2; k.-yı 2b/7; k. ko- 30b/1; k. ye- 15a/1; dın k.- sını 32b/2.

kaz- : Kazmak. k.-dı 29a/6.

kazan- : Kazanmak, elde etmek. k.-mağ 31b/10.

kebāb : < Ar. Ateşte alazlanarak ya da kavrularak pişirilen her türlü nesne. k. ét- 31b/5.

kefen : < Ar. Ölüyü sardıkları bez. k.-üme 35b/6.

kelām : < Ar. Söz, lakırdı. k. 42a/7.

kelle : < Far. Kelle, kafa. k.-sin kopar- 7b/9.

kemāl : < Ar. Olgunluk, yetkinlik. k.-i 2b/13; per-k. 38a/5.

kemend : < Far. Uzakta bulunan herhangi bir şeyi tutup çekmek üzere atılan ucu ilmekli uzun ip. k. 16b/8, 31a/8,9, 32a/3; k.-e 4a/5; k.-i 4a/8, 8b/13; k.-ile 15a/7; k.-in 3b/7; k. at- 4a/7, 8b/9; k. şal- 16b/5; k.- e yapış- 12b/2, 12b/3; k.- i dür- 4a/13, 4a/4.

kemter : < Far. Daha aşağı, aşağıda bulunan. k. 26a/13.

kenār : < Far. Kıyı, çevre. Furkat k.-in 20b/7.

kerem : < Ar. Asillik, soyluluk. k.-sin 17a/1; k. eyle- 21a/13.

kerīm : < Ar. Kerem sahibi, cömert. k. 19a/7, 36b/13, 37b/3, 38a/4, 40b/5, 42a/5; k. ü rahīm 33b/9.

kerre : < Ar. kez, defa. Nice k. 20b/10, 29a/7.

kes- : Kesmek. k. 28b/1; k.-di 12a/11, 14b/13, 16b/4,7, 26b/5,13, 29a/4, 32b/4; k.-diler 21a/10, 26a/10; k.-düm 6a/13; k.-e 10a/2; k.-em 30b/4; k.-eñ 32a/2; k.-en 6a/4; k.-erdüm 22b/13; k.-erse 25b/2; k.-medüm 6a/4; k.-miş 6a/6, 7a/12; k.-üben 27b/13; k.-üp 24a/10; bağrın k.-er 37b/5.

kesil- : Kesilmek. k.-mez 18a/2.

kıbra- : Kavramak. k.-r 9a/13.

kıç : Arka, son. k.-ına 5b/5.

kıl : Kıl. k.-ını 25b/2.

kıl- : Kılmak, yapmak, etmek. k. 9b/5, 13b/1,2, 16a/7, 30a/13, 33b/7, 34a/2, 38a/2; k.-a 8b/4, 26a/1, 39b/6; k.-alum 3a/12, 8a/6, 8b/5, 22a/1; k.-am 15b/9; k.-dı 3b/8, 4a/9, 5b/4, 6b/3, 8a/9, 8b/1,10, 10a/3, 10b/4, 12a/6, 14b/9,13, 15a/1,8,9, 16a/3, 16b/4,8,13, 17b/1, 18a/5,12, 18b/2, 29b/9, 30b/9, 31a/13, 32a/12, 32b/5, 33a/6, 33b/8, 35a/7, 37a/2,9,11, 38a/13, 39a/2,7,13, 40a/3,4, 40b/12; k.-dılar 8b/11, 10a/7, 18a/5,12, 18b/9, 22a/2, 40b/5, 41a/11, 41b/2, 42a/1; k.-duğ 9a/2; k.-dum 6a/3, 35a/13, 35b/3, 36a/11; k.-duğ 42a/6; k.-ısar 9b/4; k.-ma 1b/10; k.-madı 12a/7; k.-mağa 2b/1, 31b/7; k.-mağıl 6b/4; k.-mañiçün 42a/8; k.-mağ 12b/7; k.-maya 17b/9; k.-mayam 30b/6; k.-mışıdı 16a/12; k.-muşuz 6b/5; k.-sam 7a/5; k.-sañ 17b/5, 37a/7; k.-uñ 15a/7; k.-up 18b/10, 30a/2; k.-ur 3a/13, 7a/9, 9a/6; 13b/7, 32a/9, 31b/2, 32b/13, 39b/2; k.-urıdı 31a/1,11, 34b/3; k.-urıdum 30a/9; k.-ursa 10a/1, 29a/12; āh k. 35a/7, 36a/11, 39a/7; alqış k. 9a/6; ‘amel k. 35b/3; ‘arız k. 33b/8, 35a/13; aşşı k. 17b/9; ‘ayān k. 6b/3; āzād k. 18a/5; ‘azmı kıl 3b/8; beşāret k. 2b/1; beyān k. 17b/1; cengi k. 8b/1; cezā k. 6b/5; çāre k. 15b/9; da‘vi k. 30a/2, 30b/6; du‘ā k. 18b/10, 33a/6, 37a/9, 42a/1,8; emir k. 34a/2; fenā k. 9b/5; ġazā k. 6a/3, 8a/6, 16a/12; ħacel k. 34b/3; ħamle k. 5b/4, 8b/10, 13b/2,7, 14b/9, 15a/1,7,8,9, 32a/9,12; ħarāb k. 40a/3; ħavāle k. 16b/8; ħazer k. 7b/12; helāk k.

9b/4; heves k. 1b/10, 3a/13; hisâb k. 18b/2; hitâb k. 39a/2; icdihâ k. 3a/12; iki pâre k. 32b/5; işâret k. 40b/12; kabûl k. 10a/1,3, 12a/7; kahır k. 9a/2; karar k. 4a/9, 8b/4; kaşdı k. 16b/13; meded k. 16a/7; namâz k. 22a/1,2, 30a/9, 31a/1, 31b/2, 41a/11; ne k. 8b/5, 39b/6, 42a/6; nikâh k. 18a/12; nûş k. 10b/4; revâ k. 17b/5, 37a/7; revân k. 16b/4; savaş k. 8b/11; selâm k. 38a/13; siyâh k. 40a/4; şulh ü şülah k. 18a/12; şâd k. 18a/5; şâzî k. 33b/7, 38a/2; şefâ'at k. 25a/7, 26a/1, 30a/13; taleb k. 7a/5, 37a/11, 39a/13; tağla k. 16a/3; tapu k. 10a/7, 31a/13, 39b/2; türâb k. 40a/3; yarağ k. 13b/1; yâri k. 29a/12, 32b/13; zâr k. 30b/9; zârî k. 29b/9, 34b/3, 36a/11, 40b/5; zînâ k. 12b/7; ziyâret k. 18b/9.

kılıç : Kılıç. k. 24b/10; k.-dur 26a/10; k.-ı çal- 7b/10; k.-ın 26a/4,12; k.-ın kıs- 17a/9; k.-ın kuşan- 28a/10; k. al- 15b/11, 22a/9, 25b/5, 26a/9; k. ur- 13b/3,11, 15a/2; k. ye- 15a/2.

kın : Bıçak, kılıç gibi keskin aletlerin kabı. k.-ına 17a/9.

kır- : Kırmak, öldürüp yok etmek. k.-a 8b/6; k.-dı 5b/9; k.-dugini 6a/11; k.-up 3a/9.

kırk : Kırk. k. 2a/8, 3b/4, 8b/13, 11b/10, 12a/1, 12b/1, 16b/3, 18b/6.

kırk sekiz : Kırk sekiz. k. yıl 37a/13.

kırnağ : Cariye, halayık. k. 12b/9, 13b/4; k.-lar 16a/2; k.-lara 16a/1.

kış- : Sıkma, sıkıştırmak. k.-dı 36a/3; kılıcın k. 17a/9.

kıtâl : < Ar. Vuruşma, birbirini öldürme. fî'1-k. 4a/12.

kıy- : Kıymak, öldürmek. k.-duğ 27a/9, 28a/5; k.-ma 24a/12, 25a/3, 25b/6, 26a/13, 27b/11; k.-masa 39a/4; k.-mazam 21b/7; k.-amazuz 5a/4.

kıyâmet : < Ar. Dünyanın sonu. k.-de 25b/8, 30b/2.

kıyâs : < Ar. Bir tutma, denk sayma, karşılaştırma. k. eyle- 7b/6.

kıyma : Çekik göz. gözi k. 34a/13.

kız : Kız. k. 11a/6,10, 12a/3,10,13, 12b/1,4,10, 13a/1, 14b/12, 16b/4; k.-a 11a/7; k.-ı 9b/12,13, 11a/3, 14b/3, 15a/13, 34b/1; k.-ıla 14a/5; k.-ımı 11a/2; k.-um 14b/4, 15a/5; k.-uma 11b/9; k.-umı 11b/1; k.-umıla 11b/9; k.-uğ 11b/7; k.-uğdur 17b/13; k.-uğu 10a/1; 17b/13; k.-uğçün 11b/4.

kızar- : Kızarmak. k.-ur 22b/4.

ki : < Far. Ki, ki ilgeci. k. 2b/10, 3b/3,9,10,13, 6a/10, 7a/4,13, 9a/1,12, 11a/2, 12a/7, 13a/1,12, 17a/7, 18b/1, 20a/1,13, 21a/3, 21b/1,9, 22a/12, 22b/6, 23a/8, 27a/8, 28a/13, 29b/1,8, 30a/11, 33a/11, 38a/11,12, 39b/8, 40a/6, 40b/9, 41a/2,8; ne k. 10a/8, 42a/3; her k. 33b/4,5; her ne k. 1b/1, 28b/3, 35a/4.

kiçi : Küçük, genç. ulu k. 10a/7, 18b/13, 41a/7,10; k.-siniğ 20b/5.

kim : 1. Ki. krş *ki*. k. 1b/5,6, 2a/1,10, 2b/4,5, 3a/4,5, 4a/4, 5a/5, 5b/1, 6a/5,7, 6b/6, 8a/6, 8b/9, 9a/9,11, 9b/2,11, 10b/2, 11a/1, 11b/9, 12a/1,4,6, 12b/1,2, 13a/1,8,11, 14a/3,9, 14b/3,12, 15a/3,10,11, 15b/9,12, 16b/2,10, 17b/5,6,8, 18a/2,3,13, 20b/13, 21a/3, 22a/7,10, 22b/3,5,9, 25a/8, 25b/13, 26a/1,7, 28a/14, 28b/14, 29b/1,5,12, 30b/7, 31a/1,5,12, 32a/12, 32b/6, 33a/5,7, 34a/2, 34b/7, 35b/1, 36a/10, 37a/3, 37b/4, 38b/2, 39a/1,2, 40b/1,5; *kanı* k. 2a/5; *ne* k. 3a/2, 17a/2, 35b/6,9; *her ne* k.14b/2. 2. *Kim*. k. 4b/3, 6b/1, 20a/9, 23b/5, 25b/2, 32a/4, 35b/11, 41b/7; *k.-dür* 23b/7, 41b/3,7; *k.-e* 26a/1, 28b/13; *k.-isi* 20a/9; *k.sin* 34a/7; *k.-üñ* 21a/7, 24a/6, 25b/10, 32b/6; *her k.* 5a/1, 33a/11.

kimse : Kimse, herhangi biri. k. 9b/3, 15a/6,10, 22a/6, 33b/2; *k.-ye* 7a/8; *k.-yi* 5b/9.

kirpük (g) : Kirpik. *k.-i* 2b/12, 34b/1.

kişi : Kişi, insan. k. 4b/4,13, 5b/6,12, 6b/9, 8a/10, 8b/10, 9b/12, 12a/1, 23a/5, 23b/11, 26a/7, 27a/8, 33b/1, 40a/6; *k.-sin* 34a/7; *k.-ye* 5a/10; *k.-yi* 12a/2, 12b/1; *kañı* k. 34b/7.

kişne- : Kişnemek (at). *k.-yüben* 4b/7.

kitāb : < Ar. Kitap. k. 41b/13; *k.-dan* 41b/12; *k. yaz-* 18b/2.

ko- : Koymak, bırakmak. *ķ.-dı* 1b/2, 5b/12, 7b/3, 41a/13; *ķ.-dılar* 10a/8, 12a/1,2, 18b/7; *ķ.-ğil* 23a/3,5, 28a/9; *ķ.-ma* 16b/10; *ķ.-madı* 5b/9; *ķ.-mağdurur* 19b/11; *ķ.-mañ* 15a/13; *ķ.-mayalar* 7b/4; *ķ.-maz* 30b/1; *ķ.-mışdı* 4b/2, 12b/1; *baş ķ.* 7b/3; *bəri ķ.* 23a/3; *diri ķ.* 5b/9; *ķaygu ķ.* 30b/1, 15b/1.

koça : Yaşlı, ihtiyar. *ķ.* 9a/13, 21b/8, 23b/4, 28b/10, 34a/3, 38a/1; *ķ.-nuñ* 28a/8.

koķu : Koku. *ķ.-ñ al-* 41a/3.

kol : Kol. *ķ.-ından* 26b/5; *ķ.-ın dişle-* 15a/3.

kon- : Konmak, oturmak. *ķ.-dı* 7b/4, 18b/8.

konuķ : Misafir. *ķ.* 39b/5,12, 40a/2,3,5; *ķ.-caķ et-* 21a/5.

kopar- : 1. Koparmak. *kellesin ķ.-dı* 7b/9; 2. kaldırmak. *ķ.-dı* 12b/1, 31a/14.

korķ- : Korkmak. *ķ.-ar* 40b/13; *ķ.-aram* 21b/6; *ķ.-dılar* 20b/6; *ķ.-duğumdan* 41a/2; *ķ.-maz mısın* 23a/2; *ķ.-tuğumdan* 35b/13; *ķ.-uñıla* 41a/1; *cānı ķ.-dı* 29b/10, 40a/1; *cānum ķ.-dı* 40a/2.

koru : Orman. *ķ.* 4b/13; *ķ.-da* 6b/2; *ķ.-nuñ* 4b/1, 8a/3; *ķ.-sına* 6a/11, 7a/9, 7b/2; *ķ.-ya* 4b/3,11, 5a/1, 6b/11, 7b/4,13, 8a/1; *ķ.-yı* 4b/1,4,5, 7a/10; *ķ.-yu* 4b/12.

koş- : Koşmak. *koşu ķ.-ar* 13b/7.

koşu : Koşu. *ķ. koş-* 13b/7.

kov- : Kovalamak, koşturmak. k-ardum 8a/2.

koy- : Koymak. k.-a 9a/9; k.-alum 10a/11; k.-am 32a/6,7, 40a/8; k.-ar 27b/7; k.-dı 22b/1, 31b/5; k.-dılar 35b/2; aşa k. 9a/9; baş k. 40a/8; k.-up 15a/4, 26b/3; k.-up git- 13a/11, 21a/5,12; k.-u vèr- 24a/11, 26b/7,10, 28b/11,12, 29a/2,3.

koyuğ : Koyu. k. 27a/3.

koyun : Koyun. k. 17a/4, 34b/5; k.-a 8a/10.

kör : Kör olmuş. gözlerüñ k. eyle- 27a/12; gözi k. ol- 28a/13.

kubbe : < Ar. yarım küre veya kümbetimsi yapılan bina damı. k.-den 2a/8; k.-sin 2a/7.

kuble : < Ar. *kible*. Namaza başlarken yönelinen taraf. k.-ye 33b/13.

kuç- : Kucaklamak, sarmak. k.-ayım 23a/13; k.-dı 6a/8, 40b/3; k.-mışıdı 2a/9.

kuç : Kıç, sağrı. k.-larına 8b/11.

kudret : < Ar. kuvvet, takat, güç. k.-ile 31a/3; k.-ine 17a/13.

kul : Kul, köle. k. 11a/13, 25a/9, 28a/7, 28b/2,9, 29a/1; k.-a 25a/12; k.-dan 25b/3; k.-dur 33b/10; k.-ımış 25a/11; k.-ın 19a/6, 26a/13; k.-ıyuz 25a/1; k.-lar 10a/12; k.-lar ıdı 34b/4; k.-um 34a/11; kara k. 24b/7,11, 28a/7; kara k.-ı 24b/2; k. edin- 26b/1; k. ol- 21a/2; k.-uñ ol- 26b/1.

kula- : Yudumlamak. k.-dum 36b/2.

kulac : Gerilerek açılmış iki kolun parmak uçları arasındaki uzaklık. k. 11b/10, 16b/3, 31a/8, 32a/3.

kulağ : Kulak. k. ur- 12a/11, 29b/4; k.-ına gir- 37b/6; k.-uma gir- 27b/12; k.-uñ tuğ- 20b/2.

kulluğ : Hizmet, hizmetçilik. k. èt- 26b/1.

kulun : Tay. k.-a 4a/12.

kumaş : < Ar. İpek, yün, ketenden yapılan dokuma. k. 17a/5, 18b/6; don ü k. 16b/6; ton ü k. 9b/10.

kur- : Tertip etmek, düzenlemek. k.-uñ 10a/9.

kurbân : < Ar. Bir gaye uğruna feda olma. k. 42a/4; k.-um 39b/11; k. ol- 38b/6; k. vèr- 39b/1.

kurı : Kuru. k. âdem başı 33b/11; k. baş 34a/2,4,6,8, 35a/7; k. kafa 24a/5.

kurt : Kurt. kaşımış k. 8a/10.

kurtar- : Kurtarmak. k. 31b/4; k.-am 30b/5; k.-amazsam 30b/5; k.-aydum 12a/8; başuñ k. 5a/4.

kurtul- : Kurtulmak. k.-a 3b/9; k.-asın 20b/1; k.-dılar 22a/3.

kuş : Kuş. k. 32b/11; k. gibi git- 3b/7; k. ol- 3b/9.

kuşak (ğ) : Kuşak. k. 36a/7; k.-a 36a/8; gayret k.-ın 14a/10.

kuşan- : Silahlanmak. kılıcın k. 28a/10.

kuşluk(ğ) : Kuşluk vakti. k.-a 13a/2.

kuvvet : < Ar. Güç, kuvvet. k.- i git- 40b/8.

kuvvetlü : < Ar-T. Güçlü, kuvvetli. k. 28a/7.

kuyu : Kuyu, su kuyusu. k. 11b/10, 12a/1,11,12, 12b/1, 16b/3,5, 31a/7, 32b/8,9; k.-nın 33a/2; k.-sıdur 31a/7; k.-ya 11b/11,13, 30b/1, 32b/10.

kuzu : Kuzu. k. 17a/4, 24b/13.

kuzıcağ : Kuzucuk. k.-ları 25a/4.

kübbe : < Far. *Günbet*. Kümbet, kubbe. k.-ye 31b/8.

küçücük : Küçücük, çok küçük. k. 23a/12.

küfr : < Ar. Dinsizlik, imansızlık. k.-i 15b/11; k.- i imân 11a/9.

kül : Kül. k.-in 29a/9; k. ol- 36a/1, 36b/8.

kürsi : < Ar. Oturulacak yüksekçe yer. k.-yi 10a/8.

küşân : < Far.Sürüklemek, çekiştirmek. k. per küşân ‘ Çekiştire çekiştire’15a/12.

L

lahza : < Ar.*lahze*. Göz ucuyla bir kere bakıncaya kadar geçen zaman. bir l. 8b/4, 40b/10.

lâ’in : < Ar. Kovulmuş, istenilmeyen. l. 23b/8, 24a/1,5, 25b/3, 27a/5; l.-ün 26a/13.

lâ’l : < Ar. Kırmızı, al. l.-den 3b/11; l.-idi 38a/6; l.-i yâküt 17a/5.

lâ’net : < Ar. Allah’ın yarlıgamasından mahrumluk. l. eyle- 27a/10.

lañif : < Ar. Yumuşak, hoş, güzel. l. yigit 33a/6, 37a/9,10.

lâyık : < Ar. Yakışan, yaraşır. l.-dur 11b/9.

leşker : < Far. Asker. l. 20b/6, 21a/11; l.-den 15b/13; l.-i 8a/4, 15a/8, 16a/7, 18b/4, 20b/3, 22a/9; l.-ile 9a/6; l.-in 7b/8; l.-ine 14a/4; l.-ini 9a/3; l.-ün 7a/2.

lîk : < Far. Lakin, ama. l. 21b/5.

lîki : < Far. Lakin. krş. *lîk*. l. 19b/8, 21b/13, 22b/2.

lîkin : < Far. Lakin. krş. *lîk*, *lîki*. l. 16b/2.

liş : < Far. *lâşe*. Kokmuş hayvan ya da insan ölüsü. l.-ini 5a/13.

lûtf : < Ar. hoşluk, iyi muamele. l.-ı 12a/13; l.-ıdı 11a/5; l. ét- 19a/8, 37a/5; l. işle- 33a/8, 42a/5; l. ol- 19a/10; ma’ deni l.-ı kerem 17a/1.

M

- mācerā** : < Ar. Olup geçen şey. m. 28a/1.
- ma'den** : < Ar. maden. m.-i cūd-ı qar 3a/7; m.-i luṭfı keremsin 17a/71.
- mağrib** : < Ar. Garb, batı . m. 7a/3, 16a/12.
- maḥbūb** : < Ar. Sevilmiş, sevilen. m.-ı 11b/2; m.-ı zamān 11a/3.
- maḥrūm** : < Ar. İsteddiğini elde edemeyen. m. ét- 6b/6.
- maḥşūm** : < Ar. *ma'şūm*. krş. *maḥşūm*. Küçük çocuk. m.-ları 21a/1.
- maḥşer** : < Ar. Toplanılacak yer, kıyamette ölülerin dirilip toplanacakları yer. m. 27a/10.
- maḥām** : < Ar. Durulan, durulacak yer. m. 21b/13.
- maḥbūl** : < Ar. Kabul olunmuş, beğenilen. m. ol- 27a/13.
- maḥşūd** : < Ar. Kasdolunan, istenilen şey. m. 20a/12; m.-ı 39b/4; m.-uma 30a/5; m.-uḡ 28b/13, 42a/3.
- maḥşūm** : < Ar. *ma'şūm*. krş. *maḥşūm*. m.-ı 25a/3; m.-laruz 24b/13.
- māl** : < Ar. Varlık, servet. m.17a/4, 32b/9, 35b/1; m.-ı 17a/8, 17b/3, 18a/8, 18b/3, 34b/9; genc ü m.11b/9; m. u mülki 33a/12; m.-unı 35a/13.
- ma'lūm** : < Ar. Bilinen, belli. m. eyle- 16a/5; m. ol- 16a/13.
- ma'nī** : < Ar. *ma'nā*. Anlam. m.-sin 29b/2.
- manṭar** : < Gr. Çeşitli türleri bulunan mantar bitkisi. m. 7a/11.
- maşāff** : < Ar. harp, savaş. ceng ü m.17a/7.
- meclis** : < Ar. Oturulacak, toplanılacak yer. m.10a/10, 10b/5,7; m.-de 11b/1; m.-e 11a/5,8, 34b/11; m.-inde 30b/6; m.-inden 12a/3; m.-ümde 34b/3; m. ol -10a/12.
- mecnūn** : < Ar. Çıldırılmış, deli. m. ol- 14a/3.
- meded** : < Ar. Yardım, imdat. bī-m.21a/12; m. eyle 21a/12; m. kııl- 16a/7.
- medīd** : < Ar. Uzun, çok uzun süren. m. 28b/3.
- meġer** : < Far. Eġer, o durumda. m. 4b/1, 28b/5, 32b/12, 36a/13, 38b/13.
- mekr** : < Ar. Hile, düzen. m. ü hile 15a/11.
- mekteb** : < Ar. Okul. m. 38b/12; m.-e 38a/8, 40a/11; m.-üḡ 39a/6.
- mekteb ḥāne** : < Ar. Okul. m.-yi 39a/5.
- melāmetluḡ** : < Ar-T. Ayıplanmak, kınanmak. m. 7a/13.
- melek** : < Ar. Melek. krş. *ferište*. m.7b/8, 11a/11.
- melūl** : < Ar. Bıkmış, mahzun. m. eyle- 26b/9.
- mel'ūn** : < Ar. lanetlenmiş, kovulmuş. m. 6b/8, 7a/13, 12b/13, 22a/13, 23b/4, 25a/12, 26a/5, 28b/10; m.-ı 21b/6, 28a/11.
- men'** : < Ar. Yasak etme. m. ét- 17b/12.

- menzil** : < Ar. Bir günlük yol, mesafe. m.-e 30b/10; m.-ine 41a/12.
- mercân** : < Ar. Mercan. m. 3b/11.
- merdâne** : < Far. Mertçe, erkekçe. m. ol- 19a/13.
- merduvân** : < Far. *Nerd-bân*. Merdiven. m.-lar 32b/12.
- mest** : < Far. Sarhoş. m. ét- 10b/5.
- meşgûl** : < Ar. Bir işle uğraşan. m.-idi 2a/8.
- mey** : < Far. Şarap. m. al- 10b/1.
- meydân** : < Ar. Geniş, açık alan. m. 5b/12, 6a/2, 9a/9, 14a/2, 14b/5; m.-a 13b/12; m.-ına 14b/6.
- meyl** : < Ar. Eğilme. m. ü vefâ 38b/1.
- miḥnet** : < Ar. Mihnet, eziyet. cevr ü m. 37a/1.
- miḫdâr** : < Ar. Miktar. m.17a/8; zerre-i m. 30a/3.
- mişâl** : < Ar. Örnek, benzer. bî-m. 2b/10.
- mişkal** : < Ar. Yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü. m. 17a/5, 29b/11.
- miskin** : < Ar. Aciz, zavallı. ġarîb ü m.-e 25a/3.
- mişl** : < Ar. Benzer, kat. m.-i 19b/6.
- mu' cizât** : < Ar. Mucizeler. m.-ı 32b/6; m.-ıla 30a/7.
- muġâl** : Moġol. m. 34a/13.
- muḫkem** : < Ar. Sağlamlaştırılmış, berk. m. 30b/12; m. eyle- 12b/8, 18b/3.
- muḫtâc** : < Ar. İhtiyacı olan. m.-ları 34b/10.
- muḫâbil** : < Ar. Karşılık, bir şeye karşı yapılan. m. 14a/9; m. ol- 9b/3, 15a/6.
- munâre** : < Ar. *menâre*. Minare. m.-ye 31b/6.
- mu' nis** : < Ar. Cana yakın, sevimli. m. 30a/12.
- muntazır** : < Ar. Gözleyen, bekleyen. m. 39b/13.
- murâd** : < Ar. Arzu, istek. m. 15a/13; m.-uma 30a/5; m. al- 33b/2; m.-ına ér- 33a/9.
- murdar** : < Far. Kirli, pis. m. 24a/1.
- muşâhib** : < Ar. Sohbetle bulunan, konuşan. m. 21b/5.
- muşḫâf** : < Ar. Sahife haline getirilmiş şey, kitap. m. 30b/13.
- muştula-** : Müjdelemek. m.-dı 2b/5; m.-dılar 33a/4.
- muştuluḫçu** : Müjdeci. m. 9a/1.
- mut** : Eskiden kullanılan bir ağırlık ölçüğü. bir m. tuz 34b/12.
- muṭî'** : < Ar. İtaat eden, boyun eğen. m. 25b/1; m. ol- 25b/1.
- mużarra** : < Ar. Zarar. m. ér- 32a/11.

- müddeī** : < Ar. İddia eden, davacı. m. 2b/9.
- müddet** : < Ar. Zaman, vakit. m.-ile 3a/1.
- mühlet** : < Ar. Bir işin yapılması için verilen zaman. m. al- 40a/11; m. ol- 17a/12.
- mülk** : < Ar. Toprak. m.-i 2a/3; m.-üñ 17b/9; māl u m.-i 33a/12.
- mü‘min** : < Ar. İman etmiş, inanmış. m.-üñ 39a/11.
- münāfik** : < Ar. Nifak sokan, iki yüzlü. m. 28a/2.
- münevver** : < Ar. Aydınlatılmış, parlatılmış. m. 27a/6.
- mürğazār** : < Far. *mürğ-zār*. Kuş yatağı, kuşu bol olan yer. m.-a 3b/10.
- müslümān** : < Ar. İslam dininde olan. m. 31b/3, 32b/7, 33a/3; m.-ı 32a/6.
- müslümānluḡ** : < Ar-T. Müslümanlık. m. 4b/3.
- müste‘ān** : < Ar. Kendisinden yardım beklenen. m. 34a/1.
- müstemi‘** : < Ar. Dinleyen, dinleyici. m. ol- 1b/12.

N

- nāgāh** : < Far. Vakitsiz, ansızın. n. 3b/10, 16a/6.
- nā-gehān** : < Far. Ansızın, birdenbire. n. 1b/5, 6a/12, 8b/12, 13a/2, 20b/13, 22a/13, 26a/9.
- naḡş** : < Ar. Resim. n.-ı 7a/4.
- namāz** : < Far. Namaz. n. 31a/11; n.-ı 22a/2; n.-in 31a/11, 41a/11; n. kııl- 22a/1, 30a/9, 31a/1, 31b/2.
- namāzgāh** : < Far. Açıkta namaz kılmak üzere yapılan yer, üstü açık mescid. n.-dan 41a/12; n.-ına 41a/10.
- nāmus** : < Ar. Edep, ar. n. 14a/6, 19a/12.
- na‘ra** : < Ar. *na‘re*. Yüksek sesle bağırma. n. 14a/3, 31b/11; n. ur- 5b/4, 8a/13, 28b/2, 29b/13, 31b/11,13; n. vur- 23a/4.
- nāreste** : < Far. Olgunlaşmamış, genç. n.-ler 20b/4, 23a/9; n.-ye 27a/9, 28a/5.
- naṣiḡat** : < Ar. Öğüt. n. eyle- 19a/1.
- nāz** : < Far. Yalvarma, rica. n.-ıla 10a/12, 11a/7; n. ü niyāz eyle- 22a/1.
- nāzük** : < Far. Nāzik, ince. n. 10a/5.
- ne** : Ne. n. 1b/9, 3b/12, 6a/2,7,8, 7a/9, 8b/5, 9a/13, 12b/6, 13a/11, 14b/13, 17b/5, 19b/12, 21b/10, 23a/3, 24a/7, 24b/2,3, 25b/4, 26a/2, 26b/2,11,12, 30b/8, 31a/6, 33b/5, 34a/7, 34b/12, 35a/3,5, 37b/4, 39b/4, 40a/2; n.-dür 9b/4, 34a/6,7, 41b/4; n. ki 6a/10, 10a/8; n.

kim 3a/2, 35b/6,9; n.-ler 20a/2; n. ne 29b/7, 32a/7, 38a/1; n.-ye 11b/12, 24a/6; n.-yise 28a/1, 42a/3; her n. ki 28b/3, 35a/4; her n. kim 14b/2; n. kı1- 39b/6, 42a/6; n. ol- 21b/9.

nebī : < Ar. Peygamber. n.-ler 23b/2.

nece : Ne kadar, nice. krş. *nice, niçe*. n. 3b/6, 4b/11, 6a/9, 6b/2, 7a/4, 7b/9, 10a/3, 14a/5,7.

nefes : < Ar. Nefes, soluk. bī-n. 1b/10.

nefs : < Ar. Ruh, can. n.-i 18b/1.

neire : Nere, nereye. n.-den 22b/8; n.-densiz 21a/6.

nerm : < Far. Yumuşak. n. ol- 10b/6.

nes(i)h : < Kaldırma, hükümsüz bırakma. Zikr-i n. eyle- 2b/3.

nes(i)l : < Ar. Nesil, kuşak. n.-isin 24a/6; n.-isiz 21a/7.

nesne : < Nesne, şey. n. 6a/7, 27b/10; n.-ye 1b/10.

net (d)- : Ne etmek, ne yapmak. n.-di 22a/4; n.-diler 26b/12,35a/10, 35b/7; n.-dün 27b/6; n.-e 37a/13; n.-elüm 32b/10; n.-er 30a/1; n.-esini 20b/12; n.-eyim 20a/11, 25a/10, 26a/4, 28b/10, 36a/3, 39b/10.

nevbet : < Ar. Nöbet. n. 32a/13; n. ol- 14b/7.

nevcivān : < Far. Genç delikanlı. n. 5b/6.

neyle- : Ne yapmak. n.-di 22a/4, 23a/8; n.-dün 27b/6; n.-r 38a/11, 39a/7; n.-sün 20b/12; n.-yeyim 24a/9.

nice : Ne kadar, nice. krş. *nece, niçe*. n. 11a/1, 12b/6, 20b/13, 23b/4, 27a/9,13, 27b/9, 28a/5,6, 29a/7, 32a/3, 32b/10, 34a/3, 36b/12, 37a/1, 37b/6,7,8, 40a/4; n.-lerün 7b/7; n. ol- 40a/13, 40b/9.

niçe : Ne kadar, nice. n. 13a/11, 20b/10; n.-ler 37b/11; n.-lere 37b/10; n.-lerün 37b/11.

niçün : Niçin. n. 25a/13.

niğār : < Far. Resim gibi güzel sevgili. n. 12a/10.

nihān : < Far. Gizli, saklı. n. eyle- 21b/13, 22b/1.

nikāh : < Ar. Nikah. n. kı1- 12b/7, 18a/12.

ni' met : < Ar. İyilik, yiyecek, içecek. n.-e 22a/8, 22b/10; n.-i 1b/7.

nişān : < Far. Nişan, iz, belirti. n. 40a/5; n. ol- 11a/3.

nişe : Niçin, nasıl. n. 11b/3.

nite : Nasıl. n.-sin 32a/12; n. ol- 39a/13, 39b/3.

niyāz : < Far. Yalvarma. nāz ü n. eyle- 22a/1.

niz : < Far. Daha, dahi. n. ér- 38b/11.

nol- : n.-a 21a/4; n.-aydı 26a/7; n.-dı 21a/6, 23b/11; n.-dışa 28a/1; n.-duğ 21a/11; n.-duğ 22b/6;

nūr : < Ar. Aydınlık, parıltı. n.-ı 11a/9, 13a/5, 23a/11; n.-ı cemāl 2b/11; n.-ıyam 5a/6; n. aḡ- 29b/8; n.- a bat- 29b/8; n. eyle- 31b/1.

nuşret : < Ar. Yardım. n. 7a/2.

nūş : < Far. İçki, işret. n. kıl- 10b/4.

O

o : O. o. 11b/7, 28a/7.

od : Ateş. o. 4b/10, 20a/10; o.-a 7b/8; o.-dan 24b/11; o.-ı 2a/4; o.-ına 19a/13; o.-lara 28a/3; o.laruğ 20a/5; ğayret o.-ıla 14a/12; ğurbet o.-ına 20b/7; o. şaḡı- 7b/10; o.-a yaḡ- 20a/7, 21b/7, 28a/3, 29a/9; o.-a yan- 36a/8; o.-lara yaḡ- 28a/6, 29a/8; tamu o.-ından 20b/1.

oğlan : Çocuk. o. 2b/5, 7b/1,5, 8b/6,7, 9a/1,12, 9b/13, 10b/10, 11a/8,10, 12b/6, 13a/8, 13b/4,12, 14a/4, 16b/1, 38a/1, 39a/6,8,10; o.-a 7b/13, 8b/10, 9a/7, 9b/5,8,11, 10b/8, 11b/8, 13b/7, 14b/1; o.-da 18a/4; o.-ı 3b/1, 5b/1, 6a/8, 9a/5,8,10, 9b/9, 11b/11, 14a/7,13, 15a/7,13; o.-ına 16a/6; o.-imişsin 5a/2; o.-lar 22b/8; o.-ları 23b/6,12; o.-larıyuz 21a/9, 24a/8; o.-uğ 9a/11, 10a/2,4, 11b/13, 12a/3, 12b/4, 15a/5, 15b/3.

oğlancuḡ : Küçük çocuk. o.-lar 40a/9,12, 40b/4; o.-ları 20b/4, 25a/4, 25b/12.

oğul : Erkek evlat. o. 2b/8, 3a/10; o.-ı 7a/11, 21a/10, 25a/2, 37b/6, 38a/5, 38b/3; o.-ına 6b/10, 25b/3, 41b/9; o.-ından 19b/10; o.-ınığ 16a/5; o.-ısın 24a/6, 25b/10; o.-ıyam 5a/6; o.-um 30a/12; o.-umı 30a/13, 39b/9,11; o.-uğ 2a/11, 6a/5.

oḡşa- : Okşamak. o.-yuban 9b/8.

oḡ : Ok. o.-34b/1; o. atımı 30b/13.

oḡu (ı) - : **1.** Çağırarak, davet etmek. o. 39a/9; o.-dı 17b/2; o.-dum 35a/13; o.-ı 11a/2; o.-ı 7b/10; o.-rdı 12a/12; o.-yup 10a/4; o.-yu gel- 39a/12, 39b/5; **2.** Söylemek, okumak. o.-dılar 18b/10; o.-duḡ 40b/6; o.-rdı 38b/13, 39a/8; o.-yan 42a/8.

ol : O. o. 1b/4, 2a/1,4,5,9,12, 2b/4,6,8,9,10, 3a/5,7,8,13, 3b/3,4,5,12, 4a/1,5,7,8,9,10,11,12,13, 4b/2,4,5, 5a/5,10, 5b/2,9,12, 6a/1,2,5,10, 6b/2,3,8,9,11, 7a/3,4,5,9,10,13, 7b/5,7,8,13,14, 8a/1,2,6,10, 8b/1,4, 9a/1,4,8,10,11, 9b/4, 10a/1,6, 10b/2,11, 11a/8, 11b/11, 12a/6,8, 12b/1,3,13, 13b/3,4,11, 14a/1,2,8,9, 14b/10,11, 15a/8,10,11, 15b/2,5,12, 16a/1,2,4,10,13, 16b/2,4,10,13, 17b/13, 18a/6,8,9, 18b/12,

19a/2,7,8, 19b/1,6, 20a/10, 20b/4, 21a/1,6, 21b/5,6,8, 22a/2,10,13, 22b/7,9, 23a/6,7,9, 23b/2,4,8,9, 24a/1,5,8, 24b/2,8, 25a/11,12, 25b/3,5,8, 26a/4,5,6,9,10,12,13, 26b/10, 27a/2,5,6,7, 27b/2,5, 28a/14, 28b/2,9,10,12, 29a/7,10, 29b/11,13, 30a/1,12, 30b/5,11,12, 31a/1,2,4,5,6,14, 31b/1,2,3,6,8,13, 32a/6, 32b/1,2,5, 33a/6,7,9,11, 33b/12, 34a/4,8, 35a/7, 35b/13, 36a/1,8,10,13, 36b/1,2,5,13, 37b/4,12, 38a/3,7,8,9,10, 38b/12, 39a/5,8,9,11, 40a/6,12, 40b/4, 41a/6, 41b/2,12, 42a/5; o. dem 4a/1,10, 5b/13, 6a/12, 8b/12,13, 14b/10, 35b/8, 36a/5,12, 36b/11, 37a/8; o.-dur 15a/13, 25b/1; o.-durur 31a/6, 41b/5.

ol- : Olmak, bulunmak, meydana gelmek. o.-a 2a/12, 3b/9, 5a/1, 6b/9, 8b/4, 12a/7, 14a/7, 17b/9, 20b/1, 21b/9, 25b/6, 37a/1, 39a/4; o.-a mı 4a/6, 19a/10, 21b/8; o.-a kim 8b/9, 15b/9; o.-alum 25a/5, 25b/9, 26b/1,2; o.-am 3a/9, 30b/2; o.-an 19b/1; o.-anı 10a/9; o.-asın 1b/6, 9a/2, 20b/1, 27a/11; o.-dı 3a/3, 4a/9, 6b/10,12, 7a/7, 10a/6,12, 10b/1, 11a/3,7, 12a/4,13, 13b/8, 15a/13, 15b/4,5,13, 16a/4,8,9,13, 18a/9, 18b/4, 19a/3, 21a/7, 27a/5, 33a/1,6, 34a/8, 37a/9,13, 38b/8, 39a/13, 39b/4, 40a/13, 42a/1,7; o.-dılar 18b/13, 23a/9, 27a/4; o.-duğça 37a/7; o.-dum 12b/5; o.-duş 25a/13; o.-ğil 15b/9; o.-ıcağ 7b/11, 12a/10; o.-ınca 2b/3; o.-ısarsın 39b/12; o.-ma 25a/13; o.-mağil 1b/5; o.-mağlıkçün 42a/8; o.-maya 9b/3, 15a/6, 17a/7, 17b/10, 25a/7; o.-mayana 20a/10; o.-mayasız 17a/9; o.-mayıcağ 28b/10; o.-maz 17b/3; o.-mazam 25b/1; o.-miş 29b/6; o.-muş 2a/10, 17a/11; o.-sa 13a/12; o.-sun 2b/5, 3a/11, 3b/2, 9b/10, 10a/3, 11a/11, 13b/3, 14b/1,7, 15b/10, 17a/12, 18a/1, 20a/9, 26b/3, 28a/13, 36b/10, 38b/6; o.-ur 1b/13, 3a/6, 7a/1, 7b/11, 9a/4, 10b/6, 11a/10, 14a/3, 14b/5, 19b/2, 21a/2, 25a/8, 27a/13, 33b/1; o.-uban 8a/4, 9a/3, 10b/9, 27b/1; o.-uş 23b/3; o.-updur 16b/10; o.-uram 36b/8; o.-urdu 34b/7; o.-urisa 30a/2; o.-ursun 25a/6, 26a/5; ‘aceb o. 21a/7; aḥṣām o. 15b/13; arslān o. 7b/11, 7a/1; ‘āṣṣı o. 25a/6; ‘āṣī o. 25a/13; ‘āṣī mı o. 26a/5; ‘āṣıq o. 11a/10; aydan āri o. 10a/6; āzād o. 20b/1, 23b/3, 24b/6,11, 28b/1; beglūk o. 5a/1; bilmiş o. 9a/2; cem^c o. 3a/6; cenk ü maṣāf o. 17a/7; cigeri ḥūn o. 14a/3; dāim o. 17b/10; dā^c vucı o. 30b/2; derdüñe dermān o. 20b/1; dertlülerüñ derdi o. 20a/9; dermān o. 26b/2; destgīr o. 21a/12; destūr o. 18a/1, 18b/4, 34a/8, 37a/9; diri o. 37a/13; dutğun o. 9a/4; dūṣmān o. 33b/1; esīr o. 15b/4; fāriğ o. 14b/7; fāṣ o. 9b/10; ferāḥ o. 10b/1; fermān o. 26b/2; fidī o. 15b/10; gāfil o. 25a/13; gālebe o. 15b/5; gārğ o. 7a/7; gāyib o. 27a/4; gāzī o. 3a/9; gelmeye o. 21b/8; gelmiş o. 4a/6, 6b/9; germ o. 10b/6; gözi kör o. 28a/13; gözüne dūṣ o. 3b/9; ḥaber o. 11a/7, 17a/9; ḥarāb o. 17b/9; ḥāṣ o. 1b/6; ḥāṣi o. 1b/5; ḥasret o. 34b/7; ḥatem o. 42a/7; ḥavāle o. 16a/9; ḥayf o. 25b/6; ḥayrān o. 12a/13; ḥelāl o. 26b/3; ḥilāf

o. 17a/7; hōş o. 33a/6; ‘ibret o. 36b/10; ‘ināyet o. 25a/7; ḳabūl o. 10a/3, 33a/1; ḳaravaş o. 12b/5; ḳardaş o. 2a/12, 25a/5, 25b/9; ḳonuḳ o. 39b/12; ḳul o. 21a/2; ḳuluḡ o. 26b/1; ḳurbān o. 38b/6; ḳuş o. 3b/9; küle o. 36b/8; luḡf o. 19a/10; maḳbūle o. 27a/13; ma^c lūm o. 16a/13; meclis o. 10a/12; mecnūn o. 14a/3; merdāne o. 19a/13; muḳābil o. 9b/3, 15a/6; muḡī^c o. 25b/1; mūhlet o. 17a/12; müstemī^c o. 1b/13; ne o. 21b/9, 40b/9; nēce o. 14a/7; nerm o. 10b/6; nevbet o. 14b/7; nice o. 40a/13; nişān o. 11a/3; nite o. 39a/13, 39b/3; pervāne o. 19a/13; pişmān o. 33b/1; rāḡat o. 23a/9; rāzi o. 17b/3, 18a/13; şafā o. 16a/4; şaḳlayıcı o. 3b/2; sebeb o. 39b/4; sūkūt o. 6b/10; sūnnet o. 19b/2; sūvār o. 4a/9, 8b/4, 17a/11, 27a/5; şād o. 2a/10, 12a/4, 23b/3; şāhum o. 12a/7; şāz o. 9a/2,6, 10b/9, 14b/5, 15a/13, 18b/13, 27b/1; şehīd o. 29b/6; şem^c o. 3a/6; tamām o. 18a/9, 19a/3, 38b/8, 42a/1; ūmmet o. 19b/1; yār o. 13b/8; yārici o. 15b/9; yoḳ o. 27a/11; yoldaş o. 2a/12; zamān o. 6b/12.

olar : Onlar. o. 20b/12, 21b/2; o.-uḡ 26b/4.

on : On. o. 3a/1,2, 4b/4, 5b/5, 14a/4.

on biḡ : On bin. o. 17a/5, 22a/8, 22b/10, 24a/10, 34b/10,11, 35a/8.

on dört : On dört. o. 38a/10; o.-i 21a/1.

on iki biḡ : On iki bin. o. 34a/10,11.

on sekiz biḡ : On sekiz bin. o.1b/3.

on yēdi : On yedi. o.16a/1.

oḡıl- : İyileşmek, onulmak. o.-a 9b/9.

oran : Ölçü, derece. o.-ı 20a/6.

orta : Orta, ara. o.-ya 41a/9; o.-ya al- 16a/7; o.- ya çek- 24b/10.

ot : Ot, bitki. o.-dan 36a/7; o.-lar ur- 10a/4.

otla- : Otlamak. o.-dı 4a/10; o.-r 4b/6.

otur- : Oturmak. o.-a 22a/7; o.-dı 3b/4, 32b/4; o.-dum 35a/11; o.-maḡıla 3b/5; o.-mayam 30b/6; o.-mışdı 29b/3, 39b/13; o.-up 22b/5; o.-ur 10a/8; o.-urken 38a/11.

otuz üç biḡ : Otuz üç bin. o. 29b/3, 30b/10.

ov- : Ovmak. o.-up 35a/10.

oyan- : Uyanmak. o.-dı 2b/2, 4b/7, 16a/11, 31b/11; o.-ur 23a/10, 31b/13.

oyḡu : Uyku. o.-dan 2b/2.

oyu- : Uyumak. o.-dılar 22a/3; o.-r 23a/9; o.-riken 31b/7; o.-ya 30b/1.

oyın : Oyun. o.-a ér- 8a/10.

Ö

öd : ? ö. 10b/10.

ög- : Övmek. ö.-di 14a/11.

ögren- : Öğrenmek. ö.-mişdi 38a/8.

öğüt (d) : Öğüt, nasihat. ö.-üm 33b/3, ö. vër- 6b/10.

öküz : Öküz. ö. 34b/5.

öl- : Ölmek. ö.-di 5b/8, 32b/5; ö.-dügin 20a/4; ö.-dügini 35a/3, 41a/5; ö.-eli 35a/8; ö.-em 30b/4; ö.-eyim 26b/8; ö.-ince 13b/3; ö.-mek 8b/7, 13a/12; ö.-mekden 9b/4; ö.-meyem 34b/8; ö.-se gerek 33b/5; ö.-sem 13a/12; ö.-ürem 41a/3; ö.-ürüz 23b/1.

öldür- : Öldürmek. ö. 26b/9; ö.-dünj 6a/9; ö.-me 25b/7; ö.-mek 5a/12; ö.-üp 5a/13, 7b/1, 28a/14; ö.-ürsen 11b/6.

ölüm : Ölüm. ö. 9b/7, 37b/8, 38a/1, 40b/8; ö.-den 25b/9; ö.-e 24a/4; ö. yeli 37b/5.

‘öm(ü)r : < Ar. Ömür, yaşama. ‘ö.-üm 32b/2, 37a/7, 40b/2; ‘ö.-ünj 27a/13.

öñ : Önce, ön. ö.-din 30b/13; ö.-in 15b/3; ö.-ince 13b/1,5,6; ö.-inde 14b/11; ö.-ine 5b/4, 28a/12, 39b/9; ö.-ümce 39b/9; ö.-ünce 39b/8; ö.-ünde 40a/8.

öp- : Öpmek. ö. 5a/3; ö.-di 6a/8, 16b/11, 26a/13; ö.-em 40a/8; ö.-eler 18a/2; ö.-eridi 31a/2; ö.-eridüm 37a/4.

ört- : Örtmek. ö.-üp 12a/2.

örü : Kalkık, dik. ö. tur- 14b/8.

öykelen- : Öfkelenmek. ö.-di 26a/9.

öyle : Öyle. ö.-ye 39b/12.

öz : Nefs, benlik. ö. 12a/5, 20a/8; ö.-i 36b/4; ö.-ine 11a/10; ö.-lerin 26b/4; ö.-üm 20a/11, 21a/8; ö.-ünj 25b/7; ö.-ünje 25b/6; lūtfı ö.-ine 12a/13.

özge : Başka. ö. 19a/10;

P

pādişāh : < Far. Padişah, kral. p. 33b/10, 37b/4, 39a/1; p.-dan 37a/5.

pahā : < Far. *bahā*. Kıymet, değer. p.-muzı yè- 26b/3.

pāk : < Far. Temiz, arı. p. şafā 39b/3.

pāre : < Far. Parça. p. 23a/13; p.-leri 21b/3; p. pāre eyle- 32a/5; iki p. kııl- 32b/5.

parmağ : Parmak. krş. *barmak*. p.-ın 12b/4, 27b/7; p.-ları 31b/12; p. getir- ‘ iman getirmek’ 32b/1; p.-ın kaldır- ‘ işaret parmağını kaldırıp iman getirmek’ 37a/12.

pāyān : < Far. Son, nihayet. p.-ı 20a/6.

pāzār : < Far. *bazār*. Pazar, çarşı. p. 19b/8; p.-a 26b/3.

pāzīšā : < Far. Padişah, hükümdar. krş. *pādişah*. p. 32b/13.

pehluvān : < Far. *pehlevān*. Pehlivan, güreşçi. p. 5a/5, 5b/6,7, 7b/3, 12a/12, 16b/13; p.-lar 34a/11; p.-uñ 5b/10, 6a/12, 7a/12.

pelīd : < Far. Pis, murdar. p. 22a/13, 23b/10.

pergīt- : Berkitmek, sağlamlaştırmak. p. 13b/1.

perk : Berk, sağlam. krş. *berk*. p. 24b/8, 26a/12; p. eyle- 33a/12.

pertev : < Far. Işık, parlaklık. p.-i 39a/12.

pervāne : < Far. Geceleri ışığın etrafında dönen kelebek. p. ol- 19a/13.

pes : < Far. O halde, şimdi. p. 4a/6, 4b/9, 8a/7, 9b/4, 27b/5.

peygamber : < Far. Peygamber. p. bil- 37a/6; p.- i 33b/7, 38a/2; p.-üm 41b/8,10; p.üñ 41b/7.

pişmān : < Far. *peşīmān*. Pişman. p. ol- 33b/1.

pişür- : Pişirmek. p.-mişdi 23a/7.

pul : < Far. Para. p.-a değme- ‘değer vermemek, hiçe saymak’ 14a/6.

put : < Far. *Büt*. Put. p.- a çap- 37a/4; p. ayagınöp- ‘puta tapmak’ 37a/4.

R

rabb : < Ar. Allah. r. 36b/13.

rāḥat : < Ar. Rahat. r. ol- 23a/9.

raḥ(i)m : < Ar. Dölyatağı. ana r.-i 2b/8.

raḥīm : < Ar. Merhametli, esirgeyen. r. 19a/7, 33b/9, 36b/13.

raḥm : < Ar. Acıma, esirgeme. r. ét- 27b/12.

raḥmet : < Ar. Acıma, esirgeme. r.-i 41b/5; r.-inden 19a/8,9; r. ét- 21a/13.

raḥmetī : < Ar. Rahmet eden. r.-dür 41b/5.

ravza : < Ar. Türbe ve çevresi. r.-dan 2a/6; r.-sına 18b/8; r.-yı 2a/9.

rāzi : < Ar. Rıza gösteren, kabul eden. r. degülüz 9b/6; r. ol- 17b/3, 18a/13.

rehber : < Far. Yol gösterici, klavuz. r.- i 39a/11; r.-üm 41b/11.

reng : < Far. Renk. r.-e gir- 22b/4.

res(i)m : < Ar. Resm, yazma, çizme. r.-e 18b/2.

revā : < Far. Yakışır, uygun. r.- dur 27a/11; r.-mıdur 39b/8; r. kıl- 17b/6, 37a/7.

revān : < Far. Yürüyen, giden. r. 15a/12; r. gel- 16b/4; r. duru gel- 32a/8; r. git- 33b/4; r. kı1- 16b/4; r. yörü- 27a/2.

rif'at : < Ar. Yükseklik, yücelik. r.-ı 2b/13.

rūh : < Ar. Can, nefes. r.-ına 33a/10, 37b/2.

S

sā'at : < Ar. Saat. s. 31b/7, 32a/13, 32b/9, 33a/1,5, 35b/2,4, 41b/1.

şab(i)r : < Ar. Sabır. s. ét- 3b/10, 37b/3.

şaburluḡ : < Ar-T. Sabırlık. ş. vēr- 37b/3.

şac- : Saçmak. s.-dı 7b/2.

şaç : Saç. ş.- ın yol- 26a/2; ş.-unı yol- 27a/7.

şadef : < Ar. Sedef, inci kabuğu. ş. 37a/10; ş.-den 2b/9.

şadr : < Ar. Yürek, baş yer. ş. u şafā 39b/3.

şaf : < Ar. Temiz, halis. ş. 13b/7; ş.-lar şafı 8a/11.

şaff şaff : < Ar. Sıra sıra. ş. ol- 8a/4.

şafā : < Ar. Gönül şenliği, zevk. ş. 2a/1, 38a/3, 38b/12, 39b/3; ş. ol- 16a/4; şadr u ş. 39b/3.

sāfi : < Ar. Duru, temiz. s. 1b/4.

şaḡ : Sağlam, sağlıklı. ş. esen 3a/9.

şaḡ : Sağ taraf. ş.-ına 10b/7; ş. u şola 10a/13, 10b/5.

şaḡābe : < Ar. Sahipler. ş. 29b/3, 30b/10; ş.-ler 18b/9, 30b/11; ş.-lerüḡ 29b/10.

şāḡib : < Ar. Sahip. ş. cemāl 38a/5.

şaḡra : < Ar. Kır, ova, çöl. s.-dan 3b/7.

şaḡal : Sakal. ş.-ı 29b/8; ş.-ını 27b/7; ş.-um 35b/10.

şaḡın : Sakın. ş. 6b/6, 24b/5, 33b/3.

sāḡi : < Ar. Kadeh, içki sunan. s. 10b/1; s.-ler 10a/10,12.

şaḡla- : Saklamak. ş. 3b/1; ş.-yalum 9b/9.

şaḡlayıcı : Saklayıcı. ş. ol- 3b/2.

şal : Tabut. ş. 15b/3.

şal- : Salmak, koyvermek, göndermek. ş.-a 16b/13; ş.-ar 26a/2, 27b/6; ş.-dı 4a/5, 9a/1, 11b/7, 12b/5,13, 16b/5; ş.-dım 15b/7; ş.-maḡıl 6b/4,11; ş.-uḡ 22a/5; başın ş. 11b/7, 26a/2, 27b/6; kemend ş. 16b/5; tehlukeye ş. 15b/7.

şalah : < Ar. Barış. şulḡ ü ş. 18a/12.

şalavât : < Ar. Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere okunan dua. tekbîr ü ş. 5b/3; ş. vër- 1b/11, 8a/8, 15a/9, 19a/3, 29b/1, 31a/12, 33a/3,10, 33b/7, 37a/12, 37b/2, 38a/2, 42a/7.

şaman : Saman. ş. 14a/8,9.

şamurla- : Homurdanmak, sayıklamak. ş.-yu 24b/7.

şan : ? ş.-ıla 2a/8.

şan- : Sanmak. ş.-asın 4b/8, 22b/3, 24b/12, 27b/8, 29b/8, 33a/5, 36a/1,10; ş.-ayduş 21a/1; ş.-dı 35b/10; ş.-ma 9b/3; ş.-ur mıduş 23b/11; ş.-ur idüm 34b/8; ş.-ursın 36a/8.

şaņa : Sana. s. 1b/5, 2a/12, 2b/1, 3a/11,12, 11a/5,13, 12b/2, 14a/13, 14b/2,3,4, 17b/9, 19a/10, 19b/7,12, 21a/13, 25a/13, 25b/1,4,8,9, 26a/6,8,13, 26b/2, 27a/10, 27b/4,10, 28a/2,4, 28b/1, 30b/7, 32a/4, 33b/10, 35a/8, 35b/12, 37a/9, 38b/11, 39b/10, 40b/9.

şanc- : Saplamak. ş.-dı 14b/11.

sancağ(ğ) : Sancak, bayrak. s.-ı 7a/1.

şanki : Sanki. ş. 3b/13, 11a/8, 31b/12.

şar- : Sarmak. ş. 41a/8; ş.şar bağla- 36a/7.

şarar- : Sararmak. ş.-ur 22b/4.

sarāy : < Far. *Serāy*. Saray. s. 31a/14, 31b/3; s.-da 31a/14, 31b/3; s.-ı 31b/1; s.-lar 40a/3; s.-uma 35a/11; s.-uñ 32b/4.

şarıl- : Sarılmak. ş.-dılar 20b/10.

şarmaş- : Sıkıca sarılmak. ş.-up 20b/10; 27a/4; ş.-ur 21b/2.

şaru : Sarı. ş. 11a/4, 35b/8.

şat- : Satmak. ş. 26b/3; ş.-mazam 11b/6.

şataş- : Sataşmak. ş.-duñ 6a/9.

şatun : Satın, satış. ş. al- 2a/2, 16b/2.

şav- : Geçıştirmek, defetmek. ş.-madı 12a/5.

şavāb : < Ar. Doğru, yerinde. ş.-lar 41a/11; ş. gör- 18a/3.

şavaş : Mücadele. ş.-ımı 16b/7; ş. kıl- 8b/11.

şavm : < Ar. Oruç. ş.-um 35b/3.

şavur- : Savurmak. ş.-dılar 29a/9.

şay- : Saymak. ş.-mışdurur 7b/8.

sāz : < Far. **1.** Çalgı. s.-lar 10a/10; **2.** Silah. s. ü silāh 12b/11, 16b/6.

sebeb : < Ar. Sebep. s. ol- 39b/4.

seber : ? s. 8a/12.

secde : < Ar. Secde. s.- ye var- 31a/13, 33a/2.

seḥā : < Ar. *saḥā*. Cömertlik. s. 2a/5.

sehel : < Ar. *Sehl*. Kolay, basit. s. anla- 7b/12.

sekiz : Sekiz. s.-inci 31a/12.

selām : < Ar. Selam, esenleme. s.-in 42a/2; s.-iledür 38a/13; s. vèr- 38a/12; s. kııl- 38a/13.

sen : Sen. s. 2a/11, 2b/1, 3a/10,12, 3b/1,2, 6b/2, 7b/6, 9b/3, 10a/3, 11b/2, 13a/7, 13b/2, 14b/2,3,4,7,9, 15b/6, 17a/2, 19b/7, 20a/1, 22b/6, 23b/12, 24b/6, 25a/6,13, 26a/5, 27b/9, 28a/11, 28b/12, 29a/2, 30a/10,13, 32a/2, 33a/9, 33b/3, 34a/1, 39a/10, 39b/8,9,10, 42a/6; s.-de 19b/2; s.-i 3b/2, 4b/13, 13a/11, 16a/8, 17b/13, 19a/10,11,12,13, 19b/13, 27a/10,12, 28a/4, 29a/2, 32a/4,5,6,7, 33b/3, 35b/11, 37a/6, 39a/12, 39b/5,7, 40b/5; s.-mi 32a/1; s.-sin 8a/7, 31b/9, 32a/2, 33b/10, 34a/4, 37b/3; s.-ünj 12b/5, 24b/12, 27a/13, 28a/5, 32a/1, 41a/2,3, 41b/7; s.-ünjiçün 42a/6; s.-ünjle 13a/10,12.

senā : < Ar. Övme, övüş. ş. 1b/1.

serseri : < Far. Serseri. s. 8a/4.

server : < Far. Baş, başkan. s.-dürür 19b/6; s.-i 11a/11, 15a/8, 20b/3, 39a/11; s.-in 23b/2.

sev- : Sevmek. s.-di 12a/5; s.-e 19b/10; s.-en 33b/1; s.-eridi 30b/12, 38a/7; s.-erin 19b/8; s.-erise 38b/1,3; s.-medi 2a/3, 12a/5; s.-mek 19b/7,9,11; s.-meyenler 19b/9; s.-mez 19b/3.

sevgü : Sevgi. s. 38b/5; s.-si 1b/2.

sevin- : Sevinmek. s.-di 7a/6, 16b/1.

şı - : Kırmak, bozmak. ş.-ma 11a/2; sözümi ş.-mağıl 11b/1; ş.-mazben 13a/10; ş.-yan 18b/1.

sıçra- : Sıçramak. s.-dı 4a/5,12, 32a/10.

şığ- : Yeri olmak. ş.-maya 17b/7, 38b/5.

şıgın- : Sığınmak. ş.-duñ 41a/1; ş.-ur 40b/13.

şır- : Isırmak. parmağın ş.-up 27b/7.

sırr : < Ar. Gizli tutulan, sır. s.ı nāmus 14a/6.

sil- : Silmek. s.-diler 16a/2; s.-e sile ağla- 23b/9; s.-eridi 31a/2; s.-ür 2a/10; yaşuñ s. 5a/4, 14a/12.

silāḥ : < Ar. Silah. s.-ın gey- 28a/10; sâz ü s. 12b/11, 16b/6.

sildür- : Sildirmek. s.-di 16a/1.

sin : Mezar, kabir. s.-de 35a/6; s.-ni 40a/5; s.-ümünj 40a/4.

siñiş- : Sinmek, gizlenip görünmez olmak. s.-diler 24a/2.

siyah : < Far. Kara. s. kıl- 40a/4.

siz : Siz. s. 10b/2, 11b/12, 15a/7, 21b/7; s.-de 9b/7; s.-den 14a/8; s.-e 14a/8, 21a/6,8, 24a/9, 25a/5, 41b/12; s.-i 14a/5, 21a/7,8, 21b/4,6,7, 25a/10, 25b/10, 40b/1; s.-siz 35b/13; s.-ünj 24a/13.

şoĥbet : < Ar. Görüşüp, konuşma. ş.-e 10a/9, 10b/6; ş.-ine 11a/6; ş.-ümde 10a/10.

şoĥak : Sokak. ş.-lar 39a/5.

şol- : Solmak. ş.-dı 24b/8; ş.-uban 37b/9.

şol : Sol, sol taraf. ş.-ına 10b/7; şaĥ u ş.-a 10a/13, 10b/5.

şoldur- : Soldurmak. ş.-duĥ 28a/6.

şonra : Sonra. ş. 2b/10, 7a/4, 22a/3, 26b/9, 36b/13.

sor- : Sormak. ş.-ar 27b/6; s.-dı 2a/2, 21a/6, 31a/4, 39a/7; ş.-dılar 6a/2, 32b/8, 35b/11,12.

şoru : Sual, hesap. ş. 35a/5.

şoy- : Soymak. ş.-am 32a/7; ş.-dılar 11b/13; ş.-ĥıl 28a/9; ş.-uĥ 11b/8.

sög- : Sövmek. s.-di 9a/8; s.-üben 9a/7.

söndür- : Söndürmek. s.-meyem 38b/7.

söygün- : Soyunmak. s.-üp 27b/5, 41a/4.

söyle- : Söylemek, konuşmak. s.-di 2b/3,6, 6a/10, 16a/5, 34a/4,8, 35a/7, 41b/6,9; s.-düm 35b/13; s.-dük 25a/8; s.-gil 34a/6, 35a/3,4,6, 40a/7, 41b/10; s.-me 5a/9, 7b/6, 10b/12; s.-medi 6a/7, 41b/8; s.-mege 20a/11; s.-meĥ 24a/5; s.-mez 27b/1; s.-mezüz 24a/7; s.-ĥ 24a/5; s.-ĥüz 6a/7; s.-r 5a/5, 29b/7; s.-rüz 19a/9; s.-sün 34a/2; s.-yelüm 9b/8; s.-yene 37b/10; s.-yeyim 36a/3.

söylen- : Söylenmek. s.-ür 1b/2.

söyleş- : Konuşmak. s.-diler 8b/5, 24a/3; s.-ürem 30a/4.

söz : Söz, konuşma. s. 19a/3, 29b/2, 39b/12; s.-e 6b/1, 29a/11; s.-i 2b/6, 5a/10, 6b/3, 7b/6, 9b/13, 10a/3, 14a/13, 14b/3, 18a/3, 23b/4, 34a/5, 41b/6; s.-idür 20a/11; s.-ine 24b/5, 29b/4; s.-leri 11a/4, 21b/1, 26a/2, 29a/8, 29b/12, 32b/3, 35b/12; s.-lerin 26b/4; s.-lerine 21a/2; s.-lerüm 34b/6; s.-üm 20a/11; s.-ümi 11a/2, 34b/7; s.-ümüz 25a/8; s.-üni 27b/1; s. söyle- 19a/9, 27b/1; s.-i tüt- 11b/6; s.-im bil- 17b/1; s.- ümi şay- 11b/1.

şu : Su. ş. 11b/12, 26a/8, 29a/5, 36a/11; gül ş. 10a/5, 16a/3; ş.-ya 26b/6, 27a/1,4, 29a/5; ş.-ya çık- 20b/13; ılı ş.-da 35a/11; ılı ş.-ya 35a/9; ş.-yu 31a/7.

suâl : < Ar. Sorma, soru. s.-i eyle- 41b/6; s.-i kıl- 41b/2.

şubĥ : < Ar. Sabah. ş. ol- 2b/3.

şucu : Sucu. ş. 10a/9.

şuç : Suç, hata. ş.-ına 9a/9.

şūd : < Ar. Sevda. ş.-ıla 5a/3.

şulan- : Sulanmak. ş.-ur 39a/5.

şulb : < Ar. Döl. ş.-inden 2b/8.

şulḥ : < Ar. Barış, barışma. ş. ét- 17a/10, 18a/11; ş ü şülah kı1- 18a/12.

sultān : < Ar. Padişah, hükümdar. s. 19b/5; gāziler s.-ı 31b/9; ş.-idi 38a/9; s.-umuz 9b/2.

sultānlık (ğ) : < Ar-T. Hükümdarlık. s.-ın 2a/2.

şumat : Suma. Filizdeki buğday tanesinin kurutulup öğütülmesiyle yapılan bulamaç ya da ekmek. ş. 34b/5.

şun- : Uzatmak. ş.-dı 36a/12.

sūre : < Ar. Kur^c ān'ın ayrıldığı 114 bölümünden her biri. Helāti s.-sin 12a/12.

şūret : < Ar. Biçim, görünüş. ş.-ine 30a/8; ş.-in vèr- 37a/11.

şuşa- : Susamak. ş.-yuban 36a/13, 36b/6.

susuzm : Susuzluk. s. 20a/4.

sübḥān : < Ar. Allah. s.-ı 4a/1.

sūci : Şarap. s. 9b/10, 10b/13, 12a/6; s.-den 10b/6.

sūkūt : < Ar. Susma, söz söylememe. s. ol- 6b/10.

sūlāsi : < Ar. Üçlü. Şāh-ı Merdān-ı ş. 18b/12.

sūnnet : < Ar. İyi ahlak. s.19b/2; s.-i 19b/2.

sūnni : < Ar. Sūnnet ehlerinden olan kimse. s. 32b/7, 33a/3.

sūḡū : Sūḡū, mızrak. s. 5bb/8, 6a/13, 6b/7, 8a/3,11, 8b/8, 12b/11, 14b/11; s. al- 3b/6, 7a/8; s.-sin dik- 4b/8; s.-sin ele al- 13b/4; s.-sü 8a/9; s. zaḡmı 5b/7; s.-ye 27a/5; s. ur- 14b/12.

sūḡūk (g): Kemik. s.-i 33a/7.

sūr- : Yürümek, ilerlemek, yüzünü deḡdirmek. s. 13a/4,5,7; s.-di 16a/13, 25b/5; at s.-di 5b/3, 14b/8, 15a/9; s.-er 5b/11; yüzünü s.-di 26b/10; s.-diler 13a/2; yol s.-diler 31a/3; yüzüm s.-eyim 28b/11; s.-üben 14b/5, 26b/8.

sūri- : Sürüklemek, sürmek. krş. sūrū-. s.-yüp 36b/3.

sūrū- : Sürüklemek, sürmek. krş. sūrī-. s. 28a/11; s.-r 28b/2.

sūt : Süt. s. 36a/4.

sūvār : < Far. Ata binmiş, binici. s.-ıdı 5b/5; s. ol- 4a/9, 27a/5, 8b/4, 17a/11.

- şād** : < Far. Sevinçli. ş. kı1- 18a/5; ş. ol- 2a/10, 12a/4, 23b/3.
- şāh** : < Far. Padişah. ş. 20a/3, 23a/7, 39a/8; ş.-a 7a/10, 14a/12, 14b/1; ğāzi ş. 6a/5; ş.-i ʿālem 21a/2.
- şakı-** : Şimşek ve yıldırım gibi çakmak, parlamak. ş.-r 7b/10.
- şar** : Şehir, kent. ş.-dan 12b/12.
- şart** : < Ar. Şart, koşul. ş.-ı 18b/3; ş. ét- 13a/10.
- şaş-** : Şaşmak. ʿaqlı ş.-ar 3a/1.
- şaşır-** : Şaşırmak. ş.-dılar 32b/7.
- şāyed** : < Far. Eğer, ola ki. ş. 15b/9.
- şāz** : < Far. Sevinçli. ş.-ıla 11a/7; ş. ol- 9a/2,6, 10b/9, 14b/5, 15a/13, 18b/13, 27b/1.
- şāzī** : < Far. Memnun, sevinçli. ş. kı1- 33b/7, 38a/2.
- şāzılığ** : < Far-T. Memnunluk, sevinçlilik. ş.-lar eyle- 2b/6.
- şāzumān** : < Far. Sevinçli. ş. 27b/3.
- şefāʿat** : < Ar. Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık. ş. eyle- 40a/7; ş. kı1- 25a/7, 26a/1, 30a/13.
- şehā** : < Far. Ey şah, ey padişah. ş. 9a/2, 17b/6.
- şehīd** : < Ar. Savaşta ölen. ş. eyle- 26b/5; ş. ét- 20b/3, 28a/14; ş. ol- 29b/6.
- şeh(i)r** : < Far. Şehir, büyük belde. ş. 9a/10, 35a/13; ş.-e 17b/4,7,11, 27a/1; ş.-i 18b/5; ş.-ine 18b/4; ş.-ümidini 30a/10.
- şekker** : < Far. Şeker. ş. 11a/4, 34a/13; ş.-den 34b/6; ş. ü bāl 16a/3.
- şeksüzin** : < Ar-T. Şüphesizce. krş *şeksüzün*. ş. 38b/3.
- şeksüzün** : < Far. Şüphesizce. krş. *şeksüzün*. ş.6b/6.
- şemʿ** : < Ar. Mum. ş. ol- 3a/6, 7a/1.
- şengül** : Güler yüzlü, şuh. ş.-i 15a/11.
- şerbet** : < Ar. Şerbet. ş. düz- 'ilaç düzenlemek' 16a/3.
- şerḥ** : < Ar. Açıklama. ş. eyle- 6a/10.
- şerheg** : (?) ş.-ine 5b/2.
- şerīr** : < Ar. Kötü, kötülük işleyen. ş. 28a/2.
- şerr** : < Ar. Fena, fenalık. ḥayr ş. 6a/7; ḥayr u ş.-de 13a/12; ş.-ini 10a/1.
- şeyātin** : < Ar. Şeytanlar. ş.-ler 32b/7.
- şeytān** : < Ar. Şeytan. ş. 32b/5.
- şikār** : < Far. Av. ş. eyle- 3a/11.
- şimdi** : Şimdi. ş. 14a/5, 32a/5,6.

şīr : < Far. Arslan. ş. ü zel 5b/2; ş. ü huzā 18b/11.

şīrin : < Far. Tatlı. ş. 29b/4.

şol : Şu. ş. 28a/14, 31a/8, 31b/7, 32a/13, 32b/9, 33a/1, 35b/2,4, 41b/1; ş. dem 6a/1, 11b/13; ş. kadem 40b/11, 42a/1.

şör : < Far. Hakir düşürmek. ş. eyle- 27a/12.

şöyle : Şöyle. ş. 4a/13, 5b/7, 21a/12, 36a/1,3; ş. kim 14a/3.

şu : Şu. ş. 33a/5.

şüb-hūn : < Ar. *şeb-hūn*. Gece baskını. ş.-ıla 17b/10.

şübhe : < Ar. Şüphe, kuşku. ş. 19b/6.

şükür : < Ar. *şükür*. Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk. ş.-ler 19a/7; ş. ét- 18b/11.

T

ta' accüb : < Ar. Şaşakalma. t. kıl- 4a/1.

ta' ām : < Ar. Yemek, aş. t. 21b/12.

tā' at : < Ar. İbadet. t. eyle- 37a/7.

tāc : < Ar. Hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık. t. 34b/6, 36a/9; t.-ı 36a/10; taht ü t. 17a/3; t. u tahtu 18a/5.

tağ : Dağ. t. 4a/9, 13b/9, 14a/11, 15b/13, 29b/13, 36b/3,5,6; t.-a 13a/4, 13b/2,3,10; t.-dan tağa 8a/5; t.-ı 13b/11, 15b/2; t.-ına 16a/10; t.-ların 3a/11; t.-uñ 14a/1, 36b/5.

tağla- : Dağlamak. cigerin t. 14a/12, 38b/10; cigerüñ t.-sun 20a/10; cigerüñi t.-dı 37b/11; yüregim t.-dı 15a/4.

tağlan- : Dağlanmak. cigerüm t.-ur 36b/2.

tahrīr : < Ar. Yazma, yazılma. t.-ile 18b/2.

taht : < Far. Hükümdarların oturduğu büyük koltuk. t. ü tāc 17a/3; tāc u t.-u 18a/5.

taḳ- : Takmak. Krş. *daḳ-*. t. 24b/4; t.-aram 5a/9; t.-up 28a/9.

taḳdīr : < Ar. Beğenme, değer biçme. t.-i 39b/6; t.-i 'ālim 38b/11; t.-ine 14b/9; t.-i huzā 23a/8; t.-i ilāhī 21b/9.

tal' at : < Ar. Yüz, surat. t.-ı 2b/11,13.

taleb : < Ar. İsteme, istek. t. eyle- 41b/7; t. eyit- 42a/3; t. kıl- 7a/5, 37a/11, 39a/13.

tam- : Damlamak. t.-ar 8a/12.

tamām : < Ar. Tamam, tam. t. 3b/4, 6a/6, 8b/1, 13b/13, 38a/13; t. ol- 18a/9, 19a/3, 38b/8, 42a/1.

- ṭamu** : Cehennem. ṭ. 20b/1, 25a/8,12, 25b/2, 28b/8, 36b/2,5,11,12, 39a/4; ṭ.-dan 25b/7; ṭ.-larda 29a/10; ṭ.-ya 28b/14, 29a/1, 36a/5,6.
- ṭaṇ** : Hayret, şaşma. ṭ.-a ḳal- 4a/8, 9b/12, 25b/10, 29b/1.
- ṭaṇla-** : Hayret etmek, şaşırmak. ṭ.-ma 7b/12.
- ṭaṇla** : Sabahleyin. ṭ. 4b/4; ṭ.-dan 8b/1; ṭ. ḳıl- 16a/3.
- ṭanuḳ** : Şahit, tanık. ṭ. 6b/1, 21b/7, 39b/12, 40a/2.
- ṭap-** : İtaat etmek, tabi olmak. ṭ.-ardūḡ 37a/3; ṭ.-arīdum 37a/4; ṭ.-arsīn 41b/4.
- ṭaptur-** : Tabi kılmak. t.-u gel- 4b/9.
- ṭapu** : Hizmet, görev. ṭ.-sīna 27b/2, 39a/6; ṭ. ḳıl- 10a/7, 31a/13, 39b/2.
- ṭarıl-** : Darılmak. ṭ.-ursa 3a/10.
- ṭas** : < Ar. Tas, su kabı. ṭ.-ı 10b/8.
- ṭaş** : **1.** Taş ṭ. 8b/11, 17a/5; ṭ.-a 32a/10; ṭ.-ı 12a/1, 12b/1; ṭ.-ın 11b/7; ṭ.-ına 32b/4; **2.** Dış. ṭ.-um 35a/12.
- ṭaşra** : Dışarı. ṭ. 29a/5,6,7, 39a/12; ṭ.-dan 41b/9; ṭ. çık- 3a/5.
- ṭaşum** : Savaş. ṭ. ı cengi 17a/10.
- ṭatlu** : Tatlı. ṭ. 40a/13.
- ṭavar** : Mal, binek hayvanı. ṭ.-ı 14a/9, 18a/8.
- tāze** : < Far. Taze, körpe. t. 28a/6.
- tedbīr** : < Ar. Önlem. t. ét- 32b/10; t. eyle- 17b/3.
- teferrüç** : < Ar. Açılma, ferahlama. t.-e 18b/5.
- tehlüke** : < Ar. Tehlike. t.-ye 15b/7.
- tek** : Tek. t. 11a/12, 14b/3.
- tekbīr** : < Ar. 'Allāhü Ekber' demek. t. 5b/3; t.-ile 33a/3.
- telḳīn** : < Ar. Ölü gömüldükten sonra mezar başında imamın söylediği dini sözler. t. 41b/12; t. eyle- 41b/9.
- temin** : Demin, kısa bir süre önce. t. 24a/6.
- temīz** : Temiz, pak. t. 41a/9.
- ten** : < Far. Beden, vücut. t.-i 34b/2, 40a/1; t.-in 10a/5; t.-ine 14b/12; t.-üm 35b/2, 36a/1, 40b/2, 36b/8; t.-ümden 35b/2.
- terk** : < Ar. Bırakma, vazgeçme. t. ét- 2a/3, 11b/3,4, 13a/11, 17a/10, 17b/13, 42a/6; t. étme- 4a/13; t. eyle- 33a/12.
- tetbīr** : < Ar. Önlem. krş. *tedbīr*. t.-i 23a/5.

- téz** : < Far. Çabuk. t. 11a/6, 12b/10, 16a/6, 22a/5,6,12,13, 23a/6, 23b/2,7, 24b/3,4,6, 25b/5, 27b/9, 28a/12, 36b/10, 41b/10; t. téz 28b/2.
- tézirek** : < Far- T. Derhal, çabucak. t. 19b/10.
- tıfil** : < Ar. *ıfıl*. Küçük çocuk. krş. *dıfil*. ı. 4b/11, 5a/2.
- tumār** : < Far. *timār*. Yara bakımı. t. eyle- 9b/8.
- tiğ** : < Far. Kılıç. t.-ı 14b/6.
- tiz** : Diz. t.-i 12b/3.
- toğ-** : Doğmak. krş. *doğ-*. ı.-unca 18b/4.
- toğra-** : Doğramak. ı.-mış 7a/11.
- toğrı** : Doğru. krş. *toğrı*. ı. 24a/5, 33b/8, 37b/1,8.
- toğru** : Doğru. krş. *toğrı*. ı. 11b/4, 16a/10; ı.-ise 9b/11.
- toķ** : Tok, aç olmayan. t. 4a/10.
- toķu** : Doğu. gün ı.-sından 3b/8.
- toķun-** : Dokunmak. krş. *doķun-*. ı.-ursa 39a/3.
- toķuz** : Dokuz. ı. 2b/10, 12b/10, 16b/6.
- tol-** : Dolmak. krş. *dol-*. ı.-dı 14a/2, 15b/12, 25a/9.
- toğdur-** : Doldurmak. ı.-dı 10b/3; ı.-uğ 10b/2.
- tolu** : Dolu. ı. 1b/3, 10b/1; ı.-dur 1b/4.
- ton** : Elbise, kıyafet. krş. *don*. ı. 9b/10; ı.-ıdı 11a/4; ı.-ın 11b/8; ı.-ına 41a/8; ı.-ını 11b/13; ı.-ları 10a/6, 18a/6.
- topraķ (ğ)** : Toprak. ı. 15a/4, 33b/12; ı.-a 35b/2; ı.-da 37b/9; ı.-ına 39b/4.
- torba** : Genellikle pamuk ve kıldan dokunmuş, türlü boy ve biçimde ağzı büzülüp bağlanabilen araç. t. 14a/8.
- toy-** : Doymak. ı.-ıraķ 29a/1.
- toyla-** : Ziyafet vermek, yedirip içirmek. ı.-dı 19a/1; ı.-yayım 22a/8, 22b/10.
- toyur-** : Doyurmak. ı.-a 14a/9; ı.-urdum 34b/10.
- toz** : Toz. t.-ını 31a/2.
- tuhfe** : < Ar. Hediye. t. 3b/12, 4a/3.
- tumrı** : Bir müzik aleti. ı. 34a/12.
- ıur-** : Durmak, kalkmak. krş. *dur-*. ı. 12b/2; ı.-dı 11a/7, 13b/4,7, 23b/4, 26a/9, 27b/2; ı.-dılar 35b/5; örü ı.-dı 14b/8; ı.-ur 23a/10; ı.-u gel- 24a/1, 27a/2, 27b/5, 29b/10.
- tūrāc** : ? ı. 34b/6.

ıtut- : Tutmak. krş. *dut-*. ıt. 36a/2; ıt.-a 24b/3; ıt.-an 1b/3; ıt.-ardı 24b/2; ıt.-dı 35b/10; ıt.-dum 36a/13; sözün ıtut- 11b/6; ıtulağuğ ıt.-20b/2; ıt.-mışdı 35a/1; ıt.-up 21b/6, 22a/6, 26b/11; ĥōř ıt. 34b/10.

ıtıtak : Dudak. ıt.-ı 3b/11.

ıtuyūt : ?ıt. 1b/8.

ıtuz : Tuz. ıt. 34b/12.

ıtüken- : Tükenmek. t.-mezdir 13b/8.

ıtürāb : < Ar. Toprak. ĥecr ü t. 17b/9; t. kııl- 40a/3.

ıtürbe : < Ar. Mezar. t. 40a/5; t.-sin 2a/7.

U

ucūd : < Ar. *Vücūd*. Varlık. u.-ı 16a/4; u.-uma 10b/12.

uç (c) : Uç. u.-dan 7a/11; u.-dan uca 9a/13, 16a/2; u.-ı 5b/8; u.-ın 31a/9; u.-ına 6b/7; u.-ından 7b/10; u.-ları 2b/12.

uç- : Uçmak. u.-ardum 30a/7; u.-avuz 32b/11.

uçmak : Cennet. u. 39a/4.

uğra- : Uğramak. u.-dı 3b/10, 28b/5, u.-mışuğ 24a/4.

uğur : Ön, yön. u.-dan 8b/13.

‘uđūbet : < Ar. Ceza. ‘u.-ler 28b/6.

ulaşdur- : Ulaştırmak. u.-dı 32b/8.

ulı : Ulu. krş. *ulu*. u. 21b/4.

ulu : Ulu. krş. *ulu*. u. 19b/5,6, 23a/2, 27a/10, 33b/12; u. ėt- 22a/7; u. kiçi 10a/7, 18b/13, 41a/7,10; u.-sınuğ 20b/5.

um- : Beklemek, temenni etmek. u.-aruz 21b/8.

ur- : Vurmak, sürmek. ad u. 2a/13, 2b/1; bağrayı u. 15b/11; berđ u. 11a/9, 27b/8; boynını u. 24b/6, 29a/5; bünyād u. 10a/9; el u. 27b/7, 31b/7, 32a/13; farđ u. 11a/9; řalb u. 8a/11; şanat u. 32b/11; çatı u. 29a/4; şulağ u.12a/11, 29b/4; na‘ra u. 5b/4, 8a/13, 28b/2, 29b/13, 31b/11,13; otlar u. 10a/4; süñü u. 14b/12; tekbİR řalavāt u. 5b/3; u. 28a/12,13; u.-ayım 4b/6; u.-dı 5b/4,7,9, 9a/8, 10a/12, 15a/2, 32a/10,11, 32b/4; u.-dılar 35b/11, 36a/2,9,10; u.-duğuz 21b/3; u.-gil 2b/1; u.-mayaydum 25a/10; u.-mışdı 16a/1; u.-ur 36a/1, 39a/12; yüz u. 29b/9, 33a/2, 33b/13, 39b/2.

uruş- : Vuruşmak, çarpışmak. u.-dılar 13b/13.

uş : Akıl, fikir. u.-sı git- 20b/10.

uşan- : Usanmak, bıkmak. u.-asın 34b/13.

uşūl : < Ar. Asıllar, yöntem. u. 38a/7, 40b/12.

uş : İşte, şimdi. u. 4b/13, 15b/7, 20a/7, 21a/11, 22b/11; u.-ta 25a/8.

utan- : Utanmak. u.-maz mısın 23a/2.

uy- : Uymak, sataşmak. u.-an 18b/1; u.-asın 19b/7; u.-mağdurur 19b/11; u.-mazam 26a/6;
u.-uban 18b/1.

uydur- : Uydurmak. u.-ur 32b/6.

uzat- : Uzatmak. u.-dum 36b/7.

uzun : Uzun. u. 31a/4.

Ü

üç : Üç. ü. 6a/6, 8a/10, 10b/4, 13b/13, 17a/3,6, 32a/12.

üç biç : Üç bin. ü. 7b/8.

üç yüz : Üç yüz. ü. 8b/10.

üç yüz altmış : Üç yüz altmış. ü. 17b/11.

üküş : Çok. ü. 6b/10, 10b/12, 35b/1.

ümīz : < Ar. Umut. ü. lerin 26a/10.

ümmet : < Ar. Ümmet. ü. 19b/1,2, 26b/12; ü. ét- 19a/6,7; ü.-i 19b/3; ü.-in 42a/5; ü.-lerüm
42a/4; ü.-lerüme 39b/11; ü.-üm 38b/6; ü.-ümden 38b/7; ü.-ine 38b/1,2; ü.-inüñ 19b/2;
ü.-üni 38b/3; ü.-üz 19b/1,4.

ün : Ses. ü.-i 37b/6; ü.-inde 14a/3; ü.-leri 27b/12.

üst : Üst. ü.-ine 8b/3, 14b/11, 15b/5, 16b/8, 17b/5, 28a/10, 36b/14; ü.-ümüzden 17b/8,12,
18a/1; ü.-ünden 40a/4.

üstāz : < Far. Üstat, herhangi bir bilimde yetkin kimse. ü.-ı 38a/9; ü.-ımuñ 40b/8.

üş- : Toplanmak. ü.-er 8b/12; ü.-meye 4b/3.

üşür- : Üşür-türmek, musallat etmek. ü.-elüm 8b/8.

üz(e)r : Üst. ü.-e 28a/11.

V

vā : < Ar. Vah, yazık. v. veylatā 24a/4; v. furqatā 24a/4; v. ḥasretā 24a/4.

vāh : < Ar. Vah, yazık. v. 26a/3; v. eyle- 26a/3.

vaqt : < Ar. Vakit. v.-ını 31a/11; v.-dan 41b/12.

vallāhī : < Ar. Vallahi. v. 29a/2.

var : Var. v. 1b/1, 3a/2, 4b/8, 7b/10, 9a/9, 29b/8, 31a/8,14; v.-dur 8b/6, 9b/7, 11b/10; v.-ıdı 4b/1, 11a/3, 12b/9, 24b/2, 28a/7, 30a/12, 34a/10,11, 34b/4; v.-ımış 36b/3; v.-ısa 7b/13, 10a/8, 19a/13; v. mı 24b/5; v.-umuz 8b/6.

var- : Varmak, gitmek. v. 3b/2, 5a/9, 6b/2, 24b/6, 25b/4, 38b/9, 39a/9; v.-am 40a/8; v.-anları 37b/8; v.-asın 17a/12; v.-ayım 14b/7, 28b/11, 30b/3, 32a/4; v.-ayın 13b/2; v.-dı 6a/6,8, 7b/2, 12a/10,11, 14b/8, 22b/12, 25b/5, 26a/12, 31a/13, 33a/2; v.-dılar 36a/9; v.-duğınca 10b/6; v.-ınca 28a/14; v.-ısaram 30b/8; v.-ma 30b/7; v.-mağıl 6b/11; v.-mazıdı 37b/1; v.-mışıdum 30a/6, 35a/9; v.-uban 6b/1; v.-uñ 11a/2; v.-up 28b/13, 29a/10; v.-uram 36b/6; secdeye v. 31a/13, 33a/2.

vaşf : < Ar. Nitelik. v. ı vü oramı 20a/6.

vāşıl : < Ar. Erişen, ulaşan. v. eyle- 37b/4.

vāveylā : < Ar. Eyvah, yazık. v. 26a/4.

vāy : Vay. v. 7a/13.

vebāl : < Ar. Günah. v. 12b/7.

vefā : < Ar. Sözünde durma, sözünü yerine getirme. v. 37b/10; bī-v.5a/7; meyl ü v. 38b/1.

velī : < Ar. Sahip, ermiş. v. 2a/9,11,13, 2b/8, 9a/11, 17a/1, 31b/9, 33a/4, 41a/6.

ver- : Vermek. v. 17b/13, 19a/3, 27b/4, 29b/1, 31a/12, 33a/10, 33b/7, 35a/2,4, 37a/8,12, 37b/2, 38a/2, 42a/7; v.-di 3a/5, 18a/3, 19a/9, 19b/5, 26b/10, 28a/1, 28b/5, 32a/4,5, 37a/12, 38a/12, 41a/4; v.-diler 18a/8, 33a/3; v.-dügün 20a/4, 35a/5; v.-düm 14b/3,4; v.-dünj 29a/3; v.-e 25a/5; v.-ecegünj 37b/1; v.-elüm 5a/13, 9b/10,12,13, 17b/12; v.-em 29a/2; v.-eyidi 21b/11; v.-eyim 22a/8, 22b/10; v.-eyin 39b/1; v.-gil 1b/8, 24a/11, 26b/7, 28b/11,12; v.-ibidi 19b/13; v.-ibiyeler (?) 29b/1; v.-mege 17a/13, 17b/3; v.-mesen 30b/2; v.-meyem 11b/5; v.-mez 26b/13, 40a/5; v.-mezem 29a/3; v.-mezidi 37b/1; v.-mişdi 38a/4; v.-mişidi 38a/8; v.-ünj 11b/12, 17a/3,4; v.-ünjüz 17a/8; v.-ürdi 34b/6; v.-ürdüm 29a/3, 34b/11, 35b/1; v.-ürseñ 25b/4; v.-ürsin 27b/4; v.-ürsün 37b/3; âmān v.14a/8, 26b/13, 40a/5; cān v. 20a/4, 37a/8, 41a/4; cevāb v. 17a/13, 18a/3; dēyü v. 28a/1, 29a/3; eydi v. 35a/4; koyu v. 24a/11, 26b/7,10, 28b/11,12, 29a/2,3; şalavāt v. 1b/11, 8a/8, 15a/9, 19a/3, 29b/1, 31a/12, 33a/3,10, 33b/7, 37a/12, 37b/2, 38a/2, 42a/7; gönül v. 12a/9; haber v. 6a/9, 28b/5, 35a/2; hisāb v. 35a/5; ögüt v. 6b/10; selām v. 38a/12; şaburluq v. 37b/3.

vidā' : < Ar. Vedā'. Ayrılma, ayrılış. v. eyle- 40b/1.

vur- : Vurmak. v.-a 22b/5; v.-dı 22b/3; v.-ur 23a/4; na' ra v. 23a/4; yère v. 22b/3.

Y

yâ : < Ar. Hey!. y. 17a/1, 31b/4, 35b/12, 36a/3, 36b/4, 38b/4.

yabân : < Far. Yaban, boş arazi, dışarı. y.-a 2b/7, 26a/4; y.-a at- 2b/7, 26a/4.

yâdigâr : < Far. Yadigar, hatıra. y. ol- 42a/8.

yağî : Düşman. y. 13a/11, 17b/8; y.-dan 13a/8,9; y.-yı 18a/2.

yağluğ : Mendil. y.-ıla 31a/2.

yâhūd : < Far. Veya. y. 8a/10, 8b/7, 20a/13.

yağ- : Yakmak. y. 19a/13; y.-am 28a/3; y.-ar 12a/3; y.-dı 2a/4, 11b/7, 14a/5, 27a/6; y.-dılar 29a/9; y.-duğ 28a/6, 37a/3; y.-sun 20a/7,10; y.-arsız 21b/7; y.-mağ 23b/7; y.-sın 29a/8; başın y. 13b/10; oda y. 20a/7, 21b/7, 28a/3,6; oda y. 37a/3; odlara y. 29a/8.

yağa : Yaka. y.-na 25b/8.

yağıl- : Yanmak. y.-dı 32a/1.

yağın : Yakın. y. 4a/11, 32b/12; y.-ında 4a/6,7; y. gel- 4a/4, 13b/10.

yâğud : < Ar. *Yâkut*. Değerli süs taşı. y. 17a/5; y.-dan 3b/11.

yalan : Yalan, sahte. y. 13a/9, 24a/5,7; y. söyle- 24a/5,7.

yalap yalap : Parıl parıl, alev ve ışık saçarak. y. bakış- 24a/2.

yalın : Çıplak, açık. y. ayak ço- 28a/9.

yalıñuz : Yalnız. krş. *yalıñuz*. y. 13b/8, 15a/10; y. kal- 15b/4.

yaluñuz : Yalnız. krş. *yalıñuz*. y. 5a/2, 7b/9, 8a/7, 14a/5, 15a/10; y.-am 15b/9.

yalvar- : Yalvarmak. y.-alum 9b/11, 21b/2; y.-dılar 24a/12, 27b/11; y.-dışa 11a/1; y.-madı mı 27b/10; y.-maya 15b/5; y.-uban 9b/1; y.-up 24b/5; y.-ur 33b/13.

yañ : Taraf, yön. krş. *yaña*. y.-a 41a/12; y.-ına 5b/10, 8a/3,13, 16a/8, 21b/2, 22b/5; y.-ını 14a/1; y.-uma 35b/7.

yan- : Yanmak. y.-a yana 23b/9; y.-ar 4b/10, 36b/1; y.-ardı 39a/4; y.-asın 28b/8; y.-ayım 20a/3; y.-ayın 20a/5; y.-dı 5a/11, 21a/8, 29a/9, 36a/8, 40b/2; y.-up 20b/7; derdine y. 20a/3; içi y. 21a/8; y.-up düş- 20b/7; oda y. 36a/8.

yaña : Taraf, yön. krş. *yañ*. y. 3b/7,8, 12b/12, 20b/11, 22a/6; y.-dan 15b/3, 16b/12, 35b/10.

yanak : Yanak. y.-ı 3b/11.

yandır- : Yakmak. krş. *yandır-*. y.-ur 32b/6.

yandır- : Yakmak. krş. *yandır-*. y.-ur 39a/3.

yanğulan- : Yankılanmak, ses yansımak. y.-dı 29b/13.

ya'nî : < Ar. Yani. y. 5b/1, 22a/4, 32a/6, 41a/1.

yap- : Yapmak. y.-am 40a/8; y.-alar 18a/2; gönül y. 40a/8.

yapış- : Yapışmak. y. 12b/2; y.-dı 26a/12, 28b/2; y.-up 12b/3, 24b/8; y.-ur 25b/8, 36b/1.

yaprağ (ğ) : Yaprak. y. 40a/1; y.-ların 26a/11; gül y.-ı 20b/4.

yar- : Yarmak. y.-ayım 30b/3; y.-dılar 36a/10.

yâr :1. < Far. Dost. y. 3a/11, 12a/10, 19a/12, 19b/12, 20a/12, 31b/3, 35b/1, 36a/7, 41a/8; y.-a 31a/5; y.-ıdı 12b/9, 30a/12; y.-ıdur 21b/5; y.-ıla 29b/3, 40b/7; y.-i 13b/8; y.-um 15b/8, 23a/12; y.-umidi 30a/10; y.-umuz 40a/13; y. ol- 13b/8; **2.** Yar, uçurum. burc y.-u 17b/5.

yara : Yara. krş. *zağm*. y. 5b/8, 31b/7, 32a/13; y.-ları 21b/3; y.-sına 10a/4; y.-sını 16a/2; y. kıl- 31b/7; y. ur- 16a/1, 21b/3.

yarağ : Hazırlık, silah. y. 10a/11; y.-ın 18a/7, 18b/7; y.-ın düz- 18a/7, 18b/7; y. kıl- 13b/1.

yaralan- : Yaralanmak. y.-dum 16b/9.

yâran : < Far. Dostlar. y.-ları 37b/8.

yarat- : Yaratmak. y.-an 33b/10; y.-anuğ 25a/1; y.-dı 33b/6, 35b/11; y.-duğ 34a/1; y.-madı 19a/11; y.-miş 3b/12.

yardum : Yardım. y. eyle- 8a/6.

yâricı : < Far-T. Yardımcı. y.-m 8a/7; y. ol- 15b/9.

yârın : Yarın, ertesi gün. y. 1b/7, 17a/12; y.-kı gün 25b/9.

yâri : < Far. Yardım. y. kıl- 29a/12, 32b/13.

yarlığa- : Suç bağışlamak. y.-sın 20b/2.

yarı : Yarı, yarım. y.-sına 17b/7.

yas : Yas, matem. y. ur- 41a/7; y. günü 42a/2.

yas- : Yaslamak, dayanmak. y.-dı 40b/11.

yasak : Yasak, memnu. y. 5a/1.

yastan- : Yaslanmak, dayanmak. krş. *yas-*. y.-ı 40b/10; y.-up 2a/7.

yaş :1. Yaş, ıslaklık. y. 20a/13, 20b/8, 25a/9, 40a/11; y.-a 26b/6; y.-durur 29b/6; y.-ı 22b/2, 29b/5; y.-ıla 34a/5; y.-ın 2a/10, 11b/7; y.-ımı 23b/9, 32a/2; y.-ların 22b/13; y.-uğ 5a/4, 14a/12; y. aq- 20b/8; göz y.-ından 39a/5; göz y.-ıla 30b/11; göz y.-ımı 23b/9; gözi y.-ın 2a/10; gözler y.-ı 22b/2; kanlı y. 25a/9; y.-a bat- 26b/6; y. dök- 29b/5, 40a/11; **2.** Yaş, ömür. y.-ı 31b/8; y.-ına 38a/10.

yaşa- : Yaşamak. y.-dum 32b/2; y.-r 3a/1, 14a/4; y.-yı gör- 16a/9.

yat- : Yatmak. y.-a 3b/6, 16b/10; y.-am 40b/10; y.-asın 39a/9; y.-ayım 28b/12; y.-dı 4a/10, 39a/8; y.-dılar 2b/7; y.-maz 28b/14; y.-mazısañ 29a/1; y.-mıñ 13b/7; y.-mışam 37a/1; y.-uban 4b/6; y.-up 22a/3; y.-ur 6b/2, 23a/9, 23b/5, 31b/6, 33b/11, 37b/9; y.-urdu 27b/5.

yavlağ : Çok, pek, oldukça. y. 5a/12, 9a/7, 12b/7, 33b/12, 38a/4,5.

yavru : Yavru. y.-sı 7b/11.

yavuç : Sevgili. y. 8a/2.

yavuz : Kötü, fena. y. 22b/3, 23b/11, 26a/7; y. at 31b/10.

yay : Yay. y. 11a/8, 34b/1.

yaz- : Yazmak. y.-a 3a/4; y.-a imişdi ? ^{أَيَّامِنْدِي} 38a/7; y.-dı 18a/13, 18b/2; y.-dılar 35b/6; y.-dum 42a/8.

yazı : Ova, sahra. y. 15b/12, 29b/13, 31a/4; y.-ya 16a/13.

yazıl- : Yazılmak. y.-a 30a/11; y.-dı 30b/8.

yè- : Yemek. y.-di 15a/2, 30a/13; y.-medi 15a/5; y.-mezdüm 15a/5; y.-mişdi 33a/7; y.-rdi 31b/5; y.-yem 32a/6,7; y.-yeyidüm 23a/1; y.-yüp 34b/8; ğam y. 15a/5; kayğu y. 15a/1; kılıç y. 15a/2.

yèd- : Çekmek, yedekte götürmek. y.-en 34b/4; y.-er 28b/4.

yèdi : Yedi. y. 4a/7,8, 12b/9, 13b/4, 16a/12, 16b/6, 18a/9, 30b/13, 31a/3,10, 34b/9, 36b/5, 39a/5.

yèdi yüz : Yedi yüz. y. 7b/2,4, 8a/4, 18a/7.

yèdi yüz biñ : Yedi yüz bin. y. 6b/8, 17a/4.

yeg : İyi. y.-imiş 14a/8; y.-irek 19b/10.

yègirmi biñ : Yirmi bin. y. 17a/5.

yèl : Rüzgar, yel. y. 8a/3, 12b/12; y.-i 37b/5.

yèmek : Yemek, yiyecek. y. 21b/12; y.-ler 21b/11; y.-ler eyle- 21b/11.

yèmiş : Meyve. gönüm y.-i 38b/11.

yèn- : Yenmek, yenilebilir olmak. y.-üridi 34b/5.

yène : Yine. y. 1b/1, 4a/13, 7a/7, 8a/1, 8b/3, 15b/11,13, 29b/13, 31b/13, 35b/3,4.

yèr : Yer. y. 22a/2, 29a/7, 30b/4, 36a/3; y.-e 4a/9, 5b/8, 6a/13, 8b/2,5, 13a/9, 16b/9, 21a/10, 22a/3, 22b/3,5,7, 28b/9, 29a/6, 29b/9, 31a/12, 32a/3, 36a/4, 39a/4; y.-de 1b/2, 8b/2,4, 9a/13, 16a/1, 34a/6; y.-den 33b/11; y.-i 25a/1, 33b/6, 34a/1, 35b/9; y.-inden 4a/12, 12a/1, 29b/11, 38b/10; y.-ine 41a/13; y.-ini 25b/2; y.-lere 24a/2; y.-leri 24b/8;

y.-lerüme 39a/3; y.-üm 16b/3; y.-ün 25a/8, 11b/10; y.-e vur- 22b/3; y. gök 39a/4; y.-i gögi 25a/1, 33b/6, 34a/1.

yér yüzi : Yeryüzü. y.-nde 30a/7.

yetiş- : Yetişmek. y.-di 6a/1; y.-ecek 8a/2.

yétür- : Ulaştırmak, yetiştirmek. y.-diler 10a/13; y.-em 14b/2; y.-ün 17a/6.

yéyesi : Yiyecek. y.-23a/6.

yıķ- : Yıkmaq. y.-ar 13b/6; y.-aradı 5b/5; y.-dı 14b/11; y.-dılar 15a/12; y.-ıpdur 7b/7; y.-maya 38b/5; kaç y. 13a/1.

yıķıl- : Yıkılmak. y.-dı 32b/5; y.-maz 18a/2.

yıl : Yıl. y. 36b/8,12, 37a/1,13; y.-da 17a/8; y.-dan 36b/13; y.-dur 35a/8.

yılan : Yılan. y. 36b/5.

yıldurum : Yıldırım. y.-dan 8a/9.

yılluķ : Yıllık. y. 17a/3.

yırt- : Yırtmak. y.-a yırtı 35b/9; y.-up 27a/7.

yigit (d) : Genç. y. 4b/5, 5a/4, 9a/13, 25b/6,7, 33a/6, 37a/9,10; y.-ler 10b/8, 11a/11; y.-midür 34a/3.

yimkir- : Hıķkırmak. y.-i yimkiri 26a/11; y.-i yimkiri ağlaş- 26a/11.

yine : Yine, tekrar. y. 5b/11, 6b/12,13, 7b/5,11,13, 17b/8, 19b/4, 21a/5, 28b/12, 35b/13, 36a/2, 36b/9, 37a/6,8.

yitür- : Kaybetmek. y. 6b/2; y.-di 2b/9; y.-diler 41a/12.

yoğunda- : Yoğunlaşmak. y.-r 4b/4.

yoħsa : Yoksa. y. 4b/11,12, 5a/9, 7b/1, 9b/6, 16a/6, 18b/1, 34a/3.

yoħsul : Yoksul. krş. *yoħsul*. y. 38a/1.

yoķ : Yok. y. 3b/9, 17a/11, 19b/6, 20a/6,8, 23b/1, 24b/1, 26a/7, 27a/8,11, 28a/2, 29b/6, 30b/8; y.-dur 14a/6, 15a/10, 31a/7, 32b/12; y. ol- 27a/11.

yoķsul : Yoksul. krş. *yoħsul*. y. 39a/10.

yol : Yol. y. 14b/7, 31a/3, 36b/14, 37b/8; y.-a 21b/9, 39b/6; y.-da 13b/5, 20b/9, 28b/5, 37a/1; y-ı 11b/4; y.-ın 15b/1, 33b/8; y.-ına 30a/6, 37b/1; y.-ında 13b/13, 39a/11; y.-lara 22a/5; y. dut- 8a/1; y.-una 38b/12; y.-uņa 13a/12; y. sür- 31a/3; y.-a gir- 21b/9, 39b/6; y.-ın bağla- 15b/1.

yol- : Yolmak. y.-ar 26a/2, 27a/7; saçın y. 26a/2, 27a/7.

yoldaş : Yol arkadaşı. y.-larum 5a/8; y.-um 23a/12; y.-umdurur 40a/9.

yonul- : Yontulmak. y.-dı 7a/3.

yort- : Koşmak, sefer etmek. y.-up 5b/11.

yöre : Yöre. y.-sinde 36b/5; y.-sinden 10b/11.

yöri- : Yürümek. krş. *yörü-*. y. 26a/7, 39b/7,9; y.-diler 15b/2; y.-yüp 10a/13.

yörü- : Yürümek. krş. *yöri-*. y. 5a/9; y.-di 4a/10, 4b/9, 7a/1, 25b/5, 27a/2, 38b/12; y.-
22a/5; y.-r 19b/1; y.-rdüm 30a/7; y.-ridüm 30a/11; y.-rler 20b/11; y.-rleri idi 7b/14; y.-
seysin 39b/8; y.-sün 28a/12.

yörüt- : Yürütmek. y. 28a/11.

yu- : Yıkamak. y.-dı 41a/9; y.-dılar 10a/5; y.-ya 35a/9; y.-yuban 41b/8.

yum- : Kapamak. y.-ar 27b/7.

yumuşan- : Yumuşamak, mülayimlik kazanmak. y.-ur 11a/10.

yut- : Yutmak. krş. *yüt-*. y.-dılar 20a/2; y.-mışam 36b/12.

yüce : Yüksek, yüce. y. 20b/13, 31b/3.

yük : Yük. y.-i 18b/6; y.-ini 18b/7.

yüñsüz : Yüñsüz. y. 17a/5.

yürek (g) : Yürek, kalp. y.-üm 15a/4, 36a/10, 36b/1, 40b/2; y.-üme 21b/3; y.-üne 8a/12; y.-
üm tağla- 15a/4.

yüt- : Yutmak. krş. *yut-*. t.-dük 21b/12.

yüz : **1.** Yüz, surat. y. 33b/13, 39b/2; y.-i 4b/10, 27a/8, 28a/11, 31a/14, 33b/12, 35b/8; y.-
ile 13a/11, 31b/1; y.-in 9b/12, 12b/4, 33a/2, 38b/3, 39b/1; y.-inde 11a/9, 13a/11; y.-ine
3a/1, 11a/8,10;11b/2, 12a/13, 24a/2, 29b/4,8; y.-ini 26b/10, 27a/1, 31a/2; y.-inüñ
39a/12; y.-leri 21a/1, 27b/8, 37b/9; y.-lerine 21a/2; y.-lerümi 40a/4; y.-üm 12a/4,
28b/11; y.-ümi 26b/8, 34b/7, 38b/7; y.-üñ 41a/3; y.-ünde 38a/6; y.-üñi 16b/1; y.-üni
26b/11, 27a/7, 29b/9; gün y.-inüñ 39a/12; y. sür- 26b/8,10, 28b/11; y. ur- 29b/9, 33a/2,
33b/13, 39b/2; **2.** Yüz sayısı. y.-6b/9, 18b/6, 20b/8.

yüz biñ : Yüz bin. y.-den 13a/6.

yüzlü : Yüzlü. melek y.-nüñ 11a/11.

Z

zā'firan : < Ar. Safran. z.-dur 3b/13.

zaħm : < Ar. Yara, darbe. krş. *yara*. z. 14b/6; z.-ı 2b/12, 5b/7, 14b/12.

zaħmet : < Ar. Acı, zorluk. z. 10b/12; z.-i 1b/7, 20a/1; z. çek- 1b/7, 20a/1; z. eyle- 10b/12.

zā'if : < Ar. Zayıf, güçsüz. z. 17a/8.

- zamān** : < Ar. Zaman. z. 6b/12; z.-da 19a/2; z.-dur 35a/3.
- zār** : < Far. Ağlayan, inleyen. z. 30b/9; z.-ıla 40b/7; āh u z.-um 15b/9; z. kı1- 30b/9; z. u zār ağla- 20a/12, 24a/12, 26a/3, 29b/9.
- zārī** : < Far. Ağlayıp sızlanma. z. kı1- 29b/9, 34b/3, 36a/11, 40b/5; z. zārī ağla- 37a/2.
- zehī** : < Far. Ne güzel, ne hoş. z. 6a/4, 7a/5, 12a/4,6.
- zehr** : < Far. Zehir. krş. *aġu*. z. 34b/3; z.-imiş 36a/13.
- zel** : ? şîr ü z. 5b/2.
- zerre** : < Ar. Çok küçük parçacık. z. 10b/3; 29b/11; z.-i miqdār 30a/3.
- zerrīn** : < Far. Altından yapılmış, altın. z. 6b/13, 10b/8, 17a/5; ħal' a- yı z. 30a/10.
- zevāl** : < Ar. Sona erme, suç. bî- z. 33b/9; z. gel- 30b/7.
- zevk** : < Ar. Zevk. z.-ıla 1b/11; z.-ı ħal- 34b/8.
- zeyn** : < Ar. Süs, süsleme. z. 10b/1.
- zibā** : < Far. Süslü. z. 11a/4, 18a/6.
- zift** : < Ar. Zift. z.-idi 33b/12.
- zî-'ināyet** : < Lütuf sahibi. z. 19b/5.
- zıkr** : < Ar. Anma, anılma. z. 2b/3; z. eyle- 19a/9; z.-i nesih eyle- 2b/3.
- zīnā** : < Ar. Nikahsız çiftleşme. z. kı1- 12b/7.
- zincīr** : < Ar. Zincir. z. 24b/4, 28a/9.
- zindān** : < Far. Karanlık yer altı hapisanesi. z. 11a/10, 12a/2; z.-a 11b/8, 12a/10; z.-da idi 18a/4.
- zindāncı** : < Far-T. Zindancı. z. 12a/11, 16b/4.
- zinhār** : < Far. Sakın!. z. 3b/1, 6b/4,11.
- zīra** : < Far. Zira, çünkü. z. 23b/2.
- ziyān** : < Far. Ziyān, zarar. z. eyle- 9b/5.
- ziyāret** : < Ar. Görmeye gitme. z. kı1- 18b/9.
- zū-l-celāl** : < Ar. Celal, ululuk sahibi olan Allah. z. 33b/9.
- zūlf** : < Far. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. z.-üme 34b/6.

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

Ahmed : A. 19b/9, 25a/3,7.

‘**Alī** : < Ar. Ebu Talib’in oğlu ve Hz. Muhammed’in damadı ve amcazadesi, dördüncü halife. (d.599, ö.661) ‘A. 2a/9,10,11,13, 3a/4,6,7,10,13, 3b/4,7, 5a/6, 6a/3,5,8, 6b/10,13, 7a/11, 9a/11, 9b/3, 10b/11, 14a/7, 16a/5,6,9,11, 16b/11, 17a/1,3, 17b/1,12, 18a/8,13, 18b/2,8, 19a/1, 29b/10, 30a/1,2,9, 30b/2,3,7,8,10,11,12, 31a/1,2,4,5,6,7,8,11,12,13, 31b/3,4,6,9,13,14, 32a/1,3,5,9,10,11,13, 32b/1,3,5,8,10,13, 33a/1,4,5, 41a/6.

‘**Aliyyü’l- Murtażā** : < Ar. Hz. Ali’nin lakabı. ‘A. 2a/5, 7a/2, 8a/7, 18b/11.

Allah : < Ar. Tanrı. A. 1b/1,10, 3a/9,11, 4a/2, 24a/11, 25b/1, 26b/7, 29a/11, 30a/4, 38b/5; A. Çalab 38a/13.

‘**Azrāil** : < Ar. Ölüm meleği. ‘A. 38a/12, 38b/8, 39b/13, 40a/7,10, 40b/12, 41a/4.

Bilāl : Bilāl-i Habeşi. İslamiyeti ilk kabul edenlerden ve bunu açıkça ilan eden ilk yedi kişiden biri. Ezanı ilk okuyan kişi. (d.581, ö.641). B. 24b/12.

Cabbār-u ‘ālem : < Allah. C. 35b/4, 41b/1.

Cebrāil : < Ar. Peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri. C. 39a/2,4, 42a/1,2.

Ca‘fer-i Dayyār : < Ar. Hz. Ali’nin kardeşi Ca‘fer-i Tayyār. C. 20b/4, 21a/9, 24a/8, 25a/4, 25b/12.

Cebel-i Muğaylan : Dağ adı. C.16a/10.

Cimcime Sultān : Cümcüme Sultan. C. 35a/1,2.

Çalab : Tanrı, Allah. Ç. 15b/5, 33a/8, 33b/13, 36b/13, 37a/11, 42a/3; Allah Ç. 38a/13; Hâk Ç. 3b/2, 37a/8, 38b/4, 39a/2.

Dāvūd : < Ar. İsrailoğullarının bir hükümdarı ve peygamberi. D. 7b/3,6, 38a/6.

Ebü Bekr : < Ar. İlk halife. (d.573, ö.634) E. 41a/6.

Fâtıma : < Ar. Hz. Muhammed’in kızı. (d. 614, ö.632) F.2b/3,6, 5a/6.

Furat : Fırat ırmağı. F.24b/9.

Habeşi : < Ar. Habeşistan halkından olan kimse. H.34b/2.

Hâk : < Ar. Allah, Tanrı. H. 3b/12, 18b/11, 19b/5, 20a/1, 20b/2, 21a/13, 21b/8, 25a/11, 27a/12,13, 29a/12, 30a/6, 31a/13, 38b/9, 42a/2; H. Çalab 3b/2,8, 37a/8, 38b/4, 39a/2; H. Ta‘ālā 19a/6, 19b/13, 25a/7, 33a/8.

Hâlik : < Ar. Yaratan, Allah. H. 22a/1, 38a/5.

Ḥallāk : < Ar. Halk edici, yaratıcı. Ḥ.-ı ‘ālem müste‘ān 34a/1.

Ḥasan : < Ar. Hz. Muhammed’in torunu ve Hz. Ali’nin oğlu. (d.624, ö.669) Ḥ. 3a/5, 20a/3,4, 21a/10, 25a/2; Ḥ.Ḥüseyin 2a/12, 5a/8, 6a/1, 18b/12, 25b/12, 30b/9.

Ḥatemī : < Ülke adı. Ḥ. 34b/2.

Helāti : < Ar. Helati Suresi. H. 12a/12.

Ḥıṭāy : Moğol ülkesi. Ḥ.34b/1.

Ḥızırillās : < Ar. Hızır ile İlyas. Ḥ. 30a/10,11.

Ḥüseyin : < Ar. Hz. Muhammed’in torunu ve Hz. Ali’nin küçük oğlu. (d.626, ö.680) Ḥ. 20a/3,4, 20b/3, 22b/7, 25a/2; Ḥasan Ḥ. 2a/12, 5a/8, 6a/1, 18b/12, 25b/12, 30b/9.

İbrāhīm : Hz. Muhammed’in oğlu. İ. 20b/5, 23a/10, 24b/10,11, 25b/5,6, 26a/12, 26b/5, 38a/4,7,8,9,10, 38b/1,2,3,6,8,10,11,13, 39a/7,10,13, 39b/6,13, 40a/1,6, 40b/1,4,9,12,13, 41a/2,5,7,8,9,13, 41b/1,2,5,6,8,11, 42a/4.

İlāh : < Ar. Tanrı. İ. 26b/11, 33b/10.

İlāhi : < Ar. Allah’ım. İ. 33a/9, 37a/8.

‘İsā : < Ar. Dört büyük peygamberden biri. ‘İ. 33b/13, 34a/9, 34b/13, 35a/2,7,10, 35b/7,12, 36a/3, 37a/2,4,8; ‘İ. peygamber 33b/8, 34a/5.

‘İsā ruḥu’llah : < Ar. Hz. İ. İ. 34a/4.

İslām : < Ar. İslam dini. İ. 7a/1, 11b/5, 17a/9, 18b/4, 41b/4; dīn-i i. 17a/8.

Kerbelā : < Ar. Irak’da İmam Hüseyin’in şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu yer. K. 20a/2, 20b/3.

Kesük baş : Kesikbaş. K. 29b/7, 30b/12, 31a/4,9, 31b/1, 33a/6.

Ḳur‘ān : < Ar. Hz. Muhammed’e inen kutsal kitap. Ḳ. 2a/8, 18b/10, 30b/13, 38a/8, 38b/13, 39a/8.

Ḳurı baş : Kurubaş. Ḳ. 34a/2,4,6,8, 35a/7.

Mağrib : < Ar. Garp, batı tarafında olan ülkeler. M. 16a/12.

Mālīk : < Ar. Yedi cehennem hakimi ve kapıcısı olan melek. M. 36b/9,10.

Medīne : < Ar. Medine şehri. M. 3a/11, 3b/8, 4a/3, 5b/11, 6b/12, 7a/12, 12b/12, 16a/12, 18b/4,5,13, 41a/5,11.

Medyin : Medyen şehri. M. 13b/8.

Melāmi : < ??? M. 7b/9.

Mīne : Mine Hatun. M. 9b/12,13, 11a/13, 13a/5,8,13, 13b/4,9,12, 14b/1,6,8, 15a/1,3, 15b/10, 16b/2; 17a/3, 18a/4,6,11, 18b/5.

Muhammed : < Ar. Hz. Muhammed (d.571, ö.632). M. 2a/10, 8a/8, 10b/11, 11b/5, 16a/10, 20b/6, 21b/4, 24a/11, 25b/13, 26b/7, 30a/13, 38a/5.

Muhammed-i Buḥārī : Nakşibend Muhammed Bahaeddin. (d.810, ö.869). Nakşibendiyye tarikatının kurucusu. M. 19b/6.

Muhammed Ḥanifî : < Ar. Hz. Ali'nin oğlu. M. 2b/1,5, 3a/8, 3b/3,5, 4a/1,11,13, 5a/5,7, 5b/2, 6a/5,10, 6b/3, 7a/3,9, 7b/14, 8a/11, 9a/4, 10a/6, 11b/3, 12a/12, 12b/3, 13a/3,13, 14b/8, 15a/8, 15b/4, 16b/11, 18b/12.

Muhammed Muştafâ : < Ar. Hz. Muhammed. M. 2a/1, 5a/7, 16a/4, 25a/1, 38a/3.

Muştafâ : < Ar. Hz. Muhammed. krş. *Muḥammed Muştafâ*. M. 1b/11, 2a/7,9, 3b/1, 18b/9, 19a/3,6, 19b/13, 20a/11, 23a/3, 26a/1, 29b/3, 33a/10, 37b/2, 38a/11, 38b/1,10;12, 39a/1,7, 39b/11, 40b/9, 41a/8,13, 41b/9, 42a/5,7.

Münkîr : < Ar. Mezarda soru soracak olan iki melekten biri. M. 41b/1.

‘**Osmân** : < Ar. Üçüncü halife Hz. Osman. (d.580, ö.656) ‘O. 38a/9, 41a/6,8;9.

‘**Ömer** : < Ar. İkinci Halife Hz. Ömer. (d.581, ö.644) ‘Ö. 41a/6.

Rabbi'l- ‘Ālemin : < Ar. Allah. R. 4a/2.

Resûl : < Ar. Hz. Muhammed. R. 2b/4, 18b/8, 29b/4, 30b/3,7, 33a/4,6, 38a/7,12,13, 38b/4,6,8, 39a/2,6,9, 39b/5,10, 40a/3, 40b/12, 41a/1, 42a/4, 40b/13, 41b/3.

Ruḥu’llah : < Ar. Hz. İsa. R. 36b/4, 37a/5.

Rüstem : < Far. Ünlü İran şairi Firdevsi'nin Şehnamesi'nde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. R. 7b/3, 8b/6, 9a/1, 14a/11, 14b/5,7,10,11,13, 16b/7; R.-i Zāl 3a/3.

Sırâcu'l- Kûlûb : Ahmedi Dâi'ye atfedilen eser. S. 41b/13.

Sekirân : Sekiran dağı. S. 36b/3.

Seyyid İskender : Makedonya kralı. (d.336, ö.323) S. 13b/5.

Şâh : < Far. Padişah. Ş. 14b/1.

Şâh- Merdân : Hz. Ali. Ş. 18a/8, 18b/12.

Ṭabut : Tabut. Ṭ. 4b/2,12, 5a/13, 6a/11, 7a/9, 9a/1,3,5,6, 9b/1,6,7, 10a/3,7,9, 10b/1,4,7,8, 11a/2,11, 11b/8, 12b/13, 14a/2,11, 14b/3, 15a/13, 16a/7, 16b/2,8,9,13, 17a/11, 17b/4,6, 18a/3,13, 18b/2.

Tağrı : Allah, Tanrı. T. 5a/6, 7b/10, 9a/11, 14b/9, 15a/9, 16b/3, 18b/8, 21b/7, 23a/2,3,4, 25a/5,6, 27a/8,10, 28b/6, 29b/10,12, 30a/5, 32a/5, 32b/1, 33a/4,11,12, 33b/4,6,8, 35b/13, 37a/6, 39b/6,12, 40a/2, 41b/1,3,5,7.

Ūrûm : Rum, Anadolu. Ū. 34b/1.

Yezīd : < Ar. Emevi Devleti'nin kurucusu Muaviye'nin oğlu. (d.646, ö.683) Y. 20b/3, 21b/5, 22a/4,9, 22b/9, 24a/10, 25b/4,11, 27b/2,5, 28b/3, 29a/8.

Yūsuf : < Ar. Hz.Yusuf. Y. 38a/6.

Zūlfikār : < Ar. *Zūlfekār*. Hz. Ali'nin kılıcı. Z. 3a/7, 6b/13, 9a/12, 17a/11, 30b/3,9, 31b/7, 32a/13, 32b/4.

SONUÇ

Bu çalışmayı oluşturan beş adet manzum halk hikâyesinin yazma nüshası Göttingen’de Georg-August Üniversitesi (Almanya) kütüphanesi, ‘Turc 9/4’ numarada kayıtlıdır. Harekeli nesihle yazılmış, 20x15 cm. boyutlarında olan 42 yapraklık yazmanın her sayfasında 13 beyit (bazan 14) bulunmaktadır. Yazmada hikâye başlıkları kırmızı mürekkeple, bunun dışında kalan bölümler siyah mürekkeple yazılmıştır. Eserde yazılış ya da istinsah tarihiyle ilgili bir kayıt bulunmadığı gibi, yazar veya müstensih adı hakkında da bir bilgi bulunmamaktadır. Gerek yazı karakteri gerekse dil özellikleri bakımından metin, XV ya da XVI. yüzyıldan daha yakın bir tarihte yazılmış olmalıdır.

Mecmua niteliğindeki yazmada bulunan beş hikâye sırasıyla şunlardır: Kitâb-ı Muhammed Hanifî, Kitâb-ı Ca’fer-i Dayyâr, Kitâb-ı Kesük Baş, Kitâb-ı Cümcüme-i Sultanî ve Dâsitân-ı İbrahim Mahlûk. Hikâyelerin hepsi mesnevi vezni olan ‘fâilâtün, fâilâtün, fâilün’ kalıbıyla yazılmıştır. Eserde vezin hatalarıyla çok sık karşılaşmaktadır. İmla bakımından kesin bir birliğin olmadığı görülmektedir. Yazım özellikleri ayrıca incelenmiştir. Bu inceleme sonunda yazım konusunda tutarsızlıklar olduğu görülmüştür. Türkçe sözcüklerde ünlülerin kullanımında veznin etkili olması nedeniyle aynı sözcüğün yazımında farklı farklı biçimler görülmektedir. Örneğin nazal η sesinin kimi zaman η, kimi zaman da n ile kullanıldığı görülmektedir. (oη ~ on, diηle ~ dinle-). Arapça ve Farsça sözcüklerde de kimi sözcüklerde imlanın bozulduğunu görmekteyiz. Bu durumun, sözcüklerin halk ağzına yaklaştırılması olarak açıklanması mümkündür. (tetbîr, maqşûm, kıble, ucûd). Ses olaylarında en çok karşılaşılan durum olan ötümlüleşmedir. Söz başı t/d durumu tutarlı değildir: *dut-*, *dutup*, *tutar*, *tuta*, *dizi*, *tiz*, *daruldu*, *tarılursa*.

Dil özellikleri açısından Eski Anadolu Türkçesine özgü yapılar bulunmaktadır. Burada da kimi ekler sürekli düz, kimileri yuvarlak, kimileriye hem düz hem yuvarlak ünlü ile kullanılarak uyuma girmektedir. –ecek/-acağ gelecek zaman eki yalnızca ortaç olarak görülmektedir: *göreceğün*. –ası/-esi gelecek zaman ortacı yaygın olarak kullanılmaktadır: *gidesini*, *nidesini*. Gelecek zaman çekimi ise –ısar/-iser (*geliser*, *kalmayısar*), –e/-a (*ölmeyem*, *bulasın*) ve –sa gerek (*ölse gerek*, *bulsa gerek*) ile yapılmaktadır. Eski araç hali ekleri olan –n/-leyin ekleri, zarf yapma göreviyle oldukça yaygındır: *bir gezin*, *susuzın*, *ikileyin*. –a/-e istek eki yaygın ve farklı görevlerde kullanılan bir ektir. Başlıca şu görevlerde kullanılmaktadır: Geniş zaman : *sanasın*. İstek : *esirgeye*.

Gelecek zaman : *hālını göre, ināyet olmaya*. -uban/-üben ulaç eki metinde çok sık kullanılmaktadır. Ayrıca -ıp ulaç eki, III. Tekil kişide -mış ekinin görevinde de kullanılmaktadır: *édipdürür, gelüpdür*. -dur/-dür bildirme ekinin durur ve dürür biçimleri de yaygındır. Bu iki biçim arasında tercih, vezinden kaynaklanıyor olmalıdır. ‘bu’ işaret zamirinin çoğul eki alınca, -n zamir ünlüsünün araya girip girmemesi durumu tutarlı değildir : *bulardan, bularuñ; bunlaruñ, bunlar*. Tasviri eylemlerden yeterlilik eyleminin olumsuzu, Eski Türkçe biçimi olan ‘bulı umadum’ biçimine uygun olarak *bulımadum, bilimedüm* olarak kullanılmaktadır. Bütün maddelerin açıklaması ve örnekleri ilgili bölümde verilmiştir.

Hikâyeler son derece yalın bir halk diliyle yazılmıştır. Yabancı kökenli sözcük oranı düşüktür. Türkçe kökenli sözcükler bakımından Eski Anadolu Türkçesi ile paralellik vardır. Arkaik nitelik taşıyan bayağı, dükeli, aklı az-, baş, çapın-, yed- gibi sözcükler metnimizde oldukça yaygındır. Hikâyelerin söz varlığına ilgili konuda ayrıntılı bir biçimde değinilmiştir.

Çalışmanın dizin bölümünde metinde geçen bütün sözcükler ve geçtikleri yerler gösterilmiştir. Madde başı olan sözcüklerin anlamları verilirken, hikâyelerdeki kullanım esas alınmıştır. Madde başından sonra, sözcüğün aldığı ekler ve oluşturduğu birleşik sözcüklerin sıralanmasında, ilkin sözcüklerin aldığı ekler alfabetik sıraya göre verilmiş, ardından diğer sözcüklerle yalın durumda oluşturduğu yapılarıdaki terkiplere yer verilmiştir. Anlamı bulunamayan sözcükler, soru işareti ile metinde geçtiği bölümden alıntı yapılarak sözcüğün aldığı ekler verilmiştir. Dizinde 1545 madde başı sözcük bulunmaktadır.

Sonuç olarak incelemesi yapılan beş manzum halk hikâyesi, dili ve söz varlığı bakımından oldukça zengin bir malzemeye sahiptir.

KAYNAKÇA

AKALIN, Mehmet

2001 Dil Yazıları, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

ARAT, Reşit Rahmeti

2006 Kutadgu Bilig, İstanbul: Kabalcı Yayınları

ARGUNŞAH, Mustafa

2002 Kirdeci Ali Kesikbaş Destanı, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları

ATALAY, Besim

1986 Divanü Lügati't-Türk I-II-III, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

BANGUOĞLU, Tahsin

2004 Türkçenin Grameri, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

CIOPINSKI, Jan

1969 Késik Baş Kitaby, Variante de Kazan, Folia Orientalia, XI.

CLAUSON, Sir Gerard

1972 An Etymological Dictionary of Pre-thirteenth Century Turkish, Oxford University, Oxford

CUNBUR, Müjgân

1976 ‘Cimcime Sultan Destanı’, Türk Folkloru Araştırmaları Yıllığı, Ankara

ÇELEBİOĞLU, Âmil

1999 Türk Edebiyatında Mesnevi (XV. yüzyıla kadar), İstanbul: Kitabevi

DERLEME SÖZLÜĞÜ

1993 I-XI, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları

ERGİN, Muharrem

1998 Türk Dil Bilgisi, İstanbul: Bayrak

GÜLSEVİN, G. ve E. Boz

2004 Eski Anadolu Türkçesi, Ankara: Gazi Kitabevi

KOCATÜRK, Vasfi Mahir

1964 Türk Edebiyatı Tarihi, Ankara: Ayyıldız Matbaası

KÖPRÜLÜ, M. Fuad

2003 Türk Edebiyatı Tarihi, Ankara: Akçağ Yayınları

OCAK, Ahmet Yaşar

1989 Türk Folklorunda Kesik Baş (Tarih-Folklor İlişkisinden Bir Kesit), Ankara :
Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları

ÖNDER, Mehmet

1972 Şehirden Şehire: İstanbul

1966 Anadolu Efsaneleri: Ankara

ÖNLER, Zafer

1999 Müntahab-ı Şifa II (Sözlük), İstanbul: Simurg Yayıncılık

1991 ‘Manzum Halk Hikâyelerinden Cümcüme Sultan’ *Fırat Üniversitesi Dergisi*
(*Sosyal Bilimler*), 5(2), 371-381.

1990 ‘Manzum Halk Hikâyelerinden Dâsitân-ı Cafer-i Dayyâr’ *Fırat Üniversitesi*
Dergisi (Sosyal Bilimler), 4(1), 197-226

ÖZMEN, Mehmet

2001 Ahmed-i Da’î Divanı, Ankara: C.I, TDK

SAKAOĞLU, Saim

2003 101 Anadolu Efsanesi, Ankara: Akçağ Yayınevi

SAMİ, Şemseddin

1999 Kamus-ı Türkî, İstanbul: Çağrı Yayınları, 7. Baskı

SEYİDOĞLU, Bilge

1997 Erzurum Efsaneleri, İstanbul: Dergah Yayınları

STAHL, Paul Henry

1986 Histoire de la Décapitation Presses Universitaires de France: Paris

STEINGASS, Joseph

1892 Persian-English Dictionary: London

ŞAHİN, Hatice

2003 Eski Anadolu Türkçesi: Akçağ Yayınları

TARAMA SÖZLÜĞÜ

1963-1977 I-VIII, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

TİMURTAŞ, Faruk Kadri

2005 Eski Türkiye Türkçesi, Ankara: Akçağ Yayınları, 3.Baskı

1961 ‘Şeyhî ve Çağdaşlarının Eserleri Üzerine Gramer Araştırmaları II. Şekil Bilgisi’ *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 54-136.

EKLER

TIPKIBASIM

هَذَا كِتَاب

الله اديدر دياموزده يسنه
 بوزده كوكوه سويلنور انك ادي
 اود سكونيك عالمه حكيم طالو
 عرش فرنش طيلودر اول غني
 اوتون انون اولمغيل حاجي انا
 بويموغي دوت كيم اولاسي انزه
 بونزه چيك بو اذ چق زحمت
 دينا نك سن حكمت ديني كال بيوت
 فاني دينده نه استي سوك ببا
 قومه الهوتي دينده بو نفس
 بو صلوان مصطفايه عشقاه
 خوش غراوتور اشيدور لم سينه

محمد حنين

اللهم اكدر حسرتكاه وارحمه فشا
 سوكسي قامو جانلرده قودي
 انك امرن طون ذوي محتلو
 قنده استرسك حاضري بسك
 كيم فاكهان ابرميه حشيو بسك
 هم بولاسن در جهانده ليقاي
 مايرن انزه بوليسر سجا يعمي
 اخنوخ جسد كوكال طيوت
 عاقليست بونزه سر در كال صفا
 انه ارتق تنسيبه قلنه هوش
 دكاله ادي بو غراوت زوفيايه
 بو عوم امرد مستمع اولوه دين

اول

اول زمانه کیم محمد مصطفی
دنیا نکه بملکین سورجی بتوف
بوفانی ترک ایدوب بولدی بغا
بقدی اصحابه ایچی عجمه اولدی
اول امیر المؤمنین کانی سنا
کیمه کوندر روعدن چغماز ایدی
بکلمشدی مصطفایک قسین
فتدن چمازیدی قرق صانیده
روضه بویکیمه قوجمشدی علی
شاه شاد اولش محمد کیم کوی
علیه دیر غلغل سن دایه
اول غزا ونده سکا بولداش اوله
بیم آدی انشا اورغیل باعای

دنیا سیر کیشدر اول کانی صفا
آخر سلطه لغیر ایدی صوف
سومدی بوملیکی امیرشدی حفا
دالنده قلدی اول کورلو ایدی
قائلم اغلیدی علی المنصا
اغلا سفدن دنیا به بغا ز ایدی
بصنوب باوردی دایه توبین
دایه شخول ایدی قرائینا
دوشده کوردی مصطفای اول
کلهدی علیک کوزی باشیر سلیم
بوانر اوغلق دوغیشدرا اولدی
حسن حسینه هم فراداش اوله
اغله دورمکال امید باقایی

بن بشاره قلعه کادم سکا
بو بکه دینجه او بندی او بخوده
صبح او بجه ذکر نیخ ایلدی
کیر دو شمه کیردی آناک پراسول
مشالادی بگا ببرا و غلله آدی
فاطمیه چون بوسودی سوبلدی
فیخوجی بر دم بیانه اندیلدی
اول قای ملبندن ایندی بر افولدی
چون صدقدن دوشدی اولدم نا
طقوز ایدن صلته دو غدی مر عمال
طلعتی بدری میر بر کمال
کیرا بکی او جلالی جلدن قه الو
کوه بکوه ارتر جمال طلعتی

سن محمد حنی داور کلا آکا
کوتلی اچالدی هاندم فیغودن
دور دی کلدی فاطمیه سوبالدی
اغملغ دبدی بکا اوله رسول
کیم محمد حنی اولسون ددی
اولدم انر شاد لقله ایلدی
ایکی حلال بر دو شکه بندیلدی
انار خمی آنی ایلدی قبول
مدنی جمله بتور دی آنی
بیر عمالده که حسباله اولدی
چمد سنده کور سوزما نوز جمال
کوز لری زخمی کونکدن جاده الو
دمبدم ارتر کمال رفعتی

مَدِّ تِلْهَ اَوْغَلَانِ اَوْفِ بِنَارِ
اَوْفِ بَاشِنْدَفِّ فَا رَنِيمِ عَلِيمِ حَضَرِ
اَيْدِي آيَهْ اَوْلَدِي كَامِلِ دَوِّ لَقِي
جَوْهَ عَالِيْدَهْ اَشِيْدَرِ خَبْلَهْ غَزَا
وَرِدِي حَسَنَ الْبِنَهْ بِيْرَاقِ عَلَمِ
غَا زِيْلَرِ دَرِ بِلُوْجِ اَنْدَهْ جَمْعِ اَوْلُوْ
اَوْلِ عَلِي مَعْدِي جُوْدِ قَا رِ
اَوْلِ مُحَمَّدِ جِنْفِي كُوْرِدِي اَبِي
بِيْنِ دَافِي كَا فَرِ قِيْرَجِي غَا زِي اَوْلِي
عَا لِي اَيْدِي يَا اَوْغَلَانِ دَوْرِي كِيْتِ اَوْهْ
مَدِّ بِيْنَتِكْ طَعْلَرِيْنِ اَيْلَهْ شِكَا رِ
سَا دَفْلِيْكْ سَكَا فَرَضِ دَكَا لْ غَزَا
عَا لِي اَيْسَمَزْ غَزَا يَهْ اَيْلَدَهْ

بُوْرِيْنَهْ بِيْتَانِ حَمَانِ عَقْلِي شَاشَرِ
قُوْ سِي دَافِي حَا طِرِيْنَهْ جَمْعِ اَدْرِ
رَسْتِي ذَا لَدْرِ دِيْسِيْرِ صَبِيْرِ
بِيْشَدِي كِيْمِ غَا زِيْلَرِكْ اَدْرِ بِيْنِ اِ
كِيْرِ جَفَهْ طَشَرِهْ دِيْ كِهْ اَوْلِ بِيْرِ قَدَهْ
جَمْعِيْنِكْ نَعَا لِي شَمْعِ اَوْلُوْ رِ
ذَلُوْلَهْ بِيْدِي دَقْنِدِي ذُوْلِ نَعْمَلِ
اَنْدَا اَيْدِي يَا اَبَا اَلَّتْ بِي
صَاغِ اسْتِ اَلَّتْ كُوْرِيْرَسَهْ سَلْمَهْ
طَا رِيْلَرِ سَهْ حَا طِرِكْ بِيْنَكَا لْ اَوْهْ
اَللّٰهُمَّ عُوْنِيْ سَكَا اَوْلُوْرِيْ يَارِ
بِيْرِ قِيَالَمِ دِيْنِ اَبِيْجِنْدَهْ اَيْدِي هَا
اَوْلِ هُوْسَرِ قِيْلُوْرِ بِيْلَسِيْنَهْ كِيْدَهْ

مصطفیٰ دیشی سن زینهار اخی
صغلاچی حوجلب اولسوه سبی
اول محمد جینی دوندی اووه
تبی کندی عزایه فرق کوه تمام
اول محمد جینی در ماغباله
اول دی کولبی نجه بریت
بغدی غای کنین بلب
مدینک کون طوق سندن بک
هر جنا و مرکه کوزینه دو شاول
سیرا در کن مر غزازه اوغزادی
کوزلری جوهر یعنوده بک
نه غزاله ایشید ایدی اول غزال
صنکی جنتدن بر اهو در که حوش

صغلا کافر لور اندون اوغلاچی
دون اووه وار ایدی ایشید سینی
کولبی آله که جقم دیواوه
چغدی اووه اوغزادی اول عام
دار لغندی اووه اوغزاده
الهی الینه سکو بنیدی انا
قوش کی کنیدی سجادن بک
عزیر قلدی حقی جلب بولد ایش
چاره بوقدر قنوله کوقوش اوله
بلکه انده فعلا ناکاه اوغزادی
دشدری مر جان لعلدن طوطاچی
تخنه بر ایش اخی حوا لایزال
کوبکی زعفراندر غنبری حوش

اول محمد حنیف کو بر دی آخی
سبحان الله و بدي رجا العالمين
جهاد ايدوب بوخا دي و و نايه
چو دي بلندن مندوبن الذي الكه
صلدي آتير اوسته كلدي اوق
قجدي دوردي سر بختنده انك
يدي كز اول اكا كند انار
يدي كن د ندي كندي اتدي اش
طاع بائنده اول كجه اولدي سوار
اولدم انده بيله بندي اول كوك
اول محمد حنیف بندي آينه
صجادي در دي بزند اول غزال
شيله در دي بينه كنددي اول

لي تعجب فالدي اولدم سجاي
لونغوالي كورين دبو الهين
مدينه شهرينه نخته الله يم
ددي آتير كيم اكا بقير كاله
سجادي جقدي كندون اول كوق
ددي قاي كلش اولاي بنون
يا قنده دورن اكا بقار
الله دوشمن اول كيك قلدی طحا
اندي اندي بر بیره فالدي قورار
اولادي كودي برو دي قيني نوق
چون بتين كلدي كوك قاتنه
قلونه بلزر ايدم في القباك
هم محمد حنیف نوك اندي اول

واریدی اول قوروند بوجاندملو
ایکی یوز ارجماله دهر دنلری
کیم فرجه کوسه کوچ دشمیه
طلاله احشام اول او ز کیشی
کورد پلر اول قرویی بشدن
کندوسی بانوبن اول تلر آتی
کینوبن آتی او بنددی ادورنا
سکوسین دکتیدی ایسلان کبی
تبطر و کالدی برودی آتیه
آتی کورد پلر براوغلاندر بویری
ددیلر دولومین بحسه فضول
تابود کدر بو قوی یلیر سین
اونشراکی یوز کیشی بکلر وزوینی

بکلریدی قرویی آکی یوز ارج
اول کافر طابوت قوشندی لری
مسلمانلق برویه اوشمیه
قرویی برکزدن بوئلدر اشیی
کورد پلر اول برده بریکت بشا
کیشیدی کند و سوچنک آلی
باقن جنجورده کافر ل کورور
هیسق وار صانس قیلان کبی
کالدی کافی دن بری س قایتیه
ایلا اود کبی یان آکی کوزی
بخه کوردون بو قرویه ای طفال
بحسه خمندن حذر قلمر سین
پوز قرو ایچنده بولد و نوسانی

بینه باصف بویله هر کیم کله
بر طیند او غلاف ایستما یا کوز
این آتند کله بزومیله بیله
انکی دوتکی ویر خورنار باشک
اول محمد خنی اول پهلوان
تکی ایسلانی علی او علی یم
ددم لایق آدیدر محمد مصطفی
حسن بنیم قوداشلورم
هره نیله یور و آیشک
چون کافر لو بوسوزی ایشدیلر
دیلر بودریم دشمنوز
بوخی اولدیمک بزه یولور کون
اولدور بونده اصالمه لیشی

قره کبر و راسه بکله اوله نه
هاله شمیدی بینه دکن کلور نه
اوی بکوز البر صو دیلر
قیاما زربن کشای بکن سایشک
کیم اگا سوبلر ندر بو قلیبان
فاطمینک کوز کربنک قوریم
بو محمد خنی یم بی وفا
نامیله هم غزاده تولداشلورم
جسه شمیدی این تقارم باشکه
اول ایکی بوز کیشیه جرائدیلر
یندی اتاسی لندن جانوز
کیم قنوق کیزدی ایینه بکون
نابوتکه ویریلیم باشن

اكي بوزاد ارايه الدي ابي
اول محمد حبي اول شيردل
الدي سكو اولدي تكيير صلوات
نعه اولدي ابر كافر ايجنه
شويلاه جا چك سوار ايدى حربه
اكي بوز كشي بايني بر بهلوان
شاه اولدي سكو زحمي اكا
سكو اوچي چندي كو كنده بر
خادينه اول اكي بوز كافر
اندر ايندي كيدي بهلوانك بائي
انه بندي قاني بورتوب سوي
اصا قودو ميدان ايجنه اولد با
سلي اوج كونده غزاد ابر شور

يعني كيم دونالو انده اولغاي
اشيك شرهكته در مسيه فيك
كافرك قلمي ايجنه سوره وات
حملاه قادي اوكنه و خشنه
اوز كافر بيلميدى بوضر بده
صرب ايجنه اولغادي بونوجون
بهلوان بائين الدي و بوزي اكا
دوشندي اولدي جوق قاني بوه
اولدي قودوي قودمدي كيه دري
ان يانته كوج اصددي ابي
بنه اوج كونده مدينه ايسر
عجبه قلور ان كوردن كشر
قامو ايتجا بياله اولدم كور شور

ايردي حسن حسين اولدم بيلاه
اول باشي ميدان اينجه كورد يلدا
علي ايدرا نجه قادم بن غنا
كسدم بونك كيبي بيوك باشي
ديديلر كيم باعبي اوغلك آگاه
فتردي آوه اوج كوف اكلندي عام
سويلمدي خير شريسته بسره
علي واردي ودي قوجدي اوغلي
ياكوز قنده صندك سن بو كاشا
اول محمد حنفي شرح ايلدي
ناونك قوروسينه كبرد وكي
بهلوانك باشيدرا ايشو باش
شكوا بلاه بغوي چاك ايلدم

غازيلر بستدي شو لدم هپ بيلاه
بونه باشدر ديوبن صور ديلدا
ايلشم جانلرينه چوقدور لوجرا
زهي ارذر بو باشي كسه كشي
اول محمد حنفي اول غاز شاه
بو باشي كمشر كورددي و السلام
بونه باشدر سويلكوز ايدكم سپره
بونه باشدر ديددي لي جام جاني
يا نجه اولدر دك خبر و بركا بكا
نكه ادي اتاينه سوبالدي
هم ابي بوز كيشن قبرد وكي
چنك اينجه ناكهار اولدم ديكش
باشني كسدم پيره حاك ايلدم

کیم طوقا استرسک بوسوزه
اولا فروده کودله نجه بانور
اولا محمد خنجی فالدی عیان
دری زنهاری بویاله دانی قلمغلا
دنیا کاین دهر تو دشمن بیزه
صاقین آله دشمنیه سن اسکوزین
بونه کافرله قانیر دوق کیشتم
اولا تاوت ملعوز جاسی چغدره
اول بو ایشو اکلش بلمش اوله
علی وردی او غلنه او کوشو کون
دی دی زنهاری اول فرویه وارغلا
مد پنده بر زمان اولدی بولار
علی نجه چونکه بندی دلک صو

واروین کوسوز ایسانین بیزه
یا بابا کوی کینی وار سن بنور
چون بوسوزی اشمی بالدی بیاه
کندوزنی تهلکیه صلم خیار
قاسوز جانلرینه بقدر لوجا کرا
کم بری محرم ایدرسن شکسوزنی
باشلرین سکن او جیه دافنیم
یدی بوز بیک اردهن دانی ارغدره
ایجه یوز کینو دانی کلش اوله
ایشدوب انا بی اولدی سکوت
کندوزنی تهلکیه صلم خیار
غاذیلر جنکینه ائلدی بلس
کیدی زریین ذوالفقار بر ایدی آله

جَمْعُكَ اِحْدَهُ كُنْدُو شَمْعِ اَوْلُو
غَا زِي لَو نَصْرَتِ بَرْمَدَرِ دِي اِي دِي
مَعْرَبِ يُونَالِدِي اَوْلِ شَرِيْبِنِ حُدَا
اَوْلَا كِي كَمُفِ نَفْسِ كُو اِي اَوْلَا
بُو بِي بُو اِي اِنِي قَلِي سَمِ مَلَبَبِ
رَنِي كِي كُو رَدَمِ سَوْنِدِي بُو جَانَمِ
اَهْ ذُو لَادِي بِنَه بِنِدِي اَتِي
لِي سِيَهْ بَعْدِي مَلِكُو زِي يَلِهْ
اَوْلَا مُحَمَّدِ حَنِي جَعْدِي مَلُو
دِي دِي لَو شَهَا اَوْلَا اِي بِي بُو زَارِدِي بِي
عَلِي كِي اَوْغَلِي بُو لَاهْ اَوْغَا مَشِي
بَهْلُو اَنَكِ بَاشِنِ كَتَمِي دَا اِي اَهْ
وَا اِي كِهْ اَوْلَا مَلْعُو نَاشِنِدُو بُو قَا اِي

سَنَجَانِي اِسْلَامِ بُو رُو دِي
لَشَكْرَهْ بَاشُو عَلِي الْمُرْتَضَا
اَوْلَا مُحَمَّدِ حَنِي اَوْدَهْ قَالُو
بِنِيَهْ كُنْدَتِ صِلَهْ اَبْدَرَكِهْ مَحَبَبِ
زِي حِي كُو رَمَلُو جَانُو رَدَا اَوْلَا غَزَالِ
دَا اِي اَوْلَمَهْ كِي رِي مَنَمِ
غَرَفِ اَوْلَادِي بِنَه جَنَكِ اَلْتِي
كِي دِي جُو شِ اَلِي سَلُو اَلِهْ
قُو رُو سِيَهْ تَابُونَكِ كُو رَنَه قِيلَرِ
قُو رُو بِي مَلِي سَلُو قَلَمِدِي دِي رِي
قُو مَنَطِ كِي اِي اَوْجِدِنِ طَغَا مَشِي
مَدِينِيَهْ اِبِلَدُو بِي اَصْمُو دَا اِي
اَوْلَا مَلَا مَلُو بُو لَاهْ حَا اِي دِي

كُو رُو دِي

يَحْسَبُهُ بَرَاوَعْلَانِ اِيكِي بُوْرَادِي
سَجْدِي بُوْرَكُوْ يَدِي بُوْرُوْ وُوْلُوْ اِي
دَاخِي اِيكِي بَهْلُوَانِ بَاشِي فُوْدي
كَلَدِي فُوْدي بَدِي بُوْرَا فُوْ رُوْ بِي
رِيْتَمِ اِيْدَرِ كَلَسَهْ اُوْ دَاوَعْلَانِ بِنَهْ
دَاوَدِ اِيْدَرِ سَنِ بُوْ سُوْ دِي سَبَلَهْ
اَنَاسِيْنِكْ اِيْتِيْدَرِ سَنِ جَاوُوْجِي
اَوُجِ بِيْنِكْ مَلِكْ لَسْكَرِيْنِ جِيْمِيْشِدُوْرُوْ
بِيْجِهْ دِيُوْلُوْجِي فُبَارَدِي كَلِيْنِ
تَكْرِيْبِيْنِكْ بَرَادِي وَا رَاوُفُوْر
اَنَاسِيْنِكْ بُوْ بِيْلَهْ اُوْ بِيْجُوْ حَسِي
سَنِ حَنْدَرِ قِيَالِ بُوْ بِي سَهَالِ اَكْلَهْ
بُوْ فُوْ رُوْ بِيَهْ اُوْلُ كَلِيْسَرِدَرِ بِيْنِ
بُوْ نَدَهْ بُوْرُوْلُوْ اِيْدِي حُوْشِ دُوْهْ كُوْهْ

اُوْلُوْ رُوْجِ بُوْ نَكْ كِيْبِي اِيْتِيْدَهْ ي
وَا رَدِي بُوْرُوْلُوْ جَلْدِ بِلْدِ فُوْ رُوْجِي
بِرِي دَاوَدِ بُوْجِي رَسْمِ اَرَدِي
كِيْمِ قُوْمِيَالِ رَسْمِ سَهْ فُوْ رُوْ بِيَهْ
كَسْرِيْدَمِ اَكَاوُلُشْمُوْ قَانَهْ
دَكْلَرَهْ اِيْتِي قِيَا سِي اِيْلَهْ
اُوْلِيْقِيْدَمِ بِيْجَلُوْ وُنِ اُوْ بِيْ
بِيْ كْ اَرِيْجِي اُوْلُ بَرَاوَدَهْ جِيْمِيْشِدُوْرُوْ
يَا كُوْ دِ اَلِي مَلَايِي قَلْعَهْ سِيْنِ
جَلَسَهْ قِيْلِيْجِي اُوْ جِيْنَدَرِ اُوْ دِ شَقِيْر
اَرِ سَلَانِ اُوْلُوْ رِيْنَهْ اَرِ سَلَانِ بُوْ رُوْجِي
اِيْكِي بُوْرَا فُوْرُوْ دُوْ غِيْنِي طَلْعَهْ
هَنْزُوْ كْ وَا رِيْسَهْ كُوْ سْتَرِ اُوْ غِلَانَهْ
اُوْلُ مَحْمَدِ حَنْفِي كِيْدِي رَسْمِيْدِي دُوْ

اُوْلُ

بینه دوغری قورویبه دندا بول	اول کیمک ار زوسن المندی اول
کورومه ارسه قوردم اخی جوق	ایدر انده بنجیک اول بوق
یک کبی کندی قورونک یانیه	الهی سکو دندی اخی بوینیه
یدی بوذ ارض صفا اولوبن سیری	بقدی کوردی جماله کافر لشکی
کورجیلر طغندن طاعنه کوزلوش	دایما بولورونجی بکلریمش
قلالمه دین غشینه بونده غره	دیدیکم اول ابله بدم بیزه
جوق عائی الم تظی ام بنم	یا کوز بس باجیم سنن بنم
دیدی کافرک اچنه اخی	همه حمة جوق صلوات ویری قییم
قالدی جماله کافرک هب قامی	یادورمده ضرب النده سکو سی
یا حود اول اوج کیشی ارم اوینیه	شول قاقش قورده بازر قیوشه
قلب اولدی صند صفی	برسکو ایاله محمد حنی
هیتند دتودی سنکه سبوس	دوشدی بولور بوره کنه بر فانا ط
ای بولشمیر کافرک قانیه	نغم اولدی چاغنه دهره یانیه

کھلڈن کیندویہ دیکن نسام
کافرنک دفرخا یوزخی دولدی بره
چیدی کافر آرا سندن بنه
کمر فله بر لحظ اولک یزده قرا
باقی کافر بیره در اولد بلس
رستم ایدر دانی واردر رمود
وند بیزر جمله مز اولک کورک
بیرکین جمله سکو اوشوره لمر
ات دوشجک انا کند اتالم
جون کافر لربویله اندیلر اشی
کوه سنجیه قلدیلر انده صولش
نالهاه التنده اچی دتم دوشر
قرف کندی بواغردن اتدیلم

کافر ایله جنکی قالدی اولد همام
کندو دانی همیدی یزده یسه
کلون چیدی بر دپه نک او سینه
یزدم انده دظنه انا اوله سوار
نه قبالا لمر یوبن سولشد بلس
بو بر اوغلان فیه کبی واروموز
یا حوزو اوغلان اله کیرمک کورک
جهد ایله لومر اتوی دوشوره لمر
اولکم اندن دوشورجا دوتالم
حماله قالدی اوغلان اوج یوز کبی
آتیک فیلارینه دوقندی طاش
کافر اولدر اوغلان او سینه اوشر
اوغلانی اولدر کورفتار ایدیلر

صلدی

صَلَدِي رَسْمِ نَابُوخته بِرُمَشْتَقِي
بَلْمَشِ اَوْلَايِنِ شَهَادَتِدَقْ اَحِي
نَابُوخته جَنِيمِ اِيوَنُوَرِ بُوَسَرِ
چُوَهْ مُحَمَّدِ خَنِي دَنْخُونِ اَوْلُوَرِ
اَوغَلَانِي بِنْدَرْدِيلِي بَعْلُو اَسَهْ
لَشَكِيلَهْ چُوَهْ نَابُونِ اَحِي كُوَرِ
قَابِيوَتِي اَوغَلَانَهْ بُولُو بُوَسَارِ
اودِي سَكِي اَوْلِدُونِ اَوغَلَانِي
بِرَاغِخِ دِكُوَرِي مِيدَانِ اِيچِيَهْ
الْتَدِيلِي دَارَاغَانِهْ اَوغَلَانِي
بِلْدِيلِي كِيَمِ تَلِي اَرَسَلَانِي عَلِي
كِرَا سِنْدِرْسَهْ كِهْ بُوَاغَلَانِ اَوْلَهْ
كُو كُنِي قَبِرِ اَوْجِدْنِ اَوْجِهْ

دِي دِي اَوْلِ اَوغَلَانِ كِهْ قَلَمَنَدِي
شَازِ اَوْلَايِنِ قَهْرِلِدَقْ دَشْمَانِي
لَشَكِيلِي اَلْوَبِ قَرَشُو لَرِ
كَاغِرَهْ يِيَرَامِ كُوْنِي اَوْلِدُوَهْ اَوْلُوَرِ
كُوَرِ دِيلَرِ اَحِي كَاغِرَهْ نَابُوخته
شَازِ اَوْلُوَبِ بُولُوَهْ الْعَشِ قِيلُوَرِ
قَبِي قَبِي سَكُوَبِ اَيْلِدِ فِينَشَارِ
ذُوْتُو بِنِ شَهْمِ كُوَرِ دِيلَرِ اَحِي
كِرَا صَاغُوَدِهْ جَزَا وَارِ صُوچِيَهْ
اَوْلِ شَهْمِ قُوَرِ جُوَدِ اِسْتَدِيلَرِ اَحِي
كِيَمِ بُوَاغَلَانِي اَنَا سِنْدِرِ اَوْلُوچِي
ذُو الْعَقَابِينِ اَلْوَبِ بُوَنْدَهْ كَلَهْ
نَهْ بِيكِ قَالُوْتَهْ بُوْبُرْدَهْ نَهْ فُوَجِهْ

فرباد ابدوب ناورته چيغوشد بيل
ديلويگيم اي بزوم سلطانه
سن علي صمه بوزده كلميه
اول كسريزي قيسر هلاك
اوار لكه قبال بزي اوز فنا
بجسه راضي تكلوز بوايشه
ناوتك حاجب ايدر اي اولم
اشوا اوغله پيمارا ايله لوم
ساقيلالوم قانزده اوغلي
وپوه لوم خلعنا ايلوه قانز
بلوارالم كيم كيم بزوم دينه
هسه حانوف قيزي وپولم انا
كرو اوغلان اشپدرسه بوسزي

بلواروبن اباغنه دوشد پلسر
الماغبال بونونه بزوم قانز
عليه كيه مغايل اولسه
بزاو لكدن پسرند ديلك
اندا ابلكله زيان اوغلب
كربزي كا تابوت فاينا كوروشا
كوجي نيزده وارد اغلو بيلوم
او حشوبن حوش بوله سيلالوم
كیده چاخنلر او كبله تني
اچورالم سوچي اولسون قانز
طغرايسه چيله ايد لومر ايلنه
كيم بوزين كوردن كشي قلو رطكا
دينه كورسه وپولم مينه قيزي

دشله

دَخَّالَهُ أَهْلِي قَرَوِي قَلْوَسَه قَبُول
كُوْبُوْرُ رُسَه اَنَسُوْكَ اِسْنِي
كَافُوْ نَابُوْخ بُوْسِي قَالِدِي قَبُول
بُوْحَلِيْم اَوْ قَبُوْجَا كَتُوْر د بِلْد
جَعُوْ دِيْلُو كَنْدُوْدَن قَلُوْ دُوْنِي
كَبُوْرُوْ دِيْلُو اَنَّا اَوْل اَخْلَاص طُوْنُوْ
اَوْلُوْ كِي اَشَا طِيُوْ قَالِدِي بِلْسَه
قُوْد بِلُو بُوْ كَرَسِي السَّه اُوْتُوْر
نَابُوْخ اَبُوْر مَجْلِس اَوْلَا نِي قُوْر
صَحْبَتْمَك دَفَرُوْ سَا زُوْ جَا لُوْ
بُوْ مَجْمُوْن بُوْ كُوْه اَبُوْ كِي بُوْلَف
جُوْه اَزَادَه مَجْلِس اَوْلَدِي سَا زِلَه
دُوْلُوْرُوْ ب جَا مِر قَدَح كَتُوْر دِيْلُو

اَنَّا سُوْكَ شَرِي دَفَع اَبُوْه اَوْل
صَلَه دَانِي اَغْلُوْكَ كَسِي بَا شِي
سُرِيْحَه دِيْرَسَك اَبَاه اَوْلُوْ قَبُوْ
اَوْغَلَانْد يَا رَسِنَه اُوْتُوْر اُوْرُوْ
كُوْ صُوْ اَبَاه جُوْ دِيْلُو نَا زُوْكَ تَنِيْن
اَوْلَدِي مُحَمَّد حِنِي اَبُوْكَ اَرِي
الدِّيْلُو نَابُوْخ قَاتِنَه كَالِدِي بِلْسَه
نَلَه كَافُوْر وَ اَرِيْسَه قُوْشُوْ دُوْرُوْ
صُوْجِي كَسُوْن حَبِيْتَه بِنِيَاد اُوْرُوْ
سَا قِلَا رِيْزِيْ جَا مِر اَللَّهُ اَلْكُوْر
عِي قُوْ بَا لَرُوْ دَم كَسُوْن اِسْرَاف
سَا قِلَا اُوْرُوْ دِي قُلْد نَا زِيْلَه
صَاغُ صُوْلَه يُوْرِيْبِيْ بِيْتُوْر دِيْلُو

سأني كوردي طلوزين قدح
آيتدي طلدورنك سن اول جاي
بوداي طولدوردي اجدي چارچم
اوج آياي جوناه نابون قلدورنك
صاغ صوله ساقلر دمت ايديلر
قاي كونل صيبدن ترمر اولوز
بقدي نابون جون صاغنه صولنه
الدي نابون النه ذربرن طاسي
بنوم الهدن بوقي اجسك كوك
اوغلان ايدر بو حرمدر اجمزوم
بوقي اولجدم محمد اجمدي
اجمزوم بو داي اوكلر سويله
جهدا وكوب بچي اجمدي

نابون الدي بي اولدي فتح
كبر غصلو آدمك بودر آسي
فلدي كوئلنده هنج ذره غم
حور عايطي هم كوئل عوش حور
مجلس اهلي توومت ايديلر
خيله صحت وارد غنجه كوم اولوز
مجلس اهلي اجدي صاغنه صولنه
دېدېلر اوغلنه يكيتر حاصي
ساز اولوبن كوئلني اجسك كوك
اود ايمان بي دسي اجمزوم
انام علي يورسندن چمدي
حنه اوجودمه رحمت ايلمه
الله الدي بچي فائده چمدي

بچه يولار

کیر بونی امرایده دیند چیمه	نجه لوار دسه بولدی چاره
وارله اوقوکه دیوله کلون قیزی	باغون ایدر صمه بنم سزومی
اولدی جنت حور سنده نیشات	توقری واریدی محبوب زمان
سوزلری اغزندن تشکر بالدی	کیدیکی دپا هم صارو طونیدی
ایتدی مجلسه کلون بودم	حسن خلقی لطیفی سگافدم
اتا سندن محبتنه کالدی تیز	دتری جوهر لنده عرف ایدی قیز
چکشدی حمله ایقده نازیلده	حبر اولدی قیزه طور دی نازیلده
بقدی اوغلا نه یوزنه کوز بای	اندی کولدن سنکه اول مجلسه ای
جهن سنده کغیاغان فرق اورر	کیر ایماه نوری یوزنده برق اورر
عاشق اولور جان دلدن او زنه	بوشنور قیز کولای اوغلا نه یوزنه
سن ملک یوزلوندک اولسون بوجما	تا بود ایدر یا یکنلر سر وری
حالمومه کیر بانی ایله فرح	تک بنم المدن ایچمال قدح
مینه خانونه قراوش بون سگافول	کمال بزم دینومری ایله قبول

كبر بنوم دينومه همدان قزو حيا
بق بو زينه كوره سين خوردي سن
چون محمد خني ايدر نسا
قد كچون ديني توك انزم
دين محمد ديندر اسلام چونه
اولدره سن بوسوزي طمزم
صادي بلنين اشعادي كلنين
كافي نابوق غضب ايدني اوغلان
نه لايقدر قزومه بو بد فعال
زندان لجه بوقو واردره دين
اول قيويه ايدر توك بوغلا خي
بو اچور صوكونده بو اتمك و پوك
شولدم اوغلانك طونيني صويدليني

تلك بو مجلسده صباغيدل سروي
بونجلاين كورمدك مجرب سن
دنيا اچون ديني توك اتمك حشا
طغري بولي قيوبي كوي كتمزم
ويرمير اسلام دينين بو جانيحه
غيرتي عقلايه ادي صمزم
يقدي عشق او قيزل اچير كلنين
صوبك طونينك زندان
كلم البدي قزوميله كنج مال
قرف فلاج در بيلكيدر اولد برونك
خلف اچنده چون بجهله ايزي بني
بو ايشي سزفيه اوتور كورك
كوري اتي قيويه اسد بلسو

قواندن

قُبُو اغزنده قود بِلور بوطاشي
 بوليني انده بکچي قود بلسر
 قيز اتا سي بچلندي چتار
 ابدي زجه دين زجه اينغا د
 ديني سودي جمال سومي
 اينچدي اقامالنده اول بچي
 کندوزينه قلمدي بي قبول
 دينه کيرسم قول ايشه اول ببي
 وردي کونمال انا غار قلمدي
 دون فراگوسي اولچين سکار
 کسدي دنديجي باشين کيردي اچوق
 قيو اينچنده محمد حنفي پهلوان
 عاشق اولمشدي قيزانک يوز ص

کيم کدر صبه بوندن قيرفا کيشي
 زندان قوسين اوردوجي کند بيلو
 ائلکک نيشي انک ايجين بقار
 کيم بيم بوزم کورجا اولدي شاد
 اوذ باشندن بولايي سومدي
 زجه ارکم کندويه قلمدي کوجي
 بن قبول اندرکه شاه اوله او
 بولير لکدن قورتايدم بن اغي
 کجه کوندر قمارچي قلمدي
 دنلانه وارد قين ايا د
 واردي قيو اغزانه قوتق اوردو
 هال اغي سور سين اوقوردې عيانه
 حيران اولدي هم لطف اوزنه

<p> کیم شندی اول ملانی قوق کیشی کیم جانم فیدا اولسون سکا بنم اول کنده یاپشور چغدی بیری بار معین قلدردی کوردی امان ایندی بن فرا و اش اولدر سنور اوغلا نه ایدر بیانه کیمک کور زینا قلمق کیم قانی بولوق و بار قور محکم ایالدی انده بولار هر بوسر کندو ایله یاریدی چمت چایک انده کوردی نیش بعلیم بوسر بیری بنددی اچی صد پندن یکا چون عزم ایندیلم صالدی بولارک ار دنجیه ییک کیشی </p>	<p> قیزق بیدی اول قیوغونده کاشی ایندی طوردیا بوش کنده جانم چون محمد حنی بالدی بیری اوغلا نک بو بوش کوردی همان اکی البر بوشه صالدی انور نجه دیسین بونه انک کور اولسین فلسوق نکاح اولغلا حلال اندا بچو بویجه ایندیلم قابوسنده بیدی قوق واریدی طغوزانی حاضر ایندی قین ساز سلاح سکونک الی یاک بیری شاردن چنوب کیدیلر دویدی اول باوق ملعون بوشی </p>
--	---

چون عیانه بلدیه قیزانیدی ایشی
بیگ کافر قشلوغنه دکن سوردر
چون محمد حنی ایدر جانم
ون بولاره دونیم سن سورانی
منه حانون ایدر کوزم نوری
انک بوز بکدن ارتقدن اری
بن بولاری اکلایم از قدر
اوغلان ایدر منیه کیم ای جانم
بنم انام هیچ باغندن محمدی
انده شرط اتم سگله دور کون
نه بوزیله سیف قیوج کیده نیم
حیر شرده سوغاله اولسم کونک
منه حانون بلدیه محمد حنی

شویله قاقدیلم یقیدی قاسنی
ناکوهان بولارک اردندن ایدر
بونلر استدوکی شمیدی بنم
شول طانغا ارنجه لمور مادین قانی
بن قلابن کوه سن سورانی
اردنم و شمیدی ایشوریدی
سن بجد شرتنی ایله حبر
باغندن حقیق دکلا اشم بنم
بلان کرجک بیه همدانده اچمیدی
اندوی صوم بن بکون
باغی بوزنده چچک ترک ایدیم
اولمک اولسه بولور اولسه
اراک اچینده کوهردن صغیه

کونک

ايدر پوکت ائک قیل براق
حمله قیل بونلاری ائکلا سن
ارغو اول طغانه اولسون دوقلم
کندی مینه اولدی فریق بیله
اونجه کن کافری اقدارور
کلدی کافر قلبه بقرار
طوردی یتمش صف کافوشی قشله
کوردی توکنم درمدین کافری
ایندی پاری طلع ائکین دونایم
گاه ایشدی گاه آتی کلین یغا
اول طغانی قلعه ایدوچ دهر دلد
گاه کیدر اوغلان میدانه گاه مینه
دیر بو لنده کبی دورشد بلس

اونجه کن کافره سر ائ براق
شور طغانه د کین و ابریم هله بن
کافره اونجه قلیچ اور اسم
طوردی اوغلان شکوسین الی اله
سید اسکندر کیدی بولدادور
اونجه کن کافری بونر یغار
حمله قیلور اوغلان به بشر جیشر
یا لکوز کندویار اولدی یاری
مینه حاتون قشله دک کیدین
باردی مینه یاقین کلدی طغان
کافره بر حمله قلیچ اور دلوس
سویاکم عشق له کلندی دینه
اوج کوق اوج کجه غم اورشدیلو

<p> غَارِلَرِ اَقْتِدِي كَاغِرِلَرِ قَانِي تَابُونُكَ قَمَرِي لَه دُولدي اِيچِي قَاتَقَدَن سَنِي لِكَم بَجُونُز اولور اَيْتِي بَرَاو غِلَان هُونُز اوله يَشَار نِيچِه اَدَم دِيلوم سَمِيدي سِيزي بِي بُولاد كَن اِيْمَش سِيز جَمَل كوز عَلِي كَلور سَه خَا كَلور نِيچِه اوله يَكَمِي سِيزدن بِي تَر بَا صَمَان بُونِيچِه اَر مَقَابَل دَكَلن بَرَاو كَاغِرَه غَبِرَت قَشَاغِير بَغَلدي سَمَلدي تَابُون قَاتِنه اَوْتَكِي اِي عِيَّت اَو دِيْلَه جِيكِر بِن طَعْمَه كِر سَكَاد وُتوب كُتورم اوغَلانِي </p>	<p> سَكَاغِر اَلدي اول طَاغَنك دَرَن يَانِي كُود لَو لَه طُولدي اول مِيْدَان اِيچِي نَعْرَه اَو نِنْدَه جِيكِر حُون اولور لَشْكُر نِه حِشَم اِي دُون بِنَا بُرُقُز بَاه يَا لَكُوز بَقْدِي بِيزي سِي سِي نَامُوس يُوُقُدِر نِه عَاذ كوز بُونُز اوغَلانِي كُتور مَز سِيز آلَه اول كَلور نِه هِيچ سِيز وِيه مَز اَمَان اول صَمَان كَم بِي اِيچ طُولدي طُولور بُوبَلَه دِيدي قَاتِي قَاتِي اَغَلدي طَاغ دِنْدَه دِيدي دَسَم اِي سِي اَيْتِي شَهَا سِيك بَانُونُك اَغَلْمَه بِي سُو ز اِي دِيْم اَشِيْدِر سَك بَانِي </p>
---	---

شهادت بر مینه بنم اولسون عجات
سکنا ایچا دو توچا دیوی کتورم
نابوفا ایدر کیم سکا و بدم قری
کولای دو توچا کورن سن سکنا
چون بو فی اشیدر رستم شاذ اولور
مینه ایدر بر کیم میدا انکلا
رستمه بن و رایم سن قلیغ اول
چون محمد خلیغ طردی اورو
خمله قلدی ایکی بر بر مینه
چالیدی القی کن بو ای اول بو فی
صحبدی سکو اول کنده اول اوسته
بر سکو اوردی قیلانک تننه
انیدی ائده کسدی رستم باشی

هیچ و بر مینه اوغلانه بدم احاف
هر ناک سن دیوسا بن ای بیودم
نک سن بیانه سوبله کندوی
کولایم سن قیرم و بدم سکنا
ات سوزن میدان ایچنه کلور
رحم نعی بن اورایم جان کلا
باغدی نوبت اولور بول
سوزجانی مینه واریدی ایلک و
سن بن اهدی نکرینک تقدیرینه
دولیندی رستمک اولدم قنی
بقدی سنی بق ایدی هیبت کلا
کیم جلودن رحمی ابرشدی جانته
کوزنه قیلدی رستمک بشر قرداشنه
بش

بشي داي حمله قيدي اغلو
هوي بینه اردي اوردي بوقيلج
منه بو ارکي چونک اشادي
باينه طراف قوب اغلدي
قيرمه اله کتوريدم هين
بوکا بوزار مقابل اوليه
بوکا دن حمله قلك التريبك ار
حمله قيدي اولغو لشکيه
حمله قيدي ويردي نكيري صلوات
کسه بو قدر کندوسيدن يالکوز
انجه مگروا کاهيله انديلد
بعلوب آني ايلنديلر دواج
بقدي تابوت کوردي قيري اولدي

مينه حاوت بيمدي هوز قيو
هويکيم قيلج يدي دبر نيمدي هيج
قانديتکم اتاسي قولين دشلدي
ايتدي بوجازو تورکم طغادي
بن يوزدم اشو اوغلانک غميين
کسه بو کخله بوايو کلميه
بنز کنداياله بوکا ايلک هنت
کور محمد خنج اول سروري
کردي کافوک ايجنه سوردان
کيم اول بصره ايتدي يالکوز
تاکيم اول منکولي اندر يقيديلر
اتاسي قاتنه کشف بوشکشاف
قومک ايدى اوغلني اولدر مراد

قَوْمِكَ أَيُّ فَحْمَسَ بَعْلِكَ بُولِين
بَعْلَدِيلِرْ أَوْلَطِي بِنْدُزِ بَشْمَا
أَوْغَلْنِكَ أَوْلَكِينِ أَرْدِي بَعْلَدِيلِرْ
جُونِ مُحَمَّدَجِي كُورْدِي أَشْبُو أَشِي
أَوْسْتِنَه كَا فِرْ أَوْلَدِي كِي غَلَبْ
يَا آلَهِي سِرْ بُولُورِ سِينِ حَالُو يِي نَا
تَهْلِكِيهْ خَلْدَمِ أَوْشُرْ يَاشُو يِي
سَا فِرْ أَلِنْدَهْ أَسِيرِ أَوْلَدِي يَارُو مِ
يَا كُورْمِ بَارِي أَوْلَغِيدِ بَكْمَا
أَخَا جَارَهْ بُولُورِ أَيسَهْ بُو جَانَمِ فَتَهْ
بُولَاهْ دِي بُو جِينَهْ أَوْلَدِي بَغْرِي
كُودَلِرْ قَانِيَاهْ طُولَدِي أَوْلِ بَارِي
أَحْسَامِ أَوْلَدِي جِيغِدِي لَشُدُورِ بِنَهْ

بَالِدُورِ سِيمِ بِنَا كَالِدُورِ حَالِي
بُورْدِيلِرْ بُولُورِ بَشْدَنْ بَشَا
سَا كِي هَرِي كَادَنْ جَعْلَا دِلَسْرِ
يَا كُورْ قَلَدِي أَسِيرِ أَوْلَدِي أَشِي
يَلُورِ مَغَابِنَادِي أَوْلِ جَلَبْ
أَتَامَهْ بَالِدُورِ سِيمِ أَحْوَالُو يِي
أَتَا مِيَاهْ بَرِي بَرِي قُودِ أَشُو يِي
أَنْ بِيچُونْدِرْ بِنَمِ أَهْوَزَارُو مِ
شَايْدَاؤِ كَلِمِ چَارَهْ قِيلِمِ أَشَا
مِنَهْ حَاتُونَهْ فِيدِي أَوْلُورِ جَانَمِ
الَّذِي فِيلِمِ كُورْدِي كُورْدِي دُورْغِي
قَصْدِ أَيْدِي كَرِيمِ آلَهْ بُولُورِ قَزِي
أَتَدَنْ أَيْدِي كَلَدِي طَاغِ دِي سَبْ

أورمندی

اورمىدى اون يېرى بۇدە بىرا
بىلدىر بىر سېنى اوجدن اوجە
كەللە قىلدى شىكرو بالازدىر
اچدى انما اوجۇدى اولدى صفا
عالمونك دوشنه كېرى سوبالدى
ياغى دىر تىز اوشرا وغلاندى
تاوتۇك جىنگە دولدى قىلمدد
اولدى كافى قازم دوشا باننە
يشى كوز ياغى بىك دلدكە
اول محمد ايدىر امدى در مادور
علي اويندى قىي اء ايلدى
مغرب النه غزا قلمىدى
معلوم اولدى حون اول غازىه

قلوبن سالدردى اول قىر نغزە
بىلدى قونقلان اول كىجە
كول صوابلا اشكاشرت دزدلر
ايشدا مدي اول محمد مصطفا
اوغلىنوك حالىن معلوم ايلدى
يوحسه نكاه اچى كلور جاننە
اور تيا اللى لشكرى جى عد د
سيز استى در دىنوك در ماننە
قوغلا رحوله اولدى بىلكە
جىلى مغيلان طاغنه طغرسور
غازىر جماله اكاه ايلدى حد
مدينه يدي كون قلمىدى
بىدى سوردى دلوي بىر يازيه

غازل عيسوگ اددين سورديل
جوت محمد حنفي دورمشدي
اوبله وقتنده بلوردي برعباز
طوز ايجنده چندي اول كانا كرم
ابودي حسر حنين اولدم بيله
علي او كنجه ابر شوب صوردي حير
سكافره اوغلان ناله قلد و غنبي
اون يدي يرده در اوغلان ياريس
كي دمنده ابر شوك سبز بنه
محمد حنفي نك بوادي دايم سوزي
عليه و پردي حبر دندي يينه
كيم ابر شدي اول انا قوز داشلك
عابون كوز نغره اوردي كي قتي

فرشتهلر بير طهارين در دلسر
كافره لوك جنكده كبر مشدي
مدينه بولنده اولدي امسكار
علي رشدي اول شاه مختر مر
كافره قبالدي محمد جق بلك
چارجه و پردي اول اخير حبر
جنك ايجنده مينه دونلد و غني
باغلي قلمدي هج چاره سي
قاني مشاق اولمش ايدك نوسون
كلاه دي كوزجي مشدي نوزي
جنك ايجنده مشلا دي اوغلنه
غازيلر قمو بيله بولداشلك
كشندي اول صحرا ده دلد ابي
سجده

كافر ايشندي عيلنوڭ اوزين
نجه سىڭ اوڭى سىدى اول زمان
پنجسى دوشرى قىلچن قردن
عيلنوڭ اوزين ايشندي تابوت
بكل ايدر دىليالوم امان
جكي قىوچ بىرە د رلد بلس
نعره اوردى هر مري بربين
چاغوج ايدر اي كافر اياني
نجه قىدو كز بون كىچ اوغلا نه
چون محمد جنى بىشلو ایدی
چون محمد ^{جنى} ايشندي اتاسىڭ اوزين
كلدي اوغلان عيلنوڭ ايدى الين
باره باره اولمش اول نازك تىي
اوپدى فچدى كوزلر يني اغليس

هيتدن بجلر دىدى بوزين
پنجسى اتقا بىلب وپدى چانا
نجه كافر اوشدى اوچودن
دېردى قو بکلون استراكون
مروك اياسيدرا اولد بھلوان
غازيلر درقا يگا داغلد بلس
النه الذي علي ذوالفقارين
نجه قوم تراستين المدن چاچي
كىم بولشدر دكوز سىز اي قانه
كافر اندن كوزي بىشلو ایدی
اندن بىگا دىدى دىدى بوزين
اتاسي كوردى پچدى اوغلي خالين
قىغىل قانا اولمش اول نازك تىي
ايشدى كلدم الله ساع اسرجه قىو

اوغلان ابد قلمدي قائم نوم
لكل اول قابوق قزي منه جاون
قرف قلاج قيو دنده ادي بوم
كلدي قيز اولدور بوجونده روان
اجدي قيو اغوز صالدي كند
الدي طغوز آني يدي قراوش
دكه ارده كوردم صواشي
حواله قبالدي تابوق حماله مشكورا
بر بونالندم آني اقتار ولس
سال بونك كبي اولدنه اي آقا
چون محمد حنفي بلادي حالي
دري كمان غاردره ورمشدي
اول ارسل شاه جالدي ذوالفقار
قصدي قالدكم صلاه اول يهلوان

بوزون كوردي سوندي جانم بنم
كم بنم جانني اول ادي صوف
كلدي ايندرد بوجو دارم
كسدي زنديجي كلن قالدي روان
كلدي امانه بئله اجدي اشد
ساز سلاج دوزردي بزه دوغوش
جنك اجنده كسدي رستم بكاني
اندلي كند اوسته بوجون
الوي تابوق قايتنه كندلس
قوها اول ساتونكم بوزده يما
قراوشلار او يدي علسونك الين
كانلرك جنكاه كرمشدي
ابندي قلمدي چي داخي انكارين
كلدي تابون الجسي بيلدماق

ايمدي امان ديلوز باعالي
جانوزي بزه سر باغشالغيا
علايدرا وپوك اوج يللق حاج
غازيلوه وپوك بدويوزنيك مال
بکوي بيك زرين بکوز فاش
قامسين حاجرايدك كنورك
انداچك كه كرو اوليه خلاف
يلده بومقار مالي وپروكوز
حابر اولياسير اسلام دپينه
تاشوي چكي بونوك ادهوز
يوق دپرسه تاوون اولمش سوار
ايلينه احتيار ايلك بربن
لچي كندي بوجواي وپرمكه

معدني لطف كرمسير يا ولي
باقي نك دلرسك اشالغيا
مينه خاتوناه بله تحت ناچ
اللي بيك بلش قوي قوراف جبال
اوز بيك منقال لعل باقون در لولاش
اوج كونه دكيز دكلغا يتوروك
ارامزده اولياچنك مصاف
دينو اسلام يا ضعيف كبروكوز
قتنه فلچن قيس قيننه
صلح ايدوبن او صوزه كيدوز
چنك اچچوك الله المش ذوالفقار
مهلك اولسون وراسر بكون بارين
قازغا قبال قدر بئنه ارمكه

عَلَيْكُمْ سُوذِيرِن دَلِي سَمَانْ
قُو بَلِيَرِن دَا بِنْتَقَه جِيغِر دِي
رَا حِي اولن بُونجَه مَالِي دِير مَكَه
تَابُون ايدر ابي كورجِي د بَد لوم
بَغْلِيَا لوم بِيح يَارُو اوستنه
دِير بَلِي تَابُونَه كِيَم شَهَا
كِي كونه جُمْلَه شَهْرَه صَغْبَاء
يَاغِي جُونِي اوستن دَر كَتِي بِي
اَوْكْ مَلَكُون قُو اُولَا حَرَابْ
بِكَلِكْ اُولِيَه دَا بِي شَوْجْ حُونَالَه
اَصْحْ بُوْرَالْتَشْر شَهْرَه قَلْعَه اِيلَكُون
كَمَالْ عَلَيْهِ اَسْتَدُو كِيَر و بَر لوم
بِرَقْر كَدَر اُول حُوْز تَرَا اِي دِي سَتَا

دِر دِي قُو بَلِيَرِن قَالَدِي بِيَانْ
لِيلِي دِي قُو بَلِيَرِن قَانْتَه اُونْدِي
تَدِير اَبَلِي كِر حِصَارَه كِر مَكَه
بَغْلِيَا لوم قُو شَهْرَه كِبِد لوم
بِر اَبِي كور لوم كِر قَصْدِنَه
كِر حِصَارَه كِر مَكَه فِلِكْ رَو
اَقْلَمُوْز يَارُو سِنَه صَغْبَاء
اَبِي لِيَر سِنَه بَرِي بَتْمَبْ
اَصْو قَلِيَه سَتَا حُوْر تَرَا
اَو بَا بِنْتَه كِي بَر اَلْتُون دِير لَه
قُو اَنَكْ حَكِي اَلْتَد دَر بُو كُون
اوستن دَر اَشْكِرِي مَنَع اِيلوم
و بَر قَزُو كِي اُول دِي بِيكْ يَاسْتَا اَبِي

دَسُوْر او لَسُوْر بَرِيْخِي بِيْتُوْر لُوْم
بِرَا لِي كَلِيْمَز جُوْنِيْم اَو بَلَس
جُوْنِيْم بَكَلَر بُوْ يَالِه وِيْر دِي جَوَاب
مِيْنِه حَاوُوْن بَعْلُو زِيْدَانْدَه اِيْدِي
اَنَا بِي حَكِيْم اِيْدِي قَالِدِيْلُو اَذَا
مِيْنِه كِيْدِي اَوَّل حَاوُوْن لُوْرِي
كُوْنُو كُوْنُوْن بِيْر اَغِيْب دُوْر دِيْلُو
اَو بَقْدَر مَالِي طُوْرِي دِرْدِيْلُو
يْدِي كُوْنْدَه قُوْسِي اَوَّلِي مَام
غَازِيْلُوْرَه قَلَانِيْن جَحِيْش اِيْدِي
مِيْنِه حَاوُوْنِي حَقْد اِيْدَه لُوْم
اِكْسِيْدِيْن اِيْبِيْر اَلُوْب قَالِدِي بَكَا ح
تَابُوْت بِيْدِي عَلِيْيه بِيْر حُوْشِيْرُوْق

اَو سَمُوْر دِيْن بَاغِيْبِي كُوْر لُوْم
بِرَا لِي جُوْنِيْم بِيْفَلِيْم بَا يَالَس
بُو سُوْرِي كَا فُوْر تَابُوْن كُوْر دِي مَوَاب
كُوْنُوْنِي جَا لِي قُوْ اَوْنَلَانْدَه اِيْدِي
تَا ح تَحْتُ سَلِيْم اِيْدِي قَالِدِي شَاد
اَوَّلِي كُوْنُوْتِيْدِيْن زِيْبَا اِيْدِيْن اَرِي
يْدِي بُوْر بِيْكَلِك جِهَازِيْن دُوْر دِيْلُو
شَاه مَرْدَان عَلِيَه وِيْر دِيْلُو
جِهَازِيْن اِيْمِيْنْدَه اَوَّلِي مَام
اَنَلُوْ كُوْنُوْنِي هَم حُوْشِيْرُوْق اِيْدِي
صَلِيْح اِيْدُوْبِيْر اَوْمَرَه كِيْدَه لُوْم
كَا فُوْر اِيْلَه قَالِدِيْلُو صَلِيْح صَلَا ح
كِيْم بُوْقُوْلَه رَاغِي اَوْنَلِيْ هَا ت

عَمِدَ نَسْرًا تَمْرًا أَوْ لَعْمَدِيَّانَ
جُونَاكَ بُوْرَسْمَهْ عَلِي يَا زِيْر كِتَاب
اللَّهِ شَرْطِ قَوْلِي مُخْلَمٌ أَبَا لَدِي
دَسْتُوْر أَوْلَادِي كَشْرِكِي إِسْلَامِ دِيْنَهْ
مَدِيْنَهْ شَهْرُ قَوْ قَوْشُوْ جِيْعًا ز
قَوْ قَا تَرِي بُوْ كِي جَهْرَهْ مَمَّ قَامَانِي
دَوَهْ چُوْ كَدِي بُوْ كِي چُوْر دِلِي
كَلَدِي قُوْنْدِي كَلِي اِرْسَلَانِي عَلِي
بَلَسِيْجَهْ صَحَابِلِي كَلَدِي لِي
اَوْ قَدِيْلِي قُرْآنِي حَتْمًا اِنْدِيْلِي
كَلَدِي اَوْ نَهْ اَوْلَادِي شِيْرُ حُنْدَا
اَوْلَادِ حَسَنِ مُحَمَّدِ حَسِنِي
مَدِيْنَهْ قُوِي شَاذِ اَوْلَادِي لِي

يُوْحَسَهْ اَوْ يُوْبُوْنِ اِكْسِي اَوْ يَانِ
نَابُوْنَا هَ قِيْلَدِي تَحْرِيْمَهْ حِسَابِ
مَالِي كُنْجِي غَا زِيْلَهْ حَتْمًا اِبَادِي
كُوْنِ طُغْيَانَهْ كَلَدِي مَدِيْنَهْ شَهْرَهْ
تَفَرَّجَهْ مِيْنَهْ حَا تُوْنَهْ بَقَا ر
بُوْر دَوَهْ يُوْ كِي حَرِيْبِ قُمَاشِي
قُوْدِيْلِي حِيْمَهْ بَرَا اِيْتِي دُوْر دِيْلِي
دَسُوْلُكْ رَوْضَسِيْهْ دُوْر كَلَدِي
مُصْطَفَا قَبْرِيْنِ ذِي بَارَقِ قَدِيْلِي لِي
دُعَا قِيْلُوْجِ غَا زِيْلَهْ كَتْدِيْلِي لِي
حَقَهْ شِكْرِ اِنْدِي عَلِي الْمُرْتَضَا
شَاهِ مُرْدَا نِ سُلَا سِي وَصْفِي
اَوْلُوْ كِي بَرَا رِيْهْ كَلَدِي لِي

عَلِيٍّ أَصْحَابَهُ نَصَحَتْ أَيْلِدِي غَازِيلُكَ جَمَلَهُ سَيِّئِي طَوِيلِدِي
أَوْلَادِ زَمَانَدَه غَازِيلُ بُولَشُدِيلِي قَهْرَايِدُوبُنْ كَاغَزَه دِينِ اِجْدِيلِي
قَانِي بُولُورَا دَه اَوْلِي عَمَار وَبِرْصَلَوَاتِ مِصْطَفَايَه وَالتَّلَام

هَذَا كِتَابُ جَعْفَرِ دَبَّارِ دَبَّارِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حَمْدُ اللّٰهِ حَقَّ تَعَالَى بَرْتَلِينِ اَوْمَتِ اَبْدِي مِصْطَفَايَه بِنِ كَوْزِي

حَدُّ اللّٰهِ جَوَّ شُدُّ لَوْ اَوْلَادِ كَرِيمِ اَوْمَتِ اَبْدِي بِيْرِي اَنَا اَوْلَادِ رَحِيمِ

رَحْمَتِنْدِنِ بِيْرِي اِحْسَانِ اَبْلَدِي لَطْفِ بَدْوَجِ اَوْلَادِ اَهْلِ اِمَانِ اَبْلَدِي

رَحْمَتِنْدِنِ وَبِرْدِي دِيْلِكِ سُوْرَسُوْلُوْر كِهْجَه كَنْدَمَرِ كَنْدُوْجِي ذِكْرِ اَبْلَدِي

بُوْنَدِنِ اَوْزَكَه لَطْفِ وُلايِ سَجَا سُوْرِ اِحْسَانِ اَبْلَدِي اَخْلَاسِ سَجَا

دَاشِ اَخْلَاجِ حَيَوَانِ بَرْتَقَا دِي سَبِي غِيْبَرْتِكِ يُوْقِ بِلْمَزِيْنِ سَجِي

قَانِي غِيْبَرْتِ قَانِي نَامُوْسِ قَانِي عَمَار كِجْدِي عَمْرُكَ بِلْمَدِكِ سَبِي اِي بَار

غِيْبَرْتِكِ وَا رِسَه لَاحِزِدَانَه اَوْل عَشْرَاوْدِنَه بَاقِ سَبْرِ بَرُوَانَه اَوْل

اول حبيبه او متوز د پوز هوان
او مټنگ ستني اولور اشي
خاشه لله خاشه لله يد عني
كجه كندز عادي بد عتلاوز
بوا اولو سلطان و بردي حق
بوا اولو سوره دره حج مشايوق
انلوي سومك كرده اندي سخا
درين ابي سويدين بود بلباله
احدي ه سومك كرك هم الي
آسندن آسندن يسكر ك
آه سومك انلره ايقتدرو
كل برف اچ كوزكي دناله اي يار
حق تعالي مضطعايي دنيا

بوياله غافل بودر او مت اولان
فاني واري سنده سنت اي كشي
سومز اي دوغز انك او متي
ينه دوغز انك او متوز د پوز
زي عنایت فصل رحمتد برين
اول محمد ي بخاري شيه يوق
جان دلتي او ياسن هم سن انغا
لك جانك بود نيا باز ازايله
سومينل كوره انده حاليني
سوه او غلندن زوني ندر نيز زرد
انلر اناد كني قومعد و زر
هم سخانه د پوسر كور اي يلو
وي بيدي سبن دعوق ايلييه

جكده

جگای بوند دزلو دزلو زخمای	تکله سن بولما چون چو زخمای
آونک اولادی نلر جگای نلر	کوبلاده اغولر بوندیلر
نناه هینک فرقتی دبین	یا حسک دزنای یناین
حسک اغولر ایچپ اولدکن	یا حسک سوسوزنجان وید کین
قنچی برینه یناین اولد لورک	قنچی یزنی دبین بوند لورک
حسرتک بیچ حدق بابایی یوق	فرقتک بیچ وصی و اورانی یوق
دبین او شربشالدم بورد ایناه	اوده یسوز دکلایی دوستناه
قانی کویلو حبس دیر بو حبس	اوز کویچی یوق بونا بکن رحبس
دزنلو لارک دزد اولسون اغلوسون	کیم اه ابدوب کیم اغلوسون
دزد او نیانه دزد باغملسون	یسون اولما و دجکون طعلسون
مصطع اهل سوزیدر بوسوزم	سویلمکه بندیم کین اوزوم
پار دیملدن بودر مقصود ای یاز	اشدیمک اغلباسیر ذار ذار
تکله کوزدن آقه بیر قطر یاشی	با خود بگرلن بنه یوقاره یاشی

درد که در مانا اوله قورنولاسن

طوب قلاغنگ جانله دنله بني

گر بلاد چوي يديك لشركب

جعفر ديارك اوغلاختلوي

اولو سينك ادي براهم اولك

قر قديلو دنوشون اخلشديلو

دوشون فرقت كنارن كتديلو

بويونك يوز چكارينه بقدر

يولده كيدر كن ايدر كن غوي

صصتوي بويينه صارلديلو

كاه يوزلر كاه دوزد كلوي

نيلسون ندا سني بلما ديلو

ناكهارن بويونك قدي بوجه

طامو اوددن هم اذاد اوله سن

يرغا سن حق بني دنله بني

ايدلو شهيد حسني سر زوي

اولكي نارستلر كل بيزاخني

كيجينك ادي محمد اولو في

لنگو ايجنده چتمون قجديلو

غديت او دينه بوي دشديلو

در بوي هاكوزلر ندر ياشاقو

اه درديله كيدر دي هو بوي

نجه كته او صهي كيدوب دوستديلو

دورن يكا بقوي انلي دظنونوي

قنجر و كيدا سني بلما اولو

صويا چمدي برحتون كورم پنجه

کردي انده اول اپکي محمولي
کوز قاشور نغما بوزلونا
چنک خاقونا انلي کوردی هان
د دپلر اي جخلو خاقونا کسي
کال نري الوج قوجو ايدينه
دني اول خاقونا بلور صورتي
کله اصلي نسي سيزلمر جبال
باندي بجم کورچک سيزي بنم
ددي انلي نر اي قره داشلوروز
عمور اغلي حسينک باشي
فجدر او شکر اچندر جعفر
دستکبر اول يزه کاليله مدد
کال کرم ايله نري ايله کت

ايونک اوفا نري صيدک بوزلوي
شاه عالم قول اولور سوزلونا
اغلو بر د دبلرکم الامان
وله الوج پلجه کسک نري
نري قوجو کمال بونده ينه
نري د سوزلوي سزه وصف حال
سيزي کوردمر حال اولدي کي
کي کيندي سيزه بوان زم بنم
جعفر يادک اغلر بوز
کسد بلور يره دو کور قانني
بونده کلدق بلن نري نلدق
نري قوجو کله نوبله بي مدد
رحمت انسون حق سکا جنته کت

عجب

چونکه خاوتون د نالدي بوسوزدي
خاوتونه باقوي اولورده اغلشور
ديدي خاوتوناي جيك پارلوي
اصلكور اولي محمت عقيچون
ليك ارم اول بريدك قوميدور
قدقم بو كجه اوه كاله اول
اونه يا قيس بني سينا قاي چوق
ديد بلي حعدن او ماروز اولجا
الدي خاوتك بونلوردي بوله
اوه كودي خوش دوشكودو
درلودن چوق يكلما بلدي
ديديل بزه طعام حاجت دكول
ليك بزه كوستزي و بربرمقار

اه ابد و بولدي قني غوي
يلواروبن درخ پاتنه صر مشور
بوره كومه اردكن يا رلوي
خاشا بوسوي قيوپ كيدم بلوق
د سندر انك معايب يار دور
طوبت اليه سيري اول ملعوب اول
قيدارم بن سيري نكري طنوق
او كلميه اولاي بو كجه
كوكي تقديب الاهي نا اول
انلر كچوز كورنه احسان ايشلدي
جانني بونلار و بولسه و بريددي
اغول بنداك يلك حاجت دكول
ايلىلارم كند و مزاده نهارت

اغلامه

اَبَلِيَا لَوْر حَالِنَه نَا زُ نِيَا زُ	اَغْلِيَا لَوْم اِنَّه فِلَا لَوْم نَا زُ
فَلِد بِلُو اِنَّه غَا زِي قَا نِي بُول	اَنْلُو كُو سَر دِي بُو حَلَوَات يِرَا وُل
يَعْنِي دُو شَمَانْدَن قَجَب قُو تَالِد بِلُو	صَهْلَه يَا تُو بِي بَرِيح اُو بُو د بِلُو
نِيَلْدِي نِي دِي اِسْتِ اِحْوَالِنِ	بُو كِيَا دِي كَالَه يَزِدْ دِي حَا لِنِ
بُو لُو اَدَم صِلُو كِ اَتَا بِنُو كِ	قُو صِنَه چَاغَزِي دِي دَر مَان تِرُو رُو كِ
دَر نِ يَكَا بِيح كِسَه قَالِكِ چَا بِنِكِ	اَنْلُو طُو تَبِي بَكَا تِر كَا تُو رُو كِ
اُولُو اَيْدِي حُو ش قَمْدَه اُو تُو	هَر كِيْم اَنْلُو دُو تُو بِن كَانُو رَه
دَا نِي اَرْتَقَا نَحْمَه طُو بِلَا يَسِيْم	اُو كِ بِنِكِ اَنْجَه بَرَا بَرَات وِي رَه يَسِيْم
قَلِيحِ اَلْوَبِ اَنَا بِنِدِي هُو بَرِي	بُو نِي اِسْتِدِي يَزِدْ دِي لَشْكُو كِ
دِي لُو كِي اَنْلُو كُو رِي دِي اَلِه	بِنِدِي اَوْل حَا تَر نِي كِ اَرِي دَه بِلَا ه
قَا نِي دَا رَلْدِي وَ صِيحِ اچْمَلْدِي	كِي بِيَا دِي كِ دِي دِي اَتِيْن بَلْمَدِي
قَا نِي قَا وِي دِي لَه دِنْدِي تِر بِيچِي دِ	قَرْنِ اچِي دِي كُو بِي قَلْمَدِي صِيحِ
قَا بُو قَقْدِي اچِكِ دِي دِي تِر بِيچِي دِ	تَا كِه اَن كَلْدِي اَوْل مَلْعُون بَلِي دِ

دردی خاتون تونلوی الی عات
دندی کلدی ارنه قابو آچار
اوه کوردی کندوی وردی بيم
گاه قزادر گاه صار زر قزادر
فایوب کجی اوتو بزیره
عورتی ددیگه نالدا سن بکون
دیدی بولوه اول سینک فانی
کی اوغلانلر قجوزده قچار دن
بیزه دیدی اول بیدهرکم بجا
اوت بیک انجه بر اوت و بر بيم
اوشر بکون اردنجه اولدم انلرک
دبلادم اتوی بلما دم
الومه کیزسه کزدم باشلین

قویدی بر حجریه ایلدی خفاف
لیک کوز لایسنی درمز دلار
صانه سنک دشیدی بویا وزده
درلو درلو رناله کیز بوزه زر
چابوردی درن بایته کم وره
بویاله کوزدکم بوغبری کون
بیر دلدق الدق انک جاننی
چیدی کندی بلمز بیچ بیزه دن
کوزرسه انلوی بلسون آشا
داخی ارنعا نعتا طویلای بيم
بلسیدم قانن ایچدم انلرک
تجرو وار دی خبر یلما دم
دوکر دم عالم ایچنده یاشلین
بن آن

بَرَ اَنِّي دَسْتُو مَالَه بِيَا سِيدُمْ
دِ دِي حَاتُونِ تَكَرْدَنْ فَوْقِ مَسِينِ
مِصْطَفِي اَهْلِ كَلِ اَجْتِمَاكِ
نَعْرَه وَدِدِ اَنلِي اِيچِنْدَه سِينِ
كَلِ بَرُو بُو تَتِيرِي قُوغِدِ كِشِي
دِ دِي اَنگَا دِ بِنَجَه اَوْر اَوَلِ
اَوَلِ كِي سَنَاه اِيچُونِ اَوَلِ حَاتُونِ كِشِي
اَنلِي كَتُو دِي اَهْلَهَار اِيلْدِي
يَانُوْر اَوْبُر اَوَلِ كِي نَارِ سَتَلِ
اَبْرَاهِيْم طُوْر مَ اَبْرَاهِيْم اَه اِي دَرِ
دِ دِي اِي جَاهِ جِهَانِ دُو لَسْتُمْ
اِي جَلِ كُو شِمِ كُو جُجَكِ قَرْدِ اَسْتُمْ
پَارِيَا تِ بِنِ پَارَه قُرْجَانِمِ سَسِينِ

اَفْجِي اَلْوَبِ اَتَا پِنَا بِيْدُمْ
نَلِي اَلْوَبِ بِيخَبَرْدَنْ اَوْتَمِز سِينِ
نَلِي حَشِيْدِر بُونَه بِيْرِي قُوغِدِ
تَلِ مِيْنَكِ حَنِغِ عَذَابِي بُو لَسِينِ
كَافِرَاتْنِ بُوْر دِ بَدِ كَلُو لَمِي اِي شِي
دِ دِي تَرِ كَانُوْر بِيَا سِي اَز بُوْلِ
دِر لُو دِر لُوْر جِي پَشَر مَشْدِي اَشِي
كُوْر كِي تَقْدِيرِي حُذَا يِي نِيْلْدِي
رَاحَتِ اَوَلِ دِلُو كَلَنْدَه بِي حَبَرِ
چَاغِيْم قَرْدِ اَشِيْنَه قَرِيَادِ اَبْدِ
كُوْر لُوْمِ نُوْرِي اِيچُوْمَدَه حَرِيْمِ
بِيخَا بُوْعِ نِيْتَدَه بَارْمِ يَلْدِ اَسْتُمْ
بِيْلِ بُوْجِ بَغْرُوْمَه بَصَا يِمِ سِينِ

بوكجه بركچدر ارشبي يوق
زبه كوردم اول نيل سوزن
بگاملكون بنومباله شاد اولك
ديدي بوسجي اول ملعون قجا
ديدي خانونه كيدر بوجي ده
ديدي خانونا قوداشم اغللي
ديدي خانونه تر جوق يلقا كوك
الدي جراخي الينه اول لعين
يانه يانه كودي اول خانوباله
بعدي كوردي انل چون پليد
خانونا ايدير نلدي كلك ايتي
يعني بندا كو لدك سن بولوي
بهره اوم حوزاره كير مش بكون

اولور ز بوكجه بيزه ارقه يوق
باله ديدي نوكلون درماه عجين
غصله ز نور نوك ادا اولك
طوردي بوندي خاندنم كورنجيا
كير بولوندي بوندي بر حجي ده
كلدي بوكجه بلورسن اغلوي
كيدر انده بن ابي كورمك كرك
قابواچدي ايجر و كودي عجين
اغلا اول كوز ياشني سياله سياله
عورتته بعدي كلدي هابجيد
بولوي صانزهدك ياوز كيتي
ديك بگاقوداشم اوغللي
كولده استردم اله كير مش بكون

ديدي

دیدی مردار ایغیله اولدین
بوزینه یالب یالب باقتدیلم
بر برینه باقتوب اغلشدیلر
دهدیلم وایلتا وافرقتا
اولدین قوی قاره لعین
کیمک اوغلن یا کیمک نسین
دیدیلر هیچ بوزین سو بلمرد
جعفر ديارك اوغلنلر بوز
چون الومه کردو کوزدیدی بکون
باشنور کاسوب بزید التیم
دیدیلر بیزي محمد خجیون
زاروزار اغلاشبن بالواردیلم
حاشابن بیزي اداد ایدم

طوری کادی اولدی جانلریم
باشلین کوپ بوز سکتدیلم
دتر شوبن بر بریله سکتدیلم
اولمه اوغرامسوق واحسرتا
طوغری سیک سیمک بلاه صغیر
بونده نایه کلا کوز تمین
الومردن ناکلور کین لامرد
اولجودک فحی اوغلنلر
نیلیایم بن سزه کورک بکون
اون بیک اچیه بو ابوان الیم
قبور کال بیری الله حجتون
بیزي ادا ان ایله قیما دیدیلر
بکی سیزک باشکوز فریاد ام

كورد بلى كوتلنده هج ايمان قا
بزي چشني قاره قولي واردي
جاغور اگا بجد توكل ديدى
دوت بلارك بغلا الواردنه
بقه بولارك بزيه غورنه
تورد امدى واريلارك بويني اور
دردي قاره قول هاندم اوي
باينوي برك بعالدي اول كلابي
بعدي انلك جوز اغلند غنه
ندي ابراهيم اورنايه جكس
ديدي ابراهيم ايندي اي قاره قول
ناكوزل بگذرستك قارك
ديد بلى ايند كئي هج بزي

ديد بلى الحكمة لله چاره يوت
نه بيورسه اول ابي طوتاردي
نه بيورسم ابي طوتاردي
قاني رنجبر واردي توظاق بوينه
كي سفير يلوارب اغلند غنه
بشون كنور كاسن اذاد اول
انلك قائمه كالدي صم ليو
قاره قاره سولدي ابي بولي
انلك الندي قواق ارمانغنه
فليج انك النده دورض اسره
كال بزي عنوا باله اودن اذاد اول
صانه بسن بلارك چشني
بزي مغموملرور ابي قوزي

هم محمد مصطفیٰ نك السور
عموز اوغلي حيله حس
بومقصوم غريب مسكبه
بليوز انا قوز مجا قلدي
جنقي ديزار ديره تلي سنه
كوبزي سن شمدي قلا ايله سن
جد مر احمد شفاعت قلميه
سولديك اونته سور صراي عمو
دكلمدي قول چون بودرتلو سوزي
نبديم بو سزي بليدم ديب
كندو قاره كوكللي اوقولسرا اول
كوز ملكون قوله جاغودي قتي
ديدي نچون عاصي اولديك سن

بيكوكي برادانك قول سور
فرقتندن كوكلن دولي حزن
قوله لطوان بري احمد عثمغه
جعفر ديارك اوغلا نجقاي
دنبا و اخرا قوداش اولوم نيه
تكريه عاصي اولور سن بيله سن
حق تعالي در عنایت اوليه
تا ابد بلكم يوك اولور طمو
قلوباش طولدي عاندم كوزي
اور ميديم كوله هم بر سيزي ديب
حق عنایت ایدی قحدي اول
ققي قاقدي باغودي اول طلواني
غاوا اوله اسلك ايدم بن سكا

ديدى سىڭا عاصى الله مطيع
 داجى ديدى انك بىر قىليني
 كوردى قولدا چاره بولما اولغىن
 واربلارنى باشتى كاتور سىڭا
 قىلچى الدى انى تى بوردى
 بىدى كوردى ابراهيم دىربىكت
 بىكىد اولك طامودن اسىرگيا
 حق رسولنى قىامتده سىڭا
 اداد ايله بىزى اولومدن بكون
 ديدى كىمك اولغىز ايدك سىڭا
 ديدىلر اشىدىكى طىم بىزى
 حسنى سىنك جا بىجىلدى
 بلىل بلكم الپوز محمد كى

كبرى اولدى سىڭا اولمازم مطيع
 كىم كىرىبه طامود بىر بى
 چاغدى اولغىنه ديدى دىمىن
 هرته دىر سىڭا بىر بىر سىڭا
 واردى ابراهيم اولما سوزى
 خىن اوله بىكت اولما قىمك كى
 كل بىزى اولدىمه اداد ايليا
 حىصرا بىر سىر با بىشور اولدى بىكتىڭا
 قى داش اولوم سىڭا يارنى كون
 سوزى كوردىم بىر قى قىمك طىم
 شىر بىد بىد ايدىد رى طور لوزى
 جىمى ديارنى اولغىل بىجىلدى
 بىل بى هم كولىوز محمد كى

كىمه

کیمه کیم قباله شغانت مصطفی
دکلیوب بوسر یباشن صلا
زار زار اغلیوب قتی اولدی
فلجی بیامه آتوب فاجرا اول
قانی چاغودی اولدملعوز سنا
دندی قاره قول کبر اولد هان
یوری عی امانی بوق یاور کشی
بن سکا دیلم دیلم سجاد م
او یکلندی کندو طوردی ناکهان
کوردی ننده قلیچدر حات
عکری عکری چق اغلشدیلر
واردی ابراهیم بوک یاشندی اول
دشندی او پدی اول لعیک ایغین

آرندنه حکیمه قهر و جفا
بونه اشندنه دیوبن ساچر بولر
درده بویانب قتی وای ایادی
نبد بمرقا وایله دیوبی اغلی اول
سندا بی عامقوی اولور سن سنا
اویمازم بن سکا کردنیاجهان
کمر تولیدی انتم دکلمت سکا کشی
صوبینه قانوی ایچاید م
قلجی الی الیه اولدی امان
کسدیلر جاندن اومیزلین اولان
شول خزان بی اقلوب دتر شدیلر
قلجی چقر دی آکا واردی اول
دیدی قیما بن سکا کلمت قلین

قَوْلِكَ اَوْ كَلِمَتِ بَرِيٍّ اَلْ قَوْلِ اِبْنِ
 هَوَّجَه دَرَسَه بَزْدَه قَوْمَانِ اَوْلَدِ
 اَلْ اَجِي پَارَازِ قَوِيْبَ صَانِ بَرِي
 دَهْلَادِي هَجْجِ بَوْلُوكِ سَوْرِي
 جَلْدِي اَبْرَاهِيْمِ قَوْلِنْدَنِ بَحِيْدِ
 بَاشِنِ اَلْوَبِ كُوْرَسِي صِيَهْ اَبُو
 قَبُوْرِي دِي دِي بَارِ اَلْمَحْمَدِ
 قَدَا اَشُوْمَكْ قَانْتَهْ بَوْلَانِيْمِ
 كَلَامِ بَرُوْحَاجِمِ اَيْلَهْ قَبُوْلِ
 قَبُوْرِي كُوْتَلِيْنِ حِيْمَرِي اَوْلِ
 بُوْرِي كُوْمَلَهْ لُوْتَبِ دِي اِلَهْ
 كُوْرِيْمِ اُمَّتِ دِي بَرِيْلِي نِيْتَدِي بَلِي
 عَاصِي اَشَادِ اَجِي وَرَمَزِ اَمَانِ

قَوْلِي اَيْلَهْ لَوْمِ اَوْلَجِيَهْ قَوْلِ اِبْنِ
 اَخْرِيْدَه سَكَا دَرَمَانِ اَوْ لَوِ
 بِي بِهَامُوْرِي حَالِ اَوْلَسُوْنَهْ بَرِي
 هَمِ اَسِرِكُنِ اَوْ لَارِكِ اَوْ زَكِيَهْ
 كَسَدِي بَاشِنِ اِبْلَدِي اَبِي شَهِيْدِ
 اَغْلَدِي قَوْمِ اَشِجِي يَاشَهْ بَتَرِ
 قَبُوْرِي اَبِي بَرِ اِلَهْ حَقِيْبُوْرِي
 بُوْرِي اَشَا سُوْرِي اَوْلِيْمِ
 صِيَاوَهْ اَوْلَدِ رِيْنِ اَيْلَهْ مَلُوْلِ
 قَانَدِي بَوْلَانِيْمِ بُوْرِي سُوْرِي اَوْلِ
 بُوْنَهْ اَشْدَرِ بُوْنَهْ حَسْرَتِ بُوْنَهْ اَهْ
 بُوْنَهْ اَشْدَرِ بُوْنَهْ بِيْزَهْ اَبْدِيْلِي هِ
 كَسَدِي بَاشِنِ اَنْكِ دِي حَاكِ

باشن

باشی الوب کورده سِ صویه اتو
طور کلدی اول کی جانلر همان
اکی کورده آرسنده فاتی جوق
ص مشوب بو برینه صارده یلس
دکدی بلتون مکتوبه اول لغین
کوردی حاتون اول سور بکلری
یوزنی بونوج صحنی بول اول
ارنه دیدیکی دینی بوق کیشی
نیجه قیدک بولکی نارستیه
تکری سکا اولی لغت ایلسون
دینیز ایمانز جهتم ایت سن
دیلم حقدن سنی شور ایلسون
حق بلوق عسرتک سنک از ایلسون

دندی کلدی بوزنی شهر طوتار
بو برینه قوش بوردی روان
درلودلو کلدی آزل ل قیوق
صویه بانوب مکره غایب اولدیک
بندی آنته صوار اولدی همین
یقیدی افلاک درمونده اه لری
دکلی دکلی قادی اغل اول
تکری دشمانی بوزنی قاره کیشی
نیجه قیدک بابو اکی کولک
هم سنی محشر کوفی حور ایلسون
تار واریم اندکن بق اولاسن
اول اصر کوز لولک کور ایلسون
کورد عاصنی نیجه متبول اولور

دېدى اتى سوزى چېم دېلمز
كالى طوردى اولدى ندىك قابسنة
دستور الدير ايجرو صفات
ديدى كغرمه وبرمى وركنا
سكيت باتى دىسى اولدم يندى
بندى كوزدى دىن موكلنى صالار
بومغرىن صيرجا كوزى چوقماق
كوزدى بوزلوي كوشلوي منبر
قنده بولدى توكالسى بونلوي
چېم سئاشنه دېما دېي بونلر
دېي چوق اغلاشبن يلور دېلر
رحم ايدى اسر كمام بونلوي
كندواومه بولامې بولشم
بار نېچوك بولاله قېدىك دېرىدېد

شاذ اولون كىدىم چېم سزىلنر
دستور الدير ايجرو طا بومسنة
الدير بشلوي اولينه شازمان
ايده بن بنده دعالر جف سئاشا
طوردى كالى دېرى اوسته بېچيد
نيلدىك ندىك بولارې دېر صراز
ال اورچ صئالني اغونه قوياز
بوق اولدى صئاشن بدير منبر
نېجه اولدىك ايت بوجانلوي
اغلاشوب يلور ما دېي بونلر
بزي آداد ايله قېما دېدىلر
قولغومه كومدى چېم اونلوي
كاسبن باشكاري خوش الشم
مال اوصوب قېدىم دېرى بىدېد

دېو وېرې ماچا نلديسېه
دېدې اي شيرې ما منان عاريق
اشلر ايدم اشلر بكنه ميصه
ايدم يم بنا درو درو دا د
قاني انصافك سنك اي بي حيا
نجه يندك اولره بوجانلري
واريدې آنك داخي برفار قول
امريدوب دېدي انا در بچيد
بوينه رنج بر طقوب صغيل بني
بنا آتته فليجي قوش بندك
قانا قانا دار تو بن يورقا احيا
سماه اوكنه بوقا انا بورس
چومغ اندر مه بلندن درما اور
تا وارنجه شول يوه كيم انلري

اقل احى دى نايسه
اشلر ايدم بن سگالي قان چا
اوده ياقم اولره بكن ميصه
چمن يم عالم اچره سني اد
نجه قندك بوزكي نار سنيا
نجه صولدر دك بوتازه كوللري
كي بهادير قاني قوتلو او قول
بوتجا نك ان اباينر بكيد
باشن اجاق بالي ابا قغدا بني
كي سيلاحو چاي او سته بندك
بوزي اوزره سوروس بوملعي
اورچماغي باشنه ترو رس
بياني چمنو خلك اولسون كوز كور
اولدرې ادي شهيد اول جانلري

التوب الله كسر ينة الجاني
دوردي اول قول حانور فوه
اشالدي هرنكه امرندي يدي
اتا بندي حمله ابي بيدر
يولدا قابوسنه اوغادي مكو
ديدي بلكم بو عتوب بلي سكا
دينده كور جلك بو در عتاب
درلودر لو كوره سي الله عتاب
عاقبت التدي ابي اوليه قول
اغلا اول ملعونه فجا حاجت يار
ديدي بني قيو بركه ورا ييم
بو لا شو بر يا تيم اول فانتلا
ديدي يار بونده مقصودك ندر
ديدي صر كيا كم انلار ربه قاني

بنده اذاد اول سكا حب جانلي
كادي ياشندي ابي توتق سودر
الكه انا دي بون بلكم مد يد
دو كه دو كه ابي الوين كيدر
جقدي حانور بنلوه ورددي جبر
تكرينك حشميدر او كذا صكا
اخرنده جكن جوق جوق عذاب
يانس طامو بجنده بر حساب
چاغر وچ قان مر ياد ايدر اول
ننده نيم اولايحق حاجت دكر
الذك قانته بوم سود ييم
بني بالله قيو بركه من يسه
وارج ايله ائندن حاجت ندر
دكه يقن طامويه هو كوجاني

دیدی قود حیات حیات بو فراق	یتن سکن طاموویه سن طوب ابراق
دیدی کالده بولن سن کن	حاشا اینه قیو ویرم بن سنی
کی دیمه سکن قیو ویرم الة	دیوریدنک قیو ویرم هاله
هوزده نیلمه دیوقاتی او در	کسدری باش کور سن ابر ر
بوینن اردی لوصوویه استر	صوقبول اتم انی طشره اتر
برجتم قزدی یوه کومدی انی	یو دانی طشره بو قدی تر انی
نیجه کوه کومدی یوانن قبول	طشره بو قدی کورن دیدی اول
دیدی یوسوز لری بالدی یزید	اودلر یاقین ددی درهما بجید
یقدی یکن اوده سوز دیلر کورن	بوندک یندی انده کور حالین
فارچ انده طامورده قاله اول	وارچ اندی کورنی انده بوله اول

هَذَا كِتَابِ كَسْكَ بَاشْ

بشلیالوم سوزه بسم الله ایاله	دو ریشالوم دون کوه الله ایاله
برحکایت کالدی دپلومه اری	ایدنک حق قیلورسه یاری

کله مئى منلو ائيدې قاله طختا
ايديم کى عشقاه دئوليسك
انور مشدي مصطبي درقا ياره
بغار لويدي رسولك اي بوزنه
کور ديلر کيم بركسک آدم باشي
کودسي بوق بوجايب بکندور
نه آنک کوده بيه نه حوز اكي
اق صغاي وارصاين نور اقس
بوزني اوردي يوع قالدي زاري
صحا بلوک جماله سنک قودني جاني
چالدي اول باشي بوزن ابرومدي
قايدي کيم قانه دندې کوز کري
ينه چالدي ايامدي اول غازي

کيم صلوات وي بيلوم اسخا
دکليوبن سزمعن سن انلارسک
اوتوج بيک صحابه جماله بياله
فلق اوز مشلر پد بئون سوزنه
کي دي ايجو و اغليو دکري باشي
شهيذ اولش اكي کوزي يکدور
برکسک باشدر هانا سويلر دي
نوره بتر هوکله بوزنه بقسر
زادزار اغلندي بيغمبري
طور کالدي تلکي ارصلافي غاي
متقال زره اچي قلدر مدي
تلکي اديدر دليده سز لوي
نعوه اوردي ينعولندي مانه يزي

غبر قندف

غیر تند فای ننگ از سی کیدر
بیگ دانی غای کبی اولو پرسته
انلک بنی بوی قلدر می
ذیو کم بنو میله حقدر پیاله
صلدمه مقصودمه این منتم
آلی کوز و ارشدیم بن حجا
گاه یوردیم بیوزنده اتیله
گاه کوردیم آدمک صورتنه
اسم غم دعا سین بیلور دوم
قلعه زمرین هم بنوم شهر و مید
بور و پدم بن خضر پلاس ایله
بوختونوم بوجوب او علم و اردی
گود میله اوغلو ی بیدی

اول باشی یدر یار سول علی خدر
هر بوی دعوی قیلوب کور پسته
زده مقدر برمدن این می
سوی شوم دور کون الله ایله
بر کمان تگری دین این کور منتم
حق دور شتم حق یولنه ای حوجه
گاه اچاردم کوله معنی تیله
گاه چقدیم فرشتهل قاتنه
عی ایله بن غاز قیلور پدوم
خضر پلاس هم بنوم یار و مید
کالو پش هم که باشه یاز یاله
اول کسی کتامونس یار دی
یا محمد سن شفاعت قیلدی

عور توي الذي كتدي فويوه
داد وحي كل علي وبر من سكتا
علي ايدي يار سوك بن واره يم
يا بن اولم ياد بون بلن كنم
ديو النذ فورتيم اولد عورتي
ازنلى مجلسندم اوت ميسر
رسول ايدي يا علي وارمه اشكا
علي اندر چاره يوق واريسم
بندي دلالة دقتدي ذوالفقار
كوندر ديلو علي بومنز يله
صحابو رونديلي كوز ياشياله
سودر يدي محكم علي دلل اتي
براق اتوي دللدن الدين كيدر

فيغو قومز كوز لوي ايويه
قيامته داعوي اولم سكتا
ذوالفقار ياله جيكين ياره يم
برالنده كورشم ديوي بصامر
فور ترمز سم بنيم دللد اتي
برق اولك دعوي بني قلميم
كبر ياله ذوال كلاه انده سكتا
باشه نه يازدي كوريسم
حسن حسين اغلوتن قيلدي زر
اوتوج بيك صحابه جمله بيلاه
كتدي علي اولك با مشكاه
اول كسك باش كيدر دللدن قتي
يدي مصحاف قواني ازبر ايدر

قنده كور

اول داني کوزيله قیلوریدی	قنده کیم عالی نماز قیلوریدی
یاغلوغیله سالدیدی تو زخی	اوپویدی عالی اول باش بو زخی
قد رقیاله بی آریه این دین	یدی کون دوخ کون یول سور دین
دوئدی صور دی اول کسک بائنه غا ری	عالی بقدی کوردی بو اوزنه یاری
کیم دیو لای غوره توئی ای بی	عالی ایدر ایشو سیدر اول آرا
قیرد رین دیوه نه چاره دور	اول باش ایدر با عالی بو اول دور
جهتم قیو سیدر بقدر صویو	بقدی عالی کوردی بو دین قیو
بیگ شوز قو لاج کند وار یاله	بقدی عالی شول سعادت دله
دل دیاله کسک باش چوق انالی	کند او جین برقیاله بغالیدی
گاه باشیر گاه ابانی دو نیدی	یدی کون دور کوه اینیدی
کوزیله نمازین قیلوریدی	عالی نماز و تینی بیلوریدی
و بر صلو کیم عالی عقلم دیره	سکونخی کون عالی ایندی بیره
سجده یه واردی حقا قیلدی طبر	بقدی عالی قر شوده کوردی برقبور
اول سراید بر حوتن وار وری ای	قوی قوبودی کوردی بر سرائی

كودك بو ذيله ساري نور ايليش
غاز قيلور اول اخق خانو تي
علي بقدي كوردې بويوجه ساري
جغيمشور لوباعلي فر ياد ديو
بشيبك ايدك بشور موزي قود
علي كلدي بقدي چون اول ارايه
شود ساعات البت اوردي دولتقا
كته بكنه ربي اول دپوك باشي
كيرو ايدر كندوزنه يا علي
اوبود بوي اولدر ملك اركلك دكل
نعوه اوردي بولون اويتمدي
بومقلاري ضاكه آدم كود سي
قافدي علي ييه نعوه او دور
كوزين اچپ چونكه علي ييه بقتر

اول كلك باشوك خلا لي اولغي
اه ايدجك عوشته جغيمشور بوي
اول سرائده بيك بشور مسلمان بغلوي
بوديوانندرز بوي قونار ديو
كونده بشور موزي كيا ايدوج بوي
كوردې بويانقر بكنه موندريه
اوي بيكن قلغه ايك پاره
داني بيكدر ارتق اشمشور ايدې باش
غازينو سلطاني سندن يا ولي
ياوز اتي قوشق درلك دكل
نعوه ارك جاننه بويمدي
دنيده هج قلماشور ابو اشبي
اول ديوداني بلليوب او بيانور
قايونين ديشلور ديشنه ققتر
سني

سَنِي كَلْدِكْ يَا عَلِي دَشْمَاغُوز
سَنَسِرْ كَلْدِكْ بُو دِي لُوكْ بَاشِي
بِيخَه كَلْدِكْ يَا عَلِي اَشْبُو بِي سَت
هَلَه بَن وَارِيم دِير دَم اَذَه سَتَا
عَلِي اَيْدُر تَكْرِي وِي وِي بَنِي
اَوْدِي وَايْدُر شَمْدِي بَرَسِي يَم
نَه سَي فِيم نَه بِيخَسِر وِي
شِيالَه دِي بُو بَر دُو رُو كَلْدِي رُو اَن
كُوْد اِبَالَه جُون عَلِي بَه حَمَلَه قِيلُور
مِيخَر دِي عَلِي بَر قَدَم اَوْر دِي طَلْتَا
بُو كُوْن اَوْر دِي عَلِي كَلْدِكْ قَلْتَا نَه
حَمَلَه قِيلْدِي اَوچ كُوْن اَلْمَدِي
كَلْدِي نُو بَت سَلْبِيَه اَمْدِي سُو

سَنَكْ اَلْدَر يَا قَلْدِي جَانغُوز
سَن اَقْتَدَكْ قَامُو دِي وُر يَا شِي
عَلِي اَيْدُر بِيكْ بَشِي بُو قَلْج كَلْد
سَي كِيْم وِي وِي وُر دَه بَكْتَا
بَارَه بَارَه اَيْلِيْم شَمْدِي سَبِي
بِيخِي دَنِيَا دَه مَسَلْمَانِي قُو بَر
يَم اَنُو شِي صُو مِيْم دَه رُو وِي
بِيكْ بَشِي بُو بَطْمَان كُوْر دَه اَلْوَهَاة
عَلِي دَاخِي اَلْنَه قَلْتَان اَلْوُور
دِي دِي بَنَه دَكْ اَيَانِي بَتْدِي طَلْتَا
بِيخِم مَصْرَه اَوْر دِي قُو اَلرَبِيَه
قَا قَدِي كَلْمِج نَه سِي بَلْمَدِي
اَلْبَر اَوْر دِي شُو سَعَان دَه اَلْفَقَارَه

اِبَالَه

علي ابدرا اولدوبه بومق کتور
اولدوب ايدري بيلگ ييشادم ديدم
چون علي اشددي ايشوسوز کري
ذوالفقاري اوردي دپوک باشنه
علي ايلک باره قیلدي اولدوبوي
کهر کلمک کیم چاغين حقا بیدور
بشوز سني سلمان شاشدیلی
اولشدردي جلمه مالدي
هر بوسي کتور کچه مالا لیلک
انلرا ايدر باعلي بز بنده لوم
قوش کوليز قانت اوردي اوچاوز
يقين دهال مرد و نلر چقاوز
علي ايدد دولتوم هت اري

تکرينک بولگنه ايمان کتور
عمرم ايجو دين قيشوسين بدم
قاصتدر قانه دندي کور کري
کسدي اولتوردي سرايک طاسنه
چون اولدي يتالدي شيطان اوي
دنيا ايجو معني اچي اويدور
شياطين اچي کوربا قچديکس
مورديلر عليه قواغولاي
شول سعان قيو ديسنه کلکيلر
بوئيويه نجه تدبير ايد لوم
دکيز دهال کول الله کاچاوز
چاره يقدر مکر بوند دوروز
قلما مشله بازشنا قلدور ياري

علي حاجت دپليو ابن اچار
سجده به وادي حقاورد دي پوي
بشروز سني مسلمان بيلاه
مشلا دپلر رسوله علي كلوز
قرشوجتپ عليه كورندينلر
دعا قيدي رسولا اول كسك بائه
اول اغلجوني كيم دويستدي
آخدا اني جلب جان باغشدي
يا الهي اول حبيب حرمته
فاعلات فاعلات فاعلات
هذا كتاب جيمه
هو كيم اولد بلي كه تكريه ايوه
مالو ملكي فامين ترك اليمون

قود اولدي مشول سعادت عرشه
ميونين اغزند كوردن كندوزنيا
حوش صلوات دبودر تكيلايله
تكرينك ارسلاني جومرد ولي كلوز
صانه مينام شوسعات بولشديك
كي لطيف يكت حوش اولدي بكشه
قبرجه سكوكي قلمندي
حق تعالي انلره لطف اشدي
من انكور حافيزولي مراديه
مصطفاناك روحنه و نير صلوة
سلطاني
تكرينك ديار و قيارين كورد
تكري عشقير جاننه برك ايلون

دنیای سو کشتی بسمان اولور
 دنیاده کسه باقی قلمایسر
 کی صفین لدامون دنیا سنی
 هوکی کالیدی دنییه اوکندی روه
 هرکه کالیدی دنیایه اولسه کورک
 باقی تکدیزیرانیدی دنیاچی
 کردیلو سگ بلین بو جبری
 عیسی پیغمبر کیدردی طغری یولین
 ایدر ای حی قدیمی ذوال
 عالی سنن یارادان باد سنن
 کوردی بو قری آدم باشی یاوز
 زفتدی اول باش بوزی یولن اولن
 قبله دنئی عیسی یوز اورور

ایدر ای حی

عاقبت دنیا اشخ دشمن اولور
 دنیاده کسه مراد المایسر
 او کوردم بودر ایشیکلر سنی
 تکی ایدر کلامن علیها فان
 هر نه ایتد بسه انی بولسه کورک
 یوی کوی هر یونیدی آدمی
 ویر صلوات مناری پیغمبر
 عمر قیلیدی تکیه کندو حالین
 ای کرم ای رحیم ذوالجلال
 قولر قولدر کتاسنر اسک
 کندویه ایدر بونی یوزن کوز
 چور مشندی ای طیران دولو
 دیلیدی جلدن یولور رور

س بواندك یري کوي انرجان	ایدرای حلاق عالم مستعاف
کندو حالند حکایت ایلون	امیر قلم بوقری بانق سولون
ارمیدر قور تمیدر حالی نیجه	ای عجب یلتمدر محسه قجه
سنز اول عیسی روح الله دیدی	دیله کلدی اول قور بانی سولدی
یا نشله دولدی اکی قنلو کوزی	عیسی پیغمبر اشندی بوسوی
سویکمال حالک ندر کماله کاش	ایدزای پرده جور مش قوری نهل
ایدی ویر بر بکا حالک ندر	نه کتیر سن کسن احوالک ندر
کندو حالنده حکایت ایلدی	دستور اولدی اول قری بانق بیلدی
ایدیر بوبر سکا احوالوی	دیدی یاعی اشکال حالوی
عشرت ایدی دون کتیر ایسنم	واریدی اولک اکی بیک قراوشم
پهلوانلر قوی کیر ایدی	اون اکی بیک قولم دانی واریدی
بک دانی طمری جلدی بک ارغود	بک قراوش جلدی بک قنود
انخی شکرتیما کوزی	بک دانی ایدر مغال قیزی

بلك داخي اورم قودي بلك حطاي
 بلك قرا وانش جشي بلك حتي
 مجلسه قوراري قیلوریدی
 داخي بلك ات یدکم واریدی
 بلك کور بک تیوق ایکی بلك ات
 بلك غنبر ذلفه و بوردی تاچ
 قنغیم کیشکم کوره یدی بوردی
 صنورایدیم اولیم باقی قلام
 یدی اقلوم بنومیدی دو کای
 طبورردیم کونده اوز بلك اچلری
 کونده اوز بلك التوق و بوردیم مجله
 کونده بومون طرز کور آشمه
 سکنایدیم یا عیب بن حالوی

کیر بوی اقا قامینک قاشی یای
 آریدردی کوره نلک عقی تني
 زهرا شیدسه حجال قیلوریدی
 ائی یدن قامی قلا ایدی
 یئوریدی او هده هر کوف صمات
 سز لوم شکره ز الوردی طوراچ
 حسرت اولوردی ایشده سزی
 یوب اچوب دایمادوق قلام
 حزنمه کیوریدی قو مای
 خوش طوقاردم هم ایشه محتاجلری
 و بوردیم بوکون بکا قرشو کاله
 یلن یدیم نه کلسر با شمه
 اوصانس ایشدیم بکده احوالوی

جَمِجِمَه سَلْطَرْدِي اَدَم بَسْم
عَيْسِي اَيْدَر جَمِجِمَه سَلْطَرْدِي اَسْت
نَه زَمَانْدَر اَوْلَد وَاكِي سَيْكَل
هَوْنَكِه بَاشْتَدَه كَجْدِي سَيْكَل
جَانِ اَبِي هَيْتِي كُور دُكُوكْ
سِنْدَه كُور دُكُوكْ عِيَابِ سَيْكَل
اَه قَلْدِي اَوْلَرِي بَاشْتَر سُوْبِي
دِيْدِي حَقَه بَكْ يَلْدَر اَوْلَايِي بَنَّا
وَر مَشْنِدَم بَر كُور بِنِ اَبِي صَوْبِه
اَرَقَم اَوْبِ بَنَّا حِذْمَتِ اَنْدِيلِي
چِقْ اَوْتَرْدَم اَبِي صَوْبِه بِلْدَم
جَعْدَم اَلِيْدِن اَغْرِي بَاشْتَم
سَوْحَكَلِيْن اَوْتَرْدَم دُوكَايِي

عَايِي طَمْتِنْدِي عَدْلَم بَسْم
وَبِرَجَبَر بَكَا اَحْوَالِيْنِي اَيْتِ
بَكَا بُوْدَمْدَه حِكَايَتِ اَيْلَكَل
وَصَفِ حَالِكْ اَيْدِي وِر سَيْكَل
اَيْلَكْ كِيْبَه نَه صُور حَسَبِ فِرْدُكُوكْ
بَكَا بُوْدَمْدَه حِكَايَتِ اَيْلَكَل
عَيْسِي دَاخِي قَامِيْنِي دُكُوكْ
اَسْتِدَامْدِي حَالِيْمِ اَيْدَم سَكَا
كَلْدِي دَلَاقَلِي بَاشْتِي يُوْبِي
عَيْسِي دُكُوكْ هَالُوْمَر كُور نَتْدِيلِي
اَحْتِمَا دَك سَر يَوْمَه كِرْمَدَم
قَوَارْدِي قَامُو اِيْمَجْم طَاشْتَم
عَوْرِي قَيْلِدَم حَوْرُونِ مَالِي

مَن مَالِ او كَشَوِرِ رَدَمِ حَكَمِ
 كَمِ بِنُومِ دَر دَمِه دَر مَانِ بُولُورِ
 شَوْلِ سَعَاتِ تَفَدَنِ جَفَدِي جَادِ
 اَلدِيلِ طَبْرَاغِه قَيْدِ بِلِ سَعَمِ
 دَنْدِي صَوْمِ حَالِ مِ يَنِه كُورِنِ
 بِنِ مُحَمَّدِ قَلَمِ اَنده بِال كُورِ
 شَوْلِ سَعَاتِ جَبَارِ عَالَمِ بِيورِ
 كُورِ دَمِ اِي فُوشْتِه كَلدِيلِ
 اَمْرِ پِدَرِ جَانِ يَنِه كُودَمِه كَلُورِ
 نَكِمِ اَندَكِ يَزْدِيلِ لَعْنَه
 كَلُورِ نَشِيْلَه فُوشْتِه مَه طُورِ دِيلِ
 دُوشْدِي بَرِ هَيْتِ اَنده جَانِه
 بُو يَانِه دُوكُورِ كِتْدِيلِ
 كُورِ اِي فُوشْتِه كُورِ اَوْلَمِ بَكَا
 يَاسِ اَسْتِدْ كُورِ نَتْدِيلِ
 بِي بِي يَزْدِي بُولُورِ اِي
 يَزِي مَكُورِ كُورِ بَكُورِ صُورِ
 بِي اَندَكِ بُولُورِ دُورِ اِي
 بِي بُولُورِ طَنْدِي اَوْلَمِ
 عَامُ دِيلَه بُولُورِ اَوْلَمِ
 نَكِمِ اَندَكِ يَزْدِيلِ لَعْنَه
 عَقَلِ اَزْدِي يَاسِي بِي دَمِ سَكَا
 بِي بُولُورِ بُولُورِ اَوْلَمِ
 قَرْمَخْدِنِ سِي اَوْلَمِ تَكُورِ دَمِ
 بِي بُولُورِ بُولُورِ اَوْلَمِ

اول بوسي برعمو شياه اوردر
ينه برکن طوق دیویور دلح
شياه قصدی بر بنی نده بسم
بن نامدر سوک امدر کم بیوه
ینه اولدم ایکی فرنده کلور
چوناله اندر طمویه کوندیلر
بر قشاق کوردیلر اوندن ایید
چوناله اول قشاق بعلندی بلم
واردیلر بر تاج داخی کوردیلر
چونکه اول تاج باشمه اودر
زاری قیلدم بر کنین اکلدوم
بر قشاقته کلدی بقدی عالمه
دیلمه طندم مو صوب بن آنی

حناسین تنوم از یور کول اولور
ای ای ای اندر داخی اور دیلر
دیاله کلن یا عیسی سلیسیم
دماله دمله دو کلب اودی بیره
الوم الوب طامویه کوندور
طوق بوسنده بر دم دور دیلر
بعلدیلر بلومه صاره صاره
اوده یندی صبور سن اغوم دیلم
آنی داخی هم باشمه اور دیلر
صا سنکم یور کم یار دیلر
اه قیلدم بر اچوم صود بلدوم
صوندی اولدم بر قدانی المه
اول مکر زهر نیش کوندور دی بی

اول فتح داجي ديلمه ياپتوز
اول قداحدن اكي كزي بفرلام
سكراي اول لور اريمش بولاي داجي
باروخ الله اوزي بحساب
عقربو يلان چيان اول طاع
طاع ائلنده بوزيمم كوردم
اورنيم الوم اندي ايجوم
اكي ياك ارمعا ايجنده قالورم
ينه ارمقدن بني چيقارديل
مالك ايدر تين ايله دن طاميه
بني چون اولدم ايجنده برقديل
بني يال طمو ايجنده دوز مشم
بجه يالدين صاره اول چلاب
چيقرب انده بني كورديل

بوزكم يان چيكم طغلا نور
طمو ايجنده هاي هاي ائلدم
صوريب التديل انده داجي
جائنه ايلد بلي دور لوعذاب
بوره سنده اول طاعنك يدي طمو
صو صوبون انقا قوشور اولدم
ار يدي اغزم ديلوم هم ديماغم
ازيلوم انقم تقم كود اولورم
طمو مالك قاتنه كورديل
اشيدوبن عبرت اولسون قابيه
كوز چطامو ايجنه برقديل
بجه اغولر و قنلر بو تمشم
اول كريم اول رحيم خور راب
الديك بو يولا وسته كورديل

بِك يال اوله بويوله ياغشيم
چوناله عيسي قمو دئالدي
ديدكمنيه طبر دك دنسك
ايدر يا عيسي بوته طباريدوم
پادشاهدن كوربي ديليه سين
امى يلاه ينه دنياجه كلم
كوربم حاجتم روا قلسك
عيسي اولدم حق چلبدن ديلادي
دستور اولدي جوخ دعا قئالدي انا
بو لطيف ليك قانتي كوزي قاره
دپنه كلكم قئالدي طلب
بصاغيز قلدر دي كئوردى اعان
قوق سگن يال دري اولدي دند

نجه جور مئنت كور مشيم
اه قئالدي زاري زاري لئالدي
كمر بود ندر جانني يقدك او ده
دور كورن بوغ اياغيز او بريدم
ياروخ الله لطف ايدې ديليه سين
تكري شني ميخبر بيلم
عمر اولد قيه طاعت ايلسم
يا الهي ينه جانر وي ددي
بو لطيف ليك اولدي ندم سگنا
اغزي صدف دشتي بلكر كوره
بايغي صور تير و بودر جلب
وي صلوات بول جهنم امان
دين ايچند اولدي بوكن بنده

نه اوغلان بلور اولوم نه حوزنجه
قامو پردر انا دین آری
اول عالم نخری محمد مصطفی
بیمال و برمندی انا کریم
حسینی بولق حلقی برکمال
داود اوزی قنده لایلی
سویدی ابراهیمی اول رسول
ابراهیمی مکتبه و برمندی
ابراهیم اوستازی عثمان ایدی
اود درت یاشنه ابرشیدی ابراهیم
برکون اوده اوستاز مصطفی
عنا بیل کیردی قیودن اچرو
یا رسول الله جلب قلبی سلام

نه بوحسول بلور نه حوز حوجه
و برصلوات شاز قیاد بیغبری
اولدانی کوردی بوددی ای صفا
حسینی بولق حوق ایدی ابراهیم
هم محمد اولی هم صاحب جمال
بوسنک حنی بوزنده حالیدی
قامود لرونی یزمنیدی اوصولا
اولدانی قرانی اول کورمنیدی
اولجیا اسی عجب سلطان ایدی
کوزله نیلر افس نیله اولد قدیم
کوزله نیلر انا چرخوی وفا
رسوله سلام و پردی شلیدی ایلر
سلا میلدر استلک تمام

ابراهيم سوريسه مصطفا
امتداد لرسم اشليم
امتني سوريسه شكسزين
قنغين ديلى مه ايده قبرا
بوكوللاه اكي سوكو سخيا
رسول ايدر امم كرك سكتا
اومتدن بوزي دندر ميم
غوربال ايدر وقت اولدي قلم
حوجسندن واراي كور ويو
مصطفا دردي بوزدن اغليو
ايدره اي كوظم عيني ابراهيم
بوردي مکتب يولونه مصطفا
ابراهيم قران اوقوي مكر

اومتنا قلمور ميلو دفا
كبر اتا ابراهيم باغشليم
كور مسراغلي ابراهيم بوزين
حق جلب الله بوردي يادرسول
الله اميرن هج كسكه يقيا
في بار اولونه محسوم ابراهيم اتا
ديموك چاغين سويدر ميم
يادرسول ابراهيمونك جالك الم
حق بوردي بو انسي بتورويو
ابراهيم دردي جيكين طفليو
نه نيز ايدري سكتا تقدير علم
بوعلامت كوردي نده اولصفا
كوك بوزين دتمندي فوشه لمر
مصطفا

مصطفیٰ انی کوردی ایلدی اکه
حق جلیب جبرائیله قلدی خطاب
کولکرومه چیقرسه بند و روز
جبرائیل اولای قیماسه عمو
یدی کن مکتب حانه دولوز
کلدی رسول مکتب قابوسنه
اکه قلدی مصطفیٰ صور دی استخاه
اوغلان ایدر قران اوغردی شاه
رسول ایدر یمنسون اولد اچرور
کوردی اوغلان ایدر ای ای اواهییم
اول آتاد کی جهان سوروی
اوقبو کلدی سنی طشره در
ابراهییم ایدر نینا اولدی عجب
کیر عیالدر دینه دشو آرد پادشاه
کیر رسولک آهانی ابر شو قاب
بیرلرومه طوقورسه کوبدرور
یان یدی برکوک او جناق طوق
کوز یاشندر اولد صوققلر صولور
چقدی بواغلان رسول طاپوسنه
ابراهییم نینا ایتکال سکن
باشم اغورد دی بندی اولگاه
وار اوقی انی بگا کلسوز ایلکرو
بن قوی یقول سن پلای اواهییم
دین بولند مؤمنک هم رهبری
کون بوزینک بوتوی عرته اور
بئی بابام انینو قلدی طلب

چیتا بن کور کلوزین کورین
چقدی کوردی آتای قوتودر
ایدننا اولدی ای پاک صنا
نه سب اولدی محب مقصود
رسول ایدر برقوق کالدی او
الدی ابراهیم این کوردی بوله
کچ ایلار مجه یوردی بر سانی
دوا میدر که ای بابا سن
اوغدا انا اوکینه کجک حطا
رسول ایدر سن تفریح سده بکنا
مصطفا ایدر ای جانم اوغدا
بلون او یلیه دکن بکنا قونوق
ابراهیم او کتوردی بشیر

جانی دیلوسه قریان ویرین
طایق قیلور عن تپاله یوز اورز
استی کالدی بنی صدر صفا
ایاغوک طبر آغنه جانم فدیی
سن استر او قیو کلام او
تکرتیک تقدیری کورنه قیله
کورین کوز لورومک ایدی
یور سین ار دمجه او کجه بن
سن یوردی او کجه ای جانم انا
نذیم حالوم دیورم سکن
عایی امتلر و مه قریانم اوغدا
اوسوسن بوسوز تکلی طوق
غمرایک اونور مشدی منتظیر

کوردی

کوردی ابراهیم آبی فرقدی جایی
ایدرا ای بابانه هیتلو قونوق
رسول ایدر بوقنوق قادی خواجه
ای نیجه یوزلر وی قادی سیاه
نه سیتی نه تریه نه نشات
ای ابراهیم بلدیله بولن اول کیشی
ایدرا ای باباشفاغت ایلکمال
تالی رام اوستارمک کولکیزایم
چوقا اغلیخملر سقداشمد زر
دیبا یی بر عیله یلا یا بیلین
مهلت الپ مکنه کادی کبرو
اول اغلیخملر موسی کادی یلسی
ای بنوم منلو یارمن احوالش

دتر دی یاقا کبی کلاستی
کوجک فرقدی جانم ندری طنوق
چق سر ایلر ایلر قادی تراب
سینورک اوستندر بتودی کیه
بوقنوق یچ طعم کسیه و نومز امان
عزرا ایلر جاز المقدر ایشی
عزرا ایلر بنو یچون سوبکمال
بلش قوم اولنده باغیر اویم
هر بوی بر اشن بلد اشمد زر
همر تولودر حلالق دیلایین
کوزری قاه یاشی دکردی اچرو
درلوب قاقنه حالبر صور دیلر
نیجه اولدی ییزه اینکال حالق

ابراهيم ايدر وداع ايلك بيته
 يوركم بيدي كندي بوتسم
 اللرين دندي حلالق د بالدي
 اول اغلجتملى قوسي اغلجديلو
 حسرتله زاري قالديلي دايم
 اشعوايت انده اندي غافلون
 بولون كوندرد يلى زاريله
 او كوف كالدي كمش قوتى
 مصطنا ايدر كه نه اولدي ستمنا
 باشم اغتر اى بيمر كولو انام
 بسدي ديزني بالدي حالى
 غزايلاه اشارت قالدې رسول
 قوت ابراهيم رسوله صيغور

كير داني كور بسوم بن سنجر
 ار كورده عمرم از مشر بنو مر
 دكاني تجدي وحق اغلدي
 ابراهيمونك اياغنه دشديك
 كير سني بيته باغشلاسه كيريم
 اوقدق انا اليه لاجعون
 قلدي هويوي بوزاريله
 ارمشدي اشما اولوم هيبتي
 ابراهيم ايدر اجل ايزدي بكتمنا
 ديزني يستاني بولمظ بتام
 انه الذي شلقدم النفي
 ابراهيمونك جانن الغل اصول

روز
رسول

رسول ابدري بنر جام جاني
ابراهيم ابدركه بن افو كچوف
چون اولورم پاري يوزده كور بيم
غور ابد قبض اتمكاد ردي اتى
ابراهيمونك اولدوكني بلديلس
اول ابوبكر عمر عثمان على
اولوكي صوسو درلديلس
مصطفا ابدركه عثمان اي يار
ابراهيم اور قيا كنور ديلس
الديلر غار كاهنه كنور ديلس
مدينه قوي نمازينا قلديلس
چون نماز كاهدن ينا كنور ديلس
مصطفا كندو الياله بوينس

مرفو كاه بكا صغديك يعنى
قود محمدن باباسنك جالكچون
هم سونك قوقك الپ جازوير
اناسنه سىكب ووردى جاني
مدينه قوي دريلب كلديلس
مكيدان كلدي بو جملة ولي
ابراهيم ايجوك اغو باس اور
ابراهيم بوون طوفنه صار
بودي عثمان كي تمز كوق ديلس
اولوكي ال بعلجوق درديلس
هر بري بوخه نوابلو بولديلس
مصطفا اخرف منزله يترديلس
ابراهيم قودي اند قبر سنك

بهر
ديلد

ابراهيمه تكري منليو كلوي
اول ابي فرشته جونيم كالديلسر
بي ايدر كدر نكرك ايت
نه دينه طبريس دنوك ندور
ابراهيم ايدر تكلم اولدر وور
بر ابي بوسوالي ايلدي بي
كبر سونوك بيغيرك كدر محب
ابراهيم دنلدي سيندي
مصطفا كادي ابلترو بيلدي
اي بيم جانر جاني نوسكلال
ابراهيم ايدر بيم بيغيرك
تلقين اول و قدن برو قلدي بزه
سراج القلوي دمشرلر بوكناب

شور ساعات جبار عالم بوورد
ابراهيمه بوسوالي قلديلسر
هم داني كدر سونوك ايت
اينكلا ايلاميله ايتوك ندور
رحماتي در و فصلتي بولدر وور
ابراهيم هم بوسوي بيلدي
تكري نه دنون ايلدك طلب
بيغيرم اتامدر دي بومدي
طشردن اعلمنه تلقين ايلدي
بونلره بيغيرم اتامدر دكل
عالمك فخري اتامدر رهبرم
بوكتابدن اشديك ديدم سزه
انده ايلدي بزه اشبو حساف

جوده

چون دعا قلد پلر ایش اولدی غلام
جبرائیل یاسر کوفی کیش قاره
دیلک ناک دلوسه جلب
رسول ایدر قریبان ابراهیم اشک
اول کریم انده بولطف اشلدی
عیالن ترک ایدی سن کجوف
هاله بوزده حتم اولدی بو کلام
بو فی بزدم یار کار اولقلجوف

جبرائیل اولدی شلقدم والتلام
حق سلا سلا من دکوره بیجبره
معصودک نایسه انکل طلب
عاصق امتلرم بانشلانک بکنا
امتن مصطفایه بانشلدی
سن نه قلدک دیناده اول کجوف
وبوصلوان مصطفایه والتلام
اوقیان بردعا فلما ججوف

تمت عام
بمعون الله
سی روز ۱۹۱۹
الله